

Société scientifique de Chevtchénko à Léopol.

MATÉRIAUX

pour l'ethnologie ukraino-ruthène

publié par la Commission ethnographique

sous la redaction

de Th. Volkov.

Tome cinquième.

Les Houzoules, par prof. Vladimir Šoukhevyč, troisième partie.

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМ. ШЕВЧЕНКА У ЛЬВОВІ.

МАТЕРІЯЛИ

до

УКРАЇНСЬКО-РУСЬКОЇ ЕТНОЛОГІЇ.

ВИДАНЕ ЕТНОГРАФІЧНОЇ КОМІСІЇ

ЗА РЕДАКЦІЮ

Х. В. ВОВКА.

Том V.

Львів

Лéopol

1902.

З ДРУКАРНІ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ШЕВЧЕНКА

під зарядом К. Беднарського.

Digitized by Google

1-10/11/2

ГУЩУЛЬЩИНА

НАПИСАВ

Проф. Володимир Шухевич.

ТРЕТА ЧАСТЬ.

У ЛЬВОВІ 1902.

Накладом Наукового Товариства імени Шевченка.

З ДРУКАРНІ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНИ ШЕВЧЕНКА
під зарядом К. Беднарського.

THE HISTORY OF THE

... ..

... ..

... ..

... ..

ХІ. Родини.

Як лише дитина *заввзув* ся, судить її вже 12 судців, чи вона має бути *збігленєм* — передчасною, чи має *живе* народити-сь, чи *мерле*.

Відповідно до того, як довго жінка у *квжї*, кажуть про неї: *веремінна*, *огрьїдна*, *кьижкї*, вона на *тих дньох*,

вона *злїмже*, на *злогаш*, вона у кут *упїде*, а насьмішливо: вона *калюхїта*, *черевїта*.

Веремінна жінка мусить „сокотити ся задля дитини“, бо як така жінка вдивить ся в кого, дитина буде на него подобати; як веремінна узрить миш, а не поплює зараз, не потре ся по черевї та не розїтре добре, то на тілі дитини буде *миш*; як горить, а веремінна жінка *вєржеть ся*, — настрашить ся, а не сплюне, то буде у дитини вогник; як жінка, близька злогів, їсть яблуко, будуть у дитини *бородавкї*; як подивить ся на хромого, слїпого, на *слугого* — такого, що на руку хорий та не може двома робити, на *кривого* — такого, що не їде право, але перекривлено, та з такого засьміє ся, то дитина буде така, як той, що з него веремінна сьміяла ся; на се нема ліку ані способу.

Як веремінна побачить кобилу, що *фицкає*, то може злячи аж по 12-и місяцях, (має носити тільки, як кобила); против того бере жінка кїньського слїду, мїшає его з водою, варить, а як вода учи-

стять ся, пе її; крім того спить вона тої ночі у *підкладах* — на ліжнику, що кладе ся під сідло, тай підкурює себе кінсьською шерстю.

Як веремінна жінка ударить ся або упаде, тоді зродить борще — *учинить збігленé*; воно жив найдовше до часу, коли мало уродити ся.

Дитина, що народить ся в семім або осьмім місяци, називає ся *семак* або *осьмак*; так називають її через ціле житє.

Деякі веремінні жінки підперізують ся широким вовняним поясом, аби не було *значно*, що вони в тяжи; в тім поясі й сплять; діти таких жінок родять ся дуже маленькі; баба має до такої дитини зараз по родинах сказати: „тепер рости!“

Гуцульська челядь не пещена, тому і веремінна жінка робить усяку звичайну роботу: кутає ся по хаті, ходить коло подою, закладає ворняє, кладе сїно і т. и.; тільки з природи *утла* жінка, як вже чув ся на днях, кладе ся на постіль, а кожда друга *злѣже*, де стоїть, чи при подою, чи на поли, чи при будь якій иньшій роботі; часом полїзе на під чого, а звідтам подасть дитину тай сама злїзе; буває й таке, що веремінна вертає з ярмарку матерю з дитиною на руці і з бесагами на плечах.

Коли жінка почує ся близько злогів, натягає мушчинські холошні, аби не лишати по собі *поли* (крови), як би злягла у поли або де инде а не у хаті. Доперва, як зачне *стимати* її по череві, кличе чоловік *бабу*; баба гріє зараз горівку з овечим маслом і дає пити веремінній, аби ся не *дуже карала* — не дуже мучилась.

В часі злогів мусить бути у хаті усе порозвязуване і поотворюване, инакше „будуть родїни тяжкі, жінка буде дуже карати ся“.

На дворі застелюють у той час приспу веренею а в вікнах кладуть червону або прозору фляшку з бураковим борщем на знак, що в хаті відбувають ся родїни.

Слабу жінку, або таку, що довго *карає сѣ*, обводить баба по хаті, аж поки не зачне родити; злягаюча, приклякає на землю на верету, підстелену сїном, на яку паде дитина.

Ледви народить ся дитина, збирає ся 12 невидимих судців, що сїдають на *столóвїм* вікні; 11 з них судить усяко, але з дитиною стане ся того, що скаже 12-ий найстарший. Судці ті призначають для дитини одну звїзду, що сьвітить так довго, як довго дитина живе; як звїзда упаде, умирає чоловік, якому вона при родинах була призначена.

Народжену дитину купає баба зараз у воді; кладучи дитину до купелі, каже баба:

„Будем фійнку купати,
Золотом обсіпати“.

До купелі сипле баба сьвяченої води, якої рівночасно дає пити полїжницї, почім кропить тою водою по хатї, говорячи борзо таку саму *форму*, як сьвященик при хрестинах, а то на те, аби бісиця не перемїнила дитину; тому мусить баба бути *согтївною*, такою, що розумів усе, що знає форму.

Кождий, хто в часї першої купелї увїйде у хату, має кинути у купіль якийсь грїш на *шбств* для дитини, причїм має сплюнути на землю і сказати: „Абих не урїк!“, на що відповідають хатїні: „Не урїчливі!“

Викупану дитину обгрїває й осушує баба коло ватри і завиває у пеленки; потїм приготює *шкаліточку* — мїшочок з чесником, *печїною* (глина з печі), вуглем і глиною з слїдів пса; вкидаючи у шкалитку чесник, каже баба: „аби ти була така люта, як чеснок“, — *печїну*: „аби тебе так нїчо не ловило сї, як не ловить ся печі, аби тебе нїхто так не урїк, як не можна печі уречи;“ — *вуголь*: „шоби поганї очі, шо на тебе подивлять ся, так перегорїли, як угля перегоряє“; а кидаючи слїди пса, каже баба: „шоби так нїхто на тебе не задивив ся, як не може задивити ся на слїди псечї“. Так приладжену шкалиточку, завязує баба дитинї на праву ручку, почім перевїшує через плечї хрестик з *осїни*.

Тепер кладе баба дитину до полїжницї на постїль, заслонену полотном або лїжниками, що звисають із жердеи. Ножицї, якими баба прорїзала *пуп*, завязує мотузом і кладе у постїль під полїжницю, а шнурок, яким був пуп перевязаний, кладе за сволок під стелїну; *мїсце* закопує газда так, аби его нїхто не переступав.

Передавши дитину полїжницї, засьвїчує баба сьвїчку з словами:

„Засьвїчу сьвїчку,
Пїду по запїчку,
Ладану шукати,

Обкурити хату“, — се на те, аби чим скорше приступив ангел божий та стерїг дитину перед *бісицею*, юдиною жїнкою; бо лучає ся так, що зляже як раз у ту пору якась бісиця, вона рада би підмїняти своє *бішенї* з християнською дитиною, бо такий *обмїнїник* може між бісами вийти на якогось старшого, лїпшого. Обмїняника мож по тїм пізнати, що він не говорять кілька років, довго не ходить, цїлком дурний, нїмий або слїпий. Против того, аби бісиця не обмїняла дитину, треба зараз сьвітити сьвїчку, бо бісиця не їде до сьвітла, вона боїть ся его, окрім того мусить баба

обкурити дитину, поліжницю тай себе ладаном, який є божим даром, а виробляє его мурашок*).

„Раз було таке, що дитина не росла. Хтось догадав ся, що се мусить бути обміняник, тай порадив ось що: набрати глини з дев'яти межий спід девяти каменій і понести обміняника у ночі о 12-ій год. на межу, — там покласти его черевом до землі, а на потилицю поставити тоту глину та бити обміняника по плечох свербігузом (*Crataegus oxyacantha*). Послухала мати тай так і зробила. Дитина пицала страшно, але мати не зважала на се, лиш усе била. Нараз зашуміло, прилетіла бісиця, а за нею прибіг хлопець як *вісипаний*, такий ладний. Бісиця питає: „Неволя би тя утьїла, хто тобі таке порадив? Ти беш та тратиш мов, а я твоє годую; ади, воно як вісипане; не бий, бери собі своє!“; при тих словах ухопила бісиця своє, а жіничного лишила. Той хлопець усе знав; до него говорило зіле і всьо; воно говорить лише з Арідником; той хлопець був вже Арідником; він знав, щб когут запїяв, щб ворона накрала, бо всяке диханє говорить, лише ми его не розуміємо. Того хлопця випитувала мама і тато про усяке, а що від него провідали, того пішло від них дітям і унукам тай нам; з таких в *чередїнники, мольфарі, чинатарі* і др.*), одні знають полагодпти, порадити, а другі збавити. Але се усе знає не від Бога, бо Бог не хоче, аби що злого було на сьвітї, лише усе добре; усяке эле походить від Арідника а за ним роблять мольфарі, чередїнники і другі“, — поясняла Параска Ковбчучка.

Як баба усе як слід обкурила, іде газда за кумами, а упрошує до того звичайно веремінні жінки, бо „їх *фїїти* — похресники, здорові та щасливі“, але веремінні не радо ідуть у куми, бо се знов готово зашкодити їх дітям.

Занім газда поспрошує кумів, а добирає їх кілька пар, *прощєє ся* газдня з бабою за дитину; мати сипле бабі три рази води через руки, а скоро баба умие, утирає їх газдня рантухом, і подає бабі запалену сьвічку скручену в пелюстки, поміж які вкладає ладану; обі жінки подають собі руки понад дитиною, та кажуть до себе: „Процїйте!“ — „Най Бог процесє, я вас процїю!“ — Так три рази, аби не було грїха ані бабі ані поліжницї, як би дитина умерла, бо може баба удерла дитину або торкнула, тому мусить баба грїх тот із себе змити. Сьвітло дає газдня за пристибїг, та за те, що баба її, слабу, доглядала.

*) Прю те пізніще.

Ірщенє. Одну дитину або близнята несуть усе до церкви, хоч би з найдалшого кута і в найлютіці морози. „Як би уродилось трое, а одовільний отець духовний о тім перевідав, то він має бічи зараз сам до хати, та там ірстити трояки; ему за се вольно другий раз женити сі“, запевняють Гуцули.

При хрестинах дістає дитина звичайно імя, яке собі *принесла*, значить імя святаго, який припадає у тот день; день той обходять Гуцули звичайно *байбм*.

З того, чи по докованих хрестинах можна свічку легко згасити чи ні, віщують куми дитині короткий або довгий вік.

Як тільки принесуть дитину від хресту, рубає їй зараз *матка* — кума, срібним грошем волосок, примовляючи: „абис було таке шесливе, як шесливе є срібло!“ — Той гріш іде дитині на *рстини*. Засвѣтивши свічки, передають куми дитину матері з словами: „Най росте здорове, та шесливе!“, — на що мати відповідає: „Будьте і ви здорові!“

По хрестинах сходять ся до хати родина та сусіди з дарунками: жінки приносять перемітки, полотно, хліби, кидають васильку у купіль, а мушцини *мечуть* туди гроші.

Половину узбираних грошей бере поліжниця, себто для дитини, а другу дає бабі; перемітки і полотно ховає мати дитині на сорочки і пр.

Рівночасно з дарунками віншують гості: „шоби дитина була дужа, здорова, шоби не ступила на зле місце, шоби ніхто єї не урік“ і т. н. Того дня лишають ся куми і гості дуже коротко у хаті, а то з огляду на дитину і поліжницю, яка є у Гуцулів у великім пошанівку.

Хоч поліжниця зараз на другий або на третій день по злогах встає та робить усяку роботу коло хати, не вольно її до часу виводу дальше як 35 кроків відходити від хати, аби не занечистила поля, на яке вона, ще *некашєрна*, ступила би.

Якийсь час спить дитина при матері на постели, пізніше кладе мати дитину у *колиску*, завішену над ногами у попереk ліжка, а се на те, аби мож дитину в ночі заколисати. Колиска (див. ініціал) зложена з двох *кругів* і *побічниць*; она завішена на *дугах* з *курмеї* — шнурка; в дугах против голови дитини завішене червоне яблуко, або що вньше, „аби дитина мала на що дивити ся, тай тим забавляла ся“. На підстїлку уживають сіна, яке вкривають куснем грубого полотна; дитину саму обтулюють полотняними пеленками, а перевивають її руки туго при тілі, поясином будь яким, хоч би шнурком. Про чистоту коло дитини дуже мало дбають; пеленки не

то через ужите дуже чутні, але нераз просто перегнивають під дитиною, а підклад сіна майже все мокрий.

Мало котра мати кормить сама дитину; за причину того подають брак молока, що знов старають ся приписати чарам, відьмам, урокам. Особливо в часі різдвяних свят мусить мати сокотити ся, аби не втратити поживн, бо до девяти день по Рождестві Христа, висушує бісиця груди християнським матерям на те, аби їх діти марніли, та через те і легче було їм підкинути *підкідеша, бішеня*. Против того змиває мати через девять днів від Різдва перед сходом сонця свої груди свяченою водою, а дитину за цілий тот час не кладе в ночі у колиску, але коло себе тай ще привязує її до себе; добре такій дитині вивернути сорочину. Декуда кличуть малу дитину не по її хреснім імени, але инакше, а се на те, аби вона не обзивала ся на голос відьми, що її кличе по хреснім імени. Такі повіря повстали правдоподобно відси, що особливо в часі різдвяних свят матери дуже об'їдають ся, пють богато, а не жалують сего і дітям, через що діти хорують, у ночі кидають ся в горячці і т. и.

По більшій частині плакають Гуцули своїх дітей молоком овечим або коровячим через перетятий воловий *ріг*, до якого дорабляють *цьвірок* — дойок із шматки або із скірки. І такий рожок не удержують Гуцулки чисто, через те тай через нехарність в оповитю і колісці умирає великий процент гуцульських дітей, до чого не мало причиняють ся і ріжнородні чари, яких уживають проти безсонности і т. и.

Як дитина не може спати, то іде в суботу до сходу сонця будь хто з хати до девяти керничок, набирає з кожної ложкою або горнятком води по девять разів, при чім числить коло кожної керниці і зажною ложкою: „ні раз, ні два, ні три, ні вісім, ні девять“; — воду приносить до дому, кладе її у піч, розкладає ватру і відгашує у тій воді до девять раз вогню по чотири вуглики, числячи: „ні раз, ні два, ні чотири“, збирає вуглики і стручує їх до приладженої купелі; скупавши дитину у так зладженій купелі, заносить воду на місце, де сходять ся три дороги, там виливає воду і зараз утікає, не обзираючись.

Иньший спосіб на спане ось який: Кума входить у хату зі словами: „Добрий вечір!“ — „Доброго здоров'я!“ — відповідають їзди. — Кума: „Ось вам спляча дитина!“ — „На тобі за се таке, що не спить“ — кажуть їзди. Обмін таких слів вистане нераз, аби дитина стала „добра на спане“.

В 40 днів по злогах іде мати до виводу і від того часу стає *чиста*, їй вільно вже всюди ходити; лише бісиця ходить усе нечиста, бо вона не виводжена.

Колáčини. Будь коли по виводі лагодять ся газди до колачин; газда купує у місті колачів, пива, горівки, а газдиня наварить дома усякої страви, почім ідуть обоє до кумів і запрошують їх та других гостей до себе на *колачини*.

Як гості посходять ся і посідають за стіл, кладе газдиня перед кожним по порядку горщик з водою або солодким молоком а на горщик обарінок, притулює до горщика зажжену свічку, та, *перепрошуючи*, каже: „Най Бог прийме передь душі!“ — на що гість відповідає: „Простибіг!“

Випивши воду чи молоко, встають гості, молять ся Богу, *крстє сї і вінчують* ось так: „Най Бог прийме перед цієї душі, що ви даєте. Боже помози упросити, ублагати, щоби Господь ласкав це приймати, молитву благословити, а вам шістьє, здоровє подати, щоби Бог поміг вінчєти в благо літах, у шістью, здоровю“. По вінчованю сїдають знов: музика зачинає грати, а гості *баюють* — пють, їдять. Газда ставить перед першу куму, а газдиня перед першого кума 8—12 великих колачів, приговорюючи:

„Просимо кумів колачі — від Бога великі, від нас малі“.

Кум і кума беруть по два колачі і крають їх на кусні для всіх на закуску по горівці, яка іде тепер в'округ стола, а бабі дають від себе по одному колачеви, в якій тичуть по шустці або дві. Музика грає, а гості пють, їдять, танцюють, словом *баюють*, що триває звичайно до рана, а де добре гостять, то і довше.

Колачини відбувають ся і тогди, хоч би дитина вже померла, тільки без музики, без танцю і горівки, а колачі не кладуть на стіл, але на землю і з землі подає їх газда і газдиня кумам за душу помершої дитини; газдиня змиває руки бабі над землею, бере воду з землі і дає крижмо також з землі. Як є дома скрипка, то заграють *смертевої у тугу*, підчас чого челядь плаче, а мушчини молять ся; пють хїба по склянці пива.

Фірівщина. Куми та кривні дають в часі колачин дитині похресного — *фірівщину*: вівцю, коня, корову, тэле, сорочку, сї-рак, а бідний курку, словом, що хто зможе тай хоче, а часом *завповідають* лише у тот час, а дають пізніше, нераз аж на весіле, а ле дати мусять.

У місяць по родинах стрижуть дитині волосє, „аби росло май гуще і аби було фayne!“ Мати бере дитину на руку, кладе обтыте волосє у вугол хати і каже: „Диви ся, де я кладу волосє, аби на тїм сьвітї знало, відки его взяти“ — се на те, бо чоловік мусить з собою на тот сьвіт кождий кусник свого тіла принести. Аби волосє у дївчини росло ладно, треба стрижений волосє класти у розсоху верби.

Розвоєм дитини родичі мало журять ся або й цілком не журять ся, хїба тїлько, що дають їй їсти; вона росте без найменшого догляду; вплив родичів обмежує ся хїба на пересторогах перед Арїдником, та об'учуваню рїжних повірїй, як на пр., аби дитина не плювала в огонь, бо від сего кине ся *вогник*, аби не їла яблук перед Спасом (18/8), бо в череві заплодять ся жаби, — аби донька не ходила в зад, бо від сего буде довго дївувати, — аби нічо не хвалила, не сказавши уперед *нівроку*, — аби нігтів не викидала, але, обгризши їх, ховала собі за пазуху, бо вони явидові, він прийде за ними, і т. п. У церкві гуцульських дїтий ніхто не побачить.

І фізичним розвитком дїтей не журять ся Гуцули; літом і зимою бігають їх дїти по двору, або сидять на печи у одній сороччинї!

Родичі займають ся дїтьми хїба тїльки тоді, коли за будь яку дрібницю уживають проти них гарапника або того, що їм як раз у руки попаде!

Дївчину заплїтають по раз перший, як їй минуло вже пять років; до сеї чинности запрошують *сохтївну* жінку; така заплїтає волосє серед голови у *хрест* ось як: бере за переду, з потилицї, від правого уха і від лївого, і звязуючи те волосє на серединї, каже: „як я звязую усе волосє на тобі, аби сї тримало з усіх штирох боків, так аби сї до тебе везали з усіх боків парубки, одівці, дїднцкі сини, тай котре май *старші* парубки у краї; котрий тебе уздрит, то так аби за тобов умлівав, як риба за водов!“

З того часу дбають вже більше родичі бодай про те, аби дївчина чи хлопець у тїм віці, мали на собі окрім сорочки, яке иньше лудина.

Против дітий вибирають дівки очи з кертиці і миши, беруть з лилика крило, обтинають в нім жилки, до того з мотиля голову, живого срібла, ухо з голки, денце з обірника (капля до ременя), *з'юри* — сажі, з середини буркниці і ладану, се усе складають разом і напихаючи у шкаралуцу з горіха, промовляють: „Так на мині аби чоловік пролітав, як мотиль пролітає перехідну дорогу і я аби не могла від чоловіка так закежати, як перехідна дорога з морем сі споїти. Чоловік аби до мене таку *нутерію* (силу) мав, дитину зробити, як цес горіх ме мати силу на весні сходити. Щоби я тогди не від вінченого чоловіка мала дитину, коли картина цими очима ме видіти, а миш з картинов мет ся бити, лилик мотиля ловити; тогди аби я не від вінченого чоловіка мала дитину, коли ця згура у цій шкаралуці ме горіти а мотиль з цев головов мет літати, дівка цев голков зашивати, а цим обірником ремінь украшати; тогди аби сі мене чоловік імив, як би ся цес горіх мотилем зробив“.

— Сказавши се, зав'язує *горіх* у *попружку* — вузкий жіночий ремінний пояс, і говорить: „Вийжу чоловікови (себто мушчині) усе утробу так, як у цім горісі мотилеви голову; тогди він аби таку силу взяв та мині дитину зробив, як сі зо мнов звінчев; а доки сі не звінчев, то аби мині так нічо не зробив, як я цес гудз завйизала (при тім вяже гудз), у попружку горіх сховала, а він самий сі не розпустив, так аби мині дитину не зробив“.

Декотрі дівки носять той горіх на шнурку на голім тілі, — така дівка певно не зайде, не утєжить.

Якжеж дівка *квмус*, що заверемініла, сипле кроплі *штлєру* (Pain-Expeller) у спірітус, до того товче *цїлиці* — соли камінної, *квасу* сїркового, кидає до того *греціла* — алуно, і випиває; „побідує трохи від того, але дитини не ме мати“.

А про ті чари й ліки, лучає ся, що дівка уродить дитину; таку дівку покривають переміткою, вона стає *пóкриткою*. Лучає ся, що дівка тратить дитину, — місце де дитина страчена, називає ся *стрáче*. Така дитина не хрещена і гола, тому вона плаче о півночи *нового місяця* та просить *хрестá* і крижми. Така дитина буде так довго плакати і просити, аж найде ся чоловік або жінка, що знає *форму* хреста, та виговорить тоту форму і кине д землі у той бік, відки почув плач, будь якого *рámата* — кавалок шматини. Душа дитини ухопить рамат, вона вже хрещена, має убранє, іде до Бога і зістає ангелом хранителем того, що її охрестив та убрав. — Коли-ж до 12-ого року дитина не хрещена, то стає *нявкою* або *бісицею*; нявка з переду як челядина, а ззаду видно утробу; вона

може бути челядиною або чоловіком, її ніхто не видить так, як *Юду* (чорта). Нявок ловлять *дикі люде*, що живуть і тепер лісами; вони такі як ми, лише без убраня, але оброслі як вівця; вони з'їдають нявок. — Коли до смерти матері не з'їдять нявку дикі люде, мусить її рідна мама на тім сьвіті з'їсти за то, що згубила власну дитину.

ХІІ. Гуцульське весілля.

Аби з'єднати і заповнити собі любов парубка, готовять Гуцулки любисток у молоці і дають при нагоді парубкови випити сей вар. В тій самій ціли варять у однім горшати листе з бука і *илі* — ялиці, які росли так близько себе, що галузя їх ішли сумішкою; подаючи такий вар парубкови, говорять про себе: „Як сі дерева собі чужі, а прецінь у купу сі зійшли і враз росли, так, дай Боже, аби і ми сі у купу зійшли, враз жили і вікували!“

Обзорини. Як парубок уподобав собі дівку, просить якого газда зайти у хату до дівки на обзорини, та нібито від нехочу придивити ся, який у хаті *обхід*, та як *заходить* ся дівка коло хати. Отримавши корисні інформації, шукає парубок сам нагоди, аби зайти у хату та перевірити те, що вму сказав упрошений газда. Коли і парубкови подобав ся обхід, звіряє ся з тим своїм родичам, що хотів би одружити ся з тою а тою дівкою. Родичі шукають такого газда, щоби роспитав родичів дівки, яке *віно* дадуть за донькою. Коли дівка і віно по *нутрју* родичам, кажуть вони до сина: „Ми тебе, сину, не силуємо тай не спираємо, жени сі або ні“.

Отримавши дозвіл родичів, посилав парубок свого повіреного до родичів дівки з запитанем, чи дозволять донці вийти за нього; родичі знов питають доньки, а коли тота *згідна*, відповідає: „Яка воля ваша, так буде!“ По такій відповіді кажуть родичі до висланника: „Присилайте старостів, будемо бачити, чи молоді будут собі *вподійчи*!“

Сватане. Тепер шукає парубок старостів; ті беруть з собою горівку, колачі, волоських оріхів, яблук і ідуть з латінем і його родичами будь котрого дня пізно у вечер до хати, в якій живе сужена.

Занім увійдуть у хату, калатають старости до дверей, питаючи: „Чи є люде у хаті?“

„У хаті, гості не у хаті! А хто там?“

„Добрі люде; пускайте!“

Газда отворяє двері і каже: „Просимо добрих людей у хату“.

За той час сьвітить газдиня сьвітло, накриває стіл чистою скатертю і кладе на стіл хліб і сіль.

Увійшовши у хату, кажуть гості: „Добрий вечер! Питайте нас, чо ми прийшли!“

Газди відповідають: „Добрий вечер! Мете казати, чо істе прийшли!“

Старости: „Йик у вас без нас?“

Газди: „Добре, Богу с'єтому дякувати! з вами ліпше! Просимо, сїдайте!“

Старости: „Декувать, най у вас усе добре сїдає!“ Потім зараз засїдають за стіл у тім порядку, в яким увійшли у хату.

„Що чувати?“ питає газда.

„Ми прийшли, ці молоденьята звести до купи, аби они собі віговорили бесїду, а ми аби чули, ци они сї любє, ци они хотє іти одно за друге, аби не розбивало сї, аби не було стиду для нас і для вас!“

Родичі відповідають; „Будемо сї годити, будемо запивати могорич, тай будемо сї дивити, бо се такє, шо нї вкусити вбуко тай вергти єго, бо се на ціле житє *зап'яга* є“.

Старости питають родичів дівки, яке віно їй дають, а рівночасно кажуть, яке князь має.

Коли згодять ся, подають собі газди руки на знак згоди, а староста перетинає руки хлібом.

Заручини. По доконаній угоді виймає старший із старостів горівку, пє до дьдя, а той до ненї, вона знов до доньки, приговорюючи: „На шестє, на здоровє!“ Як дївка згїдна, пє до лєгїня, кажучи: „Дай Боже тобі (їма) здоровє!“, а той випивши, завертає чарку назад до дївки, тога пє до ненї лєгїня, до дєдя, а той назад до старостів, приговорюючи одно другому: „Дай Боже здоровя!“ на що ті, до яких *противас* ся, відповідають: „Пийте здоровї!“

По могоричу перевязує дївка старшого старосту рушником через груди на охрест і вішає єму сиринїй колач на грудех на рушнику. Мати подає рушники старостам, а ті перевязують так само молодих.

Мама дївки обсипує *згїдних* пшеницею і білою вовною і подає їм пугар з медом. Молоді беруть обов разом пугар лївими руками і мачають враз свої мїзинці у мід, почім дають одно другому облизати мід з палця, а відтак по черзї усїм у хатї присутним. Коли старший староста оближе палець, *приповїдає* до молодих: „Я вас благословлю так, аби вас нїхто не міг розщепити, як не розщепит бжолу від меду! Дивїт сї, вас нїхто не силував; як з того буде кошт, то *поповчїт* — покрий, того з вас, котре не схоче побрати сї“.

По тих словах бере староста пугар від молодих, а ті на знак згоди подають собі правї руки, які староста перетинає хлїбом.

Від того часу кличуть себе родичі посполу *сватами, свахами*; розцілювавшись уперед на знак, що між ними нема нїякого гнїву, засїдають усї за стїл, пють, їдять і сьпївають:

Лєжели берви (листе) бервінковїї (2),
 Ой роде-ж, мїй роде!
 Даруй же мнї добре!
 Шобим сї гаразд мали,
 Шобим сї вам дькували.

Газдиня все перепрошує гостей словами: „Живїт-ко сї, будьте ласкаві і вїбачайте!“

За столом условляють ся родичї, хто возьме молодих до себе, чи окремо їм жити, дальше про вїно, про те, хто буде платити за слюб, на коли установити весїля і т. д.

Скоро пїде звїстка про заручини до сусїд та кровних, ті сходять ся, найде ся і скрипичник, заграє *весївної*, з якою їдуть сьпїви та *дїмець*, причїм стрїляють з пїстолїв. Ось одна з пїсень, яку сьпївають, коли родичї условляють ся про вїно:

Сидит синок*) й а в неволи і тяженко дише
 Та до свого тата дрібне листє пише.
 І шоби, мій синочку, та за тебе дати,
 Аби тебе із неволі можна визвалати?
 За мене би, мій дедику, треба коньче дати
 Штири коровочки з малими теляти.
 А волиш ти, мій синочку, й а там погигати,
 Як я маю та за тебе коровочки дати. —
 Сидит синок й а в неволи і тяженько дише
 Та до свої мамки дрібне листє пише.
 І шоби, мій синочку, та за тебе дати,
 Аби тебе із неволі можна визвалати?
 За мене би, моя мамко, треба коньче дати
 Штири кобилочці з малими лошати.
 А волиш ти і т. д.

Потім пише до братчика, щоби дав штири овечці з ягняти,
 а до сестри о штири козочці з козяти, а в кінци:

Сидит милий й а в неволи і тяженько дише
 Та до свої дрібне листє пише.
 І шоби, моя мила, та за тебе дати,
 Аби тебе із неволі можна визвалати?
 За мене би, мій миленький, треба коньче дати
 Та чотири гусочці з малими гусяти.
 Ой буду я, мій миленький, гуси годувати,
 Аби тебе, мій миленький, з неволі зволати. —
 Не тра тобі, моя мила, гуси годувати,
 Коли хочеш й а з неволі мене визволати,
 Полізь лише моя мила під вішну вишницю,
 А там найдеш, моя любко, гроший бербеницу.

Старости і запрошені *баюють* коло стола, а коли вже *набу-ми сї*, встають, хрестять ся, говорять в гслос молитви, почім сї-дають на хвилку, і поклонившись тям, що праворуч і лїворуч сидїли, встають знов враз усі, звертають ся до газдів і кажуть: „Дай Боже здоровя та ласку Божу, абесте діждали і до найменшого старостів приймати, а помершим дай Боже царство небесне, а вам продовжи Господи віка, вменчи грїха, амїнь!“

„Простибіг! Дай Боже і вам здоровя! Пробачейте, як недогодили!“ відповідають газди.

*) донька.

Набувшись, розходять ся звичайно над раном, при чім працюють ся: „Ну, тепер будьте здорові!“

„Гіт здорові!“

Другого дня рано ідуть до сьвященика до „протокулу“ та з просьбою виголосити заповіді.

Благословліне. Як іде до весіля, запрошує собі дівка якого ґазду на *батька*, а легінь ґаздиню на *матку*, іменно таких, що знають весільний *обхід* та усякі пісни, які при тім треба сьпівати.

До проводу в сьпіві вибирають також осібно *березу* — такого, що уміє усякі пісни, за що єму платять; він сьпіває звичайно при скрипці, а за ним потягають другі. — На березу добирають старшого ґазду, таї такого, що „варт деревце взяти“ (про се понизше).

Днем, двома, перед вінчанєм приходить батько до хати молодої, а матка до молодого, і тут шують з запрошеними дружками або дружками вінок з барвінку.

Забираючись до шитя, сьпівають:

1.*) Благослови-ж Боже, (2)

І отец і мати,
Своєму дитяти
Віночок починати.

2.*) Ай просили дружбочки й а в Бога,

Шоби єї вітрик, вітрик не звів,
Я шоби наш дружбочка весів¹⁾ був,
На нашу не забув.

Подай, сьвіточко²⁾, роговий гребенец,
Чеши, мамко, головочку під вінец

Й а білими рученьками й а з дрібними слізочками;
Й а з дрібними слізочками а з добрими ґадочками!

3.*) Й а зза гори зза високої

Й а три зорі ясенькі,
Й а зза гори ще зза другої
Три сестри рідненькі.

*) Диви: Збірка арий весільних пісень. ¹⁾ веселий ²⁾ сьвітілька, див. понизше.

Ой една ішла — бервінок несла,
 Бервінок у вінечок.
 Й а друга й ішла й а й чесник несла,
 Чесничок у вінечок.
 А третя й ішла — шовчечок несла
 Шовчечок у вінечок.

За той час чеше мати доньку, а скоро учесала, сьпівають :

4.*) „Ой дайте, мамко, й голку
 І ниточку шовку,
 Тай ниточку шовчечку
 І штири зубці чесничку.
 Ой дайже, мамко, голку
 І ниточку шовку,
 Дай штири сороківці
 На вінок твоїй дівці“.

У парубка сьпівають :

„Дай, мамко, голку
 Тай ниточку шовку,
 Тай ниточку шовчечку
 Тай штири зубці чесничку.
 Дай ще й червоного
 Від вінка зеленого!“

По тім пересьпіві зачинає ся шитє вінка з бервінку, що виконує челядь: дівчата і жінки, а батько або matka чи береза присьпівають. У вінок кладуть чотири зубці чеснику, привязують туго 3—5 колотічок (*Staphylea pinnata*), окрім того вішають до вінка молоді (над головою) ще три срібні монети. Опріч вінка шиє ще челядь чотири *затічки*, по одній для молодого, молоді і для двох дружбів або дружок. Вінок і затічки мастять медом і вкривають позоліткою.

Шиючи вінок, сьпівають ось як :

1. „Лежели берви (листе) бервінкові (2)
 Дай, мамко, голку
 Тай ниточку шовку
 Пришивати квіточку
 З рути, з бервіночку“.

*) Диви: Збірка арий весільних пісень.

2. „Лежыли берви бервінковії (2),
 Ой ишла (імя) до городечка,
 До свого бай зілечка
 І ріже бай бервінчик
 Собі на головку, на вінчик ;
 Питає дядя, питає неньку,
 Питає неньку бай рідненьку :
 З ким мині, мамко, рутку зелену,
 Дрібний бервінчик тепер збирати ?
 Я тобі, синку, даю, що маю,
 Долі ти, синку, я не вгадаю“.

3. „Лежыли берви бервінковії! (2),
 Із за гори віходьї три зірницї,
 А заа другої, заа золотої, три сестрицї.
 Одна іде, чесник несе, чесничок у віночок ;
 Друга іде, бервінок несе, бервінок на віночок.
 А трета іде, шовччок несе, шовччок на віночок“.

4. „Ой ходила (імя) по горі,
 Там сїяла бервінчик по волі
 Тай кликала дядика ід собі :
 Ой ходи, ходи, лалю зо мною,
 Позбираєм бервінок з тобою
 Ой не піду, синку, не піду
 З жалю і в рученьки не озму“.

Так кличе ненечку, сестричку, братчика, а кінчить :

„Ой ходила (імя) по горі,
 Там сїяла бервінчик по волі,
 Та кликала (імя) ід собі.
 Ой ходи, ходи, (імя) зо мною
 Позбираєм бервінчик з тобою.
 Ой я піду, любко, піду
 З тобов (імя) бервінок зберу“.

5.*) У молодой сьпівають іще :

„Ой вінку-ж, мій вінку,
 Хрещьтий бервінку

*) Диви : Весільні пісьні.

Купувалам тьи в ринку
Замикалам тьи в скринку.
А тепер лиш ті рушу,
Заплакати мушу^а.

Як вінок уплетений, сьпівають :

„Ой дьндичок, не вітчим
Вікупить вінок, має чим :
Даст червоного золотого
Від вінка зеленого !“

Отримавши заплагу, пришивають вінок молодого з заду до смушевої шапки а декуди з правого боку до кресані, кладуть шапку чи кресаню на стіл на колачі, посеред яких горить сьвічка ; потім пришивають дружбі до кресані одну затічку, а другу тичать собі за ухо або у заплітки.

Тепер закидає молодий на себе *суглю*, зав'язує її байорами, сїдає за стіл під образи против колачів та кладе гроші на колачі ; гроші ті ідуть тим, що плели вінок.

Матка або (у молодї) батько здоймає з дружбою топірцями шапку, чи кресаню (у молодї вінок) з колачів, легінь хилить голову а ті укривають его шапкою чи кресанею (молоду вінком), говорячи :

„Ми тебе покриваєм твойив молодостев і радїстев і твоїм вінком ! Вінчаємо твоє парубоцтво бервінковим вінком і Божим столом і Божим даром (колачами) та Божим сьвітлом ! Благословимо тебе шестем, здоровем і самим і з людьми і з Господом Богом ! Шобисте були чесні, величні як Божий дар за Божим столом ! Шобисте Бога просили, шобисте на світі прожили, йик матер і отец жне, шобисте сї коршмами не вальжи ! Вінчуємо вас худобов, вівцьими, козами, коровами, волами, бжолами, усіми *поминниками*, шоби вас молоденьких тепер покривали (аби усеґо так багато було). Укриваємо тебе не раз, не два, не три. Парубком вже не будеш. Тобі би вже газдувати, Бога просити, з своєв суженов щире на світі жити. До трох раз, коло стола би тобі чьне обходити“.

По тих словах кладуть шапку чи кресаню з вінком парубкови, (а вінок дівці) на голову, і з тої хвилі легінь вже *кьинзь-молодий*, а его сужена *кньигїньи-молода*.

Князь, княгиня встає, а мати бере колачі і зажжену сьвічку зі стола, кладе ему (її) на плечі ; перед князем стає матка, за нею князь а за ним мати і так обходять усі трое довкола стола три рази, причім мати тримаючи колачі і зажжену сьвічку на плечох

князя, приговорює: „Ти молоденький, ти дурненький, ти можеш собі наробити полегчіня (можеш дітий не мати), шо не можеш годувати, шо не можеш обходити, шо можеш на світі добре за молодости жити; але шо ти на тім світі меш говорити! Ти на бесіди не мавш шо сі дивити, ліпше тобі ретити, вінчѣвити, ховати і гріха не мати, Бога просити! Бог ме на кожного *пайку* — часть, давати; шо вмре, меш мати чим поховати, меш женити, віддавати, меш мати, чим вінчати; на чужий розум не мавш сі здавати, бо й отцѣви і матері Господь Бог дав пайку, шо має чим тебе відвінчѣвити. Йик я старенька тебе молоденького покриваю і напинаю і Бога благаю, шоби Бог тобі допоміг з твоєв дружинов газдувати і діти свої вінчѣвити, йик я тебе згодувала і тепер вінчѣвию шѣystem, здоровем, шобис був чесний, йик Божий дар, величний, йик Божий хліб, сьвітлий, йик Божа сьвічка, веселий, йик она весело горит! Помози Боже з усіма сьятками з помішниками на світі прожити, тебе благословити. *Благословенем і шѣystem, з радостев сїдати*“.

Обійшовши при тих словах три рази довкола стола, сїдає князь на лавицю, а мати *затленічує* его — хапає за руки, аби не засїв палці. У Гуцулів є переконанє, що, як би увінчаний князь засїв палці на обох руках, то не буде мати дітий, а як засяде чотири палці а один лишить, буде мати лише одно. Щоби молодих розважити, аби не допускали ся непростимого гріха (дітий не мати), приговорює мати повнєшу *спотічку*, ловить князя по триразовім обході за руки, і скорше дозволить сїсти на своє коліно, як на лавицю, наколи би не могла притримати рук.

В часі того обходу не грає музика, аби молодий усе чув, що єму мати говорить.

По обході говорить князь, сїдаючи за стів:

„Дьикую Богу с'ьитому,
 Шо я не докорив сирітков нікому,
 Шо було кому міні вінець ушити,
 Тай йи кому на мене посаг наложити“.

Від тепер ходить і сидить молодий у *вінчаній* кресани, а молада у вінку.

Усївши за стіл, наливає молодий горівки у порцію і каже: „Кланьню сї пану Богу і всім цим прихожим і до вас, мамо! Дай вам Боже здоровє!“ — Мама бере горівку, цюлює ся з сином тай каже: „Шобисте були чесні, величні з великим домом, з великим обходом, з великов худобов і з людьми і з своїми дітьми, так, йик ми з вами!“ — Випивши, подає порцію молодому, той спле другу,

подає її дьидеви з словами: „Прошу, дьидику, на честь і на дар, щобисте були чесні і величні! Я вас вінчую, шосте мене кутали, недоста малого, але ще й тепер маєте клопіт зо мною великим!“ -- Отець бере порцію і говорить: „Дьикую тобі, сину, за честь за твій гонор! Я тебе вінчую молоденького з молодим вінком, з молодов дружинов; щобис її не бив, не збиткував, щобис газдував так, як я газдував і вас маленьких годував; щобис Бога просив, із своєю дружинов добре жив, — на чужі сї не дивив! Тепер би тобі газдувати, парубоцтво продати, чужим жінкам у очи не зазирати! Своя біда вінчяна, не скінчяна! Вола, йик упрягає сї у плуг, то він мусит орати! — Я вже не маю що балакати, лише від тебе молодого парубоцтво запивати. Дай Боже здорове!“

Сим пропало парубоцтво. Зібрані „вінчують“, пють, їдять і танцюють трохи у хатї, за поріг не мож тепер нікому вийти, его не вільно тепер переступити.

Проща. По вінчованю застелюють родичі поріг веретою, почім бере кожде з них по колачеви, по гусці соли і сїдають на лавиці під вікнами; матка, а за нею дружби і князь обходять довкола стола, а звідси по при родичів; коли князь стане проти них, починає матка просити прощі, ось як:

„Став цес молодий перед вами,
Йик свіча перед йобразами;
І просить уперед Бога милосерного
Господа Ісуса любого,
Пресьвїту Дїву, матінку Божу,
У цю пору для него пригожу,
І вас, татку, мамко солоденькі,
І братчики, сестрички рідненькі,
Вас дїдів, вуйків і тетічок
І усіх чужих чужинок,
Усю найдальшу родину
І найменчу дитнну.
Просимо усіх, абисте простили,
І в далеку дорогу благословили“.

На сї слова відповідають усі гуртом: „Най Бог простит, ми прощяємо!“

Так обходить і приповідає matka три рази і тільки разів прощають присутні. За кожний раз клякає князь перед родичами, ті хрестять его по три рази хлібом і сілю, князь цюлує родичів (уперед тата) в ноги, коліна, руки і лице а тим часом челядь сьпіває за *березою* :

„Лежъили берви бервінковії (2)*
 Золоте піречко стіни гие,
 Молодий поклін бє
 Перед своїм дьидичком (матінков) з легенька, (2)
 Шо его з малечку годував,
 Від вогню тай води встерігав;
 Від вогню тай води встерігав,
 А бервінковий вінец придбав!“

По обходї стають родичі коло порога застеленого ліжником, одно з одного, друге з другого боку; як син переступає поріг, за-тримують его, а челядь сьпіває :

„Ой, мамож моя, мамо,
 Віправъий же нас рано,
 Абим сі не спізнали,
 Шобясмо добре гостили!“

а коли родичі, поблагословивши трячі сина, пустять его через поріг, сьпіває челядь :

„Мамка синка споріджьє
 Тай у село відправъє
 З сілев, хлібом, з колачами,
 З молодими дружбочками.
 Іди, сину, по рьидочку
 Та по близьких сусідочках,
 Шоби тя благословити, (2)
 На вінчанє запросити,
 Й на весїля приходити!“

*) Диви : Весільні піснї.

Запросини. Тимчасом наберуть дружби 'оріхів, колачів, горівки та з тим виходять за князем, щоби просити благословіня тай на весіля. Насамперед ідуть до сьвященика, якому передають колач і гуску соли; відси ідуть до родів і знакомих. Увійшовши у хату, сїдають зараз на лавицю, розводять бесїду про буденні справи; так *сидьї шо сидьї* попросять благословеня, а в кінци кажуть: „Просили тато, просили й мама, просит пан молодий і ми просимо, абисте були ласкаві приходити сегодне на *зачїнана*, у вечерїх на *заводини*, а на *весїля* а на *пронїй*“. — На се вінчують домашнї, а на відхіднім кажуть: „Ігіт здоровї!“

Так ходять дружби з князем, а дружки з княгинею аж до вечера; тимчасом сходять ся запрошенї гостї і wraz з домашними лагодять усяке, одні страви і печива, між тими великий, гладкий, *кислий* хлїб, другї вяжуть *дереvence*.

На *дереvence* урубає дружба вершок ялицї з трьома верствами сучя; в кождїй верствї мусить бути сучя до пари; передаючи такий вершок хатїним, каже дружба: „Спорядїт вго файно, аби було з чим до людий пїти!“; а коли той вершок поставлять серед хати, сьпївають:

„Ой устань-ко, мїй дьидичку,
Ти ми не вітчим,
Та увїйжи ми *дереvence*
Ти маєш чим“.

По тїй пісни вяжуть родичї першї китицю калнин або віху вївса на черлено барвленого у сам вершок, а челядь сьпїває:

„Калиночка сї ломит,
(Імя) сї клонит
Дьидикови й ненцї,
Найменчїй дитинцї,
Шо вго (її) згодували,
Посагу призбирали“

За родичами завязує сестра, (княгинї — брат) при чїм приповідас: „Йнк ти сї діждав, шо дьидо робит тобі весїля, шо тобі віно дає, і шьистєм і здоровєм тобі вінчує і вінком і *дереvence*; йнк тобі сї завязало вінок тай *дереvence* за дьидя, так я сестра (брат) прошу Бога, шоби дьидьо прожив і я аби сї не забарила (-ив), шоби дьидьо і минї так дружив. Йнк я тобі *пильно* (щиро) завязала, йнк ти сї *пильно* вінчїєш, так дьидик і мамка минї так *пильно* аби весїля склади, йнк

я тобі се деревце завязала!" При тих словах вяже червону волічку на деревце.

Як нема рідної сестри (брата), тоді зачинає по родичах перва сестра (брат) або будь хто з молодших з родини вязати деревце. За сестрою вяже брат, потім рідня тай зібрані, а челядь співає:

„Лежъили берві бервінковії (2)
 Ой крутоє деревечко витов! (2)
 Та летіла зазулечка через сад,
 Погубила піречка повен сад..
 Підїт, дружки, зберіте,
 Сосновоє деревечко вберіте.
 Від спада до верха волочков,
 А на вершечку калиночков“.

1. Деревце. Вершок смєтїчки убраний барвїнком, мечиком окришок (Gladiolus imbricatus), конюшиною угорською (Trifolium rannonicum), дівенною (Verbascum), сивком звич. (Echium vulgare) писаюю травю (Phalaris arundinacea), дрожачкою (Brizza media), невістульками (Chrysanthemum leucanth.), дїдином (Senecio Fuchsii), червоною білою вовною, білими, червоными і рожевими пасками паперу і поволоченими няточками бервінку.

До убраня деревця приносить челядь васильку, калини, чесноку, барвінку, материнки, гвоздиків, мир-зілля, кудревого зілля, червоної, білої, голубої волічки та таких папірців, пер, позолочених горіхів, монети з долютованими ушками і т. д.

Убираючи деревце, співають :

1. „Лежыли берві, бервінкові (2)
 Ой крутов деревечко витов!
 Крутов деревечко витов
 Перед раем стояло,
 В рай ся похияло, (2)
 Сильно зацвитало“.*)

2. Лежыли берви бервінкові (2)
 Ой крутов деревечко витов (2)
 Соснове деревечко, де росло оно?
 На жовтім бай пісочку росло оно,
 У густенькім бай лузі рубано
 А на білім бай камені тесано,
 На тихий Дунай упускано
 У новий двір унесено,
 На тисовім столику урйжено
 На ільчьитих**) скатирцях убірано.
 Від споду до верха ялинка,
 На самім вершечку калинка,
 Від споду до верха піречко,
 На самім вершечку зілечко“. (*Жаба*).

*) Після науки Зендавесті виросло з насіння „Кайомора“ дерево, яке виглядало немов двоє людей в собою зрослих; з него розвилася десять пар людей, з яких одну пару склали „Мешіа і Мешіне“ (муж — мушчина?), перші наші родичі. З того дерева завязалося життя чоловіка а з сям і будуча его доля. В городі Геесперид пильнували Парки золотих яблук дерева призначіна. Той міт про дерево життя і призначіна чоловіка нагадує нам живо гуцульське *деревце* а укр. „Вилце“, бо тут, в земнім раю (весіле), плетеся вінець життя чоловіка; понавішувана на деревці калина (kalapa означає в санскриті: звязь) і овес з'ображають молоду пару *богданіє* — се усе, що має бути даним — їх доля. В гуцульських весільних піснях посилає ся по те деревце за море, на білий камінь, а тичать его у колач — коровай, символ життя, що усе нагадує поганський міт.

**) —мережаних, рівно як фоя на илі (ялици).

3. Лежъили берві бервінкові, (2)
 Крутов деревечко, витов! (2)
 Й а в крутїм лузі рубане,
 На жовтїм піску тесане!
 А долїв Дунавчком пускане,
 А на бистрій ріці ловлене,
 А в новїї двори внесене,
 На тисовї столики кладене,
 А на ільчїтїй скатерти стелене. (*Ростоки*).

Як деревце готове, а молодий верне ся з запросин, сьпївають

„Лежъили берві бервінкові, (2)
 Ой крутов деревечко, витов! (2)
 Ой до нас, Боже, до нас,
 Бо у нас тепер гаразд.
 Ангелї воду носьї!
 Пречисту дїву просьї:
 Пречиста дїво Мати,
 Ходи до нас до хати (2)
 Весїле зачинати“.

У хатї починають прятати, виносять усе з хоромів, аби було де гуляти, замїтають до чиста, укривають стїл скатеркою і кладуть на него деревце, заткнувши его в кислий хлїб (обр. 1), під який підстелюють білу вовну.

Зачїнане. Як посядуть ся запрошенї гостї, починають музиканти грати, при чїм одні танцюють а другї *набувають* ся за столом; ті, що попоїли, встають, їдуть гуляти, як молодї так і старї, другї засїдають і так чергою *бають* аж до *передь днинною*.

Другого дня рано убирає ся князь у нове лудина, закидає на себе гуглю, а дружба завязує ему біленькою фустинною сирїний колач до правої руки на живчику і каже: „Я не завязую колач, але завязую твоє парубоцтво, шобис тогди парубком став і тогди аби овдовїв, як крїзь цес колач пролізеш!“ — А молодий на се: „Я тебе вїнчую і тобі кажу, шоби я сї дочекав, шоби тобі другий за-

в'язав таке, яке я собі тепер у голову набрав!" — Се діє ся у коморі, де убрав ся молодий.

Запросивши статних газдів та газдинь, викликають родичі з комори на двір молодого з дружбою. Скрипичник стоїть на задвірку перед хатою, і грає *весілої*, а запрошені газди стають довкола скрипичника. Скоро молодий вийде з комори, бере его сестра або брат за руку і так ідуть обоє на задвірок межи люде, де стають з ними у ряд; люде обходять докола скрипичника три рази, а молодий за ними, причім тримає ему матка на плечех колачі і свічку. При тім обході співвають:

„Ой на чистім поли
Запрошвили колоколи,
На чистім поли
Брянули лебеді!
Вузочки на мості
Кіньми загремили!
Війди, ненько, з хати,
Сина закликати.
Він молоденький просит:
„Ци ти, мати, до хати
Ци мене приймаєш?
Йик мене приймаєш,
Війди на задвірок,
Тут мене адбавш!“

Завбдіни. На сей зазив виходить мати з хати, обсипає сина три рази пшеницею, а сестра стелить сямчасом ліжники від задвірку через хороми аж у хату до стола; отець бере за руку газду, що найблизше молодого, і запрошує „до хати за стів сідати“; мати бере від матки колачі, а поклавши їх і зажжену свічку синові на плечох, поступає за ним, при чім співвають:

Лежыли берві бервінковіі, (2)
Й а в ліску, в ліску бай серед ліску, (2)
Шовковенька травиця,
Й а в тій травици, й а в тій травици,
Студененька керниця,
Й а в тій керници, й а в тій керници,
Напоює (імя князя) коника,

А (імя княгні) носит, присипав!
 А (князь) із тихонька,
 Із легонька підмовляв:
 Ступай (княгиня) на білесенький,
 На білесенький камінь;
 Й а з білого каменя в золотий стремінь,
 Й а з золотого бай стремєня на коня вороного,
 Й а з коня вороного до мене молодого“.

Як князь усяде за столом перед деревцем, а коло него дружба, кладе мати перед сином колачі, потім вкриває вго білою переміткою на знак, що він уже не парубок; по хвилі здіймає дружба перемітку і кладе її на стіл.

Півниця. Мати кладе на стіл деревяну тарілку або кружок, на се білої вовни, посиплює її пшеницею, прикриває шовковою фусткою, а верх неї кладе сириний колач, у який зати́кає на вхрест

2. Півниця.

чотири срібні монети, — а посеред колача кладе *порцію* (обр. 2); у поливану миску наливає горівки і кладе там малий *полонничок* — деревяну широку ложку, звичайно різблену або прикрашену у ко-

чалци (гл. т. I, ст. 307, обр. 224). Коли мати коло сего порав ся, крає
дружба колач на кусні, при чім сьпівають :

„Лежыли берві бервінкові, (2)
Крутов деревечко, витов! (2)
Засьвіти, Боже, з раю,
Нашому короваю,
Шоби було виднесенько,
Краяти го дрібнесенько.“

Скоро дружба покрав колач, черпає полонничком горівку
з миски, а насипавши її у порцію, подає *повницю* князеві, при чім
сьпівають :

„Лежыли берві бервінкові, (2)
Устань, устань (імя) на ніжки,
Озми повничку й а в ручку,
Почестуй же ненечку. (2)
А ти, ненько, вийми не много
Лиш сороківця одного“.

Князь не перший раз до матери, потім до вітця і всіх при-
сутних, при чім за кождий раз *перепрошує* дружба того, до кого
князь не, словами : „Прошу (імя) на повницю!“ Хто випе, кидає
гроші у порцію, а молодий висипавши їх на вовну, подає повну
порцію другому. До повниці кличуть усіх по черзі, і кождий мече,
що сто витьків (зможе).

Подаючи повницю, присьпівають кождому повнису пісню з від-
повідною зміною, або ось яку :

„Ходь кози по під лози,
А вівці по гірці,
Та кинь-ко ми, мій братчіку,
Хоч три сороківці.
Кинув єс ми сороківця,
Та шо мині з того,
Та кинь-ко ми, мій братчіку,
Хоч пів червоного!“

Коли за такими сьпівами обійде повниця усїх, наливає князь горівки, бере повницю і подає її на тарели через стіл родичам, кажучи: „Прошу, тату і мамко, на повницю“^а. Вони беруть обоє разом таріль тай порцію і пють рівночасно з неї; з чого виходить багато сьміху, бо ні одно ні друге не випє нічого, а горівка розілеть ся.

По повниці забирає мати порцію з тареля, а зложені гроші з вовною і пшеницею зсипає у платок і зав'язує в узлик; тим узликом обтирає лице уперед синови (донці), а потім усїм присутним, почім вкладає узлик синови (донці) за пазуху.

По повниці їдять, пють, гуляють до пізна.

Дар. День перед вінчанєм посилав молоднїй двох чоловіків до молодої в *чуски*. Прийшовши у хату молодої і повитавшись, сїдають оба за стіл. Зпоза стола подають молодїй дар від князя: два колачі, фляшку напитку, перемітку або рантух, червону хустку і чоботи, при чім приповідають: „Просив пан молодий на дар!“ Молода відбирає, *дыкує файно*, почім гостить послів, підчас чого вони сьпівають:

„Злинули два янгелї з неба,
Сїли, впали у пана (їмя газди) на вікні,
Й а з віконця увперїд (їмя княгинї) на столец (bis)
А пустили поволоченька до землі (bis)
Й а застелили бїв білесенький по двору (bis)
Й а йшла туди бай чом (їмя княгинї) на посад*) (bis)
Пофалив на ню си бай чом (їмя князя) имити (bis)
Й а сказав на ню до землі сукню бай вшити (bis)
Й а й надїли на нїжки жовтї чобїтки з позлїтки (bis)
Й а й на головочку білий рантушок з крамочку (bis).

(Зан. від *Міци Лазорука з Ростін*).

Погостивши, встають послї а молода перев'язує їх ручником і передає їм дари для молодого: сорочку, колачі і фляшку напитку.

Скоро послї вернуть ся до молодого, передають єму дари, кажучи: „Пане молодий, просимо на дар від молодої“.

*) За стіл, місце почесне.

Віріжине. Рано в день вінчання убуває ся княгиня у ті чоботи, що дістала в дару від свого судженого, закладає перемітку через шию а верх неї шовкову фустку (обр. 3. 4. 5. 6); молодий знов убирав сорочку, яку дістав в дарі від судженої. Убуваючи чоботи, кидає у них кожде з молодих якийсь гріш для дружби.

3. 4. Молода в Брустур в весільнім убраню.

Убравшись до вінчання, прощають ся молоді з родиною, щоби не *завінчили якого гріха*. В тій цілі засідають родичі на лавиці з *процьвівним хлібом* а матка обходить з деревцем, а за нею молодий, дружба і ин. три рази довкола стола, а як стане молодий перед родичами, говорить матка таку саму прощу, як при благословляню, лише кінчить її так: „щобисте простили і в добрий час до слюбу благословили“.

Як молодий прощав ся з присутними, сьпіває челядь під провodom берези:

Лежыли берві бервінкові, (2)
 Ой крутов деревечко, витов! (2)
 Мати дитя спорьжыне,
 До слюбочку віправльє,

З хлібом, з сілю, з колачами,
 І з добрими родичами.
 Ой, мамож моя, мамо,
 Вірьжый мене рано,
 Та не в лїс, не в дуброву,
 Лиш до Божого дому.
 Іди, синку, до слюбочку,
 В щысливою годиночку.

5. 6. Молода з Яворова в весільнім убраню.

Вереса виходить з деревцем наперед на двір, а за ним другі. Як посїдають на конї, обсипує їх мати пшеницею. Кїнь, на якій сидить молода, має через шию коло уха перевязаний дзвінок. Як тільки княгиня сяде на коня, дивить ся через колач, увязаний при живчику правої руки, на всі чотири сторони сьвіта; коли погляне на схід сонця, каже matka: „Абис була як зоря красна“; коли-ж молода подивить ся на захід, цілує її мати і каже: „Абис була як совце щасна!“ Скоро княгиня погляне через колач на північ, зближає ся до неї отець з словами: „Не знай ніколи ні зими ні нужди“;

а як зверне ся до полудня, кажуть дружки і дружбове: „Аби вам всюда було мирно“; за сим приповідають усі в голос: „Тай пишно, тай мило, тай тепленько в груди!“ — на що княгиня відповідає: Прости Бог, Вам, люде добрі“. — По сих словах зачинають греміти з пістолів, похід з березою на переді рушає до церкви, за ним музика, дружба, князь (княгиня) з друзбами і цілим товариством (обр. 7).

7. Весільний похід.

В одних селах їде молода до сльобу в уплітках, а в других, як в Космачи, Брустурах, розплітає її брат косу рано перед вінчанем а мати розчісує, при чім співають:

„Лежыли берві бервінкові (2)

Крутов деревечко, витов! (2)

Брат сестричку розплітає,

Заплітки під стіл метає, (2)

Чоботом придоптає“.

„Ой роговий гребеньчик, роговий,

Та озми го, мамко, в ручку,

Розчеши ним русу косу,

Русу косу під віночок“.

Як мати почне розчісувати косу, співають :

1. „Лежьили берві бервінкові, (2)
Крутов деревечко, витов! (2)
Розвій, вітроньку, русу косу
По золотому просу!
Та не жаль же минї
Русої коси, нї мовї краси,
Але жаль минї матіночки,
Що не має послугочки,
Що нікому рано встати,
Коровоньки загаяти!“
2. „Лежьили берви бервінкові, (2)
Крутов деревечко, витов! (2)
Ой чеши, мамко, дрібниці
До самої спідниці,
Чеши-ж їх, мамко, поволи,
Не будеш вже чесати ніколи!“

Ідучи до церкви, співають дорогою :

„Й а в неділю рано, рано
Щось сі море розіграло!
Й а не море того грав,
Але сонце сі купає.
(*Імя княгині*) зазирала,
Тай у море вна упала.
Слізоньками ся вмиває,
На дьдику покликає:
„Ой дьдику, соколику,
Виратуй мя з того моря!
Ой дьдику, моя душко,
Подай ко мнї твою ручку!“
— Дав бих тобі, синку, й обі,
Забрав бих ті, синку, д'собі, —
Та не моя, синку, воля,
Ратувати тебе з моря,
Але Божа, синку, воля,
Ратувати тебе з моря.

А в неділю і т. д.

На (*імя князя*) покликає :

Ой (. . .) соколику,
 Виратуй мя з того моря!
 Ой (імя княгині) моя душко,
 На-ж тобі мою ручку.
 На-ж тобі (імя молодого) й обі,
 Озми-ж мене ти ід собі.
 Божа й моя, любко, воля,
 Ратувати тебе з моря:
 Подам тобі ручки й обі,
 И озму ті любко д' собі“.

2. А в неділю рано, рано
 Дзвони задзвонили,
 А ще ранше перед сходом.
 У цім домі засьвітили.
 У цім домі мамка встає,
 Мамка дите убирає,
 Слізочками ся вмиває,
 Тай до збору*) вирьжає.
 До збору, синку, до збору,
 Іти тобі до Божого дому,
 Рученьки там ізложити
 Тай головку ісклонити,
 Бога долі упросити. (2)
 Ой не плач, мамко, за мною,
 Я не все забираю з собою,
 Лишью ти дрібні слідки по двору,
 Дрібні слідки по двору, по двору,
 Ще дрібніщі слізюньки по столу.

3. Чій то коник по горі йиграє
 Тай копитцем камінь розбиває,
 Шовковим фостиком сліди замітає,
 Кейловов гривков все поле застеляє,
 Ясними очками в садочок позирає,
 Чуйними ушками в садочку надслухає.
 Чи сива зазулька в садочку не куває? (2)
 Чому ти, зазулько, рано не куєш, не куєш,
 На другу весну
 Зелені гайки забудеш.

*) церков,

Початок другої зворотки той сам, а далі:

Чи (*імя княгині*) в садочку не співає?
Чому ти та не співавш? (2)
Другий раз дівков не будеш, не будеш,
Славні вечорнички забудеш, забудеш!“

4. „Хмари сї ізнизили,
Татка й мамку засмутили
. сї вінчєне,
Татка й мамку вна лишєне.
. веселит сї,
Татко з мамков смутит сї.
Не бійте ся, татку, за мене,
Минї гаразд буде,
Я молода і весела,
Лиш їсти не буде“.

5. „Гей сонечко зза гіря, зза гіря,
А молода зза стїля, зза стїля,
Іде наша до церкви, до збору,
Слюбувати свого Миколу.
А ви, татку, не смутїт ся,
Тай ви, несько, нї,
Лишень дайте штири воли,
Тотї бурїї.
Мете, татку, мете, мамко,
В мене газдувати,
А я буду бурї воли,
Славне кохати“.

6. „Закувала зазулиця при убочї,
На годованці сидючи,
Шовковий рукавець шикючи,
У Львів городец дивючи.
А Львове, ти Львове городче, (2)
Які в тебе суточки тісненькі,
Їхали ними бояри пишиенькі.
Ба хто у впередї? Чом старосточок,
А за ним у слїд пан молодочок.

Під ним сї сивий коник розіграв,
 Зелінь та виноград потоптав!
 А вставай, молоденька, за ньеньку
 Та поливай тот виноград з частенька,
 Бодай тот виноград зелінь був,
 Бодай наш молодий весів був.

Серед таких і иньших сьпівів добють ся до церкви, а занім звідси дадуть сьвященикови знати, що молоді прийшли до вінчання, порядкують перед церквою убранє і сьпівають :

„Ой нема попз дома,
 Ой поїхав до Львова,
 Ключики купувати,
 Церковцю розмикати,
 Церковцю розмикати,
 Двоє дїтий звінчати“.

Вінченє. Занім прийде сьвященик, мати поучає доньку, щоби в часї церковного обряду наступила молодому на ногу, *абис вершовала* — старшувала над ним. Скоро покаже ся сьвященик, бере князь свою суджену за руку, а батько і матка передом ведуть молодята аж до престола. Підчас сьлюбу держить дружба кресаню, а матка колачі із сьвїчкою на плечах князя, а на плечах княгинї держить батько колачі з сьвїчкою а дружка перемітку.

По вінчаню виходять увінчані разом аж до церковних дверей; тут старає ся кожде з них переступити борше поріг, бо по віруваню Гуцулів тото буде старшувати дома, котре переступить борше поріг, але батько та матка здержують їх і приневолюють до того, щоби переступили враз, причім приговорюють: „Дивіт сї, абисте не зробили нам устиду“. По тих словах переступають молоді враз поріг і так виходять разом, ступаючи і тримаючись за руки з церкви. На дворі цілюють ся князь з княгинєю, а обернувшись три рази довкола себе, дивлять ся одно на друге через дірку сиріного колача, перевязаного на правій рудї, а се на те, „аби бачили своє щастє і не від'умерли від себе!“ Потім цілюють ся з гістьми, а вийшовши поза браму церкви, їдять молоді варене яйце і колач, а весільні гості *запивають сьлюб*, бо „ци лихо, ци добре, пропало усе!“

Коли зважимо, що молоді ідуть натще до вінчання, дальше, що через велике віддалене вінчання відбуває ся не раз аж коло полудня, то зрозумімо потребу такої перекуски.

Декуди має князь при вінчаню з собою гарапник, котрий витягає спід сїрака в часї запивання слюбу; скоро се побачить молода, виринає ся ему з рук і утікає, аби її не ударив, бо се би значило, що він має старшувати над нею через ціле житє; — матка ловить її, а батько відбирає від князя гарапник і зводять їх назад у купу, подаючи їм відповідну науку.

„Зараз по вінчаню можна вже спізнати, якою дівкою княгиня була: як котра зараз по слюбі дуже червона, та заплаче, то ся справедлива дівка, а котра не справедлива, тота стане біла, біла аж *поісній* зі страху, аби молодий не спізнав“ запевнювала Г. Вардзаручка.

По могоричу сїдають весільні на конї, княгиня рушає перша, за нею її гості, потім князь із своїми назад у свої хати тим самим порядком і тими дорогами, як ішли до церкви.

Дорогою грає музика, а за нею співає весільна дружина:

1. „Лежъли берві бервіноквіі, (2)
Крутов деревце, витов! (2)
Подъикуймо попонькови,
Як своему батечкови:
Не богато нас бавив,
Не богато й заправив:
Коника вороного,
Спід пана молодого.“
2. „Лежъли берві Крутов
Ой чому ти, зазучко, у лісі не куйиш?
Ци ти може, зазучко, кыжку зимку чуйиш?
Ой чому ти, молоденька, так гірко сумуйиш?
Певно собі, молоденька, злу долю віщуйиш?“
3. „Лежъли Крутов
Коби наша молоденька така веселенька,
Як у тій Черногорі вода студененька!
Та коби наш молоденький такий веселенький,
Як у тій Черногорі явір зелененький!
Та ци ийвір, ци не ийвір, зелена трешітка,
Так ми любка ізмарніла, шо лиш ій крихітка.

Так ми любка ізмарїла, та я так ізнидїв,
Через тоти два вечорн, шо сме ї не видїв.“

В часї повороту до хати, виходять сусїди у стрїть молодого,
витають его і дружину ось як :

„Слнхом слїхати,
Видом видати,
А пана молодого витати,
Шњистям, здоровем, розумом добрим,
Ласков господнев, дружинов подобнов!
Най тобі буде, пане молбдїй,
Із росн, з води, з усеї лободи,
Шоби Пречїста дїва за столом сїла,
А за нею добрі люде най тобі доленьку суде!“

І молоду витають так само, лише кїнчать повитанє ось як :

„Шо-б була як золото ясна, як весна божа красна,
Як божий дар добра, на ввес сьвіт подобна!“

Поклонившїсь тричі дружїні (сеся кланяє ся сусїдам), запрошує
батько у хату на весїля.

Коли вже наближають ся до хати, сьпївають :

1. „Лежьили Крутов
Ой шос ми там у церковцї видїли (2)
Два вїночки на стїночцї, (2)
Молодому на шњипочцї, а молодїй на чївочцї.
Лежьили Крутов
Ой вїйди, мати, з хати та почувеш вїсть,
Ой прийшов до тебе та величний гїсть!“
Лежьили Крутов
Ци мла, ци вода? Нї мла, нї вода!
Оце наша молоденька з бойири нальїгла!“.
2. „Лежьили бервї Крутов
А ми були в церкві, ми шос там бачїли,
Ой два вїнцї на стїнцї, третїй (*їмя*) на чївцї.
Ой дякуємо Богу й а й духовному,
Шо нас не барив до дому,
Тай не взяв в нас много :

З молодого взяв коня вороного,
А з молодї взяв червоного.

3. „Лежыли Крутов

Ой прилетїло пташе
Тай сїло на піддаше,
Тай йило щебетати :
Вїйди, матїнко, з хати,
З повиними повинчками,
З добрими гадочками“.

4. „Лежыли Крутов

Злинуло пташе, сїло на поддаше,
Йило щебетати : вїходи, мати, з хати,
Вїходи з хати, дите познавати.
Мое дите значеньке, над усїми смутненьке,
Оно сидить всїх висше, а склонило головку всїх низше“.

5. Лежыли Крутов

Вїйди, дьидичку, з хати (2)
З повною повничкою,
З доброю волечкою.
Лежыли Крутов
Вїйди, матїнко, з хати,
Пшеницев посипати,
Щоби воли рогатї,
Щоби дїти богатї.
Лежыли Крутов
Вїйди, матїнко, з хати,
Нас сї запитати,
Ци ми добре гостили,
Шосмо сї так забарили !
Лежыли Крутов
Вїходи, мати, з хати,
(Имя) повитати ;
З крутими колачами,
З йирими пшеничками“.

Родичї виходять з хати, отець з фляшкою напитку, частуючи всїх, запрошує у хату, а мати з пшеницею, бервінком, вовною, пугарем пчїльного меду і двома колачами, підходить до князя, обси-

пув його тричи пшеницею і бервінксвим листєм, вкладає за пазуху білої вовни, передає йому колачі, почім мачає мізинець у мід і потягає медом по устах князя тричи, приповідаючи : „шоби вам було так солодко, як мід солодкий, шобнете *обрбсмі* (заможні) були, як вівця, а тепло аби вам було, як вовна тепла**). По тім вінчованю зсаджує дружба молодого враз з сідлом з коня, а сам скаче через того коня ; молодий мачає мізинець у мід і мастить медом по устах весільних гостей.

Тепер ловлять ся усї у колесо, береза входить перший у хату, кладе деревце на стіл, за ним іде князь з дружбами і весільною дружиною.

Весіле. У хатї сїдає князь з дружбою та маткою під образами против деревця, а побіч них самі поважні людн ; коли ті похарчували до схочу, причім напили ся гербати з перцем, горівки, меду, пива, вина страшно лихого, квасного як одет, ветають, а на їх місце засїдають другї до харчованя. На весілю мусить кожде, і найменча дитина, сидїти за столом і харчувати. Підчас того іде у хоромах чи на дворї (як до пори) данець та сьпів аж до самого вечера, часто до вчасного ранку.

Підчас харчованя сьпївають :

1. „Лежьили Крутов
 Й а в горі голубе гвіздо ве,
 Ци всім гостям місце є?
 А коли не всім, гляніте,
 Тисовії столи вносїте,
 Калинові бай ослони кладїте,
 Пишні гостї садїте“.
2. Лежьили Крутов
 Красно гостеньки сїли,
 Що здвигнули сї сїни,
 Не так они здвигнуть сї,
 Як гостї меду напють сї,
 Бай солодкого меду,
 Спїд студеного леду,

*) В старинній Індї намащувано при весільних обрядах жіночий род. знярад медом, приговорюючи : „Намашуємо твій знярад медом, бо він є другими устами твірчої енергїї, через яку ти сама, непожована, поковавш усїх муштин!“

(Імя) голубочку,
Пий тепер горівочку“.

3. „Лежъили Крутов

Ой у нашого свата
Все черчъята хата,
Черчиком обсипана,
Васильком обтикана.
Ой у нашої свашки,
Все вівці попід дашки,
Хаті в неї на помості,
В них харчує свої гості“.

Встаючи зза стола, сьпівають :

„Лежъили Крутов
Милії брата підведімо сі,
Шъипочки в ручках — поклонімо сі,
Й оперед Богу, Богу с'тому,
А за ним газді, газді нашому,
Й а подъякуймо господинечці
І кухареви і кухаречці
За хліба поставліня,
За пива доносія.
Ой чом красні нам були дворове,
А всі нам були дернові,
Ой тут нам були столове,
А всі-ж нам були кедрові,
Ой тут нам були ослонове,
А всі нам були тисові,
Ой тут нам були скатерти,
А всі нам були ільчаті,
Ой тут нам були книшове,
А всі нам були пшеничні,
Ой тут нам були студінци,
А всі нам були свинячі,
Ой тут нам були голубці,
А всі нам були летучі,
Ой тут нам була визина,
З товстого вепра солонина,

Ой тут нам були юшкове,
 А всі нам були з баранця,
 Ой тут нам були кашове,
 А всі нам були молошії“.

При данци ідуть уже ріжнородні пісні, які хто вигідає тай умів, не обходить ся і без *масненьких*. Про данець і сьпіви в осібнім розділі.

Пропій. Звичайно другого дня під вечер, або такой вечером в день весіля, збирає собі князь *бойирів* зпоміж своїх гостей, аби враз з ними, друзьбами і другими піти по молоду.

Коли молодий добирає собі боярів, сьпівають, сидячи за столом :

1. „Лежъили Крутос
 Із'іажайте сї, ізбирайте сї,
 Всї бойири до князі.
 Ой будемо іти в дорогу велику,
 Й а в дорогу велику, по паню молоду,
 По пишну молоденьку,
 Як весну веселеньку.
 Ой як прийдемо, ой як зайдемо,
 Ой як зайдемо в деренові двори,
 Сядемо собі за тисові столи,
 Будемо пити від, вино зеленов.
2. Лежъили Крутос
 Ой ви, музики, тужіт сї,
 А ви, свашечки, зберіт сї,
 Підете разом з нами,
 До молодї з дарами,
 Абисте сї дивили,
 Абисте все добре узъили.

Встаючи за стола, сьпівають :

Лежъили Крутос
 Ой то не рої сї ров,

То бойири сї строс,
Й а в далеку дорогу,
По паню молоду.

Занїм вийдуть з хати, сьпївають :

„Лежыли Крутов
Мати сина вирїжыне, мовте братя!
Й а в гостоньки вирїжыне, м. бр.
Вирїжыне, накааує : м. бр.
Не пий. синку, першу чыстку, м. бр.
Перша чыстка — чарівничка, м. бр.
Вісип, синку, коникови, м. бр.
Вісип ему та на гривку, м. бр.
Коник зарже, чыри зверже, м. бр.
А нїжками притоптає, м. бр.
А фостиком примїтає, м. бр.

Те саме сьпївають другий раз зі зміною : „другу чыстку“,
а третий раз змінивши на „трету чыстку“, кінчать :

Віпий, синку, третю чыстку, м. бр.
Трета чыстка — доля твоя, м. бр.“

Береза бере деревце, їде передом, за ним князь з боярами і до-
рогою сьпївають всякі пісни, між иньшими :

1. „Лежыли Крутов
Не рїй ся роїт,
Але пропїй сї строїт!
Під гору пропойці, під гору,
Під червоную корогву,
Яка она червона,
Така молода здорова.
2. Лежыли Крутов
Трубє трубки на чверть милї, мовте братя!
Дають вісти до сваточки, м. бр.
А сваточок віри не йме, м. бр.
Віри не йме, в хату не їде, м. бр.
А сваточка чыші мнє горїхові, м. бр.

Мне чьіші промовляє, м. бр.
 Слїзонками їх вмиває, м. бр.
 Буду вас на жовто мити, м. бр.
 Буде вами сваток пити, м. бр.

3. Лежыли Крутоє
 Ой у в лісі на поляні,
 Горы ватри не вгашані,
 Коло ватрей сто ковалей,
 Куют коні бойирскіі,
 Куют, днуют та ночуют.
 У всіх коні підковані,
 Лиш у (*імя*) не кований,
 Має (*імя княгині*) срібний перстїнь,
 Коця підкує тай причоує.

4. Лежыли Крутоє
 Із за гори за високої,
 Ясний місяць сяє,
 А' зва другої, зва золотої,
 Молодий конем йиграє.
 На правій ручці срібний перстенец,
 Купує его, торгує его,
 В Вірмена, Вірменочка,
 Не хочет він его ні дати, ні продати,
 Лиш хоче Вірменочці сам дарувати.

Прийшовши під ворота хати молодої, сьпівають;

Лежыли , Крутоє
 Труба трубки цему дому,
 Дают вісти д молодої,
 А молода віри не йме,
 Віри не йме, за стів не йде,
 За стів не йде, чьіші мие :
 „Чьіші мої горіхові,
 Буду вас на жовто мити,
 Буде вами (*імя молодого*) пити“.

Молодий лишає ся за воротами, а другі гості весільні входять
 на подвіря, підчас того сьпівають :

А стій, зятю, за ворота,
 На зеленій папороти,
 А най на тьн дощик іде
 Та най на тьн метіль мете!
 А най на тьн сонце гріє
 Та най на тьн вітер віє.

Увійшовши на подвіря, сьпівають бояри :

1. Лежыли Крутов
 Летіли соколи по під небеса
 Та з тоненька засвистали,
 Прийшли бойири на се подвіре,
 Голосно засьпівали.
 Не так они засьпівают,
 Як молоду іздибают.

2. Лежыли Крутов
 Метіль мете, дощик іде,
 Та на коні воронії, та на сідла льчатії,
 Та на коні воронії і на узда дротянії,
 Та на коні воронії, на стремена золотії,
 Та на коні воронії, на бойири молодії.

3. Лежыли Крутов
 Війди, свату, з хати,
 З добрими гадочками,
 З ярими пшеничками,
 Свої гості обсипати
 І у хату запрашати.
 Ми не самі тут зайшли,
 Ми тут (*імя*) привели.
 Ми в гості запрошені (2)
 Ой на меду на бочівку,
 Та на хорошую дівку.

Лежыли Крутов
 Впали й а впали зими, морози,
 Приморозили чом молодого на кони.

Довідала сі чом молоденька зза стола,
 Ой взяла чьистку меду, а дві вина,
 Відтановила*) молодого на кони;
 Ой узьила чом молодого до хати,
 А коника вороного до стайні,
 Молодого харчувати,
 А коника футрувати.

Підчас тих сьпівів на подвірю жде молодий перед воротами,
 а берега бере колач, який привезли з собою бояре, перевязують его
 хусткою, у яку на чотирох кінцях *набют* гроший і так несуть
 колач до княгині, сьпіваючи :

1. Лежъили Крутов
 Плавала куна близько Дуная,
 Та виплила собі як раз коло края;
 Просит молодий, просимо і ми,
 Будь на цес колач чом ласкава.
 Їнк колачі нам здавали,
 То їх усі цюлювали,
 А ми также як здаємо,
 То їх также цюлюємо.

(Яворів).

Лежъили Крутов
 Плавала куна та по долиниці,
 Віплила она й на став,
 Просит молодий, тай ми просимо:
 Прийми цес колач ласкав.
 Їнк нам колач цес давали,
 То ми его цюлювали,
 А їнк мемо йиздавати,
 Всї будемо цюлювати.

Як дружби увійшли з колачем у хату, сьпівають на дворі три
 рази :

Лежъили Крутов
 Перші післи пішли,

*) загірла.

Шовковим плайним ішли
 Від пана молодого
 До панї молодї;
 До панї молодї
 І до піймиці*) єї.

За той час вибирає молода зубами гроші, хрестить ся колачем і дивить ся до сходу сонця через него, викручуючись три рази довкола за сонцем, почім передає свій колач дружбі, той несе єго до князя, передає там матці, а тота перев'язує колач двома кінцями хустки, а два другі кінці дає боярам; ті розпинають у воротах хустку високо так, аби молодий, попереджений маткою, міг попід колач конем переїхати.

Музика грає на подвірю, де гості весільні данцюють.

Князь жде на дворі на кони, аж дружби викупять дружки; задля того ідуть дружби у хату і наближившись до дружок питають:

„Чим єї пофалити?“

„Фустками“.

„По чому?“

„По червоному!“

Торг зачинає ся від червоного а сходить на 20, 10 кр., почім перев'язують собі дружба і дружка тою фусткою руки і виходять у танець на двір, де молодий сидить на коня. По танці повертають дружки у хату, молодий злазить з коня, а дружби відв'язують колач від руки молодого і входять у хату.

Як дружки вийшли з дружбами танцювати, заходить молода за стіл, сїдаючи за деревце; як дружки, перетанцювавши, повернуть у хату, пересьпівують до них:

„Де ви, дружечки, ходили,
 Чого йисте нас лишили?
 Ми ходили до церковці,
 Побачіти дві головці.
 А шо ви там у церковці
 Побачіли на головці?
 Ми бачіли два віночки,
 Парубкови на головці тай дівочці.“

*) родини.

Де-ж, дружечки, тот віночок,
 Шо го носив парубочок?
 Йик лиш перша зірка зійде,
 Парубочок з вінцем приїде“.

Дружби і береза, що увійшли тепер у хату з сиріним колачем молодого, ідуть до княгині і, приклавши колач до очей її, питають :

„Куди краще видко?“

„На всі боки, файні люде, але файніший місяць, що з надвіря ізоходить“ (себто молодий).

Тепер відв'язує батько сиріний колач від руки княгині, а прив'язує її натомісць колач, що від молодого. З колачем молодого виходить батько на двір, де перед порогом прикладає молодому до очей той колач і питає :

„Куда краще видко?“

„На усі боки, кращі люде, а найфайніща зірка, шо у хаті сьвітит!“

По сих словах пересилує батько колач через червону фустку і зав'язує его молодому на рамя.

В часі тої церемонії з колачем, застелюють домашні ліжниками долівку хоромів аж до стола, а бояри сьпівають на дворі :

Лежъяли берві Крутоє
 Сваточку голубочку, чьне зза стола вставати,
 Зза стола ставати, просити нас до хати;
 Просити до хати, до новенького двору,
 До новенького двору, до тисового столу.

Родичі молодого виходять на двір і запрошують у хату ось як :
 „Вінчусмо вас, шьистем здоровем; іти вам у хату молоду купувати, за столом сї набувати а відтак гуляти!“ Тато молодого каже;
 „Дьикую красно за витанє, за прийманє; я, хоть на дворі, маю усего тілько, шо і вас приїму; я не прийшов *з гола руч*“. — „Я знаю, свату, шо у тебе усе добро є — відповідає тато молодого — тай я не даю доньку з гола руч!“ — Тато молодого силе горівки і звертаючись до свата, каже: „Пий здоров, свате!“ Вони обіймають ся, цілюють ся і пють; потім каже тато молодого: „Прошу, ловіт ся у колесо, будемо вас обсіпати і за стів запрашати!“ За сим обходить мати молодого три рази князя, обсіпуючи его пшеницею і мастячи уста его медом.

Бояри і гості ловлять ся за руки і ведуть молодого у хату,
сьпіваючи :

1. Лежъили Крутов

Бойири, голубочки,
Пръичте сі до купочки,
А пръичте сі й а в громаду,
Але майте одну раду*).

2. Лежъили Крутов

Ой як мак процвітає,
Д нему бджола прилітає,
Так бойири в дім ідут,
Бо вни тут гребу мают.

3. Лежъили Крутов

Ой віходи-ж д нам, свату
Та розкъигај свою хату
І новенкіі скіни,
Щоб бойири всіли.

Як увійдуть у хату, сьпівають :

Лежъили Крутов

Ой у Львові на ярмарку,
Ой заїхав (*імя*) у брамку,
Зачъив злото вікъигати,
Хоче панну купувати;
Ми му срібла доложімо,
Вікупити поможімо.

Лежъили Крутов

Убита ми доріжечка до Львова,
Обсаджена калиночков довкола,
Ішла туди (*імя*) та всула,
За нев ішов рідний гъидик — не чула.
Рубав би я калиночку — не вмію,
Скорнъма (збудив) би я донечку — не сьмію!

*) будьде одноі гадки.

Убита ми доріжечка до Львова,
Обсаджена і т. д.
За нев ішла рідна мамка — не чула.
Рубала би я калиночку — не вмію,
Скорньила би я (*імя*) — не сьмію!

Убита ми доріжечка і т. д.
За нев ішов (*імя князя*) — не чула.
Врубаю я калиночку, бо вмію,
Скорньію (*імя княгині*), бо сьмію“.

У хату, де молода сидить за столом, склонивши тепер голову на колач до стола, входить уперед матка, держачи колач (дар молодого) оповитий хусткою і каже: „Добрий вечер!“

„Доброго здоровя!“

„Як вам без нас?“

„Гаразд, Богу дькиувати, з вами ліпше“, — відповідає брат молоді, що засїв коло неї.

За маткою входять дружби й бояри і, поздоровкавшись, кажуть:

„Пропала нам єгничка, ци не бачили ви де ві; а може хто переймив, кажіт дамо пересмного“.

„Може й бачили, може й переймили! Пізнавайте!“ — відповідають хатні.

Бояри зачинають шукати, а хатні показують їм иньшу дівку: „Це ваша єгничка“.

„Ба ні, оце“, — каже дружба, підносячи схилену голову молоді. — „Ти тут спиш і чекаєш; а тобі вже чьис зза стола виходити; чьис тебе зза стола виводити. Пан молодий проєнт тебе на дар!“

По сих словах каже молодий: „Я прийшов по тебе, ходи зо мнов!“ На се відповідає брат молоді, що сидить коло неї, держачи її косу у руках; „Може меш брати,
Але треба чекати.

Ти іще не купив,

Абис собі ві вьив. — Заплати то озмеш, а інак я сестри не дам!“ — Сестра молоді собі теж жартує: „Не дам сестри. Хто мині буде помагати! Тра за неї заплатити, я ві дурно не даю“. — Молодий дає братови молоді топорець, сестрі кладе на кіску 1, 2 зр. або кілька може і торгує ся з братом, що сразу жадає викупного 100 зр., а відтак спустить на 1 зр. Заплату

кладає молодій на косу княгині, почім брат пускає косу, забираючи заплату. Скоро торг доконаний, співають :

Лежъили Крутов
 Ото поганий брачік, чом татар,*)
 Продав сестру за таляр,
 Він однако з него нічо незведе,
 Піде в коршму тай пропе.

По торзі бере сестра з одного а брат з другого боку колачі і пите, що стоїть перед ними і питають князя: „Купив ес?“ — „Купив!“ — „Колис купив, диви сі, ци не бракує зуба якого, ци не крива, ци не сліпа?“ — Дружба каже: „Та і я мушу дивити сі, ци добра вона!“ Так жаргуючи, дивить ся княгині у очи, хоче заглянути і у зуби а потім каже до молодого: „Добра, не ушукав ес сі“. — Тепер подає матка молодій дар: колач у фустці, а князь сам якийсь дарунок, почім поспільно вінчують собі, аж почнуть бояри співати :

Лежъили Крутов
 Й а в горі, в горі голубочки гніздат ся,
 Ци в там бойирам місце всім?
 Коли-ж нема, ослони калинові кладіте,
 А пишні бойири містіте.

Як бояри засядуть за стіл, співають :

Красно бойири сіли,
 Шо здрігнули сі стіни,
 А не так они сі здрігнут,
 Йик сі пива напют!
 Ой нам пива і меду
 Спід студеного леду.

Усівши за стіл, бояри співають :

Лежъили Крутов
 Ой у нашого свата
 Черчикова хата,
 Черчиком обсыпана,
 А васильком затикана ;

*) як Татарин.

Просят нас їсти пити
І цес дїм веселити!
Ми в гості неголодні,
Ми бойри чести годні.

Похарчувавши де що, сьпівають:

Лежъили Крутов
Бігав кіт по полицях,
Й а в червоних ногавнцях,
Бийте котонька в лабки,
До запічної бабки,
Шоби сї кухарки догадали,
Шоби нам інше клали.
Тут кухарки добираїні,
Й а зі Львова присилані,
Красно їсти зготовили,
Закрышками примастили
І просе нас їсти, пити,
Аби цес дїм веселити,

Звертаючись до газди, присьпівають йому бояри:

Куда сваточок ходит,
Туда бервінчик родит,
Й а дрібний зелененький,
А будь, сватку, веселенький

Сьвітївка. В часї того набуваня сьвітить мала дївчина — *сьвітївка*, сьвітчу тай стає на лавици під образи по за молодими. Мати молодї приносить перемїтку, молодї встають, нахилюють голови до стола і, коли мати укрив їх перемїткою, сїдають, причім сьвітївка дивить ся зі сьвітчкою, аби молода не засїла палцїв, що би значило, що вона дїтїй не хоче мати, а що в тїй тижбі трудно сего усокотити, то научують сьвітївку, аби підкладала свою ногу під молоду, як тотя сїдати буде.

Усївши, стягає княгиня перемїтку з голови і закидає собі її по за шню.

Тепер виймають бояри з бесагів пите і т. н., яке привезли з собою, і князь це уперед до своїх бояр, дякує їм за те, що

прийшли з ним, а потім припиває „на здорове, на шьсте“ до усіх гостей, після чого *жарчують* — їдять те, що молодий привіз.

По харчу іде повниця молоді, підчас чого приспівують за кожний раз, як молода подає повницю ось що :

Лежъили Крутов
 Білая рибка по воді йиграє,
 Й а золотії пірочка має,
 У золотенький пугарчик
 Усе повнички наповняє.
 А озми (*ім'я княгині*) повничку,
 Почъистуй свою *сопівнічку**)
 А озми (.) повничку,
 Почъистуй свого дъидечка,
 Від дъидка озми не много,
 Сороківця або червоного.

Так переспівують до усіх, змінюючи дячечка на ненечку, сестричку, вуйочка, кіточку, батечка, матечку і т. д. а „сороківця або червоного“ на: переміточку біленьку, фусточку шовкову, сорочечку новеньку, бараньчика гарного і пр., після того, що хто при повниці жертвує молодій на *протій!*

Дрібні гроші кидають *протійці* у колач, що стоїть посеред стола, срібні втикають у колач, а сорочки, перемітки, фустки, запаски складають перед молоду, через що, особливо у богатших, обложать молоду шматом так, що її зпога него не видно; маржину даровану передають по весілю, як молоді уже „розгадувались“.

По пропоку виводять молодих зза стола, матка іде з батьком передом, за ними бояри а на послідок молоді, причім співають :

Лежъили Крутов
 Зза гіря, місяченьку, зза гіря,
 Виводимо молоденьких зза стіля,
 А чей на нас ясний місяць засьвітить,
 А чей же нас Пречиста аустрітить.

Вийшовши зза стола, стають молоді до данцю, причім співають окрім звичайних ось які нагодові пісні :

*) родину.

Ой кувала зазулечка, кувала, кувала,
 Їнк учула кьижку зимку, вона сі сховала,
 Їнк учула кьижку зимку, мороз студеневський,
 Она сі ісховала у гай зеленевський.
 Ой гаю я нерубаю, гаєм сі обтичу,
 Маю таке пишне бідне — ні дам, ні позичу.
 Душко моя солоденька, лиш би тя любити,
 Очи чорні, личко біле, їнк у соколыти.

2. Ой соколе, соколичку, високо не літай,
 Коли мене, душко, вхопиш, на чужі не кліпай.
 Коли мене душко любиш, люби мя самую,
 Оченята не поводи на тоту другуго.
3. Ой упали кьижкі зимки та під полонини,
 Заплати ми, файна любко, шо ми ся любили.
 Ци-ж я тобі, легіниву, тай не заплатила? —
 У кождою неділеньку горівки купила.
 Горівочки сме купила, сорочечку дала,
 Кучерики розчесала, ще й поцюлювала.
4. Ой коник золотий копитками грає,
 Ї а срібними підківками мураву вриває,
 Ї а фостиком срібним сліди замітає,
 А вушками чуйними у сад надслухає
 Ї а в тім садочку крива ябліночка,
 А на ябліночці сива зазулечка.
 Та чому-ж ти, зазулечко, не куєш, не куєш,
 Ци ти собі слабу весну віщуєш, віщуєш?
 Ой чому-ж ти, молоденька, не плачеш, не плачеш?
 Тв вже більше твої коси не бачиш, не бачиш.
 Ти вже більше дівочков не будеш, не будеш,
 Славні вечірницї забудеш, забудеш.
4. Ой пусти мя, моя мамко, у поле,
 Там тратує мое зіле стадо вороне,
 Молодому та і мині на радости,
 Другим дівкам, подружечкам, на жалости.

В часі, як молоді танцюють, засідають другі за стіл, набувають ся, при чім співвають :

Лежляли Крутов
 Ой рьєсній горішки трьєсут сї,
 Масні пиріжки несут сї,
 Розкьнгай, свату, хату,
 Тай новенькі сїни,
 Розвальїй, свату, стїни,
 Шоби всі пропїйці сїли.
 Ой як пропїйці сїли,
 То іздрїгнули сї стїни.

В часї, коли молодї данцюють, кличе тихцем тато молодої одного музиканта до комори. Як лише той наважить ся їти, кличе князь до него: „Куди ідеш?“ — „На двір, минї душно!“ — За той час бере *стариня* молодих (оба тати і обї мами) молоду і ведуть її до комори. Переступаючи порїг комори, заграє музикант у скрипку сумної, „від чого молода найбільше плаче, їй жьиль, що уплїтки пускає а не знає, яку дружину має!“ Скоро почує молодий скрипку, біжить у комору, скрипка перестає грати; молодого обстануть усі, що є у коморі і питають: „Чого тобі треба?“ — Він відповідає що небудь та зараз пускає ся до голови молодої, „она тогди плаче, плаче, що аж паде“, а князь відтинає зубами *шварку* — тоту нитку, що тримає бовтиці в уплїтках і зараз утїкає. Одно з присутних потягне за нитку, з неї розсиплять ся бовтиці та заплїтки, почім зараз матка зав'язує княгиню у перемїтку, верх котрої кладе вінець, в якїм княгиня ходить аж до пропою у молодого; вона вже молодця (обр. 8).

Скрипка зачинає грати, молоду виводять з комори; передом іде її мама, потїм тато, дружба, дружки, мама і тато князя. Ледви увїйдуть у хороми, вириває ся дружба наперед і ловить ся з молодю до данцю, а прочї їмуть ся теж в колесо і гуляють собі. Як дружба відгуляє з княгинєю, розпускають і тамтї колесо, і гуляють, з ким хто хоче.

Скоро вже нагуляли ся, починають бояри сьпівати:

Лежляли Крутов
 Й а збирай сї, вирїжай сї,
 Кречна панно, озмем тебе.
 Я зберу ся, не бою ся;
 Є у мене рїдний лєлька,
 Рїдний лєлька не даст мене.
 Ізбирай сї, вирїжай сї,
 Кречна панно, озмем тебе.

Я зберу ся, не бою ся,
 Є у мене рідна ненька,
 Рід великий — не даст мене.
 Ізбирай сі, виріжай сі,
 Кречна панно, озмем тебе.
 Я зберу ся, не бою ся;
 Є у мене рідний (*імя князя*),
 Це мій муж — озме мене.

8. Молода у вінку з Яворова.

Поки виберуть ся у дорогу, обходять молоді тричи стіл до-
 вкола; дружби просять у родичів молоді ліжників, лудня, напиту
 і всякого наїдку та запрошують на *провідни* і на *протій* до мо-
 лодого, а бояри сьпівають:

1. Лежъили Крутов

Ой дякуймо Богу та сему столу
 Тай Божому дару,
 Дьидеви тай мамі,
 Братям та сестрам,
 Вуйкам та вуйнам
 І всім вам родинкам
 За ваше угощінє,
 За славне віріжінє,
 За честь та за славу
 Тай за кречную панну.

2. Лежъили Крутов

Ой зза гіря, місяченьку, зза гіря
 Та виводім молоденьку зза стіля,
 Зза стіля через поріжок на двіря,
 На лелечкове пишне подвіря,
 А чей же нас Пречиста зострітит,
 А чей же на нас місяць засвітит,
 А чей на нас вітрик повіє,
 А чей нас сонечко загрів.

Провбдини. Батько молодої бере деревце молодої, а матка деревце молодого, що принесли бояри на пропій, і розцюлювавшись та повінчувавши, лагодять ся вийти з хати, причім сьпівають :

Лежъили Крутов

Ой староста, старостенький,
 Йик голубок сивесенький,
 Треба ему шестак дати,
 Шоби нас вивів із хати.

Коли молода переступає поріг, сьпівають :

1. Лежъили Крутов

Скочила (*імя*) з порога,
 Бувай же, ньько, здорова,
 Лишьню мов зіле у тебе.
 Хто мет его поливати без мене?
 Ой буду я (*імя*) поливати,
 Дрібними слізочками зрошати.

2. Лежляли Крутов

Треба, лельку, гадати,
 Чим донечку вінувати,
 Ой треба ми, лельку, дати,
 Пару волів упрігати,
 Сто червоних готових,
 Сім подушок імхових.

Родичі княгині передають боярам постіль, ліжники, перемітки, лудині і т. и., при чім весільні єспівають насмішливо :

Ой у мене така дівка, чьис ї віддавати,
 Прийїт, прийїт, старостоньки, до шобї хати;
 Ой у мене у садочку сивеньке голубе,
 Подивїт сї, старостоньки, що діти сї любе.
 Ой діти сї полюбили, тай стали у воли*),
 Минив**) дьидик дві коровці, голубенькі воли.
 Минуло сї весїлечко, йдуть діти по віно,
 Стоїт тато на порозї з коленим полївом.
 Вийшов їйдик на задвіре, став собі казати :
 Іде донька та по віно, нема шо їй дати.
 Пішов їйдик назад в хату, ненї став казати :
 Прийшла (їмя) по віно, нема шо їй дати.
 Війшла донька у правачку***), ше не ветитла сїсти,
 Дали її барабульок нелуплених їсти.
 Она тотї барабульки тай перебирає,
 На полицу за книшами скоса позирає.
 „Ой мамочко, голубочко, то так не до речи!“
 А мамочка витягає котика спїд печи.
 „Чи до речи, не до речи, нічого до того,
 Даю тобі усе віно, котика слїцого!“
 Пішов котик царинками, а они йдуть лугом,
 А свекруха си гадала, шо вони ідуть з плугом.
 Іде котик царинками, они берегами,
 А свекруха си гадала, що ідуть з волами.
 Іде котик лугом, лугом, а вони царинками,
 А свекруха си гадала, шо йдуть з коровками.
 Йик вона си погадала, шо женут коровку,

*) згодили ся **) Обіцяв ***) хату праворучцу.

То побігла до потока, обмити ковочку.
 Ой обмила і дівчицу, пішла в омліт сіна,
 А їйк вздріла, шо се котик, та там і присіла.
 Ой присіла до оллоту, равне заплакала:
 „Таке тобі, невісточко, венька віно дала!“
 Ой їйк вздріла, шо се котик, вна заголюсила:
 „Таке-с собі, невісточко, віно заслужила“.

Коли вже забрали віно і вийшли на подвір'я, співають:

1. Лежляли Крутов
 Та не плач-ко ти, мій лельку,
 Не плач же за мною,
 Не усе я забираю,
 Мій льильку, з собою:
 Я лишнюю круглесенькі
 Слідочки по двору,
 Ще й лишнюю дрібшесенькі
 Слізоньки по столу.
2. Лежляли Крутов
 Шо я тобі, лелечку, провинила,
 Шо ти мене, молоденьку, покидайши,
 Проти нічки невидної виріжайши?
 Дай же мнї соловія сивого,
 Най заступит тебе, лелька, любого.
 Сивий соловієц буде ми співати,
 Буде мене, молоденьку, бужати, бужати.
 Бо свекруха, нерідня не збудит, не збудит,
 Лиш піде до сусїдів посудит, посудит.
3. Ци ти, зятеньку, в мене не бував,
 Шо ти мою хатоньку зрабував?
 Взяв єс постіль, взяв єс скринку
 Та наймиліщу дитинку.
4. Заа гіря, місяченьку, заа гіря,
 Ой вивели молоденьку заа стїля,
 Вивели молоденьку заа стїля,
 Посиляли кониченька до кіля.
 Її мамка лиш трошки заснула,

А молода з козаками пильненько махнула.
 Ой устала її мамка, лиш сі подивила,
 Та луснула у долони тай заголосила :
 Ой нате вам, сусїдочки, конї воронїї,
 Та підїте, здогонїте козаків, вірнїї.
 Здогонили козаченьків на тисовім мостї,
 Кудя ти йдеш молоденька, ци до мами в гостї ?
 Я на таке, мої любї, сюда не махала,
 Аби я ся та до мамки назад завертала.
 Ой нате-ж вам, голубчику, оцес мїй віночок,
 Покладїте в моїй мамки на вішний клиночок ;
 А як мамка рано встане, на клиночок гляне,
 Слїзоньками ся умис, мене ізпомяне.
 Підї, мамко, до комори, підмітай полицї,
 Кудя мої стоювали злоченї косицї.
 Підї, мамко, до комори, позмітай клиночки,
 Кудя мої звишували файні уплїточки !
 Ой не плач-ко, моя мамко, не плач-ко за мною,
 Та не усе я забрала, не все із собою.
 Ой не усе я забрала, не усе узбила,
 Круглі слїдки, дрібні слїзки всі сме ти лишила.

5. Лежыли Крутов

Ой до бору дорїжечка, до бору.
 Ой просит ся молоденька до дому, до дому ;
 Пусти-ко мє, мїй миленький, відкис мене узьив,
 Заків ище мїй віночок не зївив, не зївив.
 Бо як лише мїй віночок зївйине, зївйине,
 Уже мене, мїй дьидечко, не прийме, не прийме.

З такими і подібними сьпївами в супроводї скрипки, при ви-
 стрїлах з пістолів доїздить ціла дружина до хати молодого, кудя
 звичайно випередили їх родичї і родина, коли були на пропоку у мо-
 лодой.

Приближаючись до хати молодого, сьпївають :

Та розтьгни, свату, хату,
 Розтьгни і сїни,
 Бо нас тепер уже більше,
 Абих усї сїли.

Ой розтвори, свату, хату,
 Розтвори і *ліску**),
 Уведемо ти як сонце
 Молоду невістку.

2. Ой отвори, ненько, ліску,
 Ведемо тобі невістку,
 Коровоньки ти не здоїт,
 Бо сі дуже фоста боїт.

3. *Риски****) бойири, рискі,
 Прийшли ми з користів,***)
 Вийди, мамко, обсіпати,
 Вийди, лельку, запрошати.
 Отворіте нам сей двір,
 Ведемо невістку на вибір.
 Отворьий мати віконце,
 Привели ти невістку як сонце.

Свекор виходить на зустріч з фляшкою напиту, чествує усіх, а свекруха обсіпує молодих та гостей пшеницею, почім дружба зсаджує княгиню з коня; княгиня перев'язує свекруху переміткою, а свекрова передає колач, говорячи: „Прошу тата на дар!“ Родину молодого обдаровує хустинами і т. и. Свекор ломить колач, мачає его у меду і передає куснями на закуску усім, причім вінчує так: „Шобисте були такі чесні та величні у Бога, йик цес колач, а житє шоби вам було таке солодке, йик цес мід“. — По почесунку ловлять ся усі за руки, обходять тричі подвірє або молодих і їх родичів, — се *проводити*, і так, тримаючись за руки, ідуть у хату, де на столі стоїть лише хліб а в нім деревце. Молоді засідають з боярами і дружбами за стіл, і один з них просить хатїнних, аби дали що їсти і пити. Хатїнні кажуть на те: „Нема, було собі привнести; привелисте собі голоту, то і годуйте вї!“ — На се встає другий, старший дружба і каже: „Не журіт ся, ми не привели її голу; ми маємо шо їсти і пити!“ Почім витягають з бесаг та з дзьобеньок усякого, що набрали у родичів молододі. Побачивши се свекор, кладе хліб на стіл, а дружба перекраує его на штири кусні, з яких кладе по одному перед князя і княгиню, один перед себе а четвертий перед другого дружбу; побачивши се бояри, сьпівають :

*) ворота, городжені з прутя **) охочі ***) з віном.

Увійшла молода у нові двори
 Тай сплеснула у долони,
 Бо чогось то свекор такий гнівний,
 Ходит по хаті чом німий!
 Я за ним піду, дар ему ношу,
 Чей же вго перепрошу.

По тій пісні виймає невістка за паузи чорну, шовкову футину і перев'язує нею свекра. Отримавши подарунок, накладає свекор усякого питя і наїдку на стіл, почім іде пропій як у молоді з тою ріжницею, що тут не співвають пісні наведеної повніше на пропою у молоді, але молодий, подаючи повницю, „припиває на здорове, на шьистє“ до усіх гостей по черзі; беручи від него повницю, приповідає кожний до молодого так: „Я припиваю до тебе банку (1 зр.), дві, . . . вівцю, теле, сїрак, кптар і т. и.“, додатне мущині.

По пропою набувають ся, *бають* до білої днини, причім співвають що кому припаде, а між иньшими дражнять молоду ось якими піснями:

1. Як я була у батенька,
 Булам собі чубатенька,
 А як пішла до свекрухи,
 Зїли чубок тоті мухи.
 Як я була у матінки,
 Звинїв голос, звинїв.
 Як я пішла від матінки,
 Ба де-ж він сї подїв?

2. Ой кувала зазулечка
 На вишні, на латї,
 Як я буду пробувати
 В свекрушеній хатї?
 Свекор лихнїй, свекор лихий,
 Свекруха ще гірша,
 Бідна-ж моя головочко,
 Моя мамка лїпша.

Завбднини у комору. Перед дниною заводить дружба молодих у комору, стелить ліжник на поміст, роззуває молодого і молоду, бере собі гроші, які найде у чоботах, іде назад у хату і каже на-

сьмішливо: „Я коло молодого найшов гроші. Є тепер за що пити“. — „Пий та диви сі, погрози їх, аби они у ночі не били сі“, — відповідають газди. Дружба бере питє, колач та з тим вертає до комори, де у троїх трохи напють ся, похарчують та поговорять; ще хвиля лишає дружба молодих у коморі, замкнувши її. Скрипка перестає грати, що є знаком, аби гості розходили ся; одна матка лишає ся. Скоро рано молодий пробудить ся, іде у хату і там коває ся; молода *проверже* ся, вона сама; іде у хату дивитись за молодим, тут ловить її матка, веде у комору, де розплітає її косу, розчісує і заплітає волося у дві кіски, складає їх у переміт, одну по за другу, а коли за тот час увійде мати у комору, а матка завиває молоду у червону хустку, приповідає мати до доньки: „Абих тогди ваздріла на тобі вінок на голові, як ваздру свою потилицу; абих тогди тобі на весілю гуляла, коли мині на пйті поросте волосє!“

По тім вінчованю входить *молодиця* у хату порати ся. Перш усього бере віник, зачинає замітати сьмітя на купки; молодий заходить зтиха та розкине сьмітя, в чім єму помагають і другі присутні; так замітає молодиця нераз і годину, аж поки матка не скаже: „Годі, вже; люде йдуг, а хата не перебрана“.

Пирбжини. Другого дня по проводидах робить невістка у хаті свекрухи пироги; зваривши їх, посилає до своєї мами. Дружби убирають дзьобні на-охрест верх кптарів, несуть у мисці пироги та сьпівають за скрипкою, ідучи:

1. Ой ріснії бай горішки трісуг сі,
Ой маснії пирожечки несуг сі.
Ой шо вам та до того, вороги,
Не для усіх несуг ся пироги.
2. Ой летіло потіточко, чі, чі, чі,
Ой несуг сі матіночці колачі;
Ой ци пшенишні, ци яшні,
Они будут матіночці все смашні.

Прийшовши у хату родичів молодої, витають ся з ними, засідають за стіл, кладуть пироги, які з собою принесли, на стіл, газдиня докладає своїх, після чого набувають ся пирогами з сиром, — в пісні дни з сливками, маком або рибою.

Дотепні дружби зроблять зо два пироги у себе дома, начинять їх мукою, клочем, піском або глиною і змішують разом з другими, причім старають ся, аби конче хтось з родини молодой такій пиріг розкусив; скоро се стане ся, сьміють ся, кепкують з молодой гавданї, що не уміє пирогів робити і т. и.

Напившись та наївшись, забирають ся дружби до дому молодого, тоді передає через них мати для доньки пирогів у новій місці, яку перев'язує шовковою хусткою.

Дорогою сьпівають :

Лежляли Крутов
Трісут сі горішки, трісут сі,
Від матінки пироги несут сі,
Ой ци пшеничні, ци яшні,
Они будут (*імя*) все смашні.

У невістки засідають знов за стіл, де набувають ся знов до вечора.

Пропій весівний. В день або два по пирожинах іде молодий газда з друзбами до своїх *кликати* на пропій весівний.

Прийшовши до своїх родичів, сьпіває молодий із своїми друзбами :

А вже добра годиночка настала,
Шо (*імя невістки*) по свій родок післала,
А післала штири конї, пятій віз,
А шестого візиночка, аби віз,
Дала ему три червоні на страву,
Аби дьидик і мамка прийшли на славу.

Дружки з сьвітливою ходять собі по родині невістки і просять так :

„Просив тато, просили мама, просит молодиця, просимо й ми, шобисте були ласкаві сегодне на *пропій весівний* а завтра на *сьмієти*“.

Як посходять ся, сьпівають перед хатою молодиці :

1. Ой попід гай молоденький
Упав сніжок білесенький,
Там молода походила
Тай слідочки полишила!

А ми ідем за слідками
 З горівкою, з колачами;
 Дес тут слідок загубили
 Тай до свата заблудили.

2. День добрий, сватове, ми до вас,
 Дес убігла наша кізочка межн вас,
 Наша кізочка із значком
 Убігла до вас за цапком!

3. Ой учора із вечора
 В нас кізочка уфачена,
 А ми за нев слідом, слідом
 З колачами та із хлібом.
 Дес тут слідок загубили
 Тай до свата заблудили.

Як молодий газда вертає з друзбами з запросин, сідають молодиця, matka і ще яка жінка на лавиці поруч себе (молода в середині) і укривають себе скатеркою або великою фусткою. По боках стоять дві жінці, що тримають миску над головами; скоро молодий увійде у хату, сьпівають :

А хто хоче пива пити,
 Тот най собі купит,
 А хто хоче жінку мати,
 Най собі викупит.

На се сьпівають молодий з друзбами :

Йик я схочу пива мати,
 То я собі куплю,
 Йик я схочу жінку мати,
 Я єї викуплю.

Молодий видає у миску гроші, відкриває хустку, цілує свою жінку і бере її в танець.

По танци вибирає молодиця з кресанї свого чоловіка павуни, косиці і другі окраси. Від того часу не вільно жонатому носити ніяких окрас на кресани.

При танци сьпіває челядь :

1. Ой світе-ж мій, світе!
 Йик маковий цвіте!
 Тонкеє завитьчю,
 Вічнеє укритьчю.
 Кобис знала (*імя*),
 Йик не добре жінков,
 Тобис була походила
 Хоть десять рік дівков!
 Кобис знала (*імя*),
 Йик не добре з мужем,
 Тобис була дівочила,
 Процвітала ружев.

2. Не плач, любко, (*імя*) по косі, по косі (2)
 Краща твоя головочка в рантусі, в рантусі (2).

При таких і подібних сьпівах танцюють, гуторять і набувають ся *до сьбчу*.

Сьмієни. Другого дня, *коло обід*, сходять ся запрошені гості на сьмієни до хати молодих, де веселять ся, танцюють, набувають ся, а найбільше *вигадують* то молодій то молодому, присьпівуючи насьмішливі пісні. Ось на пр.:

1. Зарізала когутика*),
 Зарізала ганю**),
 Ой уже по весілю,
 Тай по *відриганю****),
 Нині ще гоя, гоя,
 Тай завтра ще гоя!
 А позавтру до роботи,
 Головонько моя!

2. Ой чому ти, молодице,
 Не плачеш, не плачеш?
 Та-ж ти твому молодому
 Роботи не встарчип!

*) Гуцули не їдять курячого мяса, брідять ся ним.

**) див. стор. 23, обр. 11. Се у Гуцулів *наськюдни птаха*

***) танцю.

Ой я собі молоденька
 Плакати не буду,
 Бо я свого дівованя
 Такої не забуду.
 Ой заплачеш, молодице,
 Меш ще бідувати,
 Йик прийде ся тобі до рік*)
 Близнят годувати !

В часї сьміан здіймають з рук сиріні колачі; молодий газда дає свій колач дружбі, а газдиня дружці, а як ні, то вішають їх молоді газди під образи.

Рівночасно здійсмає дружба з себе перевязана, в яким доси ходив, даровуючи его дружці або будь якій дівці.

Того дня здіймають із стола деревце, кладуть его під сволок, або, як є при хаті сад, вішають у саду на грушу або яблінку.

Міни. У слідуючу неділю ідуть молоді до церкви до виводу, а в понеділок після того беруть собі молоді газди з батьками пята та ідуть до жіночого вітця. Увійшовши у хату, витають ся, поза-сідають за стіл, а отець молоді каже :

„Коби ви знали, чого ми до вас прийшли !
 Ми прийшли раз вас знати,
 Другий раз за віно питати,
 Шо есте *мініли* (обіцали),
 То такої би дати“.

По сих словах передає тато молоді, що *мінів* дати, а з сим хліб та сіль, *вінчуючи щіре*.

Як погостили, забирають віно і вертають до своєї хати.

Колáčини. Гуцульське весіля кінчить ся *колáčинами* в місяць або й пізніше по мінах.

Молодий газда іде у місто, накупує колачів і всякого на-питку. Вернувши домів, іде він до матки, а його жінка до батька, потім до других гостей та запрошують до себе на нове газдівство, де знов музика грає, танцюють, сьпівають, стріляють, дають пов-

*) до року.

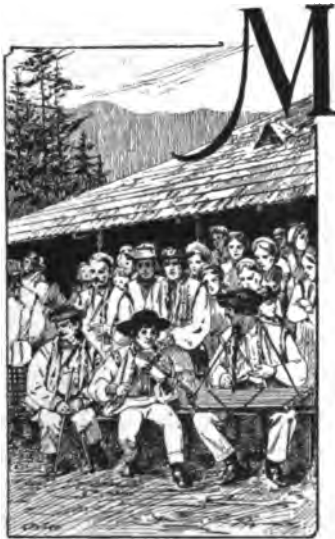
ницю, *баюють* — словом *набувають* ся до *свочу*. Молода газдиня дає батькови, а газда матці по кілька, деякий і 12 колачів в подяку за те, що були молодим на весілю за маму і тата; батьки знов дають в дарунку молодим газдам перемітки, полотна, повісма, вівцю, корову, що хто може тай хоче.

В той день приганяють звичайно пропійці маржину, обіцяну на пропою при повниці.

Як з сего бачимо, треба на таке гуцульське весіля, аби воно відбуло ся з усіми описаними звичаями, днів 5 і більше, а на те стати лиш тому, хто може *класти великий виліг*, не раз і кілька соток, що при теперішніх обставинах дуже рідко лучає ся, а тим самим устає багато з поданих звичаїв, або увесь обхід ограничає ся на одну днину, але тої днини все ще відбуває ся осібно весіля у молодого, а осібно у молодої, а вечером зводять бояри молодих до *кути*, на чім і кінчить ся весіля.

ХІІІ. Гуцульські струменти.

Музичних струментів у Гуцулів чимало.

Головний — *скрипка*, якій супроводять часто і *цимбали*; але голос скрипки самої старчить на те, аби сказати: „музпка грає“.

Скрипка зложена з *голосниці* і *шийки* з *головкою*.

Голосниця зроблена із *спідної* і *верхньої дошки*, довкола яких іде *обруч*; у верхній дошці є два *голосники* — дві есоваті шпари.

До *голосниці* прикарукована *шийка* з *головкою*, в якій є 4 *дирки*, а в них *закрутки*.

До *обруча* *голосниці* против *шийки* прикручений *чобник*, від якого іде

через *підліжжя* *верхньої дошки* *дріт*, що тримає *приструнник* — чорну, трикутну дощичку; до ширшого боку *приструнника* присялені 4 струні, які ідуть понад *кобильку*, поверх і помежи *голосники*, дальше верх *струнника* — чорної дощички, прикарукованої до *шийки*, через *порожєц* до *головки*, де струни натягнені *закрутками*.

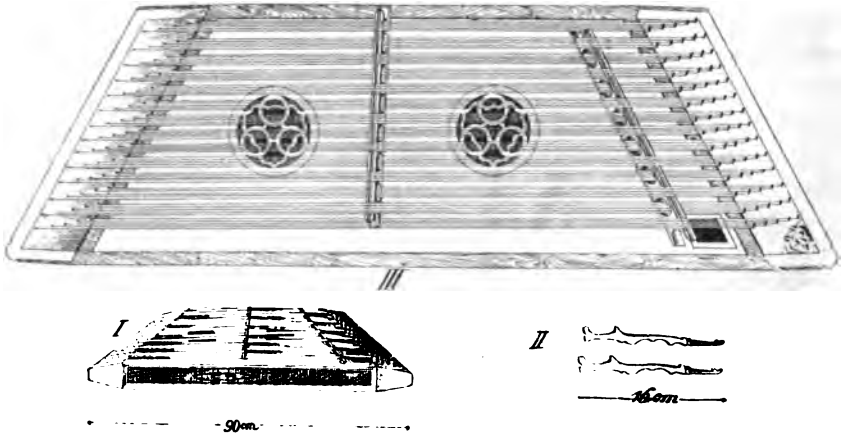
Аби обі дошки *голосниці* заведно рівно від себе відставали, вставлена поміж них *душя* — кілок.

На *скрипці* грає *скритичник* *смичком*, зложеним з *прута* із *закруткою* і з *шерсти*.

Арию *выводить* скрипичник на струнах Е, А, Д, яким супроводить basso ostinato на відповідно достровній струні G — *басі*.

На весілях грає попри скрипку ще *цимбалістий* на *цимбалах*, тоді мовкне basso ostinato на скрипці.

Цимбали (обр. 9) зложені з плоскої, низької *голосниці* з одним або двома *голосниками* — широкими, в коло вирізаними отворами, вдовж якої (голосниці) натягнені *пасма* — по 4 струні, між залізними *чопиками* і такими ж *закрутками*; до натягання струн, або до накручування закруток служить залізний ключ.

9. Цимбали. I. з боку; III. з гори; II. палцітти.

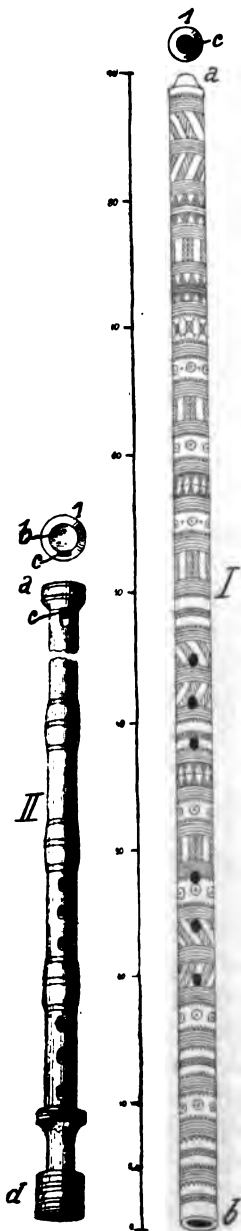
Як від чопиків так і до закруток переходять струни через *порожці* а даліше через дві *кобилли*, якими струни поділені на 3 *лави*. Грубість струн, їх натягнене, а надто широкість *лав*, надають струнам різнородних тонів.

Цимбалістий бє по *пасах палцітками*, держачи їх між першим (вказівником) і другим (найдовшим) пальцем.

До сольових струментів, уживаних музичинами, належать: *фльоййра*, *денцїтка*, *телїнка*, *трембіта*, *ріє*, *ковб*; челядь (жілки) грає на *дрїмбі*.

Фльоййра (обр. 10) се до 1 м. довга *цїтка* з ліщини або колокїчки (*Staphylea pinnata*); фльоюру роблять в той спосіб, що *вибирають сердївинку* дібраної ліщини чи колотїчки довгим, спеціально на се призначеним сверликом, після чого стїсують один кїнець цївки остро в *пищок* (а), а другий гладко — *глухий кїнець* (б) і випалюють у відповідних відступах 6 дірок.

На фльорі *йиграє* легінь в той спосіб, що дує в бік *пищика* — остро стятого кінця (*a*), о який філі воздуха ломячись видають тон *товстий* — низький. Закриті палцями або відкриті дірочки в ріжних комбінаціях змінюють довжину стовпа воздуха у цівці, а тим самим змінюють і висоту тону.

10. I. Фльора. *a*) пищок, у горі видно, *c*) що він не заднений; *b*) глухий кінець.
II. Денцівка. *a*) пищок; *b*) денце; *c*) воронка; *d*) глухий кінець.

11. Гуцул грає на фльорі.

Гладкий кінець (*b*) фльори називає ся тому *глухий*, бо *дух* — голос, виходить дірками а не тим кінцем.

Денцівка-сопівка (обр. 10. II.) коротша як фльора, один кінець цівки — *пищок* (*a*) заложений притесаним *денцем* (*b*), під котрим витата у цівці *воронка* (*c*); у відповідних місцях цівки

випалено шість дірок для перебираня палцями, або для зміни висоти тону.

Як на фльоярі, так і на денцівці можна вивести 7 тонів, звичайно: f, gis, a, h, c, d, e.

Аби вивести тон на денцівці, досить дмухати у пищок; воздух, що переходить через затесане денце (b), ломить ся у воронці, а перебиране палцями викликає модуляцію тонів — *денцівка ніт!*

На фльоярі або денцівці можна вивести усякі гуцульські арії. Тонам фльояри супроводить завше тон *basso ostinato*, походячий з грудий граючого.

Найбільше фльояр і денцівок вирабляють в селі Тюдеві коло Кутів, звідки розносять і розводять їх по цілім Покуттю, а Жиди — *гуртівники* доставляють їх до крамів по усій східній Галичині і Буковині.

Теленка се коротка цівка, виверчена з ліщини або зроблена з кори, стягненої із сьвіжої верби, якої пищок заложений денцем, а перетятий воронкою; на цівці нема дірок. Модуляцію тону викликає ся, то затикаючи на хвилю глухий кінець цівки, то отвораючи его.

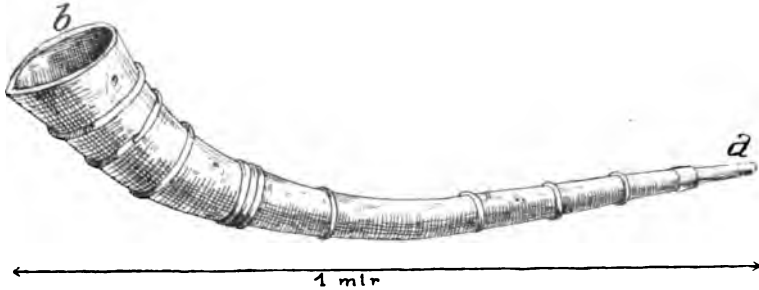
На теленці грають малі хлопці; вони роблять собі самі такі теленки.

12. Трємбігавник.

Трємбіга до 3 м. довга цівка, у якої один кінець при *ніщичку* має 2·50—3 см. в промірі, а другий — *голоснік* 6 см.; часть трємбіги від пищика, коло 2·50 м. майже одностайно груба, за те друга часть — *голосніця* (50 см. довга) розширяє ся до 6 см. в промірі.

Трембіту виробляють із *сердешного дерева* = *сердешника*, смереки, в той спосіб, що уперед оброблять сокирою смереку по верха так грубо, як за груба має бути трембіта, після того перетинають оброблений сердешник вадовж на рівні половини, а вибравши *різцем* (гл. обр. 164, стор. 247, т. I) *серце* — середину,

13. Ріг. а) пищик; б) голосник.

склеюють каруком назад обі половини і обв'язують їх раз-попри-раз березовою корою; до так спорядженої цівки дорабляють осібний *пищик*, який втикають у тонший кінець цівки.

Трембітанник (обр. 12.) дує у пищик, а модуляцію тонів виводить складом уст і силою вдуваного воздуха.

Найліпші трембіти з *громвиці* — дерева, в яке ударив грім. Трембітанник вирабляє собі сам трембіту.

Новіцями часами роблять Жнди бляхарі трембіти з бляхи; голос такої трембіти острійший від голосу трембіти із сердешника.

Трембітають на полонинах при похоронах і ниньших нагодах, але лише від Дмитра до Юрія, в ниньший час „мож трембітати хіба мерцєви“.

При опроводі мерця трембітає нараз і 6 трембіт, „а всі вони *звйуже ст* у купу“, якби трембітає у одну трембіту.

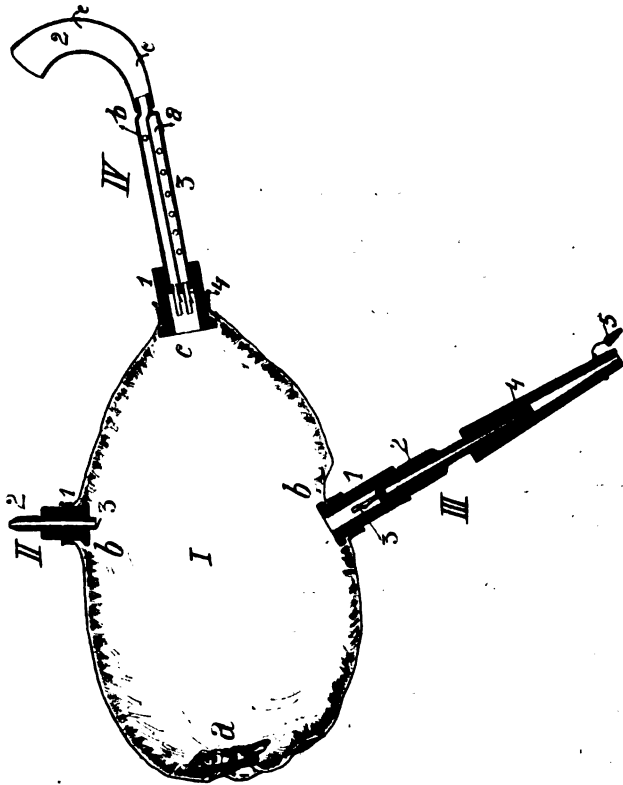
Ріг (обр. 13) се виключно вівчарський струмент, не довший як 1 м., з легка закривлений і вироблений як трембіта; на нїм *трубить* вівчар так само, як трембітанник на трембіті.

14. Дутка. I. міх; II. III. IV. голо; вичи з цівками, і так: II. сисак — III. бас = гук, IV. карабка.

Дутка = *дуда* = *кова* (обр. 14. 15) зложена з *міха* = *бордюха* і трьох *цївок*.

Міха — се не виправлена і не голена шкіра, здоймлена в цілості з кізляти; частину тої шкіри утинають попри задні ноги, звязують туго мотузом і вивертають мізькою на верх а шерстю до середини. Шкіру з передніх ніг і голови обтинають, полишаючи лише на довгість коло 5 см. В ті полишені частини заправляють щільно *головички* — дерев'яні, короткі а грубі цївки, на які перевязують кінці шкіри дуже туго, аби *дуж* з *міха* не міг уходити.

15 Перекрій через дутку. I. Міха. b) c) передні забки, c) голова, a) утята і зв'язана шкіра. II. Сисак. 1. головичка; 2. цївка; 3. заставка. III. Бас = Гук. 1. головичка; 2. менча цївка з пищиком, 3. а в нїм хлипавка; 4. більша цївка, властивий гук; 5. чопик. IV. 1. головичка; 3. карбки, зложені в двох цївок з пищиками 4. і хлипавками; b) глухий вінець; 2. ріжок.

В одну головичку заправлений *сисак*, — цївка, якою надуває *дудчик* міх; сисак має у долішнім кінці *заставку*, яка *затулює* сисак, аби воздух з міха не вертав назад.

У другу головичку входить щільно *гук* = *бас* (basso ostinato), аложений з двох цівок. Менша — рівно груба цівка — *бас*, має на однім кінці *пищок* з *хлипавкою*; тим кінцем вложений бас у головицю; на другий кінець тої цівки входить *гук* — довша стіжковата цівка, яку мож більше або менше засунути на висгаючий кінець меншої цівки (*баса*) і тим самим регулювати високість тону; як коза не має *гучити*, затикає *дучьйк* гук *чопником*.

У третю головичку, що заправлена в частину бордюга від шиї, зашупені щільно *карабки*, закінчені на зверх *ріжокм*.

У *карабках*, зроблених з твердого дерева, виверчені дві поздовжні цівки; з одного боку тих цівок в *пищики* з *хлипавками*; тим боком вкладає ся *карабки* у головичку; здовж одної з тих цівок в 5 дірок до перебираня палцями і одна дірка зі споду — *глухий кінець*. Друга, проверчена цівка *карабок* веде просто у *ріжок*; тотя цівка має перед устем до *ріжка* одну, а *ріжок* одну або дві дірки. *Пищики* зроблені із трощі, рідко коли металеві.

Хлипавка — се затята частина трощі, яка, дрожаючи, видає тон.

Пищики у *карабках* зроблені так, що той, що вложений у цівку, яка виходить у *ріжок*, в на терцію нижший від того, що веде у цівку з дірками.

Дуди мож достроїти будь до якого струменту, а то закладаючи иньші *пищики*, або витягаючи їх більше або менше з цівки, через що і *хлипавка* стає довша або коротша, тому видає тон нижший або висший, або наліплюючи віск на *хлипавках*, через що вони грубші — видають нижші тони, або добираючи на *пищики* грубшої то тоншої трощі.

16. Дучьк.

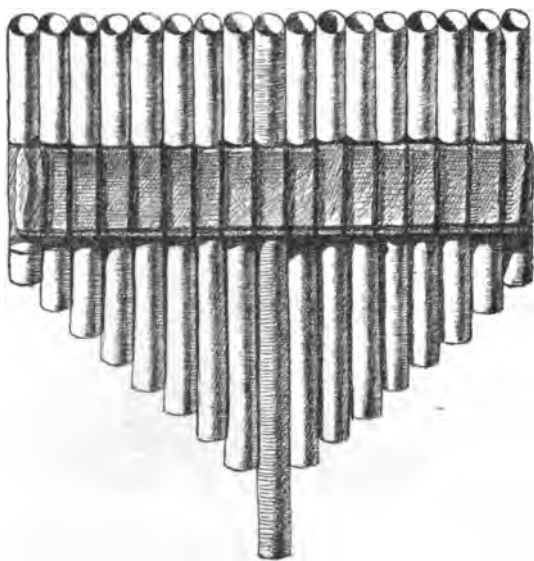
Бас (basso ostinato) *доправляють* — регулюють в той спосіб, що висуюють більше або менше *гук* — довшу цівку, а коли бас має замовкнути, затикають її чопиком.

Настроївши в такий спосіб дудку, надувають її через сисак, заткавши чопиком гук, а рукою дірки в карабах. Своро міх надутий, бере *дутчак* (обр. 16.) його під ліве рамя, перекидає гук через зігнений локоть правої руки і, давлячи міх до себе, перебирає пальцями обох рук по дірках карабок, при чім рожок звернений на перед; через те виходить з міха воздух у пишники, вводить в дрожанє хлипавки, а ті видають тон, який змінєє ся за відкритєм то накритєм дірок.

На дутці грають на весілях, у полонині, у бутинах і т. д.

Дутки вирабляють в Устеріках і Ясенові горішнім таки самі *дутчьикі*.

„Аби дутка добре грала, треба кізльи живцем лупити; дутка ме так голосно пишцяти, як дуже пишцят кізльї“, запевняють дутчаки.

17. Свиріль двобічний.

високість тону не походить від сего, але від чопиків, яких до певної глибокості понатикано у цівки.

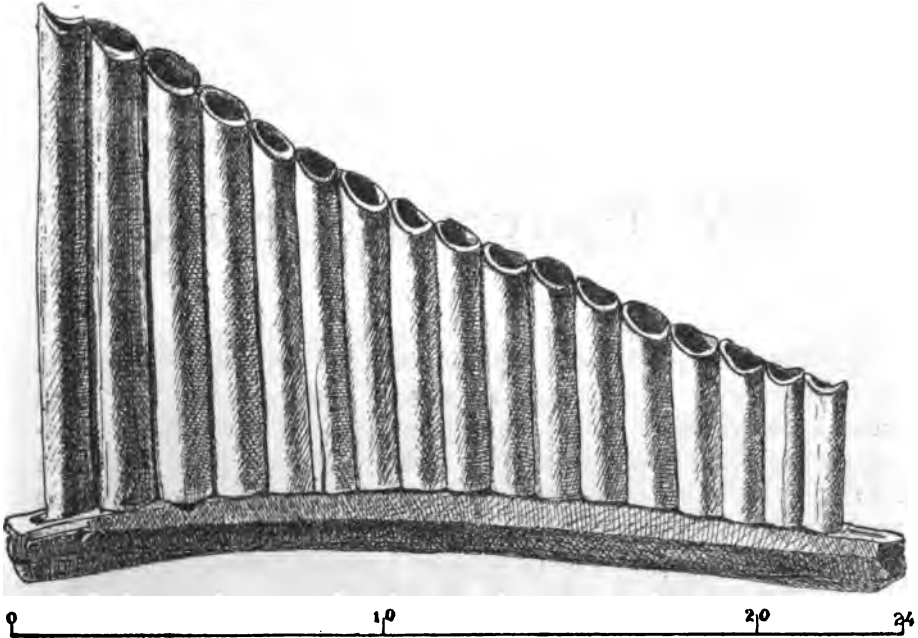
Дримба з зеліза, а *міндик* у неї сталевий; держачи дримбу в устах і притримуючи її лівою рукою, рушає челядина міндик правою рукою, викликаючи арию складом уст, побільшуючи або вменьшуючи язиком яму устну.

Дримбу кунують у крамах.

Зрідка хто грає ще на *свирілях*, які вмальовують обр. 17. і 18.

Свирілі вроблені з троці. *Двобічний свиріль* (обр. 17) має, що правда, коротці і довші цівки, а про те

У свиріля (обр. 18) високість тону залежить від довготи цївок. Підлога сего свиріля, в яку позакладані цївки, каблуковата, через що скорше можна прикладати до уст *п'іщики*, а тим самим *выводіти* арию.

18. Свиріля.

Свирілів уживають найбільше в полонинах.

XIV. Гуцульські танці.

Віддаленя гуцульських хат не дозволяє Гуцулам сходити ся на вечерниці, як се водить ся на долах; проте танцюють Гуцули лише з нагоди якого весіля, хрестин або толокн у хоромах, на задвірю або коло обійстя; зрідка коли *гамбасіють* коло коршми і то лише ті, що живуть не далеко осередка гуцульського села, де звичайно стоять коршми.

В *данцях* беруть участь мушчини і челядь, молоді і старі.

За голосом скрипки сходять ся близькі люди на місце, де грає *музика*.

Танець розпочинає будь котрий парубок; він просить музку, аби йому заграла того а того танцю, почім кличе до себе дівку або молодицю; *они ловлять сі перші у данець*, а за ними ідуть другі.

Як уже доволі натанцювали ся одного танцю, *перепрошує* иньшій парубок присутних, *звольняє ся у них*, аби і йому вольно було потанцювати свого танцю і просить музику, аби йому заграла, кличе собі дівку, ловить ся і т. д.

Гуцульські танці ідуть *в колесі, боком* або *на перёд*.

Танці *в колесі* не конче мусять іти парами (мушчина і челядь); танцюють їх легіні в суміш із челядию, легіні самі, або і челядь сама.

До танцю в колесі ловлять ся танцюючі в той спосіб, що перекадають руки одно другому легко через бедра і вяжуть в той спосіб колесо, в яким усі звернені лицем до середини колеса. Руки розпускають лиш тоді, як мають кожде довкола себе крутити ся, або щоби гайдука іти, після чого ловлять ся знов, і ціле колесо поступає за тактом то в право то в ліво.

До *данцю на перед* (обр. 19) стають парами мущина з челядиною; потанцювавши до волі, уступають одні, а вступають другі пари будь коли.

Танці всі ідуть в такті $\frac{2}{4}$, при чім танцюючі присьпівають, що хто і коли хоче.

В гуцульськім таньци добачаємо чотири рухи: *тропата*, *гайдука*, *гблубці* (*щібать*) і *перекрїчуванє*.

1. *Тропата* ідуть в той спосіб, що парубок ударяє три рази одною ногою об землю, потім другою так само, при чім поєуває ся легко в бік або на перед.

2. *Гайдука* ідуть двома способами: а) парубок підносить одну ногу високо до гори і так викрутить ся у воздуху, присаде до землі, піднесе ся і тупне ногою — або б) парубок то присідає, то піднімає ся.

19. Гуцульський данець на перед. (По фотогр. з нимці).

3. *Гблубці щібать* — танцюють так, що вибивають одним обцасом до другого то в бік то в перед.

4. *Перекрїчує ся* — знов тоді, як обертає ся на однім обцаї.

Мущини виконують усі ті чотири рухи, челядина *їде* лише *тропата* і крутить ся богато, але помало, і перетанцьовуючи з одної ноги на другу, тупає нею в такт.

Мущина танцює *високо*, а челядина — *дрібно*, бо мущини підносять ноги у гору, челядь ні, тому і танець мущинський — *високий*, а челядинський — *дрібний*.

Комбінації тих 4 рухів, дальше, чи вони ідуть в колесі, чи на перед, а в кінці і темпо, при такті все $\frac{2}{4}$, дають ось яві танці:

1. *Гуцулку, коломийку* танцюють парами на перед, виконуючи усі 4 рухи, причім парами обкручують ся;

2. *Ковакá* танцюють як коломийку, тільки скоріще і перемітують ногами більше, як і коли хто хоче і в усі боки;

3. *Данець півторобий* = *півторак*, ідуть парами на перед тропата, обкручують ся до півтора разу і назад;

4. *Арканá* — танцюють лише мущини в великім колесі, вмітують то одною то другою ногою до середини колеса, а за голосом провідника ідуть гайдука, задля чого розпускають руки і на поклик: „Гайдук раз! ще такий! ще кривий! ще сліпий! Ще раз! Най буде так! Ха, ха, ха!“ присідають всі враз, після чого обкручує ся кожний для себе, а при поклику ха, ха, ха, ідуть тропата, ловлять ся знов у колесо і т. д.

5. *Шінітський данець*, для самих парубків і жіцних жонатих; зразу ідуть усі в колесі тропата, щібають голубці, крутять ся *пильно* на обцасі, сідають гайдука усі враз в колесі, при чім дуже тупають ногами і т. д.

Танцюють іще самі мущини *жидівського донцю*, але се вже з насмішки; *жидівського* ідуть боком на палцях одної ноги, перекрутують ся і роблять те саме другою ногою.

Новішими часами є декуди в моді *недоходьки*; при тім стають у 2 ряди парами проти себе і ідуть враз тропата то против себе, то на боки, але *не доходячи до себе*, а повернувши на місце, обкручують ся парами. Недоходяк нагадує другу фігуру кадрия; завели его мабуть урльоппники, що бачили кадрия при війську і затямили собі з него найлекшу — другу фігуру.

Декуди танцюють урльоппники ще *полюти*, обкручуючи челядиною на усі боки.

ХУ. Гуцульські пісні.

У Гуцулів є дуже багато пісень, богатих фантазією і пречудними природними порівняннями; але мелодія тих пісень, які Гуцули звичайно виспівують за скрипкою, що правда в мотивах гарна та мало різнородна.

Кожда мелодія, пригравана на фльоері або на скрипці, відзначає ся незвичайним багатством прикрас, мелодійних мережанок, які є так субтельні і при повторюваню мелодій так змінюють ся, що для уха майже невловимі, через що лише в приближеню можна їх уняти в нотне письмо.

В тій справі подаю дословно те, що мені проф. Філарет Колесса пише. Ось воно :

„Що до записаних мною мелодій скрипкових і сопілкових треба би зауважити, що записки ті не претендують на буквальну вірність; головна мелодія виходить в грі Гуцула з безчисленними прикрасами, мелізматами, мережанками, котрі нераз просто неможливо уловити з тої причини, що Гуцул кожного разу змінює сї мелізмати і ніколи не грає другий раз зовсім так само, як грав першого разу. Тому-ж мої записки лише приблизно вірні“.

В співках Гуцулів визначають ся головню три типи мелодій, іменно: коломийкова, весільна і колядницька.

Багато з пісень та *ігри* мають коломийкову форму, хоч Гуцули не зовуть їх Коломийками, але: *старовіцька*, *гуцулка*, або по селу: *соколівська*, *жвібівська* і т. д.

Мала різнородність мелодій походить від значного віддаленя хат, рідких товариських зносин, через що не виробило ся у Гуцу-

лів музикальне чутє, не вважаючи на богацтво пісень. Натомісць витворили ся посеред них спеціялїсти *музиканти*, яких, особливо *скрипичників*, наймають грати на хрестнах, весілях, толоках, танцях і т. д., і *трємбітанників* на похорони.

Минї удалось зібрати у Гуцульщинї верх 400 пісень. Частину їх подаю понизше, коляди увїдуть до послїдної части моїї праці, а піснї, змістом своїм *маснєнькі*, передам Наук. Тов. імени Шевченка, може воно видасть їх колись в особнім зшитку враз з подібними піснями других закутків Руси.

Нотне письмо як пісень, так і гуцульської музики, яке понизше подаю, зібрав на основі оригінальних сьпівів або музики і трємбітаня Гуцулів звїсний наш композитор проф. Філярет Колесса, що я вже з подякою підніє у предмові до I. тому Гуцульщини.

І. На скрипку.

1. Ігра; (пригровка в полонині).

Moderato. *tr.*

2. Коломийка.

Moderato.

Moderato.

9. Коломишка.

Allegretto.

10. Гуцулка.

Allegretto.

11. Козак.

12. Півторак (Коломийка).

Moderato.

13. Арган.

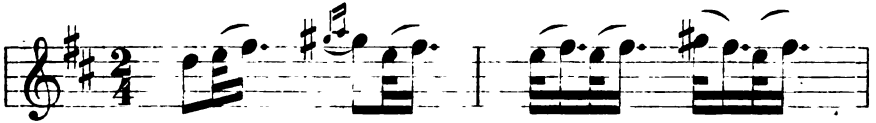
Moderato.

Moderato.

14. Коломийка.*)

(Тих 14 мелодий грав Г. Брустурняк з Космача).

15. Коломийка.

Moderato.

Варіант другої половини коломийки 15.

*) Примітка: від 5-того такту цієї коломийки вчувається ся раз *f*, раз *rit.*

Moderato. 16. Коломийка.

Moderato. 17. Трощат.

Moderato. 18. Гуцулка до танцу

19. Круглик до танцу.

*) Примітка до ч. 17: в четвертій і осмім такті вчувають ся на переміну f і fi.

Матеріали до українсько-руської етнографії, т. V.

20. Соколівська.

Andantino.

21. До колыбди.

Andante.

22. Російка (поприносили з Росії, як ходили дуби різати).
Andantino.

23. Як танець кінчит сі.
Allegretto.

24. Гуцулка.
Moderato.

25. Кругльик.
Andantino

*) Примітка до ч. 24: в другім такті вчуваєть ся на переміну gis і g.

Moderato.

26. Ісенівська.

Allegretto

27. Путильинка.

Moderato.

28. Арган.

(Мелодії від 15--28 грав Проць Габорак з Брустур.)

II. На фльовиру і сопівку.

1. Старовіська до танцю або тропата. (Півторовий танець).

Presto.

*) Примітка до ч. 28: в другім і четвертім такті вчувають ся сіс і с.

p

pp

2 da volta morendo.

2. Тоска за вівцями затоскував вівчар, що погубив вівці.

Moderato

ten.

3. Як знайшов візця.

Allegretto.

Варіант 5-го і 6-го такту.

4. До танцю (шівторовий танець).

Allegretto.

5. Аран.

Allegro.

6. Козак.

Allegro.

*), Примітка до ч. 5: в 10-тім і 14-тім такті вчуваєть ся часами діс.

7. Челединський танець.

Allegro.

8. До співанок.*)

Moderato.

9. До туги; як умре хто, то грають у тугу; а хто знає, то й співає
мерцької в тугу.

Andantino.

*) Пріпятка до ч. 8: в 1, 3 і 4 такті вчуваєть ся на переміну сіс і с.

10. До співанок.

Moderato.

11. До танцю старовіцького і до співань (шипітський, високий танець).

Allegretto.

12. До тропата леґонького.

Allegro.

13. Старовіцька, полонинська. Ватаг співає.

Moderato

mf

14. Волоська.

Allegro vivo.

15. Богацька.

Moderato.

Moderato.

16. Коломийка.

Moderato.

17. Коломийка.

Moderato.

18. Старовицька до співання.

19. Старовіцька.

Moderato.

20. Крамарова, від опришків. Крамар і грав, та лавні люде запам'ятали. Давні ігри, ще за Герлічки.

Andantino.

21. Мотив колядковий.

Andantino.

22. Мотив пісні весільної. (Заводни, як заводни за стів).

Andantino.

(Вигравали: Василь Дроняк з Жабя, Никола Гаврилюк з Яворова
Олекса Шеребурак з Бервінкової).

III. На трембіту.

1. Як вівиці приходять перший раз на полонину. Також тужна.
Allegro.

2 Мерська. (При умерлому.)

7. Дома, коло хати.

8. Коло хати.

IV. Сьпіванці.

а) Весільні.*)

Andantino.

I.

Бла-го - сло-виж Бо-же бла-го - сло - виж

Бо - же і о - тец і ма-ти сво-є-

*) Примітка. Для характеристики весільного ладканя, якого не довелось нам оригінально записати, наведено тут під ч. 1—10 і 12. мьодні весільних пісень із збірника Кольберга „Рокисіє“ 1.

2.

3.

4.

шов-ку, тай ни-точ-ку шов - чеч-ку, шти - ри зуб-

ці чес-нич-ку, шти-ри зуб - ці чес-нич-ку.

Б.

Ой він-куж мій він-ку, Ой він-куж мій він - ку,

хре - щя-тий бер - він-ку

Ку - пу-ва-лам ть
За - ми-ка-лам ть

в рин-ку
в скрин-ку

А те-пер ть ру - шу

Тай за-пла-ка - ти му - шу.

В.

Ле - жья-ли бер-ви бер-він - ко - ві - і

Зо-ло-те пі - рьич - ко сті-ни гне,

А мо-ло-дий Ан-дру-сень - ко по-клін бе,

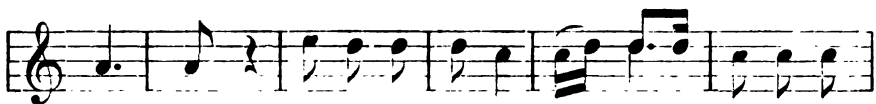

А мо-ло-дий Ан-дру-сень - ко по - клін бе.

7.

Ле-жьи-ли бер-ви бер-він-ко-ви-ї Ан-ге-лі во-ду
Кру-то-є де-ре-веч-ко ви-то-є

но - се Ан-ге-лі во-ду но - се Пре-чи-сту

ді-ву про - се: Пре-чи-ста ді-во ма-ти Хо - ди до

нас до ха-ти Хо-ди до нас до ха-ти Ве - сі - лс

за - чи - на - ти Ве - сі - ле за - чи - на - ти.

8.

Я в пе - ді - лю ра - но ра - но Шесі мо - ре роз - і -

гра - ло, Я не мо - ре то - то гра - е

А - ле сон - це сі ку - па - е.

9.

Ле - жь - ли бер - ви бер - він - ко - ви - і Кру - то - е

де - ре - веч - ко ви - то - е, Ми - лі - і бра - тя

під - ве - ді - мо сі Шь - поч - ки в руч - ках по - кло - ні -

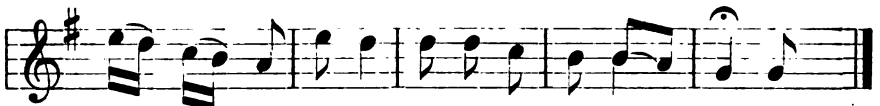
мо єї О-перед Бо - гу Бо-гу єс-то - му А за ним
 Я по-де-
 І ку-ха-

ґаз-ді ґаз-ді на - що - му За хлі-ба по-став-
 куй-мо го - спо-ди-неч-ці
 ре-ви і ку-ха-реч-ці

лі - не за пи-ва при - но-ші-не за пи-

ва по - став - лі - не за пи-ва при-но - ші - не.

10.

Ме-гіль ме-те до-щик і-де Та на ко-ні

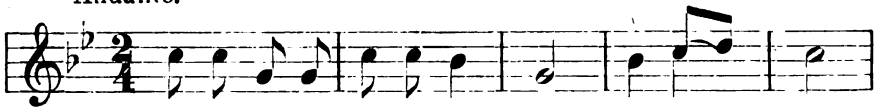
во-ро - ші - і І на сі - дла

іль - ча - ті - ї.

II.

Andante.

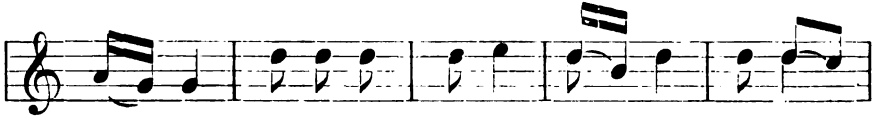
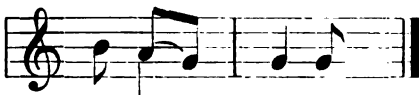

У - бл - та ми до - рі - жеч - ка до Льво - ва

Об - са - же - на ка - ли - ноч - ков до в ко - ла.

12.

Я о - тво - ри пень - ко ліс - ку ве - де - мо то - бі не -
Та роз - кег - ни сва - ту ха - ту роз - кег - ни і сі -віст - ку, Ко - ро - вонь - ки ти не здо - їт бо ся ду -
ни Бо нас те - пер у - же біль - ше а - биже фо - ста бо - їт.
у - сі сі - ли.

б) Коломийки.

1. Коломийка.

Moderato.

1. Ой у мо - їм го - ро - деч - ку дві ду - лі за -
 2. Ой а Се - нюк з Лі - ва - тру - ком гу - ля - ли та

ци - ли, Ой а Се - нюк з Лі - ва - тру - ком
 пи - ли, Ой а сон - це по - над ве - чер

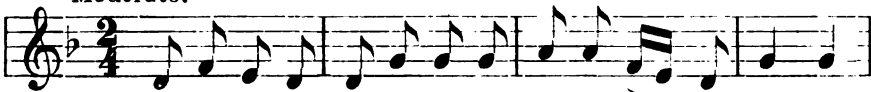

гу - ля - ли та пи - ли.
 вни си за - сму - ти - ли.

3. Ой куст зазулиця аж з за Станіслава,
 Серед села Бсенова неслава си стала.

2. Коломийка.

Moderato.

Ой мо - ло - да мо - ло - дич - ко мо - ло - да мо - ло - да,

А щож те - бе фай - ний люб - ко лю - би - ти не шко - да.

3. Коломийка.

Moderato.

Ой і - шов я го - рі се - лом го - рі пе - ре -

ла - зом, Я - кас бі - да ме - не втьи - ла

4. Коломійка.

Moderato.

5. За Штолюка.

Moderato.

1. Коломийці.

1. А я віду на толоку,
Розіно волоку,
Хто на мене не надивиг,
Шай не діжде року!
Ані року, ні півроку,
Ані годиночки,
Шоби єму вікришило
Шо й до дитиночки.

(Криворівня).

2. На тім боці при потоці
Два качури вют си,
Надо мною молодю
Два ледіні біт си.
Не бійте си, не ріжете си,
Я одного буду,
Василькови купю хустку,
Іванкова буду.
Ой до мене бурі очі
За лева, за лева*),
Я гадала, шо Йванкова,
А я Василева.
Ой дає мені Іванко
Та тогі два леви,
Та шоби я відповіла
Тому Василю.
Відповісти я не хочу,
Він файно танцує,
По за шню обіймає,
А в личко цюлює.

(Криворівня).

3. На тім боці при потоці
Солома горіла,
Прийди, прийди, ледінику,
Я си розболіла.
Але я си розболіла
Та на головоньку,
Прийди, прийди, ледінику,
Хоть на годиноньку.
Я гадала, ледінику,
Що ти прийшов на ніч,
Ти крисаньку на головку
Тай кажеш: добра ніч.
Ой добра ніч, файна любко,
Добра ніч, добра ніч,
Бо я віду в полоннику
З овечками на ніч.
В полоннику дві доріжці,
З полонинки одна,
Купив бих ти горівочки,
Кобис пити годна.
Богдай ти так, ледінику,
Міг на сьрїті жити,
Та як би я та не годна
Горівочки пити.

(Криворівня).

4. А я віду на толоку,
На толоці хлопці,
Бідна-ж моя головонько,
Я в чорній сорочці.

*) лев = 1 зі.

5. Тече вода зза города
 На синї озера,
 А чому-ж ти, Марівчко,
 Смутна, не весела?
 Як же-ж менї, дівчинонько,
 Веселенькій бути,
 Коли мого Петруника
 Взяли у никрути
 Ой узяли у никрути
 Мури мурувати,
 Казав менї Петруничок:
 Рїк си не віддати.
 Як учуєш, Марівчко,
 Що до Відні підем,
 Женихай си, віддавай си,
 Бо вже ледви вїйдем.
 На зад хати побитої
 Смерека йилова,
 Віддавай си, женихай си,
 Марічко здорова!

(Криворівня).

6. А я піду у садочок,
 Запію в листочок,
 Буде мила пізнавати,
 Чий то голосочок.
 Наниймо си горівочки,
 Солодкого соку,
 Та я любив дівчиноньку,
 Тоненьку, високу.
 Та я любив дівчиноньку,
 А дівчина мене,
 Не хотїли старї дати
 Дівчину за мене.

(Криворівня).

7. Уродила-с мене, мамко,
 Та на Маковїя,
 Кобих була веселєська,
 Як світа недїля.

8. Стару бити, стару бити,
 Старого просити,
 Щоби нам Бог та допоміг
 Сю дівчину взяти.
 Старий хотїв, старий хотїв,
 Стара не хотїла,
 Цїлу нічку у запічку,
 Йик кіт воркотїла.
 Старий стару макогонєм,
 Стара полетїла,
 Бідна-ж моя головонько,
 Де си стара дїла.

(Криворівня).

9. На тїм боцї при потоцї
 Пасс чорне теле,
 В мене такий кучирочок,
 Як золоте зерне.

10. Ой пїла би я водицї,
 Водица не чиста,
 Нападало з йпворика
 Зеленого листа.
 Але робїт, ледїники,
 Мосток калиновий,
 Най вїберу із кирпички
 Листок йпворовий.
 Але листок калпновий
 Широкий та довгий,
 Любиш мене молодицї,
 Поки ремїнь повний.
 Йик зачыло у ремени
 Грошїй не ставати,
 Стали мене молодицї
 Ба й не пізнавати.
 Не дивїт си, молодицї,
 Шо я подорожний,
 Любили-сте ремїнь повний,
 Любїт і порожняй.

(Жабє).

11. А на моїй полонинці,
Вітрик си вагує,
Одно бідньй пасе вівці,
Друге ватагує.
Одно бідньй пасе вівці,
Одно й ватагує,
Наробила колачіки,
Мені подарує.
Наробила колачіки
На білій платині,
А вна мені подарує,
Як малій дитині.
(Криворівня).
12. Сіда-ріда, сіда-ріда,
Сіда-рідайдана,
Та піду си искупати
На світого Йвана.
Та піду си искупати
На світу водицу,
Поки буду, не забуду
Файну молодицу.
Сіда-ріда, сіда-ріда,
Сіда-рідайшини,
Скоро з хати, на зад хати,
Гай до бідашини.
А в мові бідашини
Паперові двері,
Бучок ми си розвиває,
Як іду до неї.
Бучок ми си розвиває,
Червона калина,
Шоби мені потривала
Файна бідашина.
(Криворівня).
13. А я іду дорогою,
Сороківца міню;
Одна відси, друга відти,
Що дієм, ледіню?
14. Я пив вчора на телята,
Тепер на корови,
Які в тебе, такі в мене
Самі чорні брови.
Я пив вчора на корови,
Тепер на тельята,
Які в мене такі в тебе
Чорні оченьята.
(Криворівня).
15. А у моїй полонинці
Вітрик си вагує,
Усі любки здоровенькі,
Лиш моя слабує!
А я своїй прибираю
Горівки та меду,
Не прибирай, чоловіче,
Головку не звезду.
Ой пішов я ворожити
До старої баби,
А вна мені искажала:
В тебе ліки в хаті.
А я прийшов та до хати
Та зачъив гадати,
Шо я жінці ше отсего
Не гадав давати.
16. А я піду у садочок,
Трава на листочку —
Каже мати женити си,
Гіркий мій світочку!
Каже мати женити си,
На що мені жінки,
Коли мені молодиці
Купуют горівки.
Каже мати женити си,
На що мені долі,
Коли в мене, в Коломиї
Карабін на столі.
(Криворівня).

17. А у моїм городечку
 Висока тополь, в
 Йкий в мене любчік добрий,
 Добра би му доли.
 Йкий в мене любчік добрий,
 Доброго сумлінь, в
 Не боїт си бистрих річок,
 Анї потоплїнь.
 Не боїт си бистрих річок,
 Чужого розбою,
 Сїдай, сїдай на коника,
 Поїдеш зі мною.
 Сїдай, сїдай на коника
 Та на вороного,
 Поїдемо з сего села
 Аж до головного.
 А поїдем з сего села
 До ясної зарі,
 А там ми си поспитаєм
 Турецкої панї.
 А там ми си поспитаєм
 Турецкої панї:
 Ци би ми тут не побули
 Душко ма' коханї?
 Ци би ми тут не побули
 Та не панували,
 Шоби за нас Криворівці,
 Вороги не знали.
 Ви вороги, ви вороги,
 Вступїт си з дороги,
 А ви вже нас обсудили
 Від нїг до голови.

(Жабє).

18. Сидит Юра коло мура,
 А я коло него,
 Йкий Юра кучьирьвий,
 Пішла бих за него!

19. А кувала зазулиць
 Від гаю до гаю,
 Утікала буршечка*)
 Из нашого краю.
 Та йк она утікала,
 З людьми говорила:
 Не буду вам вже родила,
 Бо вам догодила.
 Не буду вам вже родила,
 Бо вам догодила,
 Шо печена і варена
 По тижневи гнила.
 А я би вам та родила
 Великі як клубки,
 Та не буду вже родити
 За ваші проступки.

(Ясенів гор.).

20. А я піду в полонинку
 По зелене сїно,
 Полонинку не перейду,
 Бо сонечко сїло.
 А сонечко засьвітило,
 Коса си вломпла,
 Відей моя файна любка
 Сїнце не вробила.
 Але она уробила
 Зелене, зелене,
 Але прийшли два гайдучки
 Узьили без мене.
 А я прийшов до домочку,
 Зачьив жінку бити,
 А на що ти, жінко, дала,
 Тото сїно взьити?
 Але я ще не давала,
 Они сами брали,
 Ище мене молоденьку
 З собов підкликали.

(Соколієка).

*) бульба.

21. Болит мене головонька,
По верха волоси,
Не кори ми, файна любко,
Бо посваримо си.
Не кори ми, файна любко,
Коли ті не корю,
Бо шо хочу, тото зробию,
Тебе си не бою.
А я тебе си не бою,
Війтом не требую,
Шо мі любчік наказує,
Добре, гаразд чую.
Міні любчік наказує
Нігде не ходити,
Лишень своїм розумочком
Дома поводити.
А я собі поводи́ла,
Йик сама хотіла,
Нагачка зашуміла
Коло мого тїла.
Нагачка-тростиночка
Не ме вікувати,
А рубочок від слизочок
Не ме вісихати.
- (Ясенів гор.).
22. Вітер віє, вітер віє,
Вітер завіває,
А дівчина воду носи',
Зїле поливає.
Не так зїле, не так зїле,
Йик той бервіночок;
Йик сі будеш віддавати,
Вилету ти віночок.
23. Од учора дівчинонька
По водичку ишла,
А міні си привиділо,
Шо зирничка зийшла.
24. Суда рубай, туда рубай,
Суда ми дорога,
Карбовінька, камінічком
До самого Львова.
Из Львова до губернії,
З губернії до гербу,
Віддавай си, файна любко,
Я вже си не верну.
Віддавай си, файна любко,
Я си вірьиджнюю,
Очка чорні, личко біле
На другі лишнюю.
Лишнюю ти, файна любко,
Коровки з тельти,
Шоби ти си годувала
З тими утиньяти.
- (Соколівка).
25. А чому-ж ви, ледїники,
Та не сьпїваєте,
Бутинами сьпіваночки
Позабуваєте.
Бутинами ледїники
У водах зимуют,
По два роки, по півтора
За любку не чуют.
26. Поки ми си та любили,
Сухі дуби цвили,
А йик ми си залишили,
Сиренькі повїили.
Та йик ми си та любили,
Вес мир радував си,
А йик ми си залишили,
Вес мир дивував си.
Та не тому дивував си,
Шо ми си любили,
Але тому дивував си,
Шо ми си лишили.
- (Жабе).

27. Задзвонили в ночі ключі,
 Понад море йдучі;
 Заплакали два ледіні,
 До цісаря йдучі.
 Ой не плачте, ледіники,
 Права вам дорога,
 Доріжечка мурована
 До самого Львова.
 Доріжечка мурована,
 Мости споріджені,
 Відсея ішли в кучириках,
 Відти пострижені.
 Ой вже мости споріджені,
 Набиті підлоги,
 Пішли наші кучьрики
 Панама пошід ноги.
 А чії-ж то кучьрики
 По помостах наго?
 Але-ж тото кучьрики
 Ледіника мого.
 А ходяла дівчинонька,
 Ходяла по ринку,
 Та збирала кучьрики
 В шовкову хустинку.

(Яворів).

28. Богдай тебе, ледінику,
 Сушило, вйилило,
 А чому так си не стало,
 Йик си говорило?
 Йик я тобі говорила
 На зад хати в хліві,
 Йик я тобі дарувала
 Ті волички білі.
 А волички-двоїнички,
 А чирчові капці,
 Лыгаючи, устаючи,
 Бідньи ми на гадці.

29. Ой кувала зазулицьи,
 Кувала, кувала,
 Йик упала тьжжжа зимка,
 А вна си сховала.
 Йик упала тьжжжа зимка,
 Мороз студененький,
 Але вна си ісховала
 В гаїк зелененький.
 Але вна си ісховала,
 Фоев затичіла,
 Нікому би великої
 Люби не зичіла.
 А хто люби та не знає,
 Най си Богу молит,
 А від великої любви
 Найже-ж Бог боронит.
 А хто люби, а хто люби
 В путери си чув*),
 Та най собі фayne бідньи
 Д' хаті прикочув.

(Криворівня).

30. А кувала зазулечка
 Отам коло луга,
 Та я мала ледіника,
 Відобрала друга.
 Ой у мене ледіничок
 Любий та солодкий,
 Котра его відібрала,
 Вік бп їй короткий.
 Аби вона так виділа
 Під припичком дрицьи,
 Йик она вже ме видіти
 Мого чорнобривцьи.
 Аби вона так виділа
 Сьвітка біленького,
 Йик она вже ме видіти
 Мого миленького!

(Річка),

*) в силі ся чув, може (путерія = сила).

31. Ой та два вас, ледіники,
 Та два вас, та два вас,
 Та не ходіт попід хати,
 Та не робіт галас.
 Та не ходіт попід хати,
 Та не галасуйте,
 Озміт собі по дівчині,
 Тай господаруйте.
 Озміт собі по дівчині,
 Та по Катерині :
- Одна сидит при горбочку,
 Друга при долині.
 А у сеї при горбочку
 Корови та вівці;
 А у сеї при долині
 Самі сороківці.
 Але ціса при горбочку
 Мережит сорочку,
 А он ціса при долині
 Прибігає д' мині.
- (Яворів).
32. Головонько камінная,
 Каменю, лупай си,
 Не бив-сми тьн, душко-рбко,
 Лиш не женихай си.
 Не бив-сми тьн, душко, з роду,
 Не буду до гробу,
 Бис за мене не вповіла.
 Душко ма', нікому.
33. Як би плаї обчисити,
 Ліси прорубати,
 Щоби видко до фіялки
 Аж до вго хати.
 Коби ліси прорубати,
 Щей то йвіречко,
 Щоби видко до фіялки
 Аж на подвіречко.
34. Черешеньки з вишеньками
 Помітушили си,
 Були файні ледіники,
 Порозходили си.
 Оден пішов в полонинку,
 А другий втопнив си,
 Але третій зажурих си,
 Шо не оженив си.
- (Криворівня).
35. Ой я піду в полонинку
 По зелене сіно,
 Не перейду полонинку,
 Бо сонечко сіло.
 Не перейду полонинку
 Тай тоту розтоку,
 Біда сидит на вершечку,
 Я си дивю з року.
- (Річка).
36. А я вішов на улицу
 Та зачъив гадати,
 До котрої дівчиноньки
 Старости післати.
 Післав би я до бідної,
 Дороги не вбиті,
 Післав би я до богача,
 Лавиці не миті.
 А я прийшов до богача,
 Зачъив си питати,
 Шо ви мсте своїй донці
 На віно давати?
 А я маю своїй донці
 Весільи зробити :
 Дві корові з загороди
 Вігнати з тельйти.
 Волію я у тій бідній
 Дороги топтати,
 Ніж я маю у богача
 Лавиці шкребтати.
- (Яворіє).

37. На тім боці, при потоці,
Ватерка сі кури',
Ходім, браті, до дівчини,
Дівчина сі жури'.
На тім боці, при потоці
Ватерка палає,
Ходім, браті, до дівчини,
Дівчина вмирає.
(*Соколівка*).
38. Та ци твоє, та ци моє
Подвіре спалало,
Щоби мому кучьиреві
Серце не вривало.
Та ци моє, та ци твоє
Подвіре згоріло,
Щоби мого кучьирика
Серце не боліло.
39. Ой побачу я миленьку
За штири неділі,
А вна мені подарув
Двовнички*) білі.
А вна мені подарув
Ще й вишиті капці,
Льигаючи, устаючи,
Бідашка на гадці
(*Яворів*).
40. Кобес знала, моя мамко,
Шо то любя може,
Тогди-бес ми исказала:
Помагай-ти Боже!
Кобес знала, моя мамко,
Шо може Міхайло,
Тогди-бес мне убирала
Шо неділі файно.
(*Річка*).
41. Від коли си зеленівка
Мого любка ймила,
Від тогди я та до любка
Не заговорила.
Попусти си, зеленівко,
Таже мого любка,
Бо отак же-ж розіпрієш,
Йик у лісі губка.
Ай не ме-ж ті коштувати
Ні віл, ні корова,
Лиш покладу тьи у лужко,
Так бих я здорова!
(*Яворів*).
42. Била мене моя мати
Сночі при вечери,
Шоби я си не дивила
В очі паничеви.
Але хоть ти мене, мамко,
Тай убий, тай убий,
А я війду на царинку,
Паннчіку любий!
А паничу я вас кличу,
Я вас потрєбую,
Дайте міні срібний перетгінь,
Я вас поціолюю.
(*Річка*).
43. Молодичко молоденька,
Не май мянь за дурньи,
Бо буду тьи пласувати
Сім раз до полудньи.
Та буду тьи пласувати,
По битому бити,
Шоби ти си варувала
Другого любити.
Два ледіники держьили
А чотири били,
Ой чотири топ'рчки
По ній поломвили.
(*Ростоки*).

*) Пара волів.

44. Та йик собі нагадаю,
Кого я любила,
Коби си мні на тім часі
Земльн розступила.
Коби си мні розступила,
Я би у ню зайшла,
Я би свов фayne бідньн
На тім сьвітї найшла.
(Річка).
45. Мамко-ж моя ріднесенька,
Йидну-ес мя мала,
Сім молодців прибирала,
За нелюба дала.
А в нелюба гірка губа,
Гірше полиночки,
Буде бити-зневажати,
Гірше дитиночки.
Буде бити-зневажати,
Пласом пласувати,
Буде мов біле личко
Ид свому рівнати.
(Яворів).
46. Ударив си дуб о дуба,
Йивір о йивора,
Змагаю си на любчика,
Так бих я здорова.
Змагаю си на любчика,
На любкові очи,
Не виділа я любчика
Нї давї нї сночи!
Не виділа я любчика
Нї сночи нї нивї,
Йик ше вечір го не уздру,
То буде по минї.
(Яворів).
47. А я пішов до церковці
На сьвіту неділю,
А там менї дарували
Ба й козоньку білу.
Привів кізку я до дому,
Кізка си кохає;
А у селї весільничко,
Добре ледїнь знає.
Ой у селї весільничко
Лиш на одну днинку,
Пішов би я погуляти
Хоть лиш на годинку.
А я прийшов на весіле,
Там данец данує,
А молода молодичка
Боками бокує.
Богдай ти си, молодичко,
На цесе розсіла,
Одна в мене була кізка,
Тоту бідка з'їла.
(Яворів).
48. Ой іхала ковалиха
Понад кукуляндру,
Савулїни, каткалїни
Хавдис халахандру*).
(Ростоки).
49. На тім боці при потоці
Два качуря вют си,
Надо мною молодою
Два ледїні бют си.
Ой бийте си, рубайте си,
Я одного буду,
Купю хустку Петрусєви,
Василєва буду.
(Яворів).

*) наслідовано з вірменської мови.

50. Сидит поты на вороті,
Ківе, ківе фостом,
Прийди, прийди, Василечку,
Калиновим мостом.
Мої мости калинові,
Хати на помості,
Прийшов, прийшов Василечок
Ба й до мене в гості.
Шо би тобі, шо би тобі
За цес поклін дати?
На хусточку шовковеньку,
Личко утирати.

(Голови).

51. А чия то біла хатка,
Чия то, чия то?
Верха нема, сїни впали...
Моя то, моя то.

52. Але тоти гайдамахи,
Не бють, не стрільють:
Котрі файні молодиці,
Д' собі притулькють.
Молодиці, йик зирниці,
Дівчята, йик сонце,
Написав бих на папери,
Поклав на віконце;
Написав бих на папери,
Паперю не маю,
А пишов бих за папером,
Доріжки не знаю.
А доріжки поперечні,
Так зимки запали,
Ліпше було, бідашинко,
Шобих си не знали.
Ліпше було, бідашинко,
Абих не любили,
Шоби тоту горівочку
Ворожку не пили.

(Яворів).

53. Вітер віє студененький,
Вербою колише;
Сидит панчік у кріселцях
По бранчіків пише.
А в суботу написали,
В неділю роздали,
В понедівнок до схід сонцьи
В Станіславі стали.

(Брустури).

54. Коло млина два йвори,
Була би сошівка,
А випила квартиру меду
Богачева дівка.
Ой випила квартиру меду,
А другу горівкн;
Боже, мене заступи
Від такої дівки.

(Космач).

55. Ой богачу, богачику,
Чого ти си дуєш?
Чиму дівку не віддавеш,
На шо ї годуєш?
Ой буду ї годувати
Вівсьинов половов,
Та буду і поганьгати
Тїсарсков дорогов.

(Криворівня).

56. Чорногора хліб не родит,
Не родит пшеницу,
Викохує вівчъриків
Сирок і жентипу.
Чорногора хліб не роди',
Нїчим і орати,
Викохує вівчъриків,
Йик рідная мати.

57. Жура мене си вчепила,
 Жура мні си ймила,
 До гусарів записали,
 Кого я любила.
 До гусарів, до гусарів
 Такої его взяли,
 Та лиш мні перстенню
 На журу лишили.

58. Ой кувала зазулицьа
 На межи, на межи,
 А я любив дівчиноньку
 В волоскій одежи.
 А волоска та одежа
 Ше й голуба гуня,
 А що мні завертала
 Сірі воли з іруня.
 А волики май паристі
 Не боют си вовка,
 Тепер моїй бідашниці
 Непроста головка.

(Ростоки).

59. Та кувала зазулечка
 В лісі на листочку,
 Та най собі погуляю
 З своїов невісточков.

60. Дівчиночко молоденька,
 Дівчиночко моя,
 Йк би тобі приспівати,
 Шоби впала фоя.
 Але фоя би обпала,
 Ліси побіліли,
 А за нами молодими
 Дівки подуріли.
 Малі з того подуріли,
 Шо малі мйисниці,
 А великі подуріли,
 Шо не молодіці.

61. А ковала зазулицьа,
 Ліси си кололи,
 А відки ти, дівчинонько,
 Ци не з Йворова?
 А йк би я з Йворова,
 Не так бих ходила:
 Запасочки дротовенькі
 На будень носила.
 Запасочки дротовенькі,
 Пацирки великі,
 А коники вороненькі,
 Вуздами накриті.
 А коники вороненькі,
 Вуздами накриті,
 Пістольита жировані,
 Порохом набиті.
 Пістольита жировані,
 Каптур мосьиндзовий,
 Рада бих си женихати,
 Живіт нездоровий.

(Асенів гор.)

62. Ой по горі вітер віє,
 По долині тихо,
 Не бий жінку, чоловіче!
 Било би ті лихо!
 Не бий, не бий, чоловіче,
 Не збавий си ручок,
 Піді собі в густий лісок
 Та втни собі бучок!

(Криворівля).

63. Йй курочко-рібушечко,
 Позич-ко ми ніжок,
 А я піду відознати,
 Ци не паде сніжок?
 Йй курочко-рібушечко,
 Позич-ко ми крылець,
 Та най піду відознати,
 Де мій чорнобривец!

64. Сіда рїда, сіда рїда,
 Тай дана, тай дана,
 На горівку оковиту
 Тай до маркитана.
 Нема дома маркитана,
 Ходїм до Жидовки,
 А в Жидовки чорні брови,
 Золоті підковки.
 Кремшіт, кремшіт, підківочки,
 Хоть си розсипайте,
 Судїт, судїт, судїниці,
 Хоть си розсїдайте.
 Ой судили судїниці,
 Судили, сочили,
 Шоби тоти судїниці
 Черваки точили!
 Ий судили судїниці,
 На камїне дули,
 Бодай на них болї впали,
 Чей би нас забули.

65. Йик би минї не Марисї,
 Я би не женив сї,
 Запалила мою душу —
 Женити сї мушу.
 Марисенька недуженька,
 Біда би їй вмерти,
 Ходїм, братї, ходїм, братї,
 Будемо при смерти.
 (Космач).

66. Гой, кумо, каже, кумо,
 Ти велика думо,
 Ти то добре ізробила,
 Шос мнї в куми взябла.
 Та ти будеш менї кума,
 Дитинї нанашка,
 Йика була, така буде
 Своя бідалашка.

67. А коники вороненькі
 Та коники ряжі,
 Пок не взяли ми братчика,
 Я не мала грижі.
 Йик узьли ми братчика,
 Треба си журити,
 Шо не маю тїлько грошій
 Брата вікупити.
 Ой не маю тїлько грошій,
 Тонкого паперу,
 Свого брата вікупити
 Спїд чужого краю.
 (Соколієка).

68. Але у тїй полонинї
 Мраки си низили,
 Молоденькі вївчїрики
 Вївці розгубили.
 А шо тоти вївчїрики
 За роботу мали:
 Біленькими волїчками
 Ніжки вповивали.
 А ви горді, каже, хлопці,
 Пускайте топїрці,
 Але ігїт в Чорногору
 Завертати вївці.
 (Космач).

69. Ий бїдна м'и, головонько,
 Де мїй ледїнь дїв си?
 Йик би в гаю, у гаїку —
 Гаї зазеленїв си;
 Але йик би у гаїку —
 Гаїк зелененький,
 Але йик би межї люде —
 Мир би веселенький.
 Але йик би у гаїку —
 Пташки би співали
 А йик би він у коршмонці —
 Цимбали би й грали.

70. Ой ковалю, ковалику,
Зроби-ко ми дримбу,
Дам ти за то миску муки,
Повісем на ливну;
От дам тобі миску муки,
Шобис си утішив,
А повісем дам на ливну,
Шобис си завісив.
71. Ой соколе, соколоньку,
Сьвітами літавш,
Ци де меї Нуцишечки (!)
Туда не видавш?
Ой видав-сми, ой видав-сми
На широки́м лузі,
Вігравас в сопілочку,
Сидит на котюзі.
72. Ударив си дуб о дуба,
А в дубі горівка,
Наймила си свині пасти
Богачева дівка.
Паси, паси, ти дівочко,
Далеко від лану,
Та не давай же ти пілским
Парубкам догану.
73. Ой богачу, ой богачу,
Чого-ж ти си дувш,
Чому́ дівку не віддаєш,
На що і годуєш?
А я буду годувати
Чотири негїлі,
Але не дам єї в поле,
Але дам в Підгір'є.
У Підгір'ю хлїб по кілю,
Калачі по плоті,
Тимуй дівки багацкої
Не видко в роботі.
74. Ой згоріла стирта сїна
На жовти́м пісочку,
А хто мені молодому
Віпере сорочку.
Мама нема, сестра слаба,
А жінки не маю,
До сусїди не понесу,
Бо си устидаю.
Є у мене сусїдонька,
Йик рідная мати,
Шо віпере, вітачьєв,
Ше й внесе до хати.
- (Річка).
75. Ой гори, гори, гори,
Бувайте здорові,
Та най у вас пробувають
Вірли тай соколи!
Та най у вас пробувають
Тоти панські слуги,
Шо йик імут чоловіка,
Дерут, йик котюги.
76. Та учера Василь косив,
А нині громадив;
Та хто тебе, Василечку,
До того принадив?
Принадила молодиці
Румйного лиці,
Щоби мені не стояла
У саді травиці.
77. Ой брате мій, побратиме,
Не рушай плечима,
В тебе вуши сорокати
З чорними очима.
Ой брате мій, побратиме,
Й охота, й охота,
Скачут вуши через плечи,
Йик кози з оплота.

78. Гой дріта, моя мамко,
Та дріта, та дріта,
Не далає мні за злісного,
Дай-ко мні за віта.
Не далає мні за злісного,
Шобим панувала,
Та дай-ко мні та за віта,
Шобим гонор мала.
(*Брустури*).

79. Ішли дівки з Ковалівки,
Колесо украла,
Повернули до Абрамка,
За горівку дали.
Ой дай-ко нам, Абрамочку,
Доброї горівки,
Бо ми цесе карбульили
Аж із Ковалівки.
(*Соколівка*).

80. Парасочко мельникова,
Чи підеш за мене?
Не будеш ти хліба печи
Ніколи для мене!
Є у мене хліб печений,
Кітка дрива возит,
А котюга сіренькая
Зразу в печи топит.
Попід лаву вітер віє,
Хату замітає,
А попід піч тече річка,
Миски помиває.
(*Жабе*).

81. Ой йик собі заспіваю,
Ой йик собі вікну,
Буде чути, мій миленький,
Аж на Ковалівку.

82. Не бив-сми ті, любко, з роду,
Не буду до гробу,
Йик бис мене та заждала,
Йик підеш по воду.
Ий піду я, моя мила,
Туди подивити,
Куди буде моя мила
По воду ходити.
Та йик тота дівчиночка
За водою пішла,
То міні си привиділо,
Шо зирничка зийшла.

83. А я траву ти рубаю,
Трава си хилає,
А я кличу дівку в танец,
Дівка си ховає.
Шоби ти си та ховала
Від усеґо миру,
Шоби тебе обігали,
Йик здохлу кобилу.
Шоби тобі, дівчиночко,
Внадок зуби микав,
Ти повинна іти в танец,
Хоть би старец кликав.

84. Гой Гандауні з товаришем,
Гандауні, Гандауню,
Навішала коралики
На біленьку туню.
Навішала коралики
Довкруги на шню,
Або ти, мій Йванку любий,
Або ти, Василю.
Ти, Василю, сиди в билю,
Я буду збуячу*),
Та йик буде темна нічка,
Я тебе зобачу.

*) збудую.

85. Ой сам собі траву косив,
Поліг погромадив,
А хто тебе, ледінику,
На сісе нарадив ?
Мені-ж сісе нарадила
Файна молодица,
Шоби мені не всихала
По полю травица.
86. А я тобі постелила
Нові подушечки,
А ти пішов до другої
На голі дощечки.
А я тобі постелила,
Йик йикому пану,
А ти сночі не приходив, —
Шворгай собі маму.
87. Ци ви чули, люде добрі,
Лісову синицу,
Шо вна собі заправьис
В лісі вечерниці ?
Она така завеличка,
Йик горіх волоский,
Семеро дітвий годує,
А розумик хлопський.
88. Ой кувала зазуленька
Сива та голуба,
Заспівай ми співаночки,
Душко моя люба.
Заспіваю співаночки
Та заколоколю,
Віди, віди, дівчиночко,
З нового покою !
Ой новії покоїки,
Та новії дашки,
Льигаючи, устаючи,
Гадка до бідашки.
89. Сіда рїда, сіда рїда,
Сіда рїдайдана,
По горівку-оковиту
Та до маркітана.
Маркітана нема дома,
Ходім до жидовки,
А в жидовки чорні бровки,
Золоті підковки.
Кремшіт, кремшіт, підківочки,
Хоч си розлупайте,
Судїт, судїт, судїниці,
Хоч си розсідайте.
Ой судили судїниці,
Судили і люде,
Шо на моїй головочці
Віночка не буде.
Йик на моїй головочці
Віночок уздрїли,
Одни з вітром полетїли,
Другі подурїли.
- (Космач).
90. Ой дана, дана, дана,
Не піду я за Йвана,
Але піду за Данила,
Шобих нічо не робила.
А в Данила нема жита
Та не буду жьити,
Але буду у Данила
На печі лежьити.
91. Гой дана, каже, дана,
Не піду за Йвана,
Але піду за Гаврила,
Шобим нічо не робила.
А в Гаврила бочка сира,
Лишень би го їсти,
У Івана солоняна,
Треба в бантьї лізти.

92. Гой свистом з товаришем
 Та свистом, та свистом,
 Та не сам я суди зайшов,
 Але з товариством.
 Та не сам я суди зайшов,
 Вода мні занесла,
 Переночуй, файна любко,
 Темна нічка зайшла.
 Темна нічка, Петрівочка,
 Темна, не видная,
 Ба де будем ночувати,
 Головка бідная?
 (Яворіє).

93. Молодая шінкаречка,
 Є мід горівочка,
 А там ходит по сьвітлонці
 Хороша дівочка.
 Гой ходит, каже, ходит,
 Горішки кусає,
 Здав ми си, моя мамко,
 Шо сокіл літає.
 Гой соколе, соколоньку,
 Високо не літай,
 А ти, душко молоденька,
 На другі не кліпай.

94. Катерина материна,
 А я батьків син, син;
 Катерину мати била,
 Та я ї відпросив.
 Не бий, мамко, Катеринку,
 Але бий молодчу,
 Бо я тоту Катеринку
 Засватати хочу.

95. Ой не давно в тої дівки
 Цес кожух куплений,
 Єго вуши розточили,
 Йик би облуплений.

96. Калиночко, малиночко,
 Чого в лузі стоїш,
 Чи сонічка візираєш,
 Чи си вітру боїш?
 Я сонічка візираю,
 Вітру си не бою,
 Де мні мамка породила,
 Я там собі стою.
 Мене мамка породила
 Близенько потока,
 Казала ми: рости, синку,
 Тоненька, висока.
 А я мамки послухала,
 Віросла тоненька,
 На три сьижні поясна,
 Та й то коротенька.
 (Устеріхи).

97. Ішли дівки з Соколівка,
 Руками махали,
 Чи з гонору, чи з голоду,
 Їх вуши кусали.

98. Казав міні мій миленький
 Не сїяти ріпки,
 Та шоби я не ходила
 На чужі зарібки.
 Та я ріпки не сїяла,
 Любка не слухала,
 Та я пішла на станочок,
 Таки погуляла.

99. Та відки ти, ледінику,
 Ци не з Городенки?
 Чис не видїв, чис не бачив
 Дівчини Оленки?
 Та відки ти, ледінику,
 Чи не з Отинї?
 Чис не видїв, чис не бачив
 Дівчини Марїї?

100. Гой, Іване, Іваночку,
Не великий-їйс пан,
Прийми-ко мні молоденьку
Під зелений жупан.
Під жупан ть я не прийму,
Жупана не маю,
Під сардак ть, душко, прийму,
Бо сардаки маю.
101. Мамко моя солоденька,
Мамко моя мила,
Не дай-ко мні на Вутороц,
Бо там нема млива.
В Вуторопах нема млива,
Лишень самі жорна,
Увес тиждень та жорнаю,
В неділю голодна.
Та коби я мамку мала,
Я би не гадала,
Увес тиждень та робила,
В неділю гуляла.
Та що мені по татови,
Шо я его маю,
Увес тиждень, каже, робю,
В неділю дрімаю.
(*Брустури*).
102. Гой, Федоре, Федорочку,
Мати ть я родила.
Та на мою головочку
Щобим ть я любила.
Гой, Федоре, Федорино,
Мамина дитнио,
Грає в поли, їнк муж оре,
Дивити си мило.
103. Коломийка-чорнобрівка,
Та коломнечка,
Їнка була сука-мама,
Така і донечка.
104. Гой цора підківочки
Та цора, та цора,
Болит любку головочка,
Ще й до того хора.
Через тиждень хорувала,
Бо робота була,
А в неділю подужіла,
Їнк цимбали вчула.
105. Гой ковалю, ковалику,
Зроби ми підкови,
Бо я тепер зачинаю
Ходити до вдови.
Гой ковалю, ковалику,
Зроби ми підківки,
Бо я тепер зачинаю
Ходити до дівки.
106. Гой, Іване, Іваночку,
Чи мавш сорочку?
Тай я маю вішивану,
Стоїт на клинчочку.
Та не тота мамка шила,
Що мні породила,
Але тота дівчиночка,
Що мні поллюбила.
107. Гой піду я з товаришем
Та піду, та піду?
Та хто буде припадати
Коло мого сліду.
Та не буде припадати
Ні брат, ні сестриці,
Але буде припадати
Чужа чужениці.
А я чужій чуженици
Горівочки купю;
Та не скажи, файна любко,
Що я тебе люблю.

108. Гой подай Біг, подай здоров,
 Йик си любко маєш?
 Дай ти, Боже, здоровйичко,
 Що мні си питаєш.
 Дай ти, Боже, здоровйичко,
 Дай ти, Боже, віку,
 Насамперед любасови,
 Відтак чоловіку!
109. Гой, любко ма' солоденька,
 Любко розмаїта,
 Збавила-с мні, любко, зими,
 Не збав-ко мні літа.
 Збавила-с мні, любко, зими,
 За зиму не знаю,
 Не збав-ко мні, любко, літа,
 Бо тыя порубаю.
 Та я тебе порубаю,
 Острий топір ношу,
 Та я тебе порубаю
 За любку хорошу.
110. Гой цісарю, цісарюку,
 Білі нагавиці,
 Приплакали цісарика
 Самі молодичі.
 Плачут мами за синами,
 Жінки за мужами,
 А дівчята-ластівйита
 За кавалірами.
111. Гой, Василю та Василю,
 Сорочку ти вшию,
 Та купи ми коралики
 На біленьку шню.
 Та я купив коралики,
 Здорова зносила,
 А я купив чоботьята,
 Вна заголосила.
112. Гой гаю, не рубаю,
 На калиці стою,
 Збирає си дурень бити,
 Я го си не бою.
 Збирає си дурень бити
 В коршмі на порозі,
 Та я ему шню зітну
 На гладкій дорозі.
113. Гой гаю зелененький,
 Та гаю, та гаю,
 Я за тебе, мій миленький,
 Три гаразди маю.
 Оден гаразд наїсти си,
 Другий погуляти.
 Але третий гараздочок,
 До полудньи спати.
114. Гой цісарю, цісарюку,
 З качурика пір'я,
 Я такого любка маю,
 Що пише папір'я.
 Я такого любка маю,
 Що пише листочки,
 Перед моім та миленьким
 Скидають шьипочки.
115. Гой Парасі придала сі
 Тай замургала сі,
 Штири річки перебрила
 Та не вмивала сі.
 Штири річки перебрила,
 А на пятій стала,
 Аж тогди си нагадала,
 Що си не вмивала.
116. Серливанька, перливанька,
 Ходи данцувати!
 Не ковані чоботьята,
 Голубці щибати.

117. Ішов заєц попід гаяц
На весіле грати,
Мирониха веде своєю
Доньку віддавати.
Мирониха веде своєю,
Григорчучка своєю,
А Юрчічка біжит, вричіт :
Прийміт, любки, мою.
118. На тім боці при потоці
Хати побивані,
Але такі ледіники,
Йик помалювані.
Андрій файний, Семен файний,
Дмитро не поганий.
Межи ними Сирбанючок,
Йик намалюваний.
Але чи ти, Парасочко,
До Бога сыгала,
Що ти синка, Миколайка,
Так умалювала.
Я до Бога не сыгала,
Тото миші Бог дав,
Шо мій синко Николайко
У мене си удав.
А чо-ж ти так побіліла,
Йик переміточка?
Та за тобов, Николайку,
Болить головочка.
А чо-ж ти так побіліла,
Як то полотенеце?
Та за тобов, Николайку,
Болить мене серце.
119. Ой ковале, ковалику,
Зроби мені дримбу,
Дам ти кусок солонини,
Повісем на ливу.
Дам ти кусок солонини,
Шобис си утішив,
А повісем дам на ливу,
Шобис си повісив.
120. Бідна моя головочка,
Шо я наробила,
Полюбила вівчърика
За букату сира.
Я укушу сирцьи, сирцьи,
Сирец солоденький,
Подівю си на вівчъира,
Вівчъир молоденький,
А вівчъирю, золотарю,
Покинь вівці пасти.
Не покину, хоть загину
Невчив я си красти.
Ай украв я два баранці,
А третю йгницу,
Збудували тай на мене
В Косові темницу.
Ой на ручки тай скрипички,
На ноги кайданці,
А се, брате-товаришу,
За люцкі баранці!
121. Ой кивала дівчинонька
Пальчіком на мене :
Прийди, прийди, ледінику,
Та в вечір до мене.
Прийди, прийди, ледінику,
Йик ме вечеріти,
Буду тебе вірьжьвити,
Йик мут кури піти.
А запіли когутики
Та ше й четвергові,
А на тобі, файна любко,
Хрести мосьиндзові.
А кручъянки, кручъянички,
Кручъянки кручені,
Будут тобі, файна любко,
Ручки посічені.
А я вижу, ледінику,
Шо в ручках сокира,
Вона тупа, мене не йме,
Не буду січена.

122. Але, брате-товаришу,
Не товаришуймо,
Але озмім по дівчині
Тай господаруймо.
Але озмім по дівчині
По тій Катерині:
Одна сидит при горбочку,
Друга при долині.
Але цисья при горбочку
Та шве сорочку,
Але цисья при долині
Підбігає д' мині.
А у цеї при горбочку
Корови та вівці,
Але в цеї при долині
Самі сороківці.
123. Дівчина нининина
Полюбила Вірменина,
А Вірменин гоїц, гоїц,
Купив дівці сукию й пойс.
А дівчина візирає,
Куда Турок війгринає,
А се Турки та не наші,
Пють водицу із Дунаші.
124. Ой прийшов я та до раю
Та там зазираю,
Відтів світі намахуют:
Іди там, де йграют.
А прийшов я та до раю,
Лишень подівитис,
Відтів світі відтрутили,
Ше й хотіли битис.
125. Кажут люде тай говорьи,
Шо я волоцюга,
За мнов шістьи волочит си,
Йик циганска пуга.
126. А куєт ми зазулицьи
За валом, за валом,
Ой наймив си Николайко
За гору з товаром.
А наймив си Николайко
За три сороківці,
Купив, купив Іленочці
Дзвінці-колокілці.
Іленочка буде іти
Корови доїти,
А дзвіночки-колокілці
Мут колоколїти.
Вилїтають ми з потока
Дрібні потиньїта,
Купи, купи, Николайку,
Їлці чоботьїта.
Ой заа гори з половинки
Сивий голуб лемше,
Іленочка в чоботьїта
Йик той чортик кремше.
(Жабе).
127. Гой, гоє, каже, гоє,
Тай ще нині гоє,
А позавтру робітний день,
Головонько моя.
128. Співаночки мої милі,
Де я вас подїну,
Хїба я вас, співаночки
Горами посїю.
Гой ви мете, співаночки,
Горами співати,
Я сї буду, молоденька,
Сльозами вмивати.
О йик буде добра дольї,
Я вас позбираю,
А йик буде лиха дольї,
Я вас занехаю.

129. На тім боці при потоці
Качка воду пила.
Сирбонючка свого сина
Коромислом біла.
А вна знала, за що біла:
За мід за горівку,
А шо пішов до Олени
За хорошов дівков.
А Олена прибілена
Корови доїла,
Молоком си й умивала,
Шоби в личко біла.
Молоком си й умивала,
Під ручку дивила,
Шоби личко було біле,
Шоби не зчорніло.
130. Або мене, душко, люби,
Або мене лиши,
Або мої чорні очі
На папери пиши.
Писав би я на папери,
Папєрю не маю,
Пішов би я за папером,
Доріжки не знаю.
Доріжки ба й поперечні,
Сніжки вас запали,
Ліпше було, соколытко,
Поким си не знали.
Поки ми си ба й не знали,
То си не сходили,
Ми ніколи горівочку
У купці не пили.
131. А кувала зазулиць
Та сіла на дуба.
Йик йис файно заспівала,
Усхла-ж би ти губа.
132. Николаю, я вмраю,
Шалай по горівку,
А не неси кватирочки,
А лише берівку.
Парашечко-бідашечко,
Не дай погібати,
А заведи коня в стайню,
А мене до хати.
Дай конєви вороному
Сіна зеленого,
А дай мені молодому
Хліба біленького.
133. Та ти не пєш тай я не пю,
А хто буде пити?
Та хто буде на жидівскі
Бахури робити?
Та найде си пяниченька,
Та шо буде пити,
Тай шо буде на жидівскі
Бахури робити.
Пийте, люде, горівочки
По трішки, по трішки,
Шоби жиди не носили
Шовкові панчішки.
134. Ой дала мні моя мамка
За ліс, за ліщину,
Казала ми приходити
В сім рік у гостину.
А я мамки не слухала,
У рік приїхала,
Мене мати не пізнала,
Сусїд си питала:
Гай, Господи милосерний,
Чия тото дочка?
На вїй сукнїя зеленїява,
Шовкова сорочка.

135. Та фалив си один ледїнь,
 Шо вмїє косити,
 А йнк пішов у травичку,
 Тай став голосити.
 Але іде дївчиночка,
 Стала говорити:
 Рубай траву повисоко
 Не меш си хильити.
 Рубай траву повисоко
 Посеред сердечка,
 Шоби тебе не болїло
 В твого поперечка.
 А хто тебе, ледїнику,
 Та на це порадив,
 Ти одної диньки скосив,
 Другої згромадив?
 Порадила молоднїцї
 Румбїного лицї,
 Шоби менї не стояла
 В городї травиця,
 Шоби минї не стояла,
 Шоби не лежила,
 Шоби менї молодому
 Сьвіток не гаїла.
- (Соколикка).
136. Але мати, але мати
 Усе пїтья носит,
 Але жовнїр молоденький
 З землї води просят.
 Ой учула дївчинонька
 З нової комори:
 Подай, мати, подай, мати,
 Води жовнїрови.
137. Пийте, люде, горівочку,
 Бо я подорожна,
 Не спостигну взїти в руку,
 Порцїйка порожна.
138. Гой товариш з товаришем
 Тай товаришуймо,
 Берім собі по дївчинї
 Тай господаруймо.
 Берім собі по дївчинї
 Та по Катеринї:
 Одна сидит на долині
 Та мїрьне клинї,
 Друга сидит на горбочку
 Та шиє сорочку.
 Я до тої на долині
 Соколом залечу,
 А до тої, шо на горї,
 Камїнем замечу.
139. Гой два нас з товаришем,
 Та два нас, та два нас,
 Та не ходїм горї селом
 Та не робїм галас.
 Та не ходїм горї селом,
 Горї серединов,
 Та не робїм дуже галас,
 Буде людїм дивно.
140. Ой сїда, сїда, сїда
 Тай дана, тай дана,
 Піду я си искупати
 На свїтого Йвана.
 Піди я си искупати
 На свїтїй водици,
 Маю дати вісім пласів
 Гордїй молоднїци.
 Маю дати вісім пласів
 Ше й чотири бучки,
 Шоби мене молодого
 Не болїли ручки.
 Анї ручки, анї нїжки,
 Анї біле тїло,
 Дав-сми, дав-сми вісім пласів,
 Так ми си хотїло.

141. Оженю си, моя мамко,
Оженю, оженю,
Приведу ти невісточку,
З хати тьї віжену.
Приведу ти невісточку,
Шо буде газдині,
Так ї будеш догаджьити,
Йик малій дитині.
Гой бодай ти, мій синочку,
Тай того не діждав,
Шоби-с мене, стару бабу,
З мої хати вігнав.
142. Ой дала мні моя мамка
За цимбалістого,
Цимбали си поломили,
Тай шо мені з того?
Цимбали си поломили,
Струни си пірвали,
На шо ми си з цимбалістим
Обов пібрали?
143. О я тобі не казала,
Казали ти люде,
Шо на мої головонці
Віночка не буде.
Йик на мої головонці
Віночок уздріли,
Зараз одни повмирали,
Другі подуріли.
144. Ішли дівки з Коломиї
Тай колесо вкрали,
Повернули до шінкарьї,
За горівку дали
Гой шінкарю, шінкаречку,
Дай, жиде, горівки,
Бо ми цесе ципирили.
Аж із Ковалівки.
145. Гой судома моя мати,
Судома, судома,
Коби-с мене оженила,
Я би сидів дома.
Кобис мене оженила,
Я би си газдував,
Попід чужі перелазн
Нічку не ночував.
Одну нічку причував,
Неслави набрав си,
Другу нічку причував,
Коньї відцурав си.
146. Гой, конику вороненький,
Самам тьї кувала,
Та вір, любко, мої души,
Самам ночувала.
Не вірю ти, моя мила,
Не вірю, не вірю,
Ночували два молодці
На твоїм подвірю.
Ночували два молодці,
Оба молодці,
Цюлювали, обіймали
Личенько Марії.
147. Горівочка-оковита,
Медком перельльята,
Та нераз я, горівочко,
Через тебе бита.
Ой тай бита, ой тай бита,
Та не боронена,
Калннова паличинка
До рук поломлена.
Та коби то калннова,
Вна би сі ломала,
А то смучча гордовина.
Лиш сі погинала.

148. Коломийка, чорнобривка
 В гору си бичує,
 Коломийка, чорнобривка
 Дома не ночує.
 Та йик би я з товаришем
 Тай дома ночував,
 Давно би я в Станиславі
 Черевички вбував.
 Черевичок йик величок
 А підківка мала,
 Бодай тебе, файна любко,
 Була біда знала!
 Бодай тебе, файна любко,
 Була біда знала,
 Шо я ішов, співаючи,
 Ти мене пізнала.
 А я ішов, співаючи,
 Темненької ночі,
 А ти мене зобачила
 В поповій обочи.
149. Гуцулочка солоденька,
 Гуцулочка пишна,
 Убула си в постольята,
 Ше й до пана прийшла.
 Убула си в постольята,
 Унучі чилені,
 Але плечі горбоваті,
 Очи залуплені.
150. Пішов дідо до комори
 Тай там поснідав си,
 Баба діда макогоном,
 Аж перевертав си.
 Пішла баба на лотоки,
 Трошки си умила,
 Дідо бабу макогоном,
 Баба си втопила.
151. Ой у саді садовина,
 А в лісі ліщина;
 Загадала в саду спати
 Молода дівчина
 Загадала в саду спати
 Межи йиблінками,
 Шоби вна си розмовила
 Межи парубками.
 Ой іде невістка з міста
 Тай віддула губки,
 Не дай, мати, в саду спати,
 Приходьби парубки.
 Тай бодай ти, невісточко,
 В снрі землі гнила,
 Шо ти мамці ісказала,
 Мене мамка била!
152. Гой кovala зазуличка
 Та на перелеті,
 Присігала дівчиночка
 Та на пістольгі.
 Та йик она присігала,
 Гадочку гадала,
 Бодай тото пістольятко
 Кулька розметала.
 Бодай тото пістольятко
 Кулька розметала,
 Шо я така молоденька
 На нім присігала.
153. Та я в свої матіноньки
 Одна одинці,
 Я по воду не ходила,
 А в саду кырниці.
 Я по воду не ходила,
 Дрива не рубала,
 То я в свої матіноньки
 Гаразду зазнала.

154. Гой кувала зазулечка
Та казала куку,
Подай-ко ми, дівчиночко,
На коника руку.
Хиба би я, ледінику,
Роазуму не мала,
Шобим тобі свою ручку
На коника дала.
А тогди ти, мій миленький,
Усу правду скажу,
Та йик свою білу ручку
Із твоєв ізвяжу.
155. Я співаю, не гадаю,
Нїби веселю си,
В мене туга на серденьку,
Я не признаю си.
В тебе туга, в мене туга,
На нашім серденьку,
Нїколи си не видимо,
Лиш у недїленьку.
156. Йик я собі заспіваю,
Голосом поведу —
Хлопці сі ид минї сходьи,
Йик бжолі ло меду.
Йик я собі заспіваю,
Голосом поведжу,
Хлопці сі ид минї сходьи,
Йик на службу Божу.
157. Покив же я та любила
Тоті панички,
Дотим мала в мошончинї
Та сороківчики.
Але йик я полюбила
Тогò Гуцулочка,
Не стало ми в мошончинї
Аві трайцарочка.
158. Ой піду я у малини
Там коло долини,
Поків буду, не забуду
Кучері Юрини.
Ой тогди я та забуду
Кучері Юрини,
Йик ми зложат у хрест ручки,
Зложат в домовину.
159. Коби ти такий на мене,
Яка я на тебе,
То бис лишив косу в поли
Та прийшов до мене.
Ти бис лишив косу в поли,
Греблі в оборозї,
А сам прийшов у гайничок
Он там при дорозї.
160. Ой любили два ледїні
Одну молодицу:
Одни утік у колопні,
Другий на вулицу.
Та он тому у колопнях
Якось обійшло сї,
Але того на вулици
Тьигли за волосї.
161. Не я пїиний, не я пїиний,
Горівочка пяна,
Та зажди ми до осени,
Дівчино кохана.
Та зажди ми до осени
Та до осеночки,
Та най я, каже, звожу
Із польи снопочки.
Та най звезу, та най звезу
Та най я засїю,
Шобис тогди не казала:
Робити не вмїю.

162. Та заграй ми, сопівкарю,
 З сопівки тесової,
 Не трохи-м си, хло', находив
 До любки пишної.
 Не трохи-м си, хло', находив
 До любки пишної,
 Шоби она неходила
 Неволі тьижкої.
 Ой неволі, товаришу,
 Неволі, неволі,
 В Коломиї відбирают,
 До Черновец гонь' .
 З Коломиї до Черновец
 Мости спорьджені,
 Туди ішли з кучерьими,
 Відти пострижені.
 Туди ішли з кучерьими,
 Кучері леліли,
 Відти прийшли без кучерів,
 Дівчята змарніли.
 Та не того, хло', змарніли,
 Шо малі мийсниці,
 Але того, хло', змарніли,
 Шо не молодяці.

163. Ішов любчик у дорогу
 Та ми наказував,
 Аби твоє біле личко
 Ніхто не цулував.
 А ни бій си, мій миленький,
 Ни так того буде,
 Двайцят і пят поцулує,
 Ше і тобі буде.

164. Біда бідї на слободї,
 Біда бідї тутки,
 Бідї ріжут у цимбали,
 Біда ревет в дутки.

165. З молодичев постояти,
 За дівчинов піду,
 Порадь' ко мні, товаришу,
 Чи не впаду в біду?
 Та хоть же я впаду в біду
 Ой по саму шию,
 Чей я з тої біди вїйду,
 Чей я не загину.
 Ой я гину за провину
 Тай за марне діло:
 Тай за чорні очиньита
 Тай за біле тіло.
 Ой то тіло, каже, тіло,
 Ой йик папір біло,
 Не трохи мні молодого
 До него кортіло.

(Ростоки).

166. О жени сї, не жури сї,
 Піде ти рукою:
 Жінка піде за росолом,
 А ти за мукою.
 Они тото позносили
 Та склали на лавку,
 Они з того зготовили
 Квасну росілянку.
 Зготовили, попоїли,
 Полігали спати:
 Через цалу годинювку
 Іде жінка ср . . . ,
 Поки вна сї скомосила
 Зажегати свїчку,
 Він не постиг сїрник найти,
 Вер . . си на припічку.
 Тепер стали харити сї,
 Вна розлопотїла,
 Білше тої росілянки
 Варити не хтіла.

167. Ой на горі, на високій,
Казав ледінь дівці:
Дай ти мині свій віночок,
Я дам тобі вівці.
Та хиба би-х, ледівнику,
Розуму не мала,
Аби я ти свій віночок
За дробйита дала.
168. Ой хто люби та не знає,
Скажіт ему, люде,
Най си в любі не кохає,
У біді не буде.
Ой хто люби та не знає,
Най си Богу молит,
А від любви великої
Най Господь боронит.
169. Одно ми си плече мече,
А друге не хоче,
Відав мене пишне бідньи
Покинути хоче.
А най собі покидає
Та йик само знає,
Є у мене таке бідньи,
Шо мене кохає.
А ти собі бідньи найшов,
Тай я собі найду,
Недалеко в полонинку
За тим зілем зайду.
170. Ой, Иванку-товаришу,
Поковтай у лавку,
Та принеси горівочки,
Поклади в отавку.
А йик буду тельитикам
Отавки микати,
То я буду горівочки
Тої попивати.
171. Ой, Господи милосерний,
Ти Боже, Божечку,
Йикас туга май велика
На моім сердечку.
Йи чого то, серце мов,
З каменя твердого,
Чому оно-сь не розсьиде
З жалю великого?
Ой, Господи милосерний,
Йик я тебе прошу,
Здойми мені кьижу з серці,
Йик ю кьижко ношу.
172. А я хлопец молоденький
Лише до розбою,
А йик вийду на царинку,
Гусьити си бою.
А я вийшов на царинку,
Гусьи собі сіло,
Йик би була не палиця,
Було би мні звіло.
Йик би була не палиця
Тай не луговина,
Так би мене молодого
Вода примулила.
173. А я мала ледіників
Двацят і чотири,
Ледви бих їх не продала,
Так ми досолили.
Я займила на йирмарок,
На йирмарку стала,
А всі тоті ледіники
Тай поторгували.
А як відтвп завернула,
То стала на танку:
Я вертаю, гроші маю,
Любок мій, Иванку.

174. Але бо тот скрипичничок
У скрипку інграєт,
Ручки бм му постульмло,
Йнк перебираєт.
Але бо тот скрипичничок
Солодкий та любий,
Йнк у скрипочку заграє,
Забавйне люде.
Йнграй, інграй, скрипачнику,
Шієхли би ти палці,
Твою жінку обіймают
На вулиці старці.
Та най ві обіймают,
Та най і цілюють,
А най ві на кулешу
Муки подаруют.
Они ві цілювали
Тай і обіймали,
Але ві на кулешу
Муки не подали.
175. Ой плавала плавчонька
Долів за ведою :
Звінчыв-єє мя, пан-очіку,
З якоює бідю.
Нй прийшла я та до пова,
Прошу єго з тиха :
Розвінчый пас, пан-очіку,
Без біди, без лиха.
176. Ой би тото писарчики
В папір не спасали,
Шо ми собі за сю нічку
Перещебетали.
177. Ой коби си розав бучок,
Тота Чорногера,
Не одна бм упустила
Жидівска комора.
178. Дала мене моя мамка
За лїє, за лїщину,
Тай сказала приходитьи
В сїм рік у гостину.
А я мамки не слухала,
Та в рік приїхала,
Мене мамка не спїзнала,
В людий си питала :
Сусїдочко, порадочко,
Чня сесе дочка ?
На нїй сукня у гальонах,
Шовкова сорочка.
179. Сїда рїда, сїда рїда,
Сїда рїдайочки,
Одна гола, друга боса,
Трета без сорочки.
180. А я вїйду на царинку,
Царинка зелена ;
Не був би я на царинї,
Йнк би не Блена.
А я вїйду на царинку,
На царинї гїчка,
Не був би я на царинї,
Йнк би не Марїчка.
А я вїйду на царину,
Там стоїт кирниця,
Не був би я на царинї,
Йнк би не Анниця !
А я вїйду на царину,
На царинї фїйка (фон),
Не був би я на царинї,
Йнк би не Гавїйка !
А я вїйду на царину,
На царинї грушка,
Не був би я на царинї,
Йнк би не Аннушка !

181. А у моїм городечку
Тай зелена нва,
А я побив мою любку,
Трішки лише жива.
Ой я побив мою любку,
Трішки лише жива,
А вна пішла д' чоловіку,
Брехню изложила.
Ой, сараку-чоловіче,
Йнк я несла воду,
Вивихнула в плечи руку
Тай у клубі ногу.
Але з тої полонняки
Буйний вітер віє,
Але дурень той чоловік,
Котрий жінці віє.
182. Тече вода з переведа,
З пошового луга,
Ой котрого-ж малам любка,
Тепер має друга;
Ступай, коню, предо мною
На замералу груди,
Бувай, любко, здоровенька,
Вже з тобов не буду!
Бувай, душко, здоровенька,
Я си виріжбню,
Очі чорні, біле личко
На другі лишбню.
183. Сіда ріда, сіда ріда
Сіда рідайдіна,
Така любка солоденька,
Йнк з молока піва.
Була ціна еолоденька
Та відтак згіртіла,
Бодай тотя не діждала,
Що нас розлучіла.
184. А я прийшов та до любки,
Не постиг ще їсти,
А вна мнї пірожжита
Зараз кладе їсти.
Ай у першїм пірожечку
Зелена натина.
А у другім пірожечку
Щей люта гадина!
А у третім пірожечку
Зеленая рута,
А в четвертїм пірожечку
Гадночка люта.
Бодай тебе, ~~файна~~ любко,
З тими пірогами,
Вже не буду я ходити
Своїм ногами.
185. Я, сарака циганьчучок,
На біду зістав сі,
Испалила мама санки,
Що з печі спускав сі.
Испалила мама санки,
Дьддя колісниці,
А все тото, циганьчуку,
Через молодці.
186. Кобис знала, файна любко,
Йнк я тебе люблю,
Або піду з цего сьвіта,
Або сі загубю!
Не треба сі, файна душко,
Губити, топити,
Но треба сі, файна душко,
З потиха любити!
187. Я Маріка, ти Маріка,
Обі-смо Маріці,
Коби-ж ми собі зробили
Хоч по чоловіці.

188. Ой казали минї люде,
 А все людскі дїти,
 Іди горбом поверх плоту,
 Шос будеш видїти.
 Не богато я тям горбом
 Из роду ходила,
 Головонько бідна моя,
 Лихо погостила.
 Іду я си отым горбом,
 Шос собі говору,
 Видит ми си на далици,
 Шо си го не бою!
 А йик мого бідашечку
 Коло плота вздрїла,
 Так си вго напудила,
 Головочко бідна!
 А у мене у городї
 Потьи си скрутило,
 Хтос мовму бідашечці
 Шос наговорило.
 А мій кучер нерозумний
 Тому так повірив,
 Ледви уздрів, штрик через плїт
 Тай пласом намірив!
 Та не цвити в городечку
 Тп, червона грушко,
 Я в него си запросила:
 Не бий мене, душко!
 Йик би я си та у него
 Не була просила,
 Уже би я, молоденька,
 На свїкі не жила.
 Ой я си це заспівала,
 Йик горбом ходила,
 Та у мого бідашечки,
 Йик я погостила!
189. Укопана керничська
 На самі полудне,
 Шоби з неї воду шпли
 Подорожні люде.
190. А куда я походила,
 Дзвінком подзвонила,
 А шовкова травиченька
 Васильком зацвила.
 Шкода цєї травиченьки
 Сивим коньим пасти,
 Шкода мене молодої
 Пяниці сї впасти.
 Шкода мене молодої
 Тай мойого зросту,
 Треба буде утопитись
 З високого мосту.
 Не топи си, файна любко,
 Та душу не губи,
 Сїдай, сїдай на коника,
 Коли мене любиш.
 Та сїдай-ко на коника,
 Ше й-ко на кобилку,
 Будемо ми утїкати
 Через полонинку!
 Полонишку я перейду,
 А роси не вціпну,
 Бодай тобі, ледївику,
 На велику біду!
 Ой піду я в половинку,
 У тоті прилуки,
 Рубаючи омелицю,
 Больи мене руки.
 Рубаючи омелицю,
 А воиа си крише,
 А йик злюбив ледїнь дуже,
 На вік не полише.
191. Не велика цариночка
 Вісім копиц сїна.
 Бери, бери дівчпночку
 Без всякого віна.
 А йик буде дівчинонька
 У в Бога щьпелива,
 Будут воли тай корови
 І жіночка мила.

192. Бодай тебе, ледівнику,
 Їли гадиньята,
 Які в тебе, такі в мене
 Чорні очиньята.
 Бодай тебе, дівчинонько,
 Хороба напала,
 Я си доси не оженив,
 Ти си не віддала!
 Богдай же ти, дівчинонько,
 Тогди віддала си,
 Їнк у мори на тополи
 Грушка розвила си.
193. А я тобі искажала
 Раненько в неділю,
 А я тобі искажала:
 Верни сі, ледівню!
 Їнк їнс мині так сказала,
 Шоби си вернути,
 Кобис мині дала зіль,
 Шоби ті забути.
 Ой забудеш за дьндика
 І за рідну неньку,
 А за мене не забудеш,
 Файну молоденьку.
194. Ой мав же я одну жінку
 На имій Жешьинка,
 Пішла каглу затикати,
 Вбила ї кагльинка.
 Ах, Господи, поможи ми
 Другу жінку мати,
 Не буду ї посилати
 Каглу затикати.
 Ай мав же я другу жінку,
 Завив я ї в клоче,
 Нехай мині молодому
 Голов не клопоче.
195. Ой, душко ма солоденька,
 Гину за тобою,
 Та йнк тога щука-рибка
 За літнов ведеою.
 А йнк тотій щуці-рибці
 Без води не бутн,
 Так я тебе, файна чічко,
 Не можу забути!
 Забув бих тьн, файна чічко,
 Забув бих тьн швидко,
 Їнк би з твого задвірничка
 На мов не видко.
 Бодай твоє задвірничко
 Вогником горіло,
 Що так мене, молодого,
 До тебе кортіло!
196. Грают скрипки, грают дутки,
 Фльойри тисові,
 Одна любка в Криворівни,
 Друга в Ясенові.
 А я тогу в Ясенові
 Форостом замсчу,
 А до тої в Криворівни
 Соколом полечу.
 А у тої в Криворівни
 Корови та вівці,
 А у сеї в Ясенові
 Спнані тоніріці!
197. Мамка мене дуже била,
 Дьндичок толочив,
 Я в дьндика випросив сі
 Тай до любки скочив!
 Ой прийшов я до любочки
 Та зареготів си,
 Вийшов дьнда на задвіре:
 Де шибеник дів си?

198. Сеї ночи о півночи
 Місць присвітив ся,
 Ішов хроний у зальоти,
 Сліпий придивив ся.
 А куда ти, каже, хроний,
 Манджавш, манджавш?
 Іду, каже, до любаски,
 Шо дурню питаєш?

199. Сеї ночи о півночи
 Солома горіла,
 Прийди, прийди, ледінику,
 Я си розболіла.
 На що-ж ти си розболіла,
 Чи на головочку?
 Прийди, прийди, ледінику,
 Хоч на годивочку.

200. Сеї ночи о півночи
 Неслава си стала,
 Миши хату підрубали,
 Баба з печі впала.
 (Жабе).

201. Кувала ми зазулечка,
 Кувала зазулька,
 Нехай собі потанцюют
 Бобок та фасулька.
 Ой не куйте ви, зазулі,
 Сиві зазулиці,
 Заспівайте, защебечіт,
 Файні молодичі!

202. Сеї ночи о півночи
 Сонок ми си приснив,
 Ци ни на ту фіялочку,
 Шо любити мислив.

203. Іде бичок у плаїчок
 Та тоненько риче;
 Війди, війди, дівчинонько,
 Шос ті ледінь кличе.
 Та не війшла дівчинонька,
 Війшла єї мати,
 Кому треба дівчинонька,
 Най іде до хати.
 Ой прийшов я та до хати
 Тай став сї питати,
 Який тобі, дівчинонько,
 Рантух купувати?
 Купуй, купуй, ледінику,
 З уськими квіти,
 Шоби мене пізнавали
 Свекрушині діти.
 А прийшла я до свекрухи,
 Шей не встигла сісти,
 А свекруха мні сказала:
 Неси в поле їсти!
 А я була молоденька,
 Не знала де поле,
 А она мні сказала:
 Най ті колька коле!
 А я була молоденька,
 Вміла відповісти:
 А най тоту колька коле,
 Шо варшла їсти!

204. Прийшло мов бідньи спізна
 Тай крикнуло згрізна,
 А я доки могла встати,
 Скльинка*) д' землі трісла.
 А ти-єс знав, ледінику,
 Знав-єс мою пору**),
 На шо-єс ми вібив скльинку?
 Грім би ты вбив голу***).

*) шибн, **) що вона стала. ***) голову.

205. Ой Маріє, Марієчко,
Імйи твоє любє,
А хто твоє біле личко
Цулувати буде!
Мене буде цулувати
Тай хлопця, молодець,
В одній руці пістольитко,
А в другій товорець.
Топірчиком вимахує,
З пістольитка грывне,
Не бій си ко, файна любко,
Чей я не загину.
А я гину, пощубаю
Через марне діло,
Через чорні оченьята,
Через біле тіло!
Йик ударив мєє тіло,
Оно почорніло!
А я три дни хлібця не їв,
Йик любку боліло.
206. Ой вйду я на царинку
Тай стану, тай стану,
Одна любка несе книші,
А друга сметану.
А я книші поза ремінь,
А сметану віплю,
Одну любку поза шию,
А на другу кліяну.
207. Або мене, любко, люби,
Або мене лашы,
Або мої чорні очі
На папері сляши.
208. Зазулечка мнїї куєт
Межи корчкєками,
Не банно мнїї за любкєв,
Лшш за колачєми.
209. Коло млива чучурна,
Була би сопієка,
Шос си дуже згєшорила,
Хло', богацка дівка!
Ой йона сї згєшорила
Щє черленов гачков*),
Як би пішла за цигана,
Була би богачков.
У цигана, хло', гуляти,
В цигана співати,
У цигана ні що їсти,
Приходе вмрати.
210. Йик би ліси порубати,
Гори розкопати,
Йик би піти в Путилову
Любку розізнати!
Тоті гори розкопав я,
Долини зрівнав я,
А я пішов в Путилову,
Любку розізнав я.
Любка моя, душко файна,
Я тьї щіре люблю,
Або з цєго краю піду,
Або сї загубю.
211. Два качорі воду пили,
Два каламутили,
Бодай тебе, файна любко,
Три дяволи взяли.
Бодай тебе, файна любко,
Взьли три дяволя,
Шо я тебе дуже люблю,
Ти мене поволи.
212. Дай музиці рукавиці,
Шоби добре йтрала,
Дай дівчині горіччєни,
Шоби данцувала.

*) Чепрага.

213. А пішов я на йрмарок
На світі Варвари,
Повернув я та до любки,
В ней не миті лави.
Ой лавички та немнті,
Хата неметена,
А вона сидит на припічку
Тай ше розлетена.
А лижечки у полици
Скисли кислицев,
А мисочки похід лавов
Зацвили муравов.
Бодай тебе, файна любко,
Таке завинуло,
Аби тебе із припічка
Під постіль фурнуло.
214. Дівчиночка молоденька,
Дівчиночка біла,
Дівчиночка у смереці
Три роки сиділа.
А три роки йик сиділа,
За Бога згадала,
Ах, Господи милосерний,
Кобих сі віддала!
Ой кобих сі та віддала,
Кобих сі завила,
Тогда бих сі на смереку
Вже й не подивила.
215. Калиночка білоцвітна
Йнгідки червоні,
Йик бідашку не любити,
Коли вочі чорні.
Очі мої чорноброві,
Бідка мині з вами,
Не хочете ночувати
Одну нічку самі.
216. Серце ми си розкройило
На двов, на двов,
Люба наша бесїдочка,
Де ми собі двов.
217. А я піду данцувати,
Ни фодулити си*),
Ци би дала на бідашка
Хоть подивити си.
Дивю я си на бідашка,
Бідашко на мене:
Око гльине, серце вйине
В бідашка і в мене.
218. Покив була в мамки свої,
Бувало, бувало,
Перед хатов калиночка
Стояла, стояла.
А йик мене від мамочки
Узьили, узьили,
З перед хати калиночку
Изьили, изтьили.
А на шо ви калиночку
Без мене рубали?
Та ви єї не садили
Тай не підливали!
219. А у моїм городечку
Ленок пилипанцкій,
А я йиго розволочу
Хоть він ледїнь панцкій!
Ой вйду я на царинку,
На царниці стою,
Є у мене за пойнсом
Голубенька тоя!
А я-ж тою розполочу
Та дам си напити,
Кого ехочу розволочу
Тай буду любити!

*) говорити си.

220. Ой кувала зазулечка,
Що ліси колола,
А відки ти, дівчинонько,
Ця не з Яворова?
А як би я з Яворова,
Ни так бих ходила:
Запасочки сїрмovenькі
Назавсі носила.
Запасочки сїрмovenькі,
Пацьорки великі,
А коники вороненькі
Шорами накриті.
А коники вороненькі
Пришорки штабові,
Так би то си та носила
Гандзби з Яворова.
221. Ледіники молоденькі,
На Бога згадайте,
Йик-сте мене зчырували,
Так ми раду дайте!
Йик-сте мене зчырували
У вовій коморі,
Ни можут ми раду дати
Чернівські дохтори.
Не тоті то дохторики,
Шо ще дохторуют,
Але тоті дохторики,
Шо личко цулюют.
222. Гуцулка мнби породила,
З гуцулков люблю си,
Як гуцулки я не озму,
То не й оженю си.
223. Ой мав же я одну любку,
Не мав з неї втіхи,
Ай продав я свою любку
Циганам на міхи.
224. А я була у ненечки
Одна-одиниця,
По воду я ни ходила,
Бо в саду кирниця.
По воду я ни ходила,
Дривца ни рубала,
Бо я в своїй мамки тільки
Гаразду зазнала.
А я їла калиночку
Тай покапала си,
Мене ж мати не давала,
Я поквапила си.
Коб я була, мамко, знала,
Шо відданій лихо,
Була би я в тебе, мамко,
Ше сиділа тихо.
Відколи я си віддала,
На свій станок стала,
Не одному ледіневи
Сердечко урвала.
225. А я піду данцувати,
Дай, Боже, щясливо,
А ви, старі, на молоді
Не дивіт сї криво.
А ви, старі, на молоді
Криво не дивіт сї,
Але йик вам недогода,
Домів заберіт сї.
226. А я-ж тобі наказував
На заді у хліві,
Шобне мнї та напрьяла
Все вулічки білі;
Шоби-с мнї та напрьяла
Капці з волічками,
Бо я свої протолочив
За молодичками.

227. Та йнк файно скрипка йграє,
 Нікому співати,
 Сидит бідньи за ворота,
 Ніким наказаати.
 Наказую, наказую
 Перспеличками,
 А вна мині відбилає
 Все ластівочками.
 Ой щибече ластівочка,
 Вже хоче злітати,
 Треба би мні до бідньити
 Письмо написати.
 Написав бих на папері,
 Паперу не маю;
 Пішов би я за папером,
 Доріжки не знаю.
228. Йнк би річка невеличка,
 Я би не бродила,
 Йнк би ледінь не парубок,
 Я би не любила.
 Любила я парубчіків
 Чотири, чотири,
 Але три бих попустила,
 Бо ми досадили.
 Один файний, другий файний,
 Третий не поганий,
 А цес такий ледіничок,
 Йнк намальований!
229. Сид каменя воду беру,
 На камени стою,
 Давно бих ть зчыривала,
 Та Бога сі бою.
 Йнк не зробю на потоці,
 Зробю на порозі,
 Шоби ему розум крутивсь,
 Йнк колесо в возі.
 Йнк не зробю на порозі,
 Зробю на потоці,
 Шоби ему розум крутивсь
 Йнк на самотоці.
230. Ой нікому так не гаразд,
 Йнк мині самому,
 Других жінки сіно їдьи,
 А моя солому.
 Других жінки їдьи сіно,
 Ідут води пити,
 Мое бідньи від соломи
 Не може ходити.
 Та спи, любко, до полудньи,
 А спп й до обіду,
 Шобих тобов сором не мав,
 Куди з тобов піду.
231. Больи мене руки, ноги,
 Больи мене кости,
 Та най би то від роботи,
 А то від любовсти.
232. Ой дівчина умирала,
 Людй сі питала,
 Ци не видко де музики,
 Я бих данцувала.
 Через тиждень хорувала,
 Бо робота була,
 А в негілю подужала,
 Бо скрипочку вчула.
233. Ой дівчино, дівчиночко,
 Ци підеш за мене?
 Ти не будеш хліба печи
 Ніколи у мене.
 У мене си сам хліб пече,
 Кітка тріски носе,
 А крізь стіни вода иде,
 Вітер хату мете.
234. Ишла баба понад воду
 Тай збирала слижі,
 Віхопив си Семен з води,
 Вломив бабі крижі.

235. Відки сонце ісходило,
Ліщину спалило,
Туда мов солодашко
По воду ходило.
Тогди-с ми си сподобала,
Йик йис несла воду
Писаними гарчиками
З широкого броду.
Любвнв-ем тьи, душко, з роду
Тай буду до гробу,
Зажди ко мньи у кирничках,
Йик підеш по воду.
Зажди ко мньи у кирничках
Межи царинками,
Шобим собі постояли
Хоть годнику сами.
Ой ти, любко, громадила,
Я кидав копниці,
Та я твої сліди слідив
Аж коло кирниці.
236. Казали мні пані-матка,
Казав і нан-отец:
Не пий, сянку, горівочку,
Будеш годний хлопец.
А як будеш, мій сяночку,
До дна віпивати,
То не будеш сірі воли
В йнрем запрягати.
А йик будеш віпивати
Лиш до половички,
Таки будеш запрягати,
Хоть маленькі бички.
Ой дивіт сі, люде добрі,
Який я, який я,
Від негілі до негілі,
Пийннй я, пийний я.
Від негілі до негілі
Став си вапивати,
Прийшли жидки, взьили бички,
Чьис було впрягати.
237. Кувала ми зазулиці
Горі ід мостови,
А у Гані такі очи,
Йик у тої сови!
Казав ледінь молодици
Тій, шо при лісови:
Знару-ж мині, молодичко,
При сему чьисови!
Знару-ж, знару-ж, молодичко,
Тепер на утрату,
Бо йик піду на гуланьи,
То рознесу хату.
238. Серце ми ся роспадає,
Голова мя болит,
Дивючи си на ті гори,
Куда мила ходит.
Куда мила походила
Білими ногами,
Туда трава шовковая
Лежит облогами.
Як же мині та не мило
Травицю косити,
Ой так мині та не мило
Дівчину лишити.
239. Пнтає ся у баранця
Круторіжка вівця:
Ци ти вробив, бараньчику,
Зеленого сінця?
Не знаєш ти, круторіжко,
Йика буде зима,
Ци ти вийдеш, ци не вийдеш
З полонники жива?
240. Ой прибігла з полонники
Білая овечка,
Люблю тебе, фayne бідньи,
Тай твої словечка.

241. Ой не літай, воробелю,
 Попід білу стелю,
 Не пороши, воробелю,
 Милому вечерю.
 Ой вечера, та вечера
 То-ж вона прецишна:
 Бурьшечка недуплена
 Ше й трохи прикисла.
 Та я тоту бурьшечку
 Гірко прожираю,
 Варениці на полици,
 На них позираю.
 Варениці на полици,
 Під полицев монька*),
 Гей то-ж ми си сподобала
 Убогая донька.
 Сподобала, сподобала,
 Тай сподобала сі,
 Дала їсти, дала пити
 Тай заморгала сі.
242. Ой татуню, ой мамуню,
 Не пийте горівки,
 Бо в горівці сидит дідько,
 Вискочить з берівки!
 А з берівки до живота
 Стане тропотати.
 Йизик стерпне, стане колом,
 Буде билькотати;
 Потім дідько стане кріпко
 Голову лупати,
 И занудит, стелепоче,
 Будете ригати!
 Хто горівку любить пити,
 Розуму не має,
 Бо горівка-помийниці
 Життя вкорочає.

(Жабє).

243. Учора сме від полуднь
 Вівці вірьжыла,
 Тай сме тебе, пишна любко,
 На плаю стрічыла.
 Та я сме сі запитала,
 Ци меш сі барити?
 До теплої осеночки
 Буду вівчырити.
 Мене в серці заболіло,
 Лихо си вробило,
 Серед плаю умираю,
 Лихо ся вробило.
 Серед плаю умираю,
 На головку ггну,
 Шо ти їдеш літувати,
 Душко, в полонину.
244. Головка ма камйинная,
 Каменю, лупай си,
 Не бив сме ті, чічко, з роду,
 Лиш не женихай си.
 Не бив сме ті, душко, з роду,
 Не буду до гробу,
 Шобис за мньи не вповіла,
 Душко ма, нікому.
245. Коби в ріці не водиці,
 Ми би не бродили,
 Йик би любка не хороша,
 Ми би не любили.
 Коби в ріці не водиці,
 Я би не чалапав,
 Коби любка не хороша,
 Я би-х і не сватав!
246. Бодай же ти, файна любко,
 На віки спочыла,
 Мніс дала принадочку,
 З другим сі звінчыла!

*) молоко

247. Ой співаку, ни рубаку,
 Ни руба сорочка,
 Від неділі до неділі
 Нова співаночка!
 Ой співаку, ни рубаку,
 На шо си надієш,
 Ци на тоти співаночки,
 Шо богато вмієш?
 Співаночки мої любі,
 Де я вас подію?
 Ой піду я в полонинку,
 На швару посію.
 Ой як будут вівчирьки
 Білі вівці пасти,
 Будут мої співаночки
 За крисаню класти.
248. Кажут люде, шо я впив си,
 А я зажурив си,
 Ой за тими місницьими,
 Шо не й оженив си.
 Було літо, була зима,
 Було сі женити,
 А за тими дівочками
 Не дуже вганьити.
 Уганьив я, товаришу,
 Три дни за водами,
 Та йик згадав за дівчину,
 Умив сі сльозами.
 Та йик згадав за дівчину
 Тай за ві нььку,
 Шо вна ві породила
 Таку хорошеньку.
249. Ци кочерга, ци весна
 Ци бідка мя принесла?
 Ні кочерга, ні весна,
 Ні бідка мя принесла.
 Мене приніс сивий кінв
 До Йілеви на поклін.
250. Ой учора грав музика,
 Нині грают дуди,
 Унадив ся щур до млпна
 Йісти кукурузи.
 А мельничок молоденький
 На то сі наставив,
 Вдарив щура топорищем,
 А щур сі виправив.
 Увійшов він та до хати,
 Пофалив сі жінці:
 Ой убив я того щура,
 Шо був у млинівці.
 А мельничка молоденька
 Кулешу готовит:
 Добрес зробив, щос го убив,
 Най шкоду не робит.
 Мельничка сі залігав,
 Не жалув рота:
 Гаразд, гаразд, мельниченьку,
 Ліпший єс від ката.
251. Траву кошу, сіно робю,
 Сіна ні пласточка,
 Де сі діла, де поділа
 Наша охвоточка.
 Де сі діла, де поділа
 Наша охвоточка?
 Ой занесла в полонинку
 Сива ластівочка.
 Ой коби тій ластівочці
 Крилці обрубати,
 Шоби вона не летіла
 До нашої хати.
252. Ой іхала молодичка
 З верху, з полонинки,
 Загубила терхівочки
 З сивої кобилки.
 Та не жьиль ми терхівочки,
 Що сі загубила,
 Але жьиль ми молодички,
 Шо сі зажурила.

253. Ишов би я в полонинку
Білі вівці пасти,
Та без тебе, пишна душко,
Бідко ма, пропасти.
Ишов би я в полонинку
З білими вівцями,
Взяло бідньи перстенинку
З трома камінцями.
Або мині перстенинку,
Або мині гроші,
Або ми є полюбімо
Обое хороші.
254. Ти йдеш, душко, в полонинку,
Там меш лігувати,
А мині би молоденькій
Журу кочувати.
Бо ти пішов, бідко, за ліс,
Очи чорні забрав,
Лиш є слідки твої лишив,
Журис мині завдав.
Коли ідеш в полонинку
Неси тебе, Боже,
Я без тебе, моя душко,
Тревати не можу.
Коли ідеш в полонинку,
Озми мене з собов,
Най не плачут очи чорні,
Бідко ма, за тобов.
255. Ой йик я єї та й оженю
То газдою буду,
Я коршмоньки не помню,
Йик до церкви піду.
А йик піду до церковці,
Стану собі в кутку,
Подивю єї раз на образ,
Десять раз на любку.
256. Ой шо мемо ми робити
Гірка наша доле,
Пішли вівці в полонинку,
А два коні в поле!
Пішли вівці в полонинку,
Самі біленькії,
А за ними вівчирики
Хлопці молодії.
Один їде на переді,
Єїв собі на гірці:
Дивіт-ко єї, товариші,
Єї є наші вівці?
Єї є мої круторіжки
Твої плитоніжки*),
На них маєм, товаришу,
Всу нашу надїжку.
Будут плечі сточувані
Й рукави з одної,
Перегінка**) баранкова,
І то, брате, з мої.
257. Бодай тобов, ледїнику,
Дідько возив дуби,
Через тебе мене люде
Узьили на зуби!
Бодай тобов, дівчинонько,
Дідько возив лати,
Та що я си через тебе
Не удержу хати.
258. Покив була я у мамки,
Та дробїята пасла,
Сирец їла і дзер пила,
Була з личка красна!
А йик пішла за ткачика
Цівочки сукати,
Дивила си в чужий город
Натини набрати.

*) білоногі. **) частина кожуха на плечах.

259. Ой по горі товар пасе,
 По долині вівці,
 Та не давай, ледінику,
 Подарунків дівці.
 Ой бо тоти подарунки
 У неї ні за-що :
 З ким сі зйде, то тья судьи,
 Каже, щос ледащо !
 А бодай ти, дівчинонько,
 Та за то боліла,
 Шо не трохи ти від мене
 Подарунків зїла !
 Та не клени, ледінику,
 Не клени, не клени,
 Стойи твої подарунки,
 У коморі в скрини.
260. На високій кічиречці
 Потьи вівевало*),
 Їик си тобі, пишна любко,
 Туди літувало ?
 Ой зле тобі в полонинці,
 Душко, літувало,
 Шо змарніло личко біле,
 Не таке, їик давно.
 Бо так тими кічирками
 Мрачки сі знизили,
 Шо сараки-вівчирики
 Вівці розгубили.
261. Любилам тья, ледінику,
 Їик з горіха зерньи,
 Тепер му тья обходити,
 Їик колюче тервьи.
262. Ой ледіню, ледівнику,
 Лиш не пий горівку,
 Та дам тобі штири воли
 Тай хорошу дівку.
263. А я маю когутика
 Та перістенського,
 Маю любка, ледіничка,
 Джубуристенського !
 Але бо тот когутичок
 Так тоненько пієт,
 Маю любка, ледіника,
 Шо писати вмієт.
 А от сів він коло стола,
 Книжочку читає,
 А за мене, молодую,
 Гадочку гадає.
 Изгадай мньи, мій миленький,
 Два рази на днину,
 А я тебе ізгадаю
 Сім раз на годину !
 Изгадай мньи, мій миленький,
 В поли працюючи,
 А я тебе изгадаю,
 В постіль льигаючи.
 А де тота постілечка,
 Шо я на ній спала,
 А де того біле личко,
 Шо я ціюлювала ?
264. Їик Гуцула не любити,
 У Гуцула вівці,
 А в Гуцула у ремени
 Срібні сороківці.
265. Ой заграй ми, музиченьку,
 Я слухати люблю,
 А їик рано мене збудьи,
 Я в кулаки трублю !
 А заграй ми, музиченьку,
 З самого сумліньи,
 Дам тютюну ти у люльку
 Самого коріньи !

*) літало.

266. Ой піду я в полонинку,
Сьиду за калинку,
Молоденький вівчирочок
Іграє в телинку.
Але у тій телиночці
Дух си затинає,
Молоденький вівчирочок
Вівці завертає.
Ой піду я в полонинку
Білі вівці пасти,
Бідна моя головонько,
Без любки пропасти.
Ой піду я в полонинку
Та в тоту берію,
Заспіваю співаночку,
Бо я її вмію.
А йик собі заспіваю
Голосом покочу,
Ледіники вас не люблю
Лиш си з вами дrouch.
267. Пішов любко у опришки
На штири неділі,
Чей принесе своїй жінці
Сороківці білі.
268. У маленькім салашику
Ватаг ватагує,
Там нароби́т бараньчків,
Мині подарує.
269. Ой перейду тоту річку
Та затну смерічку,
Таку маю більвочку,
Як у траві чічку!
270. Ой та ричит у череді
Коровка, идучи,
Заплакала дівчинонька,
Постільку стелючи.
Периночки мої білі,
Хто в вас буде спати?
Лачко мов румйивненьке,
Хто ме цюлювати?
Заплакала дівчинонька
Дрібними сльозами,
Пішов ледінь у доріжку
Довгими полями.
271. Моя мамко старенькая,
Порадьмо си в хаті,
Де би мині дівчиноньку
Яку файну взяти.
Поражу ти, мій синочку:
Є в нашого віта
Дуже файна дівчинонька,
Лише не робітна!
Моя мамко старенькая,
Буду сам латати,
Лише хочу файну жінку
Межи людьми мати.
272. Послухайте, добрі люде,
Шо хочю казати,
Хочю сісти на купину
Корзан залатати.
Але сів я на купину
Там корзан латати,
Та йили сі добрі люде
З мене насьмівати.
Не сьмійте сі, добрі люде,
Не так того буде,
Я си корзан залатаю
Та гуляти буду.

273. Ой заграй же ми, музико,
 Теї коломийки,
 Най я собі погуляю
 З вечера до днинки.
 Їнк я собі погуляю
 Тай ще побуяю,
 Та йнк тота щука-рибка
 По тихім Дунаю!
 А йнк тотій щуці-рибці
 Без теї водички,
 От так мині, молодому,
 Та без молодички!
274. Вілекули з Станіслава
 Біленькїї кури,
 Ой узяли ледїничка
 Розбивати мури.
 Ой узяли ледїника
 Мури розбивати,
 Просив ледїнь дівчиноньку
 Сім рік не віддати.
 Хиба, душко, письмо вішлю,
 Шо піду за Відню,
 Здоровенька, віддавай сі,
 Я відтв не війду.

2. Сьпіванці.

1. Ой речут, речут у череді дві білі корови,
Ой співали молодиці та на Ймворові.
Питає ся одна другу: йик там на гуляню?
Ця не був там ледіничок в дорогім убраню?
Ой та був там ледіничок, файно урядив си,
Він за тото убраньичко сім дель надовжив си.
Чотври дни вівці пасти, три дни закладати,
Аби тото убраньичко за-рана подати*).
- Йик він подав убраньичко, дуже заемутив сі,
Шо він гірко надовжив сі тай не наносив сі.

(Соколівка).

2. Ой та у тій полонинці хмари сі низили,
Там молоді вівчирьики вівці розгубили.
Ой одному вівчиреви зробило сі лихо:
Принеси-ко горівочки, душко Василюхо!
Йик принесеш горівочки, так будемо пити,
Клади кладку через потік, шоби не бродити.
Клади кладку через потік, тисове поручьи,
Шоби я сі не замачьив, від тебе идучи.
Йик би я знав, бідашечко, ци ти сама дома,
Ой мене би вже не сперла хоть би йика плова.

*) він позичив, мусів віддати.

Хоть би йика була плова, хотьби йикі тучі,
 Мені би сі навтьмило, від бідашки йдучи.
 Ой куст ми зазуличка там коло Минчпла,
 Тепер же си співаночка зараз закінчила.

(*Пуршега з Голов*).

3. В першу днину, в понедівнок, по свьтій неділі,
 Ізбігли сі з полонинки два пишні ледіні.
 Один ізбіг від овечок, другий від товара,
 Я молода, йик йигода, обидвом сме рада.
 Один прийшов та цюлював, кат не видів ласки,
 У другої пофалив сі, богдай не їв паски!
 Та тобі би, пишна душко, йилос д' мині прайти,
 Йик убереш порошниці у чотири рьди.
 Порошниці в штири рьди, а дзьобенька пїнта,
 А кілько я, вівчърику, через тебе бита.
 А кілько я, душко, бита тай не боровена,
 Тай не одна луговника до рук поломлена.

(*Жабе*).

4. Ніхто мене так не просив, та йик моя мати:
 Шьянуї, синку, здоровйичко, бо меш банувати.
 На паньшяні шес не була, діти не годуєш;
 Розкажи ми, тій синючку, чого ти сі журиш?
 Обід маєш, синку, добрий тай добре сніданє;
 Чого се сі постаріла через жениханє?
 Коби, синку, в жениханє люде не дуфали,
 Бо із того жениханя не мат ніхто слави.
 А йик нема, синку, слави, ні слави, ні вжитку,
 Лиш на тебе, молоденьку, богато завзьитку.
 Люби, синку, хто не знає, кажіт єму люде,
 Лиш люби си най попустит, то в біді все буде.
 Люби, синку, хто не знає, най сі Богу молит,
 Від любви та великої най Господь боронит.
 Вода тече спід города та в вер упадає,
 Люба така, йик то бола серце уриває.
 Я на болу розболю сі, тай переболюєї,
 Любу тогди аж забуду, йик постарію сі.

(*Яворів*).

241. Ой не літай, воробелю,
 Попід білу стелю,
 Не пороши, воробелю,
 Милому вечерю.
 Ой вечера, та вечера
 То-ж вона препишна:
 Бурьшечка недуплена
 Ше й трохи прикисла.
 Та я тоту бурьшечку
 Гірко прожираю,
 Варениці на полиці,
 На них позираю.
 Варениці на полиці,
 Під полицев монька*),
 Гей то-ж ми ся сподобала
 Убогая донька.
 Сподобала, сподобала,
 Тай сподобала сі,
 Дала їсти, дала пити
 Тай заморгала сі.

242. Ой татуню, ой мамуню,
 Не пийте горівки,
 Бо в горівці сидит дідько,
 Вискочить з берівки!
 А з берівки до живота
 Стане тропотати.
 Йязик стерпне, стане колом,
 Буде билькотати;
 Потім дідько стане кріпко
 Голову лупати,
 И занудит, стелепоче,
 Будете ригати!
 Хто горівку любить пити,
 Розуму не має,
 Бо горівка-помийниці
 Життя вкорочав.

(Жабє).

243. Учора сме від полуднь
 Вівці вірьжила,
 Тай сме тебе, пишна любко,
 На плаю стрічыла.
 Та я сме сі запитала,
 Ци меш сі барити?
 До теплої осеночки
 Буду вівчирити.
 Мене в серці заболіло,
 Лихо си вробило,
 Серед плаю умираю,
 Лихо си вробило.
 Серед плаю умираю,
 На головку ггну,
 Шо ти їдеш літувати,
 Душко, в полонину.

244. Головка ма камйинная,
 Каменю, лупай си,
 Не бив сме ті, чічко, з роду,
 Лиш не женихай ся.
 Не бив сме ті, душко, з роду,
 Не буду до гробу,
 Шобис за мньи не вповіла,
 Душко ма, нікому.

245. Коби в ріці не водиці,
 Ми би не бродили,
 Йик би любка не хороша,
 Ми би не любили.
 Коби в ріці не водиці,
 Я би не чалапав,
 Коби любка не хороша,
 Я би-х ї не сватав!

246. Бодай же ти, файна любко,
 На віки спочыла,
 Миніс дала принадочку,
 З другим сі звінчыла!

*) молоко

247. Ой співаку, ни рубаку,
 Ни руба сорочка,
 Від неділі до неділі
 Нова співаочка!
 Ой співаку, ни рубаку,
 На шо си надієш,
 Ци на тоті співаночки,
 Шо багато вмівш?
 Співаночки мої любі,
 Де я вас подію?
 Ой піду я в полонинку,
 На швару посію.
 Ой як будут вівчирики
 Білі вівці пасти,
 Будут мої співаночки
 За крисаню класти.
248. Кажут люде, шо я впив си,
 А я зажурих си,
 Ой за тими місницями,
 Шо не й оженив си.
 Було літо, була зима,
 Було сі жених,
 А за тими дівочками
 Не дуже вганьтих.
 Уганьив я, товаришу,
 Три дни за водами,
 Та йик згадав за дівчину,
 Умив сі сльозами.
 Та йик згадав за дівчину
 Тай за ві неньку,
 Шо вна ві породила
 Таку хорошеньку.
249. Ци кочерга, ци весна
 Ци бідка мя принесла?
 Ні кочерга, ні весна,
 Ні бідка мя принесла.
 Мене приніє сивий ківь
 До Йілеви на поклін.
250. Ой учора грав музика,
 Нині грають дуди,
 Увадив ся шур до мляна
 Йісти кукурузи.
 А мельничок молоденький
 На то сі наставив,
 Вдарив шура топорищем,
 А шур сі виправив.
 Увійшов він та до хати,
 Пофалив сі жінці:
 Ой убив я того шура,
 Шо був у млинівці.
 А мельничка молоденька
 Кулешу готовит:
 Добрес зробив, щос го убив,
 Най шкоду не робит.
 Мельничка сі залігав,
 Не жалувє рота:
 Гаразд, гаразд, мельниченьку,
 Ліпший вс від ката.
251. Траву кошу, сіно робю,
 Сіна ні пласточка,
 Де сі діла, де поділа
 Наша охвоточка.
 Де сі діла, де поділа
 Наша охвоточка?
 Ой занесла в полонинку
 Сива ластівочка.
 Ой коби тій ластівочці
 Крилці обрубати,
 Шоби вона не летіла
 До нашої хати.
252. Ой іхала молодичка
 З верху, з полонинки,
 Загубила терхівочки
 З сивої кобилки.
 Та не жьпль ми терхівочки,
 Що сі загубила,
 Але жьпль ми молодички,
 Шо сі зажурила.

253. Ишов би я в полонинку
Білі вівці пасти,
Та без тебе, пишна душко,
Бідко ма, пропасти.
Ишов би я в полонинку
З білими вівцями,
Взяло бідньи перстенинку
З грома камінцями.
Або минї перстенинку,
Або минї гроші,
Або ми сї полюбімо
Обов хороші.
254. Ти йдеш, душко, в полонинку,
Там меш літувати,
А минї би молоденькій
Журу кочувати.
Бо ти пішов, бідко, за ліс,
Очи чорні забрав,
Лиш єс слідки твої лишив,
Журис минї завдав.
Коли ідеш в полонинку
Неси тебе, Боже,
Я без тебе, моя душко,
Тревати не можу.
Коли ідеш в полонинку,
Озми мене з собов,
Най не плачут очи чорні,
Бідко ма, за тобов.
255. Ой йик я сї та й оженю
То газдою буду,
Я коршмоньки не помину,
Йик до церкви піду.
А йик піду до церковці,
Стану собі в кутку,
Подивю сї раз на образ,
Десять раз на любку.
256. Ой шо мемо ми робити
Гірка наша доле,
Пішли вівці в полонинку,
А два коні в поле!
Пішли вівці в полонинку,
Самі біленькії,
А за ними вівчарики
Хлопці молодїї.
Один їде на передї,
Сів собі на гірці:
Дивіт-ко сї, товариші,
Ци є наші вівці?
Ци є мої круторіжки
Твої плитонїжка*),
На них маєм, товаришу,
Веу нашу надїжку.
Будут плечі сточувані
Й рукави з одної,
Перегінка**) баранкова,
І то, брате, з мої.
257. Бодай тобов, ледїнику,
Дідько возив дуби,
Через тебе мене люде
Узьили на зуби!
Бодай тобов, дівчинонько,
Дідько возив лати,
Та що я си через тебе
Не удержу хати.
258. Покив була я у мамки,
Та дробїнта пасла,
Сирец їла і дзер пила,
Була з личка красна!
А йик пішла за ткачика
Цівочки сукати,
Дивила си в чужий город
Натини набрати.

*) білоногі. **) частина кожуха на плечах.

259. Ой по горі товар пасе,
По долині вівці,
Та не давай, ледінику,
Подарунків дівці.
Ой бо тоти подарунки
У неї ні за-що:
З ким сі зйде, то тья судья,
Каже, щос ледащо!
А бодай ти, дівчинонько,
Та за то боліла,
Шо не трохи ти від мене
Подарунків ззіла!
Та не клени, ледінику,
Не клени, не клени,
Стойи твої подарунки,
У коморі в скрини.
260. На високій кічиречці
Потья віввало*),
Йик си тобі, пишна любко,
Туди літувало?
Ой зле тобі в полонинці,
Душко, літувало,
Шо змаріло лячко біле,
Не таке, йик давно.
Бо так тими кічирками
Мрачки сі звязали,
Шо сараки-вівчярки
Вівці розгубили.
261. Любилам тья, ледінику,
Йик з горіха зерньи,
Тепер му тья обходити,
Йик колюче терньи.
262. Ой ледіню, ледінику,
Лиш не пий горівку,
Та дам тобі штири волн
Тай хорошу дівку.
263. А я маю когутика
Та перістенького,
Маю любка, ледіничка,
Джубуристенького!
Але бо тот когутичок
Так тоненько піет,
Маю любка, ледіника,
Шо писати вміет.
А от сів він коло стола,
Книжочку читає,
А за мене, молодую,
Гадочку гадає.
Изгадай мньи, мій миленький,
Два рази на днину,
А я тебе ізгадаю
Сім раз на годину!
Изгадай мньи, мій миленький,
В поли працюючи,
А я тебе изгадаю,
В постіль льигаючи.
А де тота постілочка,
Шо я на ній спала,
А де тото біле личко,
Шо я цюлювала?
264. Йик Гуцула не любити,
У Гуцула вівці,
А в Гуцула у ремени
Срібні сороківці.
265. Ой заграй ми, музиченьку,
Я слухати люблю,
А йик рано мене збудь,
Я в кулаки трубую!
А заграй ми, музиченьку,
З самого сумліньи,
Дам тютюну ти у люльку
Самого коріньи!

*) лігало.

266. Ой піду я в полонинку,
Сьиду за калинку,
Молодєпський вівчирочок
Іграє в телинку.
Але у тій телиночці
Дух си затинає,
Молодєпський вівчирочок
Вівці завертає.
Ой піду я в полонинку
Білі вівці пасти,
Бідна моя головонько,
Без любки пропасти.
Ой піду я в полонинку
Та в тоту берію,
Заспіваю співаночку,
Бо я її вмію.
А йик собі заспіваю
Голосом покочу,
Ледіники вас не люблю
Лиш си з вами дrouchу.
267. Пішов любко у опришки
На штири неділі,
Чей принесе своїй жінці
Сороківці білі.
268. У маленькім салашику
Ватаг ватагує,
Там наробит бараньчнків,
Мині подарує.
269. Ой перейду тоту річку
Та затну смерічку,
Таку маю більвочку,
Як у траві чічку!
270. Ой та ричит у череді
Коровка, идучи,
Заплакала дівчинонька,
Постільку стелючи.
Периночки мої білі,
Хто в вас буде спати?
Личко мов румйиненьке,
Хто ме цюлювати?
Заплакала дівчинонька
Дрібними сльозами,
Пішов ледімь у доріжку
Довгими полями.
271. Моя мамко старенькая,
Порадьмо си в хаті,
Де би мині дівчиноньку
Яку файну взяти.
Поражу ти, мій синочку:
Є в нашого віта
Дуже файна дівчинонька,
Лише не робітна!
Моя мамко старенькая,
Буду сам латати,
Лише хочу файну жінку
Межи людьми мати.
272. Послухайте, добрі люде,
Що хочю казати,
Хочю сісти на купину
Корзан залатати.
Але сів я на купину
Там корзан латати,
Та йили сї добрі люде
З мене насъмівати.
Не съмійте ої, добрі люде,
Не так того буде,
Я си корзан залатаю
Та гуляти буду.

273. Ой заграй же мн, музико,
 Теї коломийки,
 Най я собі погуляю
 З вечера до днинки.
 Їнк я собі погуляю
 Тай ще побуяю,
 Та йнк тота шука-рибка
 По тихім Дунаю!
 А йнк тотій щуці-рибці
 Без теї водички,
 От так мині, молодому,
 Та без молодички!

274. Вілекули з Станіслава
 Біленькі кури,
 Ой узьили ледіничка
 Розбивати мури.
 Ой узьили ледінка
 Мури розбивати,
 Просив ледінь дівчиноньку
 Сім рік не віддати.
 Хиба, душко, письмо вішлю,
 Шо піду за Відню,
 Здоровенька, віддавай сі,
 Я відтв не війду.

2. Сьпіванці.

1. Ой речут, речут у череді дві білі корови,
Ой співали молодиці та на Ймворові.
Питає ся одна другу: йик там на гуляню?
Ця не був там ледіничок в дорогім убраню?
Ой та був там ледіничок, файно урьдив ся,
Він за тото убраньчко сім дель надовжив си.
Чотири дни вівці пасти, три дни закладати,
Аби тото убраньчко за-рана подати*).
- Йик він подав убраньчко, дуже заемутив сі,
Шо він гірко надовжив сі тай не наносив сі.

(Соколівка).

2. Ой та у тій полонинці хмари сі знизили,
Там молоді вівчирики вівці розгубили.
Ой одному вівчиреву зробило сі лихо:
Принеси-ко горівочки, душко Василюхо!
Йик принесеш горівочки, так будемо пити,
Клади кладку через потік, шоби не бродити.
Клади кладку через потік, тисове поручьи,
Шоби я сі не замачьив, від тебе идучи.
Йик би я знав, бідашечко, ци ти сама дома,
Ой мене би вже не сперла хоть би йика плова.

*) він позичив, мусів віддати.

Хоть би йика була плова, хотьби йикі тучі,
 Мені би сі навтьмило, від бідашки йдучи.
 Ой куст ми зазуличка там коло Минчила,
 Тепер же си співаночка зараз закінчила.

(*Пуршега з Голова*).

3. В першу днину, в понедівнок, по свьїтїй недїли,
 Ізбігли сі з полонинки два пишні ледїї.
 Один ізбіг від овечок, другий від товара,
 Я молода, йик йигода, обидвом сме рада.
 Один прийшов та цюлював, кат не видїв ласки,
 У другої пофалив сі, богдай не їв паски!
 Та тобі би, пишна душко, йилос д' минї прийти,
 Йик убереш порошниці у чотири рьиди.
 Порошниці в штири рьиди, а дзьобенька пїнта,
 А кілько я, вівчьиряку, через тебе бита.
 А кілько я, душко, бита тай не боронена,
 Тай не одна луговника до рук поломлена.

(*Жабе*).

4. Ніхто мене так не просив, та йик моя мати:
 Шьїнуї, синку, здоровїичко, бо меш банувати.
 На паньшїїї шес не була, діти не годуш;
 Розкажи ми, мїї сїночку, чого ти сі журиш?
 Обїд маш, синку, добрий тай добре сїдане;
 Чого єс сі постарїла через женихане?
 Коби, синку, в женихане люде не дуфали,
 Бо із того жениханя не мат ніхто слави.
 А йик нема, синку, слави, нї слави, нї вжитку,
 Лиш на тебе, молоденьку, богато завзьїтку.
 Люби, синку, хто не знає, кажїт єму люде,
 Лиш люби си най попустит, то в бїдї все буде.
 Люби, синку, хто не знає, най сі Богу молит,
 Від люби та великої най Господь боронит.
 Вода тече спїд города та в вер упадає,
 Люба така, йик то бола серце уриває.
 Я на болу розболю сі, тай переболюсї,
 Любу тогди аж забуду, йик постарїю сі.

(*Яворїс*).

5. А кувала зазулиця отам на йніврю,
 Уже три дні і три ночі чоловік за гірю.
 Вчора прийшов мій чоловік та став на подвірю,
 А я собі молоденька з горівков за стілю.
 А я була розумненька, швидко розгадала,
 Та чим борше миленького в корито сховала.
 У корито я сховала, а другим накрила,
 Аж тогди я свого газду у хату пустила.
 А мій газда як увійшов, став коло порога:
 Яка-ж в тебе, моя жінко, в хаті за тревога?
 А побій си, чоловіче, Бог буде з тобою:
 А то в мене на лавици корито з мукою.
 Ледви газда си попоїв: Давай муку мвѣйти! —
 Ти газдику нароблений, льгай припочыти. —
 А я свого чоловіка трохи прислонила,
 Тогди свого миленького з корита пустила.
 Йнк з корита випустила то заголосила:
 Вставай, вставай, чоловіче, біда сі зробила.
 Вставай, вставай, чоловіче, неслава сі стала,
 А у мене із корита ба й мука пропала!
 Біда з тебе говорила, тай біда брехала,
 Але відав у кориті біда муку мала.
 Зарикала коровонька у череді краса,
 Ой ти відав випустила з корита любаса?
 Перестань-ко, мій газдику, пусте говорити,
 Коли ти так добре видів, було собі ймити.

(Криворівня).

6. Ой у моім городечку посійинний бвес,
 Ой узьили ледіника мого до Черновец.
 Треба рано уставати, йти манівцьими,
 Може би го здогонити хоть під Чернівцьими.
 Але верхи побілїли, потоки прибули,
 Уже мого ледіника в черевички вбули.
 В черевички вго вбули тай карабін дали,
 У Чернівцьих на пристолі волосьї спускали.
 Прийшла, прийшла, дівчинонька на місто до ринку,
 Візбирала волосьчко в шовкову фустинку.

(Постоки).

7. Віє вітер ізза гори, бялинов хитає ;
 Іде мамка до донечки, людий си питає :
 Розкажіт-ко, люде добрі, де моя донечка ?
 Іду сама відознати, йнка їй долечка.
 Доня дужа і здорова і добре сі має :
 Сидит собі у віконци, мамки візирає.
 Сидит собі у віконци, мамки візирає,
 А на своїм білім тілі синці обзирає.
 А не сїдай, моя мамко, близько коло мене,
 Бо у мене тільце разне, опоразнш мене.
 А чо' в тебе тільце разне, ци вкусила бжівка ?
 Чиму-ж тебе не кусала, покив була-с дївка ?
 Мене она не кусала, високом лїтала,
 А тепер мене вкусила, бо я сї знизила.
 Буду, синку, воду брати, буду проливати,
 Бо лихого зьите маю, буду проклинати.
 Не проливай, мамко, воду, треба людем пити,
 А долю ми не проклинай, я буду з нев жити.
 (*Брустури*).

8. Ци я тобі не казала, мій солодкий мужу,
 Було собі вібрати до роботи дужу.
 Вітер віє студененький, вітер си вагує,
 Усі жінки та здорові, а моя слабує.
 Усі жінки та здорові, а моя слабує,
 Я не знаю, чи вна слаба, чи лиш нетребує.
 Але йнк на весні прийшла робота городна,
 Она з постелі не встає, каже, що не годна.
 А я жінці прибираю горівки та меду :
 Бій си Бога, чоловіче, голови не звезду !
 А я жінці прибираю меду та горівки :
 Бій си Бога, чоловіче, се не мої ліки !
 А я пійшов ворожити до старої баби.
 Баба мені ісаказала : жінці ліки в хаті.
 Прихожу я до домочку та став я гадати,
 Не коштував я ше жінці батога давати.
 Ой узьив я поволенько той батіг квати,
 Та зачьбла вна поволи голов підоймати.
 Йнк я узьив той батожок, зачьвив відтнати,
 Схопила си, йнк йгниця, стала данцувати.
 Схопила си, йнк йгниця, стала си просити :
 Бери косу, а я граблї, ходім-ко робити.

Богдай тобі, чоловіче, та на віки довгі,
 О тепер ти мені трафив тай на ліки добрі.
 Їнк би був ти, чоловіче, тай на лік не трафив,
 То бес був си ти мастку усеґо избавив.
 Лігай спати, чоловіче, а я не лігаю,
 Я аж тоґди сама льжу, їнк си опораю. —
 А я тобі не дьккую за таку віґоду,
 Я від тоґід наґочьив си голодея из поду.

(Іван Дутчых, Жабє).

9. Ой летіли два соколи з чужей стороны,
 Посідали на йворі на широкім поли.
 Звійили си буйні вітри, йвирьим кинули,
 Соколи сі іздоймили, за Прут поленули.
 Ой летіли два соколи за девитим двором,
 А мій милий кіньми йґрає з писаним батогом.
 А мій милий, чорнобривий кониками йґрає,
 Та сивого соколика за милу питає:
 А ти, сивий соколоньку, високо літаєш,
 Скажи мені вірну правду, де милу здиваєш?
 Повім, повім вірну правду, лиш не веселюю:
 Твою милу, чорнобриву, повели до слябу.
 Та най же її ведут, чей же і приведут,
 Такі люде добрі будут, шо за мене дадут.
 Такі будут добрі люде, або-ж піду я сам,
 Мене корти' зобачіти, йикий в неї пан?
 А засьвіти, місьвиченьку, межи зірничками,
 Моя мила чорнобрива межи дружечками.
 На вїй сукня шовковая, віночок злочений:
 Добрий вечір, пишна любко, я твій заручений.
 Їнк узріла ледїника, праву ручку дала:
 Добрий вечір ледїнику, днесми ті не ждала.

(Яворіє).

10. Ой на горі, горі, йвир похилив сі,
 Ой там козак д' мамі з низька поклонив сі.
 Ой, матінко ж моя, чьис мене женити,
 Ніченька велика, ні з ким розмовїити.
 Ой маєш ти, синку, коньї вороного,
 Піди си до стайні, розмовльїй до нього.
 Боґдай же вам, мамко, так легко конати,
 Їнк мні молодому з конем розмовляти!

Ой коню мій, коню, чо так смутно стоиш ?
 Коню вороненький, чо головку клониш ?
 Чи тобі доїла моя йисна зброя ?
 Чв тобі доїла коханочка моя ?
 Менї не доїла твоя йисна зброя,
 Менї не доїла й коханочка твоя,
 Лиш менї доїли бай коршмоньки твої,
 Лиш менї доїли привичечки твої.
 На мене сідаєш, нагаєчков красш,
 Из гори з'їзжаєш, мене не стримаєш ;
 Через трави їдеш, мене не попасєш,
 Через води їдеш, мене не напоїш ;
 Перед тобов стоя ножі і виделця,
 Передомнов нема сїна нї стебелця.

(*Михитишка*).

11. Але у тій полонинці ледїнь траву косит,
 Молоденька дівчинонька дитинку приносить.
 Та на тобі, ледїнику, малую дитину,
 Бо йик ві ти не озмєш, то на покїє кину !
 Та на тобі, дівчинонько, корову сїреньку,
 Абис мала віплекати дитинку маленьку.
 Не хочу я, ледїнику, корову сїрюю,
 Бери собі, ледїнику, дитину малую.
 Ой на тобі, дівчинонько, десять ситих овец,
 Аби о тїм не провідав нї мати нї отец.
 Не хочу я, ледїнику, твоїх десять овец,
 Нєхай твої провідают і мати і отец.
 Та на тобі, дівчинонько, коня винограда,
 Нєхай о тїм не відав нї вїйт нї громада.
 Ой не хочу, ледїнику, коня винограда,
 Нєхай о тїм провідав і вїйт і громада.
 Іди-ж собі, дівчинонько, до самого вїйта,
 В мене шапка на голові, а ти вже не дївка.

(*Криворїєня*).

*12. Мамка мене породила, а ньєко мнї убрав,
 А я собі загадала : коби мене віддав.
 Вісїльичко відограло, я прийшла по віно,
 Сидит ньєнка на порозї з коленим полїном.

* весїльна.

Я си мамки запитала, чи тото до речи,
 Мамка мені віпускає котика спід печі.
 Ой іду я дорогою, кіточка лугами,
 Мене судьби' судільнички, що іду з волами.
 А я пішла дорогою, кіточка плотами,
 Мене судьби' судільнички, що йду з коровками.
 Погадала си свекруха, що веду теличку,
 Она пішла до киряниці, вімила дїйничку.
 Йнк вімила вна дїйничку, пішла в опліт сіна,
 Йнк уздріла мое віно, она собі сіла.
 Йнк уздріла мое віно, вна заголосила :
 Чи таке ти в свої мамки віно заслужила ?
 Я у мамки не робила, лиш по вечірницьких,
 Таке мені віно дали, що лізе в полиці.
 Устань, устань, невістице, бодай-ес не встала,
 Та віжени тото віно, що ти мамка дала.
 Мені мамка не давала, бо й сама не мала,
 Та на що ти свого сива у старости слала ?
 Та я его бай не слала, слали его люде,
 Я гадала, що невістка без віна не буде.
 Не дав мні, мамко, віна ні отец ні мати,
 Але дав Господь віно, а хто може знати ?
 Віно, мамко, каже, здохне тай віна не буде,
 Та з ким же я, рідна мамко, війду межи люде.
 Віно, мамко, каже, здохне, піде по обочи,
 Але смучча дружиночка все поперед очи.

(Соколівка).

*13. Гей у поли дві тополи,
 Сидит козак у неволи ;
 Сидит, сидит, тьшшко дише,
 Тай до тата листок пише :
 Іди, татку, вікупати,
 Не дай ми тут загинати.
 Шо-ж би за тьш, сунку, дати,
 Би не треба загинати ?
 Не багато треба дати :
 Сто пар волів упрігати.
 Нема, синку, відки дати,
 Волиш ти там пропадати.

Гей у поли дві тополи,
 Сидит козак у неволи;
 Сидит, сидит, тьшшко дише,
 Тай до мамки листок пише:
 Іди, мамко, вікупати,
 Не дай ми тут загигати.
 Шо-ж би за тьн, синку, дати,
 Би не дати загигати?
 Не богато треба дати,
 Лиш сто коров из теляти.
 Не ма, синку, відки дати,
 Волиш ти там пропадати.

Гей у поли дві тополи,
 Сидит козак у неволи;
 Сидит, сидит, тьжжко дише
 Тай до брата листок пише:
 Іди, брате, вікупати,
 Не дай ми тут загигати.
 Що-ж би за тьн, брате, дати,
 Би не дати загигати?
 Не богато треба дати,
 Лиш сто коний осідлати!
 Нема, брате, відки дати;
 Волиш ти там пропадати.

Гей у поли дві тополи,
 Сидит козак у неволи;
 Сидит, сидит, тьжжко дише
 Тай до сестри листок пише:
 Іди, сестро, вікупати,
 Не дай ми тут загигати.
 Шо-ж би за тьн, брате, дати,
 Би не дати загигати?
 Не богато треба дати,
 Лиш сто овец из лигняти!
 Нема, брате, відки взяти,
 Волиш ти там пропадати.

Гей у поли дві тополи,
 Сидит козак у неволи;
 Сидит, сидит, тьжжко дише,
 До милої листок пише:

Іди, мила, вікупати,
 Не дай ми тут загинати!
 Що-ж би за тебе, любку, дати,
 Би не дати пропадати?
 Не багато треба дати,
 Лиш сто телиць тай тівнятих!
 Ой маю я відки дати,
 Тай не дам ти загинати.

(Космач).

- *14. Маланочка-Петрівочка, не віспана, мала нічка
 Шовки прьила, кудри ткала, до батечка відсилала:
 Не мої кудри, не мої шовки,
 Не моя дочка — Маланочка. —
 Маланочка-Петрівочка, не віспана — мала нічка;
 Шовки прьила, кудри ткала, до матінки відсилала:
 Не мої кудри, не мої шовки,
 Не моя дочка — Маланочка. —
 Маланочка-Петрівочка, не віспана, — мала нічка;
 Шовки прьила, кудри ткала, до братчика відсилала:
 Не мої кудри, не мої шовки,
 Не моя сестра — Маланочка. —
 Маланочка-Петрівочка, не віспана, — мала нічка;
 Шовки прьила, кудри ткала, до сестрички відсилала:
 Не мої кудри, не мої шовки,
 Не моя сестра — Маланочка. —
 Маланочка-Петрівочка, не віспана, — мала нічка,
 Шовки прьила, кудри ткала, до милого відсилала.
 Мої кудри, мої шовки,
 Моя люба — Маланочка.

(Криворівня).

15. Куєт мнї зазулечка в саду на листочку,
 Заспівали три янгелї в небї співаночку.
 Але йик вни заспівали, ото пишно вдали,
 Отакої співаночки суда не чували.
 Ой пішли ми до церковці і еусїда з нами,
 Сидит Христос на престолї, янгелї краями.
 Єсус Христос з янгелами йили там співати:
 Не будете, грїшні душі, з нами пробувати.

Давно були такі люде, шо сї набували,
 По сто років і ше більше на свікі тревали.
 Та настала оца верства, зачпля сї бити,
 Сорок років не соповних не ме в свікі жити.
 Ой кув ми заулечка та попід Менчила,
 Вже ся тепер співаночка моя іскінчила.

(Жабе).

К р у г л ь и к.

16. Ой під дубом під дубцем
 Сидит дівка з парубцем;
 Сидит дівка з парубцем,
 Накрили ся рукавцем.
 Та не жьиль ми рукавця,
 Але хлопцьи молодця;
 Та не жьиль ми білих пів, (поли)
 Славне місто Тернопів;
 Славне й місто Солдове (?!)
 Раду радьи радове:
 Їнк рекрута излапати,
 До Черновец їнк віддати?

(Жабе).

17. Ой на горі два дубки
 Схилили ся до кунки,
 А там вівчьир богатий,
 Ше й до того молодий!
 На скрипочці все грав,
 На молодці моргав.
 Ой ви, хлопці, молодці,
 Дайте знати дівочці;
 Дайте знати дівочці,
 Шо в шовковій сорочці,
 Най вона сї не журит,
 Най си літа не губит!
 Та питайте дівчини,
 Ци любить мя та ци нья?
 Та коли мя не любить,
 Най си віка не губит!

Бо я вівчир молодий
 Ще до того багатий ;
 Сто червоних в коморі,
 Триста овець в оборі :
 А до того без ліку
 У мене йилівнику !
 Стадо коний в дубнику,
 А сто коров в дійнику. --
 А дівчина молода
 Віскочила з города,
 Там копала корінья
 Спід білого камінья,
 Варила го в молоці,
 Чарувала молодці.
 Ше той корінь не скіпів,
 А вже вівчир прилеків.
 Що тебе тут принесло,
 Ой чи човен чи весло ?
 Приніс мене сивий кінь
 До дівчини на поклін.

(Ростоки).

18. Ой ходив Джуман сім рік по долу,
 Немав же він пригодоньки на свою худобу.
 Ой ходив, ходив, на долині став,
 Воли му сі поболіли, сам Джуман заслаб.
 Ой заслаб, заслаб, під межев лежить,
 Ніхто го сі не спитає, що єго болит.
 Ой болит єго серце — голова.
 Бідна-ж моя головонько, чужа сторона !
 Чужа сторона, чужії люде,
 Ой хто-ж мене поховає, йик ми тут смерть буде ?
 Сім пар волів*) пішло вірикуючи,
 Свого пана Джуманчика відшукуючи,
 Ой прийшли она, стали у ворота :
 Вийди, вийди, газдиночка, вже газди нема.
 Волїла бим вас всіх не бачіти,
 Ніжесь те мали газду лишити !

*) Джуман мав бути великим багатирем з волоського боку (Буковини), що їздив застно сімома парами волів по долях (Поділю).

Ой умер Джуман та вдарили в дзвін,
 Ой сходит сі, з'їжжъив сі вес Джуманів рід.
 Прийшов до него рідненький отець :
 — Ой синчику, Джуманчику, тут тобі конець ! —
 Приходить д' нему рідненька мати :
 — Ой синчику, Джуманчику, де-ж ті ісховати ? —
 Приходить д' нему его рідний брат :
 — Ой братчику, Джуманчику, я сему не рад. —
 Приходить л' нему найстарша сестра :
 — Ой братчику, Джуманчику, де-ж ті смерть найшла ?
 Приходить д' нему молодша сестра :
 — Ой братчику, Джуманчику, чужа сторона. —
 — Ой озми, сестро, тай сирьжи бики,
 Най ідут у світ Божий вірикуючи !

(Ростоки).

19. Прилетіла завулечка тай йшла кувати,
 Шос я маю, добрі люде, вам повістувати.
 Йик сі ліси розвивали, я до вас вертала,
 Сіла собі у кьичері, трохи спочівала.
 А то разом загуділо, я си споглядала,
 Таке-м диво побачіла, аж ем си страхала !
 То слобода панциноньку перед собов гнала !
 Загнала ю в ліс і степи, аби там пропала.
 За нев, за нев пани гнали, йили ю просити,
 Верни-ко сі, панцинонько, нема відки жити !
 Ми не вмієм молотити, наші жінки жьйти,
 Ми не знали, йик то гірко тра на хліб робити !
 А панцина відповіла : я тому не винна,
 Самі-сте си завинили, я вам була вірна !

(Устеріки).

20. Послухайте, добрі люде, шо хочу казати :
 А я хочу на громаду файно заспівати !
 У зеленій полониньці вітер повіває,
 Шо си на сім світі роби, усе си минає !
 Кобих могли, добрі люде, трохи не грішити,
 Бо вже біда не далеко, мало будім жити.

Ой тут до нас наступає тисяча Петрова*),
 Та так нараз погинемо, йик лист від морозу!
 Йик тот листок від морозу, йик поїв від вітру,
 Йикаж тепер ненавистка пастала по світу!
 Ой хоть йикий світ широкий, йик велика цара**),
 Нема тепер в людий землі, шоби пустувала!
 Від коли сі світ заснував від самого моря,
 Нема нігде кусеньї землі, шоби була гола.
 Наша верства помежи нас йикос си тулила,
 Дві корові, пару биків при собі держьвила.
 А де будут наші діти та кьирекоріти***),
 Йик то усе не вигине, де вни мут сидіти?
 А йик ми вже поступимо в тисячу Петрову****),
 Тогди лиха нам смерть буде від нашого Бога!
 А ми, люде праославні, просім щіре Бога,
 Ой шоби сі відвернула від нас ця тривога.
 Кобих могли, добрі люде, трохи не грішити,
 Абих могли супокійно из Богом спочьяти!
 Лішити би срібло — злого, бо нам їх не треба,
 Штири дощї, сьижінь землі, спасеня из неба!
 (Жабе).

21. Послухайте, добрі люде, шо хочу казати!
 А я хочу свою книжку о тут прочитати.
 А я, каже, книжку мою о тут прочитаю,
 Відступи сі, молодьки, бо зараз ты вдарю.
 Відступисі, молодьки, най я собі сьяду,
 Свою книжку прочитаю; вислухай же, снну!
 Старі люде много жили, горівки не пили,
 По сто років по пятьдесять вни на свікі жили.
 Теперішні уже люде з чьнста попивают,
 Несуповних сорок років на свікі тривают!
 Ой лишїт-ко, люде добрі, ту горівку пшти,
 Бо будете за горівки дрантаві ходити.
 Ой будете за горівки дрантаві ходити
 Та будете в Балкатулі біляві* *) кочьити.

*) Гуцули кажуть, що ся тисячка років то Христова, а друга буде вже Петрова
) заграниця, передовсім Росеня. * жити, ****) 2000.

**) оковане дерево.

Чортів нема на каміню, сидят коло пивниц,
 Своїм зільим заправляют горівку для пйиниц.
 Чого жиди заа горівки на пани виходьи,
 А Руснаки заа горівки жебраками ходьи?
 Бо горівка не съвичена, горівка заклънта,
 Там пйиницу вна тручьив, де найбілша рипа*
 Ой горівка не съвичена, ой горівка люта,
 Уже жиди заа горівку закупили грунта.
 Ой горівка не съвичена, горівка весела,
 Уже жиди заа горівку закупили села.

(Гриць Несторюк, Жабє).

22. Пішов богач із слугами у поле орати;
 Богач гадав, шо не буде ніколи вмирати.
 Оре богач на пшеницу голубими воли,
 Він гадав, шо не прийде на біду ніколи.
 Посіав він загін жита, на кікіль си зводи',
 Отак богач поволенько на біду приходи'.
 Не радуї сп, богачику, шос дуже богатий,
 Зійде й на тьн смерть із неба, буде потинати.
 Ой йик зійшла смерть із неба, стала потинати,
 Післав богач за бідними, най ідут до хати.
 Ой до хати, люде добрі, до хати, до хати,
 Прощьїйте мя за роботу, бо хочу вмирати.
 Прощьїйте мя за роботу, бо я уже гину,
 А віженіт стадо коний на панску долину.
 А від смерти заборона хліба перебірцьи,
 А мошонка за ремнем повна сороківцьи.
 Зазуленька закувала, де би не кувати,
 Сороківці не допоможут, йик прийде вмирати.
 Ой йик пішли богачеви по душі дзвонити,
 Не дали си посторонки съвिकі в руку взяти.
 Ударили богачеви по души в два дзвони,
 Але йикий богач грішний, най Господь борони'.
 Але йикий богач грішний, корти' людий знати:
 То він слуги та служницї прогонив від хати.
 Ізпершу він нарікував, шо нічо не робьи,
 Потім узьив бук у руки, кости їм поломив.

*) беріг, стала.

А сибрялю віткає, сьнку таку дає,
 За то богач на тім світі тьжжі муки має.
 Бідний вго обсаває, сіно єму зробив',
 А йнк іде зямі д' хаті, най Господь борони'.
 Нема чого до богача зямі приходити.
 Бо він зачне у віконце собаков тровити.
 Помагай Біг, дай здоровя, йнк си маєш Дрозде?
 А замикай, жінко, браму, шо йде за гієть озде?
 Зауленька прилинула, зачыла кувати :
 Уже пустий ізголоднів, не хоче робити.
 Уже пустий ізголоднів, не хоче робити,
 Іде, іде за зерняти, шоби єму дати.
 Прійшов бідний до богача, а брама підбита,
 Пішов бідний від богача, йнк собака бита.
 Йнк настає божа весна, він зблага говори',
 Тогди бере бука в руки від собак борони'.
 А я в моім огороді посію пшеницу,
 Гі собако, устекла бис, шійдеш на жєнтяцу.
 Гі собако, устекла бис, не пантрай пороги,
 Най йдут люде та до хати, були би здорови !
 Гі собако, устекла бис, не відгони люде,
 Моя трава через тебе не роблена буде.
 Зауленька закувала та ще буде вити,
 Йнк ходили люде д' хаті, так знов мут ходити.
 А я собі заспіваю, шо чуєте люде,
 А хто слугам не заплатит, за тото гріх буде!
 А хто слугам не заплатит бідним за роботу,
 Буде мати на тім світі велику трепоту.
 Зауленька закувала о там під йнівбром,
 Але то є вірна правда, шоби я так здоров.

(Іван Дутчизк, Жабє).

23. Ой віходив митрополит село похвалити,
 Просив, грозив, зачитував горівку не пити.
 Піди, бідний, до богача на рік си наймити,
 Я ти скажу у богача файну дівку взяти.
 Озєш дівку у богача та будєш богатий,
 Будєш мати много гроший, спокій коло хати.
 Будєш мати много гроший тай богацку жінку,
 Лиш не ходи ти до коршми пити там горівку.

Коли-ж бо той дурний Руснак, йик си розпустоши':
 Гроші проєв, жінку иабв, діти розполоши'.
 Ой добре то зробили ті наші Руснаки,
 Шо они си зачетали по самі Кубаки.
 Йик они си зачетали горівку не пити,
 То жиди си зажурили: „шо будім робити?“
 Ой, жиди сї зажурили: „шо будім робити?“
 Не сіємо, ні оремо, з чого будім жити?“
 Вібігав жидівочка тоненька, не груба:
 „Не журіт си ви, жидики, все то не так буде.
 Не журіт си ви, жидики, все то не так буде,
 Насипайте в бочки пива, везіт межи люде.
 Насипайте в бочки пива, везіт у горіщя!“
 Дурний Руснак, йик взрів пиво, то над ним изкіп си.
 Йик зачївв він пиво пити, та все в ни в порьндку,
 То за малу годиночку уже пропив пїтку.
 Ой не куй же, не щєбєчи ти, сива зазуле,
 Доки тото пиво буде, в нас гаразд не буде.
 Бурьїшки нам си не родьї', та наша підпора,
 А молїт си, люде добрі, до Господа Бога.
 А молїт си, люде добрі, тай я буду так же,
 Йик не мете си молити, ба цит же, ба най же.
 Люде в нас си ненавидьї', не по правді ходьї',
 Кум із кумов, брат із сестров йик з вінчанов ходьї'.
 Кум із кумов, брат із сестров йик з вінчанов ходьї',
 Тай за то си Бог нагнївав, шо нам хлїб не роди'.
 Дявіт: жиди поганини, вни не наша віра,
 Щїрїйше си Богу мольв, білше мают хлїба.
 Ой забули молодицї, шо кропиву їли,
 Они пїйшли тай до коршми, пили та дурїли.
 Она пїйшли тай до коршми там си веселили,
 Одна другу обсудила, а потїм си били.
 На тім боцї при потоцї тельятко заруло,
 Але я то не співаю, лиш то таки було.
 Зазуленька закувала тай крильцьїми збила,
 Тепер сєсьи співаночка уже си скїнчила.

(Іван Дутчїк, Жабє).

Къижкого року.

24. Ой посажу я в городця траву зелененьку,
 Я вам хочу заспівати правдоньку вірненьку.
 Не куй мині у городци, сивенький удуде,
 А я хочу заспівати, ви слухайте, люде!
 Я вам хочу співаночку одну заспівати:
 Тот рік къижкнї свїнтив би сї, будем памїятати.
 Куєт мині зазулечка на високїй горї,
 Будут люде памїятати й дїти колисковї.
 Давно бував гаразд, гаразд, відтак було й лихо,
 Не всі пили та гуляли, лиш сидїли тихо.
 Не всі пили та гуляли тай не всі бували,
 Лишень за тот божий хлїбец бесїдочку мали
 Лишень за тот божий хлїбец так бесїди много:
 Не дай року, Господечку, другого такого.
 Просїт Бога, молїт Бога усї добрі люде,
 А Господь сї їзмплує, хлїб родити буде.
 Чого Господь сї нагнївав, шо нам хлїб не родит?
 Бо цес мир сї непоцтиво деякїй обходит.
 Кум із кумов, брат із сестров йик звїнченї ходьн,
 Сини тата зневажають, доньки неньку зсодьн.
 Ой кайте сї, люде добрі, ви не робїт злого,
 Бо всїм людем лихо буде, й тим, шо не до того.
 Господь с'ьитий не їзлїзе нас пївницїв бити,
 Але знає Господь с'ьитпїй, йик нас заплатити.
 Скоро хлїб сї не уродит, то велика бїда,
 Нї без чого не вмиралї, вмиралї без хлїба.
 Чому жиди Бога просьн, шо не наша віра:
 Нїчьо нїколи не робьн, мають доста хлїба.
 Нїчо, нїколи не робьн, лиш Господа просьн,
 Онї хлїба доста мають, тай файно сї носьн.
 А Руснаки бай сараки забули на Бога,
 То за тото впала на нїх велика тревога.
 За то на нїх та упала тревога велика,
 Нашї люде вмололи шо до качьнїка.
 Уже душам не далеке з тїлом розлучїне,
 Бо вже бїлше половицї лиш їли кочїне.
 Забули тї молодїцї, шо їли лептицї*)
 Вїносили за горївку в коршму сушеницї.

*) бурян.

Ковала ми зазулечка, ковала тай вила,
 Віносили сушениці, віносили й сливи.
 Упала ми в полониньці студенська зима,
 За то шо тогід пропили, за то тепер нима!
 Кували ми зазулечки, кували, гаїли,
 Коби тепер сливки були, то й самі би їли.
 А у мене у городци лунчина*) тогідна,
 Хоть оно то співаночка, все-ж то правда вірна.
 Ця співанка, не співанка, все правда вірненька,
 А іклала співаночку 'дна баба старенька.
 Чому єї не співає йика молодичка,
 Бо іклала ту співанку бабка невеличка.
 А у мене у городци зелененька багна**),
 Шо сми у тій співаночці всю правду прибагла.
 (*Склала Марфа Задурьинка з Бервінкової*).

*) сіно. **) трава.

3. Жовнярські сьпіванки.

Перша бранка.

І. Гуляйте ви, годві хлопці, поки-сте веселі,
Бо вже впали із Крезенту*) карти написані.
Йик зачыли префесори ті карти читати,
А у картах написано, би некрутів дати.
Зібрали си пушкарики, стрільці тай гайдуки,
Они пішли та спіймали Проця Томанюка.
Йик вони го ізіймали, у ланц укували,
Шtiri стрільці і гайдуки у варту поклали.
Та так Процька вни займили, долів облазами :
Заплакали молодиці дрібними слозами.
Заплакали молодиці, плачут дві дівчані,
А ті Процька, та займили аж до Коломиї.
Не багато в Коломиї Процька обзирали,
Лиш на Процька молодого білий мундур дали;
Через плечі два ремені, карабин завдали,
Та на три дни півтора му хліба вфасували.
А наш Процько молоденький, він не засмутив сї,
Бо він хліба комісного ще й не поживив сї.
А наш Процько молоденький, він не баламутив,
Він йик ввійшов на риночок, все карту розтрутив.
Та ішов він доріжечков, надбав два люде :
Ця права ми доріжечка в Перехресні**) буде ?
Ще сонечко не сходило, лише місьиць зийшов,
А вже Процько молоденький в Перехресну прійшов.
Переспав він одну нічку, переднував диньку ;
Ой упали Томанюки в велику провинуку.

*) Kreisamt. **) гундульське село.

Ой сараки Томавюки у провинку впали,
 Бо вже за ним з Коломиї жовніри післали.
 Ой стоїт пан Бурендита, дивит ся в віконце:
 Уставайте, пушкарики, бо вже зійшло сонце.
 А Семенко убував волічки ремінні,
 А вже війшли з Коломиї два жовніри кінні.
 А вже війшли з Коломиї, шоби воювали,
 Аби Процька Томанюка у ручки дістали.
 Чи, дістанут, не дістанут, шо кому до того,
 Они ймили намісьць Процька Томана старого.
 Они ймили Томанюка, били тай карали,
 А ті хлопці Томанюка в Молдову сї дали.
 А йик весна вже настала, вни помандрували
 Тай панського з собов слугу відти відкликали.
 „Йик ти отут вірне служиш, йик ти кьяжко робиш!
 Іди-ко ти, годний хлопче, из нами на здобич.
 А у мене у городци отава зелена,
 А вни війшли та ще кличут Футюка Семена.
 Коли то сї так діяло на Дмитрі в вівторок,
 Він не много був їм винен, лиш таярів сорок.
 Коли тобі треба гроший, йду грунт продавати;
 А не піду, годні хлопці, з вами мандрувати.
 Ой продай ти грунтик, продай, не чекай тут смерти,
 Нас у Жьйбе іде вже три, ти будеш четвертий.
 Як прийшли вни до Маруськи: „Ци ти, спнш, ци чуєш?
 Пускай же нас, Марусечко, де сама ночуєш“.
 А Маруська як устала, віконце втвирас,
 Шо вам треба, годні хлопці? Вна в віконце дав.
 Ой віноси, Марусечко, талірі крижеві,
 Бо ми хлопці молоденькі, бо ми прохожеві.
 Ой віноси, Марусечко, талірі подвійні,
 Бо ми хлопці молоденькі, бо ми хлопці збрідні!
 Ой віноси, Марусечко, білі карбованці,
 Бо ми хлопці молоденькі, ми не сьміхованці!
 Ой віноси, Марусечко, білі сороківці,
 Бо ми хлопці молоденькі, в ручках нам топірці!
 Ой віноси, Марусечко, паперові гроші,
 Бо ми хлопці молоденькі, ми хлопці хороші!
 Ой віноси, Марусечко, біленькі шестаки,
 Бо вже тобі не поможут хлопці Мочернаки!

Ой тут до нас наступає тисяча Петрова*),
 Та так нараз погинемо, й як лист від морозу!
 Й як тот листок від морозу, й як попів від вітру,
 Й каж тепер ненавистка настала по світу!
 Ой хоть й який світ широкій, й як велика цара**),
 Нема тепер в людий землі, шоби пустувала!
 Від коли сі світ заснував від самого моря,
 Нема нігде кусньи землі, шоби була гола.
 Наша верства помежи нас й кос си тулила,
 Дві корові, пару биків при собі держыла.
 А де будут наші діти та кырекоріті***),
 Й як то усе не вигине, де вня мут сидіти?
 А й як ми вже поступимо в тисячу Петрову****),
 Тогди лиха нам смерть буде від нашого Бога!
 А ми, люде праославні, просім щіре Бога,
 Ой шоби сі відвернула від нас ця тривога.
 Кобих могли, добрі люде, трохи не грішити,
 Абих могли супокійно из Богом спочыти!
 Лишити би срібло — злото, бо нам їх не треба,
 Штири дощці, сьижінь землі, спасеня из неба!

(Жабє).

21. Послухайте, добрі люде, шо хочу казати!

А я хочу свою книжку о тут прочитати.
 А я, каже, книжку мою о тут прочитаю,
 Відступи сі, молодьку, бо зараз ты вдарию.
 Відступисі, молодьку, най я собі сьиду,
 Свою книжку прочитаю; вислухай же, сину!
 Старі люде много жыли, горівки не пили,
 По сто років по пятьдесять вни на свікі жили.
 Теперішні уже люде з чыста пошывають,
 Несуповних сорок років на свікі трывають!
 Ой лишіт-ко, люде добрі, ту горівку пйти,
 Бо будете заа горівки дрантаві ходити.
 Ой будете заа горівки дрантаві ходити
 Та будете в Балкатулі біляні* *) кочыти.

*) Гуцули кажуть, шо ся тисячка років то Христова, а друга буде вже Петрова

) заграниця, передовсім Россия. * жити, ****) 2000.

* *) оковане дерево.

Чортів нема на каміню, сидят коло пивниц,
 Своім зільим заправляют горівку для пивниц.
 Чого жиди заа горівки на пани виходьи,
 А Руснаки заа горівки жебраками ходьи?
 Бо горівка не съвичена, горівка закльпта,
 Там пивницу вна тручьив, де найбілша рипа*
 Ой горівка не съвичена, ой горівка люта,
 Уже жиди за горівку закупили ґрунта.
 Ой горівка не съвичена, горівка весела,
 Уже жиди за горівку закупили села.

(Гриць Несторюк, Жабє).

22. Пішов богач із слугами у поле орати ;
 Богач гадав, шо не буде ніколи вмирати.
 Оре богач на пшеницу голубими волн,
 Він гадав, шо не прийде на біду ніколи.
 Посівав він загін жита, на кикіль си зводи',
 Отак богач поволенько на біду приходи'.
 Не радує си, богачику, шос дуже богатий,
 Зійде й на тьи смерть із неба, буде потинати.
 Ой йик зійшла смерть із неба, стала потинати,
 Післав богач за бідними, най ідут до хати.
 Ой до хати, люде добрі, до хати, до хати,
 Прощийте мя за роботу, бо хочу вмирати.
 Прощийте мя за роботу, бо я уже гину,
 А віженіт стадо коний на панску долину.
 А від смерти заборона хліба перебірцьи,
 А мошонка за ременем повна сороківцьи.
 Зауленька закувала, де би не кувати,
 Сороківці не допоможут, йик прийде вмирати.
 Ой йик пішли богачеви по душі дзвонити,
 Не дали си посторонки съвникі в руку взьити.
 Ударили богачеви по души в два дзвони,
 Але йикий богач грішний, най Господь борони'.
 Але йикий богач грішний, корти' людий знати :
 То він слуги та служницї прогонив від хати.
 Ізпершу він парікував, шо нічо не робьи,
 Потім узьив бук у руки, кости їм поломив.

*) беріг, скала.

А симбрилю вітикає, ську таку дає,
 За то богач на тім світі тьжжі муки має.
 Бідний его обсапає, сіно єму зроби',
 А йик іде зимі д' хаті, най Господь борони'.
 Нема чого до богача зимі приходити,
 Бо він зачне у віконце собаков тровити.
 Помагай Біг, дай здоровя, йик си маєш Дрозде?
 А замикай, жінко, браму, шо йде за гість озде?
 Зазуленька прилинула, зачяла кувати:
 Уже пустий ізголоднів, не хоче робити.
 Уже пустий ізголоднів, не хоче робити,
 Іде, іде за зерняти, шоби єму дати.
 Прийшов бідний до богача, а брама підбита,
 Пішов бідний від богача, йик собака бита.
 Йик настає божа весна, він зблага говори',
 Тогди бере бука в руки від собак борони'.
 А я в моім огороді посію пшеницу,
 Гі собако, устекла бис, шійдеш на жентицу.
 Гі собако, устекла бис, не пантрай пороги,
 Най йдут люде та до хати, були би здорова!
 Гі собако, устекла бис, не відгони люде,
 Моя трава через тебе не роблена буде.
 Зазуленька закувала та ще буде вити,
 Йик ходили люде д' хаті, так знов мут ходити.
 А я собі заспіваю, шо чувте люде,
 А хто слугам не заплатит, за того гріх буде!
 А хто слугам не заплатит бідним за роботу,
 Буде мати на тім світі велику трепоту.
 Зазуленька закувала о там під йивбром,
 Але то є вірна правда, шоби я так здоров.

(Іван Дутчишк, Жабє).

23. Ой виходив митрополит село похвалити,
 Просив, грозив, зачитував горівку не пити.
 Піди, бідний, до богача на рік си наймити,
 Я ти скажу у богача файну дівку взяти.
 Озмеш дівку у богача та будеш богатий,
 Будеш мати много гроший, спокій коло хати.
 Будеш мати много гроший тай богацку жінку,
 Лиш не ходи ти до коршми пити там горівку.

Коли-ж бо той дурний Руснак, йик си розпустоши':
 Гроші пропе, жінку набе, діти розполоши'.
 Ой добре то зробили ті наші Руснаки,
 Шо они си зачетали по самі Кобаки.
 Йик они си зачетали горівку не пити,
 То жиди си зажурили: „шо будім робити?“
 Ой, жиди сі зажурили: „шо будім робити?“
 Не сіємо, ні оремо, з чого будім жити?“
 Вібігає жидівочка тоненька, не груба:
 „Не журіт си ви, жидики, все то не так буде.
 Не журіт си ви, жидики, все то не так буде,
 Насипайте в бочки пива, везіт межи люде.
 Насипайте в бочки пива, везіт у горіщя!“
 Дурний Руснак, йик взрів пиво, то над ним изкіп си.
 Йик зачѣв він пиво пити, та все в ни в порьндку,
 То за малу годиночку уже пропив пїитку.
 Ой не куй же, не щѣбѣчи ти, сива зазуле,
 Доки тото пиво буде, в нас гаразд не буде.
 Бурьїшки нам си не родьї', та наша підпора,
 А молїт си, люде добрі, до Господа Бога.
 А молїт си, люде добрі, тай я буду так же,
 Йик не мете си молити, ба цнт же, ба най же.
 Люде в нас си ненавидьї', не по правді ходьї',
 Кум із кумов, брат із сестров йик з вінчанов ходьї'.
 Кум із кумов, брат із сестров йик з вінчанов ходьї',
 Тай за то си Бог нагнївав, шо нам хлїб не роди'.
 Давїт: жиди поганини, вни не наша віра,
 Щїрїше си Богу мольї, білше мают хлїба.
 Ой забули молодиці, шо кропиву їли,
 Они пїйшли тай до коршми, пили та дурїли.
 Они пїйшли тай до коршми там си веселили,
 Одна другу обсеудила, а потїм си били.
 На тім боці при потоці тельятко заруло,
 Але я то не співаю, лиш то таки було.
 Зазуленька закувала тай крильцьїми збила,
 Тепер сесьї співаночка уже си скінчила.

(Іван Дутчєик, Жабє).

Къижкого року.

24. Ой посажу я в городця траву зелененьку,
 Я вам хочу заспівати правдоньку вірненьку.
 Не куй мнї у городци, сивенький удуде,
 А я хочу заспівати, ви слухайте, люде!
 Я вам хочу співаночку одну заспівати:
 Тот рік къижкий свїтитв би сї, будем памїтати.
 Куєт мнї зазучка на високїй горї,
 Будут люде памїтати й дїти колисковї.
 Давно бував гаразд, гаразд, відтак було й лихо,
 Не всі пили та гуляли, лиш сидїли тихо.
 Не всі пили та гуляли тай не всі бували,
 Лишень за тот божий хлїбец бесїдочку мали
 Лишень за тот божий хлїбец так бесїди много:
 Не дай року, Господечку, другого такого.
 Просїт Бога, молїт Бога усї добрі люде,
 А Господь сї їзмплує, хлїб родити буде.
 Чого Господь сї нагнївав, шо нам хлїб не родит?
 Бо цес мир сї непоцтиво деякий обходит.
 Кум із кумов, брат із сестров їнк звїнчені ходьи,
 Сини тата зневажают, доньки неньку згодьи.
 Ой кайте сї, люде добрі, ви не робїт злого,
 Бо всїм людем лихо буде, й тим, шо не до того.
 Господь с'їттий не їзлїє нас пївницїв бити,
 Але знає Господь с'їттий, їнк нас заплатити.
 Скоро хлїб сї не уродит, то велика бїда,
 Нї без чого не вшпирали, вмиралї без хлїба.
 Чому жиди Бога просьи, шо не наша віра:
 Нїчю нїколи не робьи, мают доста хлїба.
 Нїчо, нїколи не робьи, лиш Господа просьи,
 Онї хлїба доста мают, тай файно сї носьи.
 А Руснаки бай сараки забули на Бога,
 То за тото впала на нїх велика тревога.
 За то на нїх та упала тревога велика,
 Нашї люде вшмолили шо до качьинника.
 Уже душам не далеке з тїлом розлучїнє,
 Бо вже бїльше половяцї лиш їли кочїнє.
 Забули ті молодїцї, шо їли лептицї*).
 Вїносяли за горївку в коршму сущеницї.

*) бурян.

Ковала ми зазулечка, ковала тай вила,
 Віносили сушениці, віносили й сливи.
 Упала ми в полониньці студененька зима,
 За то шо тогід пропили, за то тепер нема!
 Кували ми зазулечки, кували, гаїли,
 Коби тепер сливки були, то й самі би їли.
 А у мене у городци лунчина*) тогідна,
 Хоть оно то співаночка, все-ж то правда вірна.
 Ци співанка, не співанка, все правда вірненька,
 А ізклала співаночку 'дна баба старенька.
 Чому вї не співає йика молодичка,
 Бо ізклала ту співанку бабка невеличка.
 А у мене у городци зелененька багна**),
 Шо сми у тій співаночці всю правду прибагла.

(Склала *Марфа Задурьинка з Бервінкової*).

*) сіно. **) трава.

3. Жовнярські сьпіванки.

Перша бранка.

1. Гуляйте ви, годні хлопці, поки-сте веселі,
Бо вже впали із Крезенту*) карти написані.
Йик зачыли префесори ті карти читати,
А у картах написано, би некрутів дати.
Зібрали си пушкарики, стрільці тай гайдуки,
Они пішли та спіймали Проця Томанюка.
Йик вони го ізніймали, у лавц укували,
Шtiri стрільці і гайдуки у варту поклали.
Та так Процька вни займили, долів облазами :
Заплакали молодиці дрібними слозами.
Заплакали молодиці, плачут дві дівчані,
А ті Процька, та займили аж до Коломиї.
Не богато в Коломиї Процька обзирали,
Лиш на Процька молодого білий мундур дали ;
Через плечі два ремені, карабин завдали,
Та на три дни півтора му хлїба вфасували.
А наш Процько молоденький, він не засмутив сї,
Бо він хлїба комісного ще й не поживив сї.
А наш Процько молоденький, він не баламутив,
Він йик війшов на риночок, всу карту розтрутнв.
Та ішов він доріжечков, надибав два люде :
Ци права ми доріжечка в Перехресні**) буде ?
Ще сонечко не сходило, лише місьиць зийшов,
А вже Процько молоденький в Перехресну прїїшов.
Переспав він одну нічку, переднував диньку ;
Ой упали Томанюки в велику провинку.

*) Kreisamt. **) гуцульське село.

Ой сараки Томавюки у провинку впали,
 Бо вже за ним з Коломиї жовніри післали.
 Ой стоїт пан Бурендига, дивит ся в віконце :
 Уставайте, пушкарки, бо вже зійшло сонце.
 А Семенко убуває волічки ремінні,
 А вже війшли з Коломиї два жовніри кінні.
 А вже війшли з Коломиї, шоби воювали,
 Аби Процька Томанюка у ручки дістали.
 Чи, дістанут, не дістанут, шо кому до того,
 Они ймили намісць Процька Томана старого.
 Они ймили Томанюка, били тай карали,
 А ті хлопці Томанюка в Молдову сї дали.
 А йик весна вже настала, вни помандрували
 Тай панского з собов слугу відти відкликали.
 „Йик ти отут вірне служиш, йик ти кьяжко робиш !
 Ідя-ко ти, годний хлопче, из нами на здобич.
 А у мене у городци отава зелена,
 А вни війшли та ще кличут Футюка Семена.
 Коли то сї так діяло на Дмитрі в вівторок,
 Він не много був їм винен, лиш таярів сорок.
 Коли тобі треба гроший, йду ґрунт продавати ;
 А не підю, годні хлопці, з вами мандрувати.
 Ой продай ти ґрунттик, продай, не чекай тут смерти,
 Нас у Жьйбе іде вже три, ти будеш четвертий.
 Як прийшли вни до Маруськи : „Ци ти, спшш, ци чувш ?
 Пускай же нас, Марусечко, де сама ночувш“.
 А Маруська як устала, віконце втвирає,
 Шо вам треба, годні хлопці ? Вна в віконце дав.
 Ой віноси, Марусечко, талірі крижеві,
 Бо ми хлопці молоденькі, бо ми прохожеві.
 Ой віноси, Марусечко, талірі подвійні,
 Бо ми хлопці молоденькі, бо ми хлопці збрідні !
 Ой віноси, Марусечко, білі карбованці,
 Бо ми хлопці молоденькі, ми не сьміхованці !
 Ой віноси, Марусечко, білі сороківці,
 Бо ми хлопці молоденькі, в ручках нам топірці !
 Ой віноси, Марусечко, паперові гроші,
 Бо ми хлопці молоденькі, ми хлопці хороші !
 Ой віноси, Марусечко, біленькі шестаки,
 Бо вже тобі не допоможут хлопці Мочернаки !

Ізза тої полонинки зазорили зорі,
 Винесла вс усї гроші, то подавай звої*).
 Прощу я вас, годні хлопці, я лиш тим сї держу,
 Гроші всме усї дала, не беріт одежу.
 Ми би в тебе, Марусечко, одежу не брали,
 Ба коли-сме від любаски такий наказ мали.
 Такий йисме наказ мали від любки Софії,
 Аби ми ї приносили полотна швабскії.
 А йик они Марусечку тоту вграбували,
 Війшла вони на улоги**), там припочивали.
 Але хлопці Мочернаки про те провідали,
 Пішли скоріш на улоги, там позасїдали.
 Пішов один Томанюків води сї напяти,
 А Мочернак вістрілює з двійки-пістольти.
 У одного Мочернака рушниця ся звергла,
 Куля ремінь проломила, та у кість сї сперла.
 А в другого Мочернака рушниця схбила,
 Куля ремінь проломила, в рубель***) сї синила.
 Як вбачіли Томанюки, шо мут умврати,
 Они долів потоками зачбили тікати.
 Один ішов, росу избив, слід за собов лишив,
 А йик прийшов до домоньку у двері заgrimів.
 Йик він grimнув до трех разів у тисові двері,
 Зараз же сї ізфатили три любці з постелі.
 Одна борше сьвічку сьвітят, друга розмикає,
 Трета стоїт коло стола, солонину крає.
 Ледви двері отворила, йик сї запитала,
 Голова ї заболіла, шо в хороми впала.

(Задурьих, Бервінкова).

2. Ой летіли гуся-ключі, через море йдучи,
 Заплакали легіники, до відбору йдучи,
 Не плачте-ко, легіники, щаслива дорога,
 Каміньчком буркована де самого Львова.
 Каміньчком буркована, мости спорьжені,
 Туди ішли з кучерььими, відти пострижені.
 Та відки ви, легіники, ци не з Станіслава?
 Чи там всетє не бачили хорошого Йвана?

*) сукно. **) рівне поле. ***) гроші.

Ми виділи, ми бачили хорошого Йвана :
 Сидит собі на стільчику серед Станіслава.
 Сидит собі на стільчику, кучері спускают,
 Їго мамку рідненькую водов відливають.
 Мамко моя, рідненькая, не роби ми того,
 Їнк я піду на війночку, стану за старшого.
 Та на тобі, моя мамко, сорочку до дому,
 Бо тут мені вже подали тонку рантухову.
 Сорочичку рантухову, фусточку шовкову,
 А шьпочку венгерочку, кабатик смушовий.

(Жабє).

3. Задзвонили ключі в ночі, поверх моря йдучи,
 Заплакали кучерики, до Відня идучи,
 Ой не плачте, кучерики, туда вам дорога,
 Каміньичком мурована до самого Львова.
 Каміньичком мурована, мости спорьжені
 Звідси йдете з кучерьими, відтив пострьжені.
 Ой цісаре, цісаріку, за що нас вербуеш ?
 Забрав Москаль маґазини, чим нас погодуеш ?
 Буду я вас годувати вівсьинов половов,
 Та буду вас виріжьити цісарсков дорогов.
 І шос тота половочка гірка, не солодка,
 І шос тота доріженька довга, не коротка.
 І шос тота половочка гіркая, гіркая,
 І шос тото у цісара та служба кьишкая.

(Красноїла).

4. Задзвонили ключі в ночі, через море йдучі,
 Заплакали ледїники, до цісарьї йдучі.
 Ой не плачте, ледїники, права вам дорога,
 Каміньичком буркована до самого Львова.
 Каміньичком буркована, мости урьжені,
 Відси пішли в кучериках, відти острижені.
 Ой ходила дівчиночка по місті, по ринку,
 Та збирала кучерики в шовкову фустинку.
 Але у тій Коломиї не миті підлоги,
 Пішли наші кучерики панам попід ноги.
 Кучерики ваші любі, кучерики дрібні,
 Ваші уже кучерики та на самі Відні.

Віє вітер студененький, вербою колише,
 Сидит панчік у крісельцях та бранчиків пише.
 У суботу написали, в неділю роздали,
 В понеділок до схід сонця в Станіславі стали.
 Увес мундур вже готовий, не пришитий ковнір,
 Не плач, не плач, рідна мати, я родимий жовпір.

(Яворів).

5. Ци то, люде, чучурна, ци то горошина,
 Породила бідна мамка хорошого сина.
 Тече вода спід города та скаламучена,
 Яка в тої Парасочки хатка засмучена!
 Від коли то Стефаночка до войска узяли,
 Від тогди сї хатки єго дуже засмутили.
 Ізу везди*) йисно-красно, відав мороз буде,
 Ти, Стефано, віберай сї, відав війна буде!
 Моя, мамко, не жури сї, я зараз зберу сї,
 Сьиду собі на коника, газдам уклоню сї.
 Йик сїв Стефан на коника, газдам уклонив сї:
 Прощійте ми, сусідочки, може-сме сварив сї.
 Покропіте доріжечку, шо най сї не курит,
 Мою мамку розговоріт, шо най сї не журит.
 В мене мамка журливенька, журити сї буде,
 Она мене молодого видіти не буде.
 Та вимечи из городця зелений бервінчик,
 Бо ти минї, мамко, уже не меш шити вінчик.
 Та вимечп із городця запашне зільничко,
 Бо вже не меш ти робити, мамко, весільничко!
 Уже ти сї, моя мамко, за мною не жури,
 Бо ти мавш Василечка, та ти ним сї служи.

(Космач).

6. Ой там горі при долині йивір зелененький,
 Ой там лежить, погибав жовнір молоденький.
 Ой там лежить під йивором, лежить погибав,
 Великої поратівлі від Бога жьндав.
 Прийшли д' нему вівчарики з вівци біленькії,
 Заплакали над жовньиром сльози дрібненькії.

*, Зі всіх боків.

Ой не плачте, вівчиряки, дайте війту знати,
 Та най прийде пан капітан мене поховати.
 А йик прийшов пан капітан з голою шаблею
 Та заплакав над жовнѣром по над головою.
 Ой не плачте, пан капітан, дайте в місто знати:
 Та най иде ціле військо мене поховати.
 А йик прийшло ціле військо з шаблями, з гвирами,
 Заплакало над жовнѣром дрібними сльозами.
 (Жабє).

7. Суда-туда царинами, пшеница ланами,
 Ходи, ходи, дівчинонько, мандрувати з нами.
 Я би пішла, ледіники, мандрувати з вами,
 Лиш си бою, ледіники, зради межи вами.
 Ой діви си, дівчиночко, на мене самого,
 А я ледінь молоденький, не зрадив нікого.
 Ой кувала зазулицьи з вишневого саду,
 Ой узьили дівчиночку на велику зраду.
 А я тебе, ледінику, на се не просила,
 А шоби я не вінчѣнна рантушок носила.
 А я мала добрий розум, пустила на воду,
 Дивйичи си на ледіня та на его вроду.
 Самас собі, дівчинонько, жьилю наробила:
 А ти знала, шо я жовнѣр, на шос мнї любила.
 А ти знала, шо я жовнѣр, шо я жовнѣрочок,
 Було мене не кликати до себе в садочок.
 А ти знала, а ти знала, шо я не гімайний,
 Було мене не любити, хоть бих йикий файний.
 А ти знала, шо я жовнѣр, шо я урльопійчок,
 Було зо мнов не льигати з вечѣра в запічок.
 А ти мене цюлювала, вірьижьила д' хатці,
 А я тебе поцюлював назад хати в йимці.
 (Микола Потьик, Криворівля).

8. Бойила сї Підгіршина, шо нас Венгер зітне,
 Просім Бога за цісарьи, чей сї цісар зіпре!
 Йик розіслав цісар письма помежи Руснаки,
 Шоби собі свої села добре вартувати!
 Шоби собі дубельтові варту положити,
 Аби піти в Венгершину Венѣра пригрозити.

А ми пішли в Венгершину, там до вогню стали,
 А Венгри сі збунтували тай нам сі не дали.
 Йик сі Венгер избунтував, цїсаря публічви,
 Палив пачки на могилї, левізорів вішыв.
 Займив Венгер на войночку дївчину та хлопця,
 Та пристала з Венгершинї уся руска Польша!
 Ой пристала руска Польша пристала й Аршьива*),
 Венгер не знав, шо то таке сила Москалева.
 А він не знав тої сили, не мав й тої дійми**),
 А війшло їх вісім тисяч вороними кіньми.
 А йик війшов Москаличок тай заложив браму,
 Уздрів Венгер, та на згоду виставльєне фану.
 Війшов Венгер, поклав фану, паде на колїна:
 „Прошу тебе, Москалик, на боцічку віна“.
 „Я не війшов, сучий Венгер, твоє пити пияти,
 Лиш я війшов, сучий Венгер, твоє войско бити!“
 А наш Венгер проти Руса зробив си йик курка,
 Узьив собі жменю осьька тай утік до Турка.
 А Москалик не богато того осьька збавив,
 Загнав Венгра у огрожу***), окропом опарив.

(Максим Галамасюк, Криворівня).

9. Шо там чути в нашім краю?

Идут Ляшки на три пляшки,
 Гранатири на чотири,
 А Москалі гору вкрили!
 На тій горі кінь турецкий,
 На тім кони пан Радецкий.
 В правій ручці меч тримає,
 А з лівої кровця грає.
 Над тов кровцев ворон краче,
 За жовньиром мати плаче.
 Не плач, мати, тай не тужи,
 Порубали тай не дуже:
 Білі палці на кавалці,
 А серденько на осмеро.
 Иди, коню, дорогою,
 Там здибавш мамку мою.

*) Варшава. **) не догадував ся. ***) Festung.

Та не кажи, що я умер,
 Але кажи, шом ся вженив,
 Шом взяв собі муравочку
 За любую, за жіночку.
 Най збудує мині мати
 У тім краю нову хату,
 Тай без вікон тай без дверець,
 Бо тут мому життю кінець.

(Жабє).

10. Ой кувала зазулечка світої негілі,
 Іскликала цісарова хлопці молодії.
 Ой йик она іскликала, стала в Босну гнати,
 Ану, хлопці молодії, Турка воювати!
 Пише цісар бай до Турка білою рукою:
 Шо сі буду, Турче, бити сім рік из тобою.
 Зійшли-сь Турки, зібрали ся тай межі горами,
 Перебило наше войско Турка цибухами!

(Лворіє).

11. Ой кувала зазулечка на зеленім току,
 Ци ви чули добрі люде з дев'ятого року?
 Ми не чули, ми не чули, бо ми були дома;
 А йик же си зачинала в Туреччині война?
 Ой кувала зазуленька над зеленим гаєм,
 Виїхала славна „Парма“ широким Дунаєм.
 Кораблями „Парма“ їде, музика їй грає,
 Їдут хлопці молоденькі у турецькі краї.
 У караблі посїдали, гурра! закричали,
 Фильціймайстер барон Дюльї сам „Парму“ жигнали.
 Їдьте, хлопці, їдьте далі, хоть нам жьильє за вами;
 Плачут тати, плачут мами і жінки за вами.
 Плачут мами за синами, жінки за мужами,
 А дівчята молоденькі за кавалїрами.
 Ми в Урбанї нєлїзали, тьжжко маширували,
 Котрі були слабші хлопці, то всі попадали.
 Котрі були слабші хлопці, то всі попадали,
 Бо робили дві стації, спочинку не мали. —
 Ми йик прийшли д' ріці Саві у Бабіни Броди,
 Там з канони ударили, Турки нам не ради.

Ми йик вчули перші стріли, ми їм повторили,
 Перейшли ми ріку Саву, місто запалили.
 Маширує славна „Парма“ в турецькій краї,
 Не один вже собі мислит : тут я погнбаю.
 Тримайте сї кріпко, хлопці, хоть би аж до морьби ;
 Штири дни сливками жили, то військова дольи !
 Хоть сливками „Парма“ жила та хліба не їла,
 А йик прийшла вна під Брічку, на ніц Турка збила.
 Йик узьили канонїри з канонів стріляти,
 Кульки свистют, йик дощ падут, тай режут гармати.
 Один з другим промовїиє : Прощїймо си, брате !
 Кульки свистют по над Брічков, музика играє !
 Турки просьи о пардону : Ми си вам піддаєм.
 Ми пардону не жьдали, пардон не даємо,
 Тільки тебе, поганине, за море пішлемо.
 А єднорал, пан єднорал крикнув си : Штурмуйте !
 Турки просьи о пардону, ви їм не даруйте !
 Комендантї добрі були, охоти додали,
 Ми йик прийшли під ту Брічку, Турки повтікали.
 Славна „Парма“ місто Брічку тогди відобрала,
 Від нашого пан-монархи похвалу дістала.
 Йик узьили канонїри з канони свистати,
 Кровїю земля сповенила, шо нема де стати.
 На сімнацїто' вересня у семї годинї
 Не один жовнірок спімнув о свої родинї !
 Не один жовнірок спімнув тата й свої братї !
 А шо робїи пораненї тай нашї камратї ? !
 На вісімнацятю' вересня в десьїти годинї
 Поховали там камратів у одній могилї.
 А хочете, люде, знати, йик їх поховали ?
 Тамбори їм й ударили, музика зайграли.
 Так то наших камратиків при войску ховали.
 Ой, цїсарю-цїсарїку, ти наш господине,
 Пусти нас у нашї краї, до нашей родини.
 Не пущу вас, мої хлопці, бо Туркам не вірю,
 Бо ще маю відобрати, тай місто Білїну.
 А Білїна йик то вчула, що „Парма“ зближає,
 Відбрала си старших радних, ид нам присїлає.
 А було то у Варшавї (?) над ріков на мостї,
 Приїхали тоти радні тай до нас у гостї.

Приїхали тоти радні возами, возами,
 Шоби вони тай Австрії цілком си піддали.
 А комендант пан єднорал не хтів віри дати,
 Тільки казав компаніям ївери в гору взяти.
 Йнк ми ївери в гору взьили, они си збояли
 Тай панови єдноралу подані подали.
 Але крикнув пан єднорал: хлопці гура, гура!
 Біліна си вже піддала, гура, гура, гура! —

(Павло Корий, Голови).

12. Ой смутний був той ходочок гадзикови тому,
 Йнк він мусів відходити від свого дому.
 Хоть йнк гірко невільнику в неволи сидіти,
 А ще гірше жовньєрови, йнк лишьє діти.
 Бо невільник у неволи за йнкус провину,
 А я жовньєр за ні за що у війні загину.
 Ой не було тай не буде вже більшої дійма
 Понад тоту кровавицу, не шьєсую війну!
 Ой прийшли ми та до Пешту, сіли на окрента,
 В Вуковарі повставали, ждали регімента. —
 Регімента узбровні, всі старі вояки,
 Ідемо ми погубити Турків тай Босняків.
 Тяжкі марші ми робили, дуже прикро було,
 А до того ще й по три дні і хліба не було.
 Йнк прийшли ми до границі коло ріки Сави,
 А там наші регімента великий раст мали.
 Ой стали ми на березі, там си подивили,
 Йнк то наші каноніри у місто стрільили.
 Йнк зачьєло ціле місто від стрілів горіти,
 Заплакали Турчиники: де си маєм діти?
 Йнк перейшов наш регімент через Саву-воду,
 Не мав гадки я видіти уже свого роду.
 Зазнали ми в Туреччині, що в осени *задів!* (sic!)
 Усі ми без кусня хліба були по пійть добів,
 А ще тільки добра було, що сливи зродили,
 А хліба то не було, аж Бирчку відбили.
 Йнк зачьєли на нас Турки здалека стріляти,
 Зачьєли сї компанії в шварми розпускати.
 А йнк пішли плінкенери в зелену дубину
 Та вігнали Турків з лісів на рівну долину.

Подивлю ся за шварм-ліню, тьжжко оповісти,
 Попадали, йик солома, наші розервісти.
 Один без рук, другий без ніг, лячно си дивити,
 Ой тьжжко нам, рускі братя, в Туреччині гнити!
 А долина рівна була, нев Турки тікали,
 Наші шіци з своїх гвирів з землев їх змішали.
 Не могли сї нам вже більше Турки іспирати,
 Та мусіли від нас Турки назад утікати.
 Слава Богу, шо нам поміг з місцьн їх рушити,
 Тепер можна погадати, що ще будем жити.
 Із полудньн понад вечір веселіще було,
 Турків вбитих по долині, йик пологом було.
 Зайшло сонце вже за гору, стало сї смеркати,
 Йик зачѣли з міста Турки борзо утікати.
 Подивлю си в ліво в право, Турків не видати,
 Мусіли сї тоти Турки в шанці поховати.
 Та йик крикнув норал Будич: нема шо гадати,
 Мусим іще до тих шанців штурми підпускати.
 Ми крикнули гура, гура! штурму зробили,
 Не одного ми Турчина на багнет встромили.
 Повтікали решта Турків, канони лишили,
 Через штурму місто Берчку ми тогди відбили.
 Йик відбили-м' тото місто, скінчила сї біда,
 Бо-м' набрали меду, цукру, подостатком хлїба.
 Наш регімент „Шарма“ йшов перший воювати,
 Але знав потому в склепах добре газдувати.
 Забрали ми вські річи, турецкі дукати,
 Аби знали Турки в Босні, йик сї бунтувати.
 Мусіли ми тої ночі в місті льоґрувати,
 На другий день скоро рано побитих шукати.
 Йик ми їх вже позбирали, стали-м' пізнавати.
 Аби за них до родини письмо написати.
 Аби сї їх не сподївав ні отец ні мати,
 Бо не будут они більше до дому вертати.
 У могилках їх зложили-м' і крест закопали,
 Тої днини на полудни відмаширували.
 Та могила при дорозі сумно вигльдає,
 Жовньирови молодому аж сї серце крає.
 У Боснії, рускі братя, мете спочивати,
 Бо ми йдемо та на Турків далі воювати.

Господь знає, що сї може до вечіра стати,
 Ци си буде йикий из нас домів повертати.
 Чорний ворон сумно краче до темної ночі,
 Відовбує вбитим Туркам із голови очі.
 Пожерайте, ви ворони, турецьких повстанців,
 Бо тих наших камратиків тіло уже в ямці.
 Тіло з наших камратиків не будете жрали,
 Бо ми своїх камратиків в землю поховали.
 Ідемо ми два дни й ночі, нічо не видати,
 Маєм розказ до Білїни примашерувати.
 Ще стація до Білїни, там ми спочивали,
 Свої гвири і канони остро ладували.
 До нас ирпйшли старші Турки і стали просити,
 Шоби іти до Білїни, там сї не хтят бити.
 Віддаємо ми всю зброю, коні і канони,
 Приставмо до цісарє Австрійской корони.

(Юра Гутенюк з Голов).

13. Відки сонце сходить, чи зза Могилева,
 Умирала на вітчині мама цісарєва.
 Та йик она умирала, ледїнів скликала,
 Та кождому ледїневи по тальїру дала.
 Даю тобі, Лазаріку, йик найбільше грошій,
 Йикий з тебе, Лазаріку, жовнірик хороший.
 Волів би я, цісарню, косою тьїгнути,
 Та йик на тій та войночці жовніриком бути.
 Я косою тьїгну, тьїгну, тьїгну, припочинну,
 На войночці рубай, стрільий, хоть най зараз гину.
 Ой не плачте же ви, мамки, за нами, за нами,
 Ми підемо до цісарьї, там будем панами.
 Ой йик би ми не плакали, сами слези лют сн,
 Коли вас там віріжьиют, де войночки бют сн.

(Микола Потьик, Криворівня).

14. Йяли дівки на сапаню собі говорити,
 Йик би панї цісаровій співанку зложити.
 Наш пан цісар з цісаровов стали сї радити,
 Йикі би тим жовньїрикам презента зробити:
 Богу слава найвисечому, шо-м' тільки прожили,
 Роздаймо всім тим ментелі, котрі в нас служили.

Наш пан-цісар, Франц Іосиф, є перший по Вояї,
 Цісарова від ворогів вмерла на дорозі.
 Наш пан-цісар над нею стої' і нею сі турбує,
 А за панев цісаровов увес край банує.
 Та банує, та банує, є шо банувати,
 Цісарова ліпша була, йник рідненька мати.
 Тая рідна мати, шо нас породила,
 Цісарова ліпша була, бо край боронила.
 Дарувала нам „вулиці“, кайдани тай буки,
 Вна зазнала від ворогів тьиженької муки.
 А той батьир порожений, ци він був ирщений,
 Прискочив до цісаровой, йник той пес скажений.
 Прискочив до цісаровой, йник той пес скажений,
 Пустив у ню острый пильник, трійлом напущений.
 Пустив у ню острый пильник, пустив у ню трійло,
 Пробив павю цісарову, таке красне тіло.
 Ой тота то цісарова боярського роду,
 Она пійшла сі купати тай на чужу воду.
 А он тая Швайцария богдай сі запала,
 Була би сі цісарова в сім краю скупала.
 Була би сі изкупала в меду тай в молоці,
 Вна би була не терпіла шпіц при лівім боці.
 Йник зачъила цісарова в дамшіфу сідати,
 А пан майор від дамшіфи зачъив пізнавати.
 А пан майор від дамшіфи зачъив пізнавати,
 Тай зачъив він до цісаря сумний лист писати.
 Наш пан цісар узъив той лист тай зачъив читати
 Та не міг сі три години з жбылю відозвати.
 Розійшов сі сум великий по цілій державі :
 Вмерла пані цісарова в такій сумній славі.
 Розійшов сі сум великий по цілій родині,
 Шо віддала Богу духа в четвертій годині.
 А за панев цісаровов чельндь банувала,
 Та ні в сьвита ні в неділі вже не танцювала.

(Іван Дутчых, Жабє).

4. Поетичні оповідання.

1. Ой казала-с, Ганусенько, не будеш тужити,
Як я піду та поїду цісарю служити!
Ой не буду, Івасеньку, не буду, не буду,
Ти за гору, я за другу, за тебе забуду.
Ой йик узьне Івасенько коника сідлати,
Ведут, ведут Ганусеньку на двору до хати.
Як виїхав Івасенько за нові ворота,
Не бере ся Ганусеньки жадная робота.
Як виїхав Івасенько та по конец села,
А вже-ж єго Ганусечка лише трошки жива.
Ой уїхав Івасенько лише мило і чверть,
А вже єго Ганусечку умивають на смерть.
Сідлай, хлопче, сідлай-ко ти коня вороного
Та доганяй, лише швидко, Йвася молодого.
Надогонив Івасечка на дубовім мості:
Вертай, вертай, Івасечку, маеш дома гості.
Вертай, вертай, Івасечку, вимирає матуся;
Най конає, най конає, я вже не верну ся.
Вертай, вертай, Івасечку, вимирає дівчина;
Треба добре конем гнати, як така причина.
Ой прїхав Івасечко пред нову сьвітлоньку,
А вже єго Ганусечку кладут на лавоньку.
Ручки-ж мої біленькії, то-сте сї зложили,
Як я їхав до цісаря, то ше-сте робили.
Ніжки-ж мої біленькії, то-сте сї зложили,
Як я їхав до цісаря, то ше-сте ходили.
Очка-ж мої чорненькії, то-сте сї запали,
Як я їхав до цісаря, то ше-сте моргали.

Очка-ж мої чорненькії, то-сте сі змружили,
 Як я їхав до цісаря, то-сте сі дивили.
 Губки-ж мої тоненькії, то-сте сі спишили,
 Як я їхав до цісаря, ше-сте говорили.
 Казала-ж ти, Ганусечко, не будеш тужити,
 Я виїхав до цісаря, ти йдеш в землю гнити.
 Тобі трумна мальована синеньким-біленьким,
 Мині бита доріженька каменем дрібненьким.
 Кувала ми зазулечка та попід Менчила,
 Вже тепер сі Ганусечці співанка скінчила!

(Космач).

2. Ой кувала ми зазулька на ганку, на ганку,
 Чому тебе не видати, Йиківів Стефанку?
 Ой сів Стефан молоденький на білу кобилку
 Та поїхав ид маржині там у полонинку.
 Из череди зарикала сїренька коровка,
 У середу заболїла Стефана головка.
 Ой куєт ми зазулиця, сьїде на кленицу,
 Зійшов Стефан долів в село раненько в пїитницю.
 Зійшов Стефан та у село, з тихенька говорит:
 Таке, мамко, миби напало, най же Бог боронит!
 Ой йому я в ставу рибку, на дарабу вержу,
 Така, мамко, кьижка віспа, я не перележу.
 А у моїм городечку висока топольи,
 Не бій-ко си, мій сьїночку, усе Божа воляи.
 Ой куєт ми зазулечка тай ше буде вити,
 Скажи, мамко, жінці моїї, бо мет сі журити.
 Ой кувала зазулечка, кувала, кувала,
 Йик я ишов з половинки, Анночка плакала.
 Ой куєт ми зазулечка на новенькім плоту,
 Прийшла Анна долів в село рано у суботу.
 Прийшла Анна та у село тай заговорила,
 Д' Стефанови молодому вна сі притулила!
 Ой, Стефанку молоденький, не завдай ми нужду,
 Коби тьи Бог підоймив, дала бих на службу!
 Ой понесла вна на службу, там си не барила,
 Из Стефанком молоденьким вна заговорила.
 І кувала зазулечка на йизвори перше:
 Не плач, не плач, Анничечко, мані троха лекше.

Ой відав ти, Стефанику, хочеш умирати,
 То відкажи, Стефаночку, кому вбраньї дати.
 Плине, плине плавиночка долів ид гукови,
 Дайте мов убраньчико усе Павликови.
 Тільки Стефан заговорив, тільки сї й намучив,
 В понегівнок заговорив, а в вівторок спочив.
 У вівторок він іспочив, в четвер го ховали,
 Усе тото убраньчико Павликови дали.
 Ой вилетїв из потока сивенький лиличок,
 Павло вбраньї не носив, най носит Дмитричок.
 Ударила Анничечка по полах руками,
 Шо я буду робити, сирїтки, из вами?
 Шо буду я робити, головко ма' бідна,
 Лишили сї дрібні діти тай я веремінна!

(*Мих. Гутинюк, Жабє*).

3. А у місті в Богослові стала сї новина,
 Як Петруся утопили в глибокій болнї.
 Як Петруся утопили, яка з того слава,
 А хоть паня пана мала, Петруся кохала.
 А хоть паня пана мала, Петруся кохала,
 Штири рази штири післи за ним послалала.
 Штири рази штири післи за ним послалала,
 А за пїйтим таки разом сама му сказала:
 Ти мій милий Петрусенку, мене не кохавш,
 Вірні слуги посилаю, до мнї не їхавш! —
 Як я можу ваші слуги, їмосте, слухати,
 Вни си можут обернути, дати пану знати! —
 Лишый-ко ти ціпи в току, снопи в оборозї,
 Иди зо мнов до покою, вже пан у дорозї.
 Лишый-ко ти ціпи в току, лиши молотити,
 Ходи зо мнов до покою мід-горівку пити.
 Лишый-ко ти ціпи в току та жито палати,
 Ходи зо мнов до покою, мемо в карти грати.
 Лише їмосць из Петрусем дверці запирає,
 Вірний слуга уже з боку коника сїдлає.
 Поможи ми, милий Боже, коньї осїдлати,
 Шоби пана здогонити, дати пану знати.
 Слуга пана іздогонив на дубовім мостї:
 Вертай, пане, із дороги, бо є в дома гостї.

Але иди, вірний слуго, не кажи ми того,
 В мене пані є вельможна з роду шляхецького.
 А коли ти мині, пане, не віриш, не віриш,
 То з нової рушниченьки мині в серце стрілиш.
 Йик обернув си Петрусик на вішну квартиру,
 Іспустив сі пан староста з гори на долину.
 Йик ударив сі Петрусик по полах руками:
 Пані моя не вінчѣнна, смерть мені із вами!
 А я собі на леваді кукурудзки сію,
 Обернув сі поза себе, а пан на подвірю.
 Ударив си наш Петрусик у стів головою,
 Йик побачив свого пана, що йде до покою.
 Ледви війшов пан староста, йив Петра питати:
 Я поїхав у дорогу, — ти паню кохати?
 Вашу паню я не кохав, вна мене кохала,
 Штири рази штири післи за мнов посидала.
 Штири рази штири слуги за мнов посидала,
 А за пїнтим ба вже разом сама прибігала.
 А за пїнтим ба вже разом сама ми сказала,
 Зараз мене молодого від роботи взяла.
 А шо будем, вірний слуго, з Петрусем робити?
 Берім єго поїд боки, ведім утопати.
 Йик узьмили Петрусика оба поїд боки
 Та завели Петрусика у Дунай глибокий.
 Плавай, плавай, Петрусик, від краю до краю,
 Аби ти знав, Петрусик, за вельможну паню.
 Ой забрала їмостечка чотири фусточки,
 З ними пішла до рибарів коло о півночки.
 А йик прийшла до рибарів, йила говорити,
 Йик би можна, рибарики, воду становити?
 Йик би можна, рибарики, воду становити,
 Петрусика молодого неживого їмити?
 Зложили рибарики тай золоті сіти,
 Йик вимили Петрусика, де би єго діти?
 Але того Петрусика не можна ховати,
 Треба піти в того село дати пану знати.
 А не ховав Петрусика ні отец ні мама,
 Але паня вельможная всі гроші давала.
 Ой дам я вам, рибарики, усї мої гроші,
 Зробіт сему Петрусеви домівку хорошу.

Зробіт хату херошеньку, ще і помалюйте,
 А гробочок викопайте та і вимуруйте!
 Шоби гробок збудований тай помурований,
 Аби паня спізнавали, шо то мій коханий.
 Але ходит стара бабка, ходит тай голосит,
 А хто мому Петрусеви чобітки доносят?
 Як уздріла тоту паню, на ногах умліла:
 Пане моя солоденька, де-с Петруся діла?
 Не так тобі тьжко — банно, як я дуже плачу,
 Через твого Петрусика мое панство трачу.
 Сідай, бабко, коло мене, диви сі по мині,
 За дві, за три неділеньки вже буде по мині.
 Їнк із бабков говорила, в лиця попісніла,
 А до третої неділі вже й паня спочіла!
 Як зійшли сі попи й дьки ту паню ховати,
 Ой тогди то йив староста за нев банувати.
 Ой тогди то йив староста за нев банувати,
 Йив вірного свого слугу від тогди карати.
 Йив вірного свого слугу від тогди карати:
 Чого ти йшов у дорогу, давав шині знати?
 Най би була моя паня Петруся кохала,
 Вна би була прото жила, на світі тревала!
 Заулька ми закувала, сіла на причівок,
 Дай ти, Боже, Петрусіку, лехкий супочівок.
 Заулька ми закувала тай коло Менчила,
 Петрусеви співаночка тепер сі скінчила.

(Юрко Шеребурьих, Берзінкова).

4. Ой Сигота, козаченьки, Сигота, Сигота,
 Отвори-ко, Марисенько, ворота, ворота.
 Та поволи, козаченьки, поволи, поволи,
 Би не вчула стара ньєнка з комори, з комори.
 Стара ньєнка — попа довька, из кухарочками
 Посилає по водицю із коновочками.
 Стара ньєнка — попаденька на волос заснула,
 А Мариська из козаком драпнула. драпнула!
 Ой сідайте, вірні слуги, на коні, на коні,
 Та за мойив Марисеньков игіт у погони.
 Здогонили Марисеньку на кованім мості,
 Вертай-ко си, Марисенько, до мами у гості!

Та нате-ж вам, вірні слуги, павийний віночок,
Поставте го у матінки в хаті на клиночок.

(Дворів).

5. Ой у місті Дельитині там сі стало диво,
Вже не буде, тай не було вой такого вина.
Ой покладу на віконце горіхову гранку,
Шандаревн прийшло іти, він має коханку.
Ой іде си піп молодий ай на службу Божу,
А шандар си обзиває: Я тобі поможу.
Ой іде си піп молодий тай на службу стає,
Лізе шандар тай на хори, Апостол читає.
Ой іде си піп молодий тай люднй жигнає,
Лізе шандар бай із хорів, людем сі кланяє.
Уклонив сі усім людем, всі стали у кутки,
А він узьив файну любку, повів межн сутки.
Ходім-ко ти, файна любко, на ті торговиці,
Там будемо попивали медок-сливовиці.
Жидівочка добра була, вес нашія давала,
Бо вна з того напоєчку добрий профіт мала.
Ой прийшов же Николочка тай до дому їсти,
Нема ключів, нема жінки, тай нема що їсти.
Ой та іде Николочка тай думку думає,
Кого здибит на дорозі, за жінку питає.
Ой та здибав Николочка та дві молодиці;
Піди ко ти, Николочку, на ті торговиці.
Піди-ко ти, Николочку, на ті торговиці,
Твоя жінка не з шандарем медок-сливовиці.
Ой двит сі Николочка кріз оболоночки,
Жінка лежить розібрана, гола до сорочки.
Ой двит си Николочка кріз тотн сьвітлиці,
Шандар лежить зажмурений, жінка ше дивит сі.
Николочку солоденький, ти мій приятелю,
Возми-ко ні, Николочку, на свою постелю.
Николочку солоденький, ти мій господарю,
Возми-ко ні, Николочку, най тут не вмираю.
Николочку солоденький, шо буду казати,
Чи би не мож у погоні по попа післати?
Ой прийшов піп молоденький тай став сповідати,
Вна молода йик йигода зачьила дрижати.

Вна молода йик йигода зачыла дрижбити:
 Ай не бій сї, я не шандар, не буду стрїлыти.
 Ксондзуноньку солоденький, шо буду казати:
 Чи би не мож из шандарем вкупі поховати?
 Чи би не мож из шандарем вкупі головами,
 Шоби була розмовочка на тїм свїті з нами!
 Ой та пішла поголоска аж до вірбицира,
 Вже си тая шандарская співанка скінчила.

(*Михайло Грєкула з Голов*).

6. Гапієчка-покійничка она вишивала,
 А йик пішла на вигоду, пила тай гуляла.
 Она пила на вигодї, в коршмі баювала,
 Йик совїчко понад захід, домів сї збирала.
 Куєт минї зазулечка там у оборозї,
 Зістрічьила Семеночка отам на дорожї.
 Ци ви чули, добрі люде, такої помівки?
 Вернімо сї на вигоду, я куєю горівки!
 А я в лузї траву кошу, поліг потолочу,
 Ой я тої горівочки вже пити не хочу.
 Тїлько-ж она говорила, тїлько сї набула,
 Йик ударит Семен плазом тай сї не кинула.
 Ой ему я калиночку за самий вершечок,
 Изъив Семен Гапієчку, верг під бережечок.
 Ой изъив він кресаночку тай перехрестив си,
 Ой Господи милосерний, коби-х не барив си.
 Ишов Семен з Ясенова до білої днини,
 Шоби єму на Скуповїй зорї зазорьили.
 Ше му зорї на Скуповїй та не зазорьили,
 Йик йшли люде з Погорїлцьи, Семена стрїчьили.
 Куєт минї зазулечка, сидит поза мене:
 Куде ти си вібираєш, Стусьиків Семене?
 Ой у тїй ми полонинці там потьюток много,
 Ой їду я поза воду*) до братчіка свого.
 Йик перейшов він границу та став на прочівку,
 Чого-ж тобі, Семеночку, крївцьи на подівку?
 Чого-ж тобі, брате любий, крївцьи на подівку?
 Дай ми покій, рідний брате, я порубав жінку.

*) поза Черемош, у Буковини.

Біда би тебе рубала, біда-ж би тьби була,
 Гапієчка-покійничка діточки лишила.
 Подївнв си у віконце обома очима :
 Тепер маш, Семенечку, варту за плечима.
 Ой кувала зазулечка, сидит поза мене,
 Шо ти таке та наробив, Стусьників Семене?
 Ой у мене у табівці тисова берівка,
 Я би тото та не робив, йнк би не горівка.
 Завйизали Семеночка штирима ливвами,
 Займили го до Залїся долів облазами,
 Йнк гонили Семеночка долів облазами.
 Тоті люде, йнк се вадрїли, вмили сї слезами.
 Ой кує ми зазулечка, сидит поза мене,
 Тепер ви сї, мої діти, лишили від мене.
 Лишили сї ви від мене все маленькі діти,
 Бо я пішов за Гафїйку на сїм рік сидїти.
 Кувала ми зазулечка все при потокови,
 Спїваночка ізкладена Гапїїці та і Семенкови.
 Кує минї зазулечка все попід Минчила,
 Тепер же сї спїваночка ціла закінчила.

(*Ясенів гор.*).

7. Ой ходив Федорочок все понад поточок,
 Носив, носив горівочки повен боклажочок.
 Йнк би того Федорочка, мамко, допросити,
 Шоби з того боклажьити дав горівки пити?
 Ой любив Федор Варварочку все літо тай зиму
 Та уробив Варварочці маленьку дитину.
 Ой ми, Федю-Федорочку, шо будем робити?
 Йнк си Дмитро доконає, буде мене бити.
 Не бїй ти си, Варварочко, Бог ти у помочі,
 Коби-с могла уродити дитину у ночі.
 Ой у вечі уродити, в водици втопити,
 Тогди ми сї двох будем до смерти любити.
 Ой носила сорок недїль так, йнк одну динку,
 Уродила у оплотї маленьку дитинку.
 Йнк она го уродила, гадочку гадала,
 Коралики розвйизала, роток затикала.
 Йнк она го уродила, до хати побїгла,
 Йнк відтив сї завернула, на колїнах лїзла.

Ой ми, Федю-Федорочку, великого роду,
 Озму, кину дитиночку у студену воду.
 Пішла-ж тая дитиночка у дрібне каміне.
 Ой ти, Федю-Федорочку, де наше сумління?
 Дитиночка та маленька йик сі задргнула,
 Біленькими рученьками піску зачернула.
 Ой йик прийшли рибарики, там рибку ловили,
 Ту дитину маленькою намісць рибки ймили.
 Йик они її имили, дали в село знати,
 Де би тоту дитиночку малу поховати?
 Покладіт-ко під капицу, трохи повартуйте,
 Беріт десьят десьятників, ідіт, ревідуйте.
 Ревідуйте старі дівки тай і молодіці,
 Ревідуйте малі дівки тай і звездениці.
 Виїхали та два пани з міста зза Мишина,
 Признайте сі, добрі люде, чня то дитина?
 Ой ви, пани молоденькі з великого міста,
 Та то усе наробила богацька невіста.
 Ой воліла я, Дмитрику, горіти-боліти,
 Йик я мала арештами темними сидіти...
 Продав Дмитрик білі воля, голубі телиці,
 А сам пішов вікупати Варвару з темниці.
 Продав Дмитрик сірі воли тай вороні коні,
 Та аж тогда він вікупив Варвару з неволі.
 Кувала ми зазулечка все попід Минчила,
 Уже снеся співаночка тепер сі скінчила.

(Юр. Пуршега, Голови).

8. Зазулька ми закувала сива та маленька,
 На ву Ильцу іскладена співанка новенька.
 Зазулька ми закувала тай при потокови,
 Кому она іскладена? Юрі Даньчукови.
 Зазулька ми закувала на великій ріці,
 Попри него іскладена Германці Маріці.
 Він гадає, шо статкує, він сі гірко сушит,
 Не одна му нічка преїшла у Германка в кучі.
 Она спит собі в постели, йик гадиня дома,
 Він сі в кучі вигинає, йик дранковий Шльома.
 Она війшла рано з хати, ше й кликала свиії,
 Він си з кучи обзиває: Йди, Маріко, д' мині.

Він сі з кучи обізвав: Йди, Марічко, д' мині,
 Я ще твої о півночі вігнав з кучі свині.
 Зазулька ми закувала, сіла на калинку,
 Она взяпла Юру відтам, завела в карньнику*).
 На тім боці при потоці вітер поліг сушит,
 Доки я си упораю, вибий свиньим вуші.
 Але він там обі . . ав ся в середу у днині,
 Через него не ме мати Павло солонни**).
 На тім боці при потоці баран дикий блудит,
 Малі свині вітолочи, старі перепудит.
 Зазулька ми закувала, ше й зачыла вити,
 Ильчини сі вже збирают у него стріляти.
 Зазулька ми закувала на Берегометі,
 Сокотив го Павло з пушков на кучі в вереті.
 Поможи ми, милий Боже, его підстрілити,
 Ёго жінку молоденьку на коханку взяти.
 Поможи ми, милий Боже, его з сьвіта спасти,
 Я би післав его діти в чужі хати красти.
 А йик собі заспіваю, ви слухайте люде,
 Йик хто стариню шанує, смерть така му буде.
 Ходив, ходив Штефліджук хатами до смерти,
 За то має Юра в Павла межі свиньими вмерти.
 А хто цисю співаночку Даньчукови зложив?
 А Маріка Цунцуріка, дїтько би в ній ожив!
 А шо она співаночку таку їм зложила,
 З пересердя на Германку, шо в Павлом нимла.
 На тім боці при потоці десять коров пасло,
 З пересердя на Юрочку, шо в неї вкрав масло.
 Зазулька ми закувала тай коло Менчила,
 Даньчукови і Германці співанка скінчена.

(Жабє — Ильця).

9. Зазулька ми закувала сива та маленька,
 Паничеви іскладена співанка новенька.
 Зазулька мині кувала там коло кернички,
 Вигулив сі***) наш паничик тай до молодички.
 Але він там молоденький тай не забарив сі,
 Через малу годиночку ворог придивив сі.

*) каршик для свиний. **) бо занечастив каршик. ***) вибрав ся тайком =
 видурив ся.

Зазулька ми закувала, шей буде кувати,
 Пішов ворог до покою таткови сказати.
 Прийшов ворог до покою на канапу сів си,
 Запитав сі таки ксьондза : де ваш синок дів си ?
 Зазулька ми закувала та на Піп-Ивані, —
 А мій синок пішов зрані та на польовані. —
 Але у вас у полици пінькові*) горшьята,
 Бо ваш синок тай полює помежи дівчьята.
 Зазулятко ми кувало, кувало і вило,
 А старому ксьондзикови сором сі зробило. —
 Прийшов паняч до покою, не заговоривши,
 Татко в него запитав си : де ти забарив си ?
 Зазулька ми закувала ше й на Піп-Ивані,
 Та я ходив, мій таточку, ба й на польовані.
 Зазулька ми закувала, сіла на ялинку,
 Татко в него запитав сі : шо-се убив, синку ?
 Зазулька ми закувала коло полівного,
 Вітер сліди позамітав, не вбив-сми нічого.
 Але в мене у полици пінькові горшьята,
 Бо ти, синку, від' полював помежи дівчьята ?
 Зазулька мині кувала он там коло броду,
 Шос ти, синку, переходиш на гуцульску моду !
 Йнк зачбили татко з мамков синопка сварити,
 Злість до серця приступила, не знав шо робити.
 А зазулька закувала тай ні тої свісти,
 Покликали паничка до покою їсти.
 Зазулька ми закувала у зеленім лузі,
 А скороми віддавали, йнк пустій котюзі.
 Але устав наш паничик у суботу рано,
 Внесла ему таки мамка до покою каву.
 Йнк унесла до покою, поклала на столік :
 А ци буде її пити паничик-соколик ?
 А зазулька закувала над кічьирочками,
 Узьив двурук**), наладував тай сталівочками.
 Узьив двурук, наладував тай сталівочками,
 Аби пішла головочка єго крішечками.
 Ходит слуга по задвірю, ше й дверцями рипав,
 З панича си молодого вже мозок розсилав.

*) металені. **) дубельтівка.

Зазульки ми закували тай накували си,
 А йик стрілив, то всі люде не спам'ятали си.
 Зараз убіг татко з мамков по через пороги,
 А паничик молоденький посеред підлоги!
 Ой кували зазулиці, кували тай вили,
 Із панича молодого вже крові полили.
 Ой кували зазулиці, кували, кували,
 Але зараз за доктором май борше післали.
 А йик они за доктором чим борше післали,
 Самі за чьєс із кришечок головку складали.
 А йик уже із кришечок головку зложили,
 Та шовковов фустиночков вї завйизили.
 А йик вї завйизили, на канапу склали,
 Взяли свічку засвітили, у руки подали.
 Зазулька ми закувала о там над рікою,
 На шо тобі, паничику, такого покою?*)
 Зазулька ми закувала, сіла на сторонци,
 Йике-ж тобі ізробили маленьке віконце!**)
 Йике-ж тобі ізробили маленьке віконце,
 Шоби тебе не загріло бо й ніколи сонце.
 В понедівноє дуже рано попи сї сходили,
 Паничика молодого бо й упроваджьили.
 Паничика молодого дома упроваджьили,
 Від домочку до гробочку его виріджьили.
 Від домочку до гробочку его виріджьили,
 Та сиреньков бо і глинков там его прикрили!
 Ой сиреньков бо і глинков там го приметали,
 Мальований, пишний хрестик в голови поклали.
 По тім боці таке пнеьмо, по тім боці хмарно,
 От так загиб любний панич та попівский марно.
 А зазуля закувала та понад поточов,
 О так загиб таки марно попівский синчок!
 Зазульитко закувало, оно полинуло,
 Але йик би то не к . . . а, того би не було!
 Зазулька ми закувала, сіла на причівки,
 Дай ти, Боже, паничику, легкі супочівки!
 Зазулька ми закувала тай коло Менчила,
 Паничева співаночка тепер сї скінчила.

(Юра Бендейчук. Жабє).

*) домовина. **) в домовині роблять віконце, — див. «Смерть і похорони».

10. Ой у моїм городечку розвив ми си бучок,
 Загиб, загиб Нестеручок від поганих ручок.
 Пішла мамка йго знати, де си снопок погів,
 Йго в Ріжні коло коршми зьить Когутів убив!
 Колис хоків, Нестеруку, на сїм свікі жити,
 Не йти-ж було до коршмоньки мід-горівку пити!
 Було-ж тобі, Нестеруку, у лісі снігити,
 Аби тебе та не били Дурнеюка їти!
 Ой кувала зазулечка в лісі при обочи,
 Йнк ударив Когут пласом, віскочили очі!
 Ой та того Нестерука долів Ріжном взяли,
 Кровці капле, річка тече, вни опроважляли.
 А йнк несли Нестерука, стали спочивати,
 Йнк уздріли побратими, взяли умлівати.
 Несли, несли Нестерука, поклали на розі,
 Ишов йго дьидик з міста, умлів на дорозі.
 А, ци сесе весільчико, ци сесе толока,
 А кому-ж ти докучила, дитинко солодка?
 А, ци сесе весільчико, ци сесе иршини,
 Вже мнї з тобов, мій синочку, на вік розлучили!
 Ой та несли Нестерука попід Фудуґови,
 Уже того Нестерука на брамі пороли.
 Вони-ж йго и пороли и голов лупали,
 Ой шоби вас, Дурнеюки, кайдани лупали!
 Ой шоби вас, Дурнеюки, кайдани побили,
 Шо ви мому Стефанкови житиьчко уймили.
 Задзвонили в штири дзвони на свьїті Николі,
 Изовали Нестерюка при ріжнїнньській школі!
 Коло тої школи, школи зродили причівки*),
 Аби тобі, Нестеруку, лехкі супочівки!
 Але на тих причівочках зродили й ожини,
 А вже тобі, Нестеруку, співанка скінчбина!
 Ой у саду, у садочку зазуля кувала,
 Сесу тобі співаночку сестричка складала.
 На то тобі співаночку сестричка складала,
 Аби брата Стефаночка тай не забувала.

(Бервінкова).

*) лобода.

11. Була вдова Романова
 Вна сиділа близько двора,
 Она мала дев'ять синків
 Дев'ять синків, легіників,
 А десьиту дочку Анну
 На весь світ красиву панну!
 Ледви сини дома зросли,
 Забрали сь, в розбій пішли.
 Анна дома лишила сї,
 Йик чічочка пишшила сї.
 Ненька Анну згодувала,
 За крамаря за між дала.
 Крамар не хтів в селі стати,
 Пішов в ліс сї будувати.
 Збудував си крамниченьку
 На молоду Анниченьку.
 Прийшли д' нему розбійники,
 Молоді ледїники :
 Вни крамарьи на смерть вбили,
 Крамарьитко розстрілило,
 Крамарову з собов взьили.
 Идут нічку, идут другу,
 З собов ведут Крамарову,
 А на третю льнгли спати,
 Крамарову зневажати.
 Вісім братів льнгло спати
 А дев'ятий вартувати!
 Йили тоти розмовляти,
 Крамарову сї питати :
 Скажи, скажи, Крамарочко,
 Котрого ти бай родочку?
 Ой я роду великого,
 Ой я батька багатого :
 Була вдова Романова,
 Вна сиділа близько двора,
 Она мала дев'ят синків,
 Дев'ят синків і т. д.

*повторяє Крамарова початок оповідання, а кінчить его
ось як :*

„Крамарика на смерть збили,
 Крамарьитко розстріляли,
 Крамарову з собов взьили,
 Людий, Бога зневажили!
 Встаньте, братя, не лежіте,
 Най сонце на нас не сьвіти!
 Вже під нами земля горит:
 Межи нами сестра лежить!
 Той си гріхів спокутув,
 Котрий річку переплив.
 Вісім братів не вернуло,
 Вісім братів утонуло!
 Лиш дев'ятий переплинув,
 Той си гріхів спокутував!

(Олекса Проценюк з Бервінкової).

12. Ой мала Гребенючка та два сини рідні,
 Вірьжъпла на війночку до самої Відні.
 А від Відні до губернії, з губернії до Львова,
 Бувай, жінко Катеринко, будь міні здорова.
 А ти мамко, а ти мамко, будь на ню ласкава,
 Шоби-с жону Катерину не позбиткувала.
 Але стара Гребенючка на то не турала,
 А до сина Гребенюка дрібне листе слала:
 Шо ся жона Катерина розльншпартувала,
 Їнки були сиві коні, она розпродала.
 Їнки були сиві коні, вона розпарувала,
 Їнки були шрубальита, пороз'їхувала.
 Віходь, сину Гребенюку, із тої війночки,
 Війди, війди, Катеринко, на нові брамочки!
 Она війшла, она війшла, на порозі вмлїла,
 Їнк си мавш, мплий мужу, давно ті-м видїла.
 А посьгигнув Гребенюк по дорогі мечі
 І втьив жіяці головочку попри самі плечі.
 Відтак пішов Гребенюк до тої стайнички:
 Пустші лишив, красші найшов сивії конечки.
 Та увійшов Гребенюк до тої комори,
 Пустші лишив, красші найшов богаті убори.

Відти пішов Гребенюк до того покою :
 Сидь, сидь кухаречки на вкруг коло столу.
 А стара Гребенючка не сиди', не лежи',
 Але мале Гребенютко на рученьках держи'.
 Ой йнк бих я, моя мати, не важив, не важив,
 Ізтьвив бих ти головочку відразу, відразу.
 Шо же тобі моя жінка такс провинила,
 Шо ти того подвірничко кривицев сповнила ?
 Треба моїй Катеринці трунву изробити,
 Але злотом позлотити, сріблом покостити.
 Тра попови заплатити білими вівцьими,
 Щоби єї поховати з йисними свічьями.
 Треба дати білі вівці ше й білу корову,
 Шоб ї файно відпровадив до самого гробу.
 Війшов з хати Гребенючок та йив голосити :
 Збавила ми мама жінки, не маю з ким жити !
 Війшов, війшов Гребенючок та на вішну браму :
 Розступи ої, сира земле, най у тьї потану !
 Війшов, війшов Гребенючок та на вішну гору :
 Розступи си, сира земле, най у тобі втону !
 Кувала ми зазулицьї тай кувала-вила,
 Ой та вже Гребенюцї співанка скінчена.

(Криворівля).

13. Ой мала Гребенарка два синочки рідні,
 А она їх вірьнжьбила до самої Відні.
 Але з Відні до Тернова, з Тернова до Львова,
 А ти, жоно Катерино, бувай ми здорова.
 А ти, мамко Гребенарко, будь на мнєи ласкава,
 Шоби жону Катерину ше й не збиткувала.
 Але тота Гребенарка на то не турала,
 Але на ту Катерину дрібне листє слала.
 Йнке було господарство, вна го змарнувала,
 Йкикі були рижі конї, она їх продала.
 А віходи' Іваночок раненько з війночки :
 Війди, війди, Катеринко, отвори брамочки.
 Але війшла Катерина, на порозі вмлїла :
 Дружиночко моя люба, шо-сми тьї уздрїла.

Вітьгає Іваночок так дорогі мечі,
 Істинає головочку понад самі плечі.
 А шо це ти, Катеринко, таке завинила,
 Шо ти повні тай хорімці кривцев сповенила?
 Але пішов Іваночок до свої стайнечки :
 Пустші лишив, краці найшов рижії конечки.
 Але пішов Іваночок до свої комори :
 Пустші лишив, краці найшов дорогі убори.
 Але пішов Іваночок так до свого двору :
 Сидьби, сидьби кухаречки рьйдом коло столу.
 А йик бих тьби, моя мамко, не вважьив, не вважьив,
 Зараз бих ти головочку до землі уложив.
 Та йик бих я та не вважьив на малу дитину,
 Істьив бих ти головочку на малу годину.
 А віходи', Іваночок, тай за нову браму :
 Розстуци сї, сира земле, най у ті потану.
 А віходи' Іваночок на високу гору :
 Смерте-ж моя дорогая, зістріть сї зо мною.
(Жабє).

14. Ой кували зазулицьї пишно в полонині,
 Йик убили браті Леся в глібокій долині.
 Йшов си Лесик іскупати на велику ріку,
 А за кого его вбили? За пишну Маріку.
 Марічка Василька мала, Лесика кохала,
 Штири рази штири посла на день посилала.
 А за пійтим, пійтим разом сама му сказала:
 Лиши-ко ти, Лесеньитко, читати, писати,
 Іди-ко ти, Лесеньитко, д' мені почувати.
 Ой прийшов він до Марічки, баба місит тісто:
 А де, бабко, Василь дів си? — Поїхав у місто.
 Прийшов я до вас, бабусю, ци ви мені ради?
 Бою я си, бабусечко, великої зради.
 А не бій си, Лесеньитко, зради пійничкої,
 А побудь-ко хорошенько в Міцьки*) солодкої.
 Ци солодка, ци не дуже, то я її люблю,
 Відев же я, бабусечко, жите своє згубю.
 Та не бій си, Лесеньитко, жите ти не згубиш,

*) Маріечки.

Скажи мені вірну правду, чи ї щіре любиш ?
 А мав бих я, бабусулько, її не любити,
 Не хотів бих молоденький до неї ходити.
 Війшов Лесик до Марічки, йив си підривати,
 А чельидник штрик до сгайні коника сїдлати.
 Ой, Господи, поможи мні коньби осїдлати,
 Поможи ми, Господоньку, ткачьи доганяти.
 А, Господи, поможи мні сїсти вороного
 Та поможи догонити Фльошку молодого.
 Ой та він его здогонив в Буківци на мості :
 А вертай си, гордий ткачу, маеш дома гості !
 Ой у тебе Бадульчик не та и співає,
 А за тебе молодого гадку не гадає.
 Ой йив ткачик прудко, прудко коньби завертати,
 Ой йив ткачик у тїм чьсї злу гадку гадати.
 Ци ти знаеш, чельиднику, шо маем зробити ?
 Ми маемо сеї ночи Бадульика вбити !
 Я си бою, Васильчіку, его зачепити,
 Йик исхоче Бадульчик, може обох вбити.
 А не бій си, дурний хлопче, ми когос найдемо,
 Озмін собі Лесюка тай відтак підемо.
 Йив же ткачик Лесюка винцем підпивати,
 А Марічка молоденька в вікна зазирати.
 Подиви си, Марічко, в горішну квартиру,
 Подиви си, он там стоїт Василь на подвірїю.
 Стоїт Василь на подвірїю та ше з ним три люде,
 А йик тебе, хло', допадут, то смерть тобі буде.
 А не бій си от, Марічко, я їх си не бою,
 Пістольита набиванї, я їх си не бою.
 А они си порадили, віштрикли на ганок :
 Пусти, пусти, Марічко, бо я твій коханок.
 Ой Марічка молоденька слезки утирає,
 Але пішла молоденька, дверці розмикає.
 Добрий вечір, панї дьиче, а йик ти си маеш ?
 Ми си видит, панї дьиче, Маріку кохаш ?
 Я Маріку не кохаю, вна мене кохала,
 Штири рази штири післи на день посилала.
 А за пїнтим, пїнтим разом сама ми сказала :
 А лиш-ко, Лесеньятко, читати-писати,
 Іди д' минї, Лесеньятко, нічку ночувати.

А я лишив на тій книжці читати-писати,
 Та і прийшов до Марічки нічку ночювати.
 А лиши ти, пане дьнче, пусте говорити,
 Бо ти маєш сеї ночі в сирій землі гнити.
 Ой узьили, взьили Леська попід білі боки
 Тай завели Лесеньитко в потоки глібокі.
 Війшла Міцька на подвірє та йшла плакати,
 Штефаночок-товаришок набігав д' хаті:
 Добрий вечір, відь, Марічко, а де Лесик дів си?
 Тепер Лесик молоденький вечерниц наїв си.
 Штефаночку-товаришку, не дай его вбити,
 А я буду йик ніч так день Бога все просити.
 Ой йик уздрів товаришья Лесик коло себе,
 Та узьив він пістольитко, вістрілив із него.
 Штефаночку, Штефаночку, не дай мене вбити,
 А будім си по братански до смёрти любити.
 А не бій си, Леську дьнче, будім си питати,
 А за що тобі ці збуї хотья житья взяти?
 Ой кували зазулицьы, дві разом завили,
 А дубцьыми молодими всіх нараа укрили.
 Ой будім їх бити, бити, шоби памньятали,
 Коля дьччка молодого від Маріки бралп.
 Ой, братчики-сокільчики, лишіт кости терти
 Та дькови не скажіте до самої смерти.
 Ой кувала зазулицьы, відь друга завила,
 Уже си Бадулькови співанка скінчила.
 Ой кувала зазулицьы так на стояночку,
 Подьякуйте міні, газди, за су співаночку.

(*Мих. Потьих, Криворівня.*)

15. Пішов, пішов Николайко у поле орати,
 Лишив свою Одокійку дома домувати.
 Ой лишив він Одокійку зо стареньким дідом;
 Надіет си Одокійки з рацішнім обідом.
 Доорав си Николайко до густого лому,
 Хочє конї розпрьгати та іти до дому.
 Він коньки порозпрьгав тай пішов до хати:
 Дітиньита заемучені: та де ваша мати?
 Ой пішла бо наша мати у гай по корови
 Та там мама ісказала: Будьте ви здорови.

Пішла, пішла наша мати у гай по тельята,
 Та нам тогди ісаказала: Вічні сиротьята.
 Ой кинет ся Николайко до нової скринки:
 Нема добра, нема скринки, нема Одокійки!
 Ударив єї Николайко по полах руками:
 Діти мої дрібненькіі, пронав же я з вами!
 Осїдлай-ко, наш дьидику, коньи вороного,
 Та піди-ко, наш дьидику, там до тесьи свого.
 Та осїдлав Николайко коньи вороного,
 Пішов, пішов Николайко ба й до тесьи свого.
 А як прийшов Николайко та зачъив питати:
 Та ци суда Одокійки меї не видати?
 Ой видати тай чувати на широкім поли,
 В тїлиночку вигравас з сїренькими воли.
 А він єї йик там найшов, зачъив єї бити,
 Але жиди-жидовини зачъили просити.
 А ви, жиди-жидовини, ви не наша віра,
 Уже досить Одокійка в мене хлїба зїла.
 Ой бив же він пока бив та поклав на лавку,
 Изтъиг з неї лудиньи й сорочку-кривавку.
 Пішли післи по дьидика та по її неньку,
 Та убрали Одокійку в сорочку біленьку.
 Уробили Одокійці хрестичок з береста,
 Поховали Одокійку долів лиць до хреста.
 Ой кувала зазулицьи он коло Менчыла,
 Уже цїй си Одокійці співанка скінчила.

(*Ясенів гор.*)

16. Ой кувала зазулечка та поїд завірьи,
 А приходить ледїничок на нове подвірьи.
 А приходить ледїничок та йив си питати:
 А чи можна, дівчинонько, старости прислати?
 Ой та можна, ледїнику, старости прислати,
 Але йик єї побізувш три-зільи вкопати.
 Ой осїдлав я коника та пішов горами,
 Там найшов я три-зільичко межи кичирями.
 Ой и злїз я із коника тай зачъив копати,
 А зазулька прилинула тай йила кувати:
 Лиши, лиши, ледїнику, копати три-зільи,
 Бо вже в твої дівчиночки сегодні весїльи.

Ой сїдай ти на коника, на срібне сїделце,
 Поїдь, поїдь дивити сї дівці на деревце.
 Ой сїв же я на коника тай цорк у підкови,
 Поїду сї подивити дівчинї на брови.
 Прийшов ледїнь до дівчини на вї задвірьн,
 Подивив сї у віконце, там вї весїльн!
 Излїз ледїнь із коника тай став назад хати,
 Йили-ж ему чемнї газди горівки давати.
 Дькую вам, чемнї газди, за вашу горівку,
 Я прийшов заговорити зо три слови з дївков.
 Ой и вийшла дівчинонька из нової хати :
 Чи ти гнївний, ледїнику, шо не йдеш до хати ?
 Не так гнївний, любко люба, а як минї сумно,
 Шо я ходив та копати три-зїльчко дурно.
 Правов ручков ледїничок зїльн ісправляв,
 А лївою, а лївою саблю досїгав.
 Ой у тїй ми полонинцї трава повелїла,
 Ой і на чьсь дівчинонцї голова злетїла.
 Ой сьиду я на коника тай їду до дому,
 Най не буде дівчиноньки нї минї нї кому !
 Ой сьиду я на коника тай їду до хати,
 Уже тота дівчинонька не ме більш брехати.
 Ой куст ми зазулечка та попід Менчила,
 Вже сї моя сїваночка отгепер скінчила.

(Криворївля).

17. А був же я в Путилові, зїйшов на підгірє,
 Та прийшов я до дівчини, шо дівчина дїє ?
 Ой прийшов я до дівчини, та до вї хати :
 Ой ци можна, дівчинонько, старости післати ?
 Та можна би, ледїнику, в старости післати,
 Але треба, ледїнику, трозїлє дістати.
 Ой сїв же я на коника та махнув сьвітами,
 Та найшов я трозїльчко аж межи горами.
 Ой излїз я из коника та зачївв копати,
 Прилетїла зазулечка, зачїла кувати :
 Лиши-ко ти, ледїнику, трозїлє, трозїлє,
 Бо дівчина зобрехала, в неї вже весїлє.
 Ой сїв же я на коника та гайда та гайда,
 Приїжжу я до дівчини, а то такой правда.

Дають мені їсти-пити доброї горівки,
 Заговори, ледінику, хоть слово до дівки.
 Не хочу я їсти-пити доброї горівки,
 Тай не буду говорити і слова до дівки.
 А чо тобі, ледінику, кровцьи на подїлку,
 Ой я скажу вірну правду, шо-м зарівав дівку.
 (Яворів).

18. У нашої Марисеньки мальовані приспи,
 На тих приспах, на тих приспах козаченьків триста.
 Один із них Марисьичку за ручку тримає,
 Другий козак до Мариськи з боку промавляє.
 Котрий із вас Марисечці трозілі дістане,
 Той із любов Марисечков до слюбочку стане.
 Кует мині зазулицьы тай не перестане,
 Є у мене, товариші, три коні на стайни :
 Один коник, ворон чорний, другий біл біленький,
 Але третій мій коничок як голуб сивенький.
 Але тим я чорним конем до морьи доїду,
 Але тим я білим конем море переїду.
 Але тим я третим сивим в Чорногорі стану,
 Але тим я сивим-третим трозіле дістану.
 Там зліз козак із коника та зачъив копати,
 Прилетіла зазулечка, зачъила кувати :
 Ой лишы ти, козаченьку, копати трозіле,
 Бо у твої дівчиноньки в уже весіле.
 Ой сів же я на коника, та гайда, та гайда,
 Приїзжу я до дівчини, аж то усе правда.
 Ой взъив же я дівчиноньку за білу рученьку,
 Та звів же я дівчиноньку та там на долинку.
 А весіле си гадає, шо вітрик повіяв,
 А то козак молоденький та шабельку війняв.
 А весіле си гадає, — вода зашуміла,
 А то моїй дівчинонці головка злетіла.
 (Космач).

19. Ой ходив, ходив парубочок тай пошід йпвірьи
 Тай прийшов він до дівчини на єї подвірьи.
 Ой прийшов він до дівчини та зачъив питати :
 Ци би можна, дівчинонько, старости прислати ?
 Можна тобі, ледінику, старости післати,
 Йик ти лишень єї бізуаш три-зіле дістати.

Пішов ледїнь гороньками тай полонинками
 Тай находит три-зільчико під кичірочками.
 Изліз же він из конника тай зачїв копати,
 А зазулька прилинула, тай стала кувати :
 Не копай ти, ледїнику, тай тото три-зільи,
 Бо дївчина зобрехала, у неї весільи.
 Ой сьиду я на коника, йду мамці казати,
 Не ме тая дївчинонька вже більше брехати.
 Осїдлаю я коника у срібне сїделце,
 Піду я сї подивити дївці на деревце.
 Ой прийшов він до дївчини тай став назад хати,
 Стали єму люде добрі горівки давати.
 Не хочу я, люде добрі, вашої горівки,
 Лиш я маю говорити три слові до дївки.
 Війшла, війшла дївчинонька все из тої хати :
 А чо ти си та нагнївав, шо не йдеш до хати ?
 Не так я си та нагнївав, йик бо мені сумно,
 Шо я ходив за трияїлем, шукаючи дурно.
 Та зачїв він правов руков зіле подавати,
 А лївою зпоза коньи палаш вітьгати.
 А йик тота маковина тай пополовіла,
 О так бо тій дївчинонці голова злетїла.
 Ой сьиду я на коника та вдарю в шідкову,
 Тепер тота дївчинонька нї мені нї кому.
 Ци від Бога, ци від людий таке повелїне,
 Перше було весільчико, тепер посьиживне.*)

(Іван Дутчых, Жабє).

20. Ой прийшов я до дївчини та став і питати :
 Ци не треба, дївчинонько, старости прислати ?
 Ой треба би, ледїнику, старости прислати,
 Але треба вперед піти трияїльи вкопати.
 Ой сїв ледїнь на коника, пішов кечорами,
 Та ізнайшов трияїльчико під полонинами.
 Як зачїв він трияїльчико копати, копати,
 Прилетїла зазулечка тай йшла кувати.
 Та лиш-ко, ледїнику, трияїльи копати,
 Бо в дївчини весільччка зачинают в хатї.
 Ой сїв ледїнь на коника, прийшов у тиль хати,
 Зачьили му старі газди горівки давати.

*) Похорони.

Ий не хочу, любі газди, вашої горівки,
 Лише дайте зговорити три слові до дівки.
 Увійшов він у хорімці: Сороківця міню!
 А дівчина спід віночка: Шо хочеш, ледію?
 А він зіле правов ручков з пазух витягає,
 А лівою дівчиночці шию ізтинає.
 Ци чули ви, люде добрі, таку новиночку,
 Шо вбив ледінь дівчиноньку та ше у віночку.

(*Ясенів гор.*)

21. Кувала ми зазулечка в саду на озниці,
 Ой имили Уштулюка *) горі в Йиблонци.
 Йнк го ймили, кочували ріков у горіще,
 Одні несут пистольита, а другі оріжьи.
 Одні несут пистольита, а третії роги,
 Оце тобі, Уштулюку, остатні дороги.
 А йнк йнго вже пригнали в горіще до двору,
 Прийшли газди, аби взнати за свою комору.
 Ой на ручки та ланцушки, на ніжки скрипиці,
 Відай тобі, Уштулюку, не знат молодиці.
 (А він каже): Молодиці йнк зірниці, дівчыта йнк сонце,
 Не трохи я находив єї попід їх віконце.

(*Ясенів гор.*).

22. Ой війду я на Магурку, Магурка біленька,
 На Магурці іскладена співаика новенька.
 Попід тоту Магурочку изродили рижки,
 Але пішли на Устріки головні опришки.
 Зазулька ми закувала попід крилця жовта,
 Але пішла за Штулюком устьїріцка ровта.
 Зазулька ми закувала в млині на лотоках,
 Уштулюка они ймили в середних Розтоках.
 Але йнк его имили близько коло Річки,
 Йнк зачыли его бити, треба було свьічки.
 Йнк зачыли его бити, стали си питати,
 Де ти гадав, Мироньку, зимку зимувати?
 А у моім городечку зелененький поліг,
 Гадав зимку зимувати, де би ми Біг поміг.

*) Штулюк був опришком, товаришем Довбуша.

Ой меш ти зимувати не по своїй воли,
 Але меш ти зимувати в тьиженькій неволи.
 Не сам буду зимувати в тьиженькій неволи,
 Ше й буду я покликати товариші свої.
 Їнк звязали Мироночка та взяли в горіща,
 Одні несут пистольита, а другі оріжа.
 Одні несут пистольита, другі несут роги,
 А вже-ж тобі тай, Мироне, остатні дороги,
 А вже-ж тобі тай, Мироне, остатні дороги!
 В Бервінкову го привели вперед ід дворови.
 У тій мені Бервінковій отворені двори,
 Кождий гаада там питає за свої комори.
 Ой стійте ви, люде добрі, не бійте ся в двори,
 А не лише я сам ходив у ваші комори.
 Але ходив Спунів хлопец тай Мокій Буруків,
 Ходив третій из Летчини Яків Крамаруків.
 Але то все, що ходили, то все були дурні,
 Не такі зо мнов ходили господарі буйні.
 Але тоти, що ходили, в селі у громаді,
 Они були усе мені таки на пораді.
 Бодай тобі тай, Штулюку, три смерти дивненські,
 Молоду-се жінку лишив тай діти дрібненські.
 А ти лишив діти дрібні тай молоду жінку,
 А ти узяв кріс на плечі, пішов на мандрівку.
 Ой пішов ти на мандрівку, мандрував, воював,
 А йнк упав перший свіжок, гонор же твій пропав.
 З першим снігом гонор пропав, так йнк в поли чічка,
 А хто его відобрав? Наш панок Герлічка!
 Ой той панок, той Герлічка, той его відобрав,
 В штири рьди він зелізо на него взяв поклав.
 Бодай тобі, Герлічку, сам Господь у панстві,
 Шо на добре научивш діти господарські.
 Шо на добре научьєш, шо на добре учиш,
 По сім неділь до помосту прикованих мучиш.
 Зауленька закувала тай коло Менчила,
 Штулюкови співаночка тепер си скінчила.

(Іван Дутччик, Жабє).

23. А я піду в полонинку а в тому Берію,
 Співаночки заспіваю, бо співати вмію.
 Мут весночки наставати, зазульки кувати,
 Їнкує чутя новиночку, не можна казати.
 Їнкує чутя новиночку, не можна казати,
 Пішов Штулюк из Мироном села воювати!
 Топірці їм нароблені из самої стали,
 Почьив Штулюк из Мироном воювати папи.
 Топірці їм нароблені из самої бльихи,
 Пішов Штулюк из Мироном воювати Љихи.
 Їнк лиш учув се пан Каштан*), та йив си казати:
 Ни так би си на Штулюка треба постарати.
 Та перечув тото Штулюк, йив наказувати,
 Іти-ж би нам в Довгополе Каштана йиднати.
 Їнк пішли вни в Довгополе Каштана йиднати,
 Тай вмили го вже бити, бити та рубати.
 Їнк зачьили вже Каштана бити тай рубати,
 Їили тіло по букатї котюгам метати.
 Їнк они си обернули на зелену річку,
 Каже Мирон Штулюкови: зажжім псови свічку.
 Бодай тебе, Миронику, тай я твою мати,
 Ци ти не чув, як тот казав, для нас си старати?
 Ци ти не чув, йнк тот казав, для нас си старати,
 Та ше бис си вертав псови свічку зажегати?
 Идім-ко ми, хло, косити зелену отаву,
 Бо сонечко понад захід, не вийдем на стаю.
 Ой війшли вни, хло, на стаю тай заговорили:
 Їнк ви дома, любі газди, тай йнк домарили?
 Не чули ви домарики йнкої новини?
 Ми лиш чули в Довгім поли, шо Каштана стьили!
 Ой пішли вни в полонинку тай в полониночку,
 А там собі набивали остріжні стрівбочки.
 Ой поки їх набивали, вни си не бойили,
 Їнк уздріли тверду ровту, вни си подрижьили.
 Сеї почи о півночи, йнк когути піли,
 Қікайте ви, годні хлопці, ровти вас обсіли.
 Кікав Штулюк, кікав Мирон, кікав і Борсуків,
 З того боку волоского Їнків Крамарюків.

*) Зарядця в Довгопесті.

Ой кували зазулички, кували тай вили,
 Радуйте сі, підгорьниці, вже опришків ймили.
 Задзвонили в Манастирськім у чотири дзвони,
 Ой вкували вже Штулюка на воронім кони.
 Прилекіли зазулечки, кували тай вилп,
 Пошід коші вороненькі голови схилили.*)
 А як же їх изсилали, дали в село знати,
 Привели вже Уштулюка у новенькі хати.
 Але-ж тоті пани в рьїді шют, під'охотують,
 А молоді, годні хлопці, в кайдани бльхують.**)
 Зарикала ми в череді коровка сіренька,
 Заплакала на Штулюка дитинка маленька.
 А вдарили у два дзвони а в треті цимбали,
 Пороли вже Уштулюка на жидівській брамі.
 Ой коби ми не пісочок, не піскові багна,
 Склала снесу співаночку Крамарева Анна.
 Йїк учула Уштулючка тай заголосила,
 Тепер вже си Штулюкова співанка скінчила.
 (Мих. Гутинюк, Жабє).

24. Серед села Ясенова неслава сі стала,
 Парасочка сьїрувала одинчика Йвана.
 Йїк она го сьїрувала, серце го болїло,
 Йїк то мамка перечула, мамчіне болїло.
 Чи ти, Йванку, з коня падав, чи ти, Йванку, вбив си,
 Чи ти, Йванку, від Параски чьїрів поживив си ?
 Ні я, мамко, з коня падав, ні я, мамко, вбив си,
 Лиш я, мамко, від Параски чьїрів поживив си.
 Не плач-ко ти, моя мамко, на мене, на мене,
 А плач-ко ти на Параску, що чьїрує мене !
 А у того Іваночка сосна перед хатов,
 Пішлїт-ко ви, моя мамко, по первого брата.
 А йїк прийшли перві братя, шапки познимали :
 А хто тебе учьїрував, одинчику Йване ?
 Положіт мя, перві братя, на білу подушку,
 Самі підїт та приведїт Парасочку душу.
 Ой йїк прийшла Парасочка, стала у порога,
 Заболїла Іванчика серце тай голова.

*) Вели їх на конях головами в долину.

**) Їм бляхами руки і ноги обслїдали.

Ой йик прийшла Парасина, у порога стала,
 Йик Йванко заговорив, она заплакала.
 Йик Йванко заговорив, она заплакала :
 Розкажи ми, Парасочко, в чім-ес чари дала ?
 Я ни в зілю, ни в коріню, я ни прибирала,
 Двоє йиблок заа пояса їсти-ем ти дала.
 Йик Параска розказала, сіла на припічку,
 А Йванка ізкладают, зажигают свічку !
 Йванка несут, коня ведут, кінь головку клонит,
 Парасочка молоденька ручки собі ломит.
 Не плач-ко ти, Парасино, молоденька моя,
 Лишью ти коничика, від коника зброя.
 Лишью ти коничика й від него зброя,
 А хто мет тьв цюлювати, Парасочко моя ?!
 Ой у моім городочку зелененький зварिश,
 Хиба з тобов заговорит Йванків товарнш.
 Йванко буде в землі гнити, Параска ме жити,
 Прийди, Пара', на гробочок хоть заговорити.
 Прийди, Пара', на гробочок зеленев доріжков
 Та стань собі конец голів свойов білов ніжков.
 Та стань собі конец голів, ше й тупни ногою :
 Иваночку, порадочко, говори зо мною.
 Кладу камінь ид головці, камінь не говорить,
 Иванко мні не родина, серце мене болит.
 Иванко мні не родина тай не родиночка,
 Болит мене дуже серце, з верхи головочка.
 Головочка мене болит, я головку звязжу,
 За тобою, Иванчику, вірну правду скажу.
 Иваночку, порадочко, порадочко мила,
 А шо тобі на гробочку черешня зацвила ?
 А най цвите, а най цвите, від' она відцвите,
 Иваночко до Параски ніколи не прийде.
 Та набери, Парасочко, біленького цвїту,
 Щїре за мнов Бога проси, на сїм Божїм свїті.
 Озми, Пара', та пісочку, посип на гробочку,
 Молоденькі най співають цесю співаночку.
 Ой коли ме той пісочок черешні родити,
 Тогди Йванко до Параски буде приходити.
 Зазулька ми закувала тай коло Менчила.
 Иванкови і Парасці співанка скінчена.

(*Асенів гор.*).

25. Ішло вoськo з полонинки, забуло виделцьи,
 Заболіло Йванка-панка в полонинці в серци.
 Ци ти, Йванку, впав з коника, ци ти, Йванку, вбив си,
 Ци ти, Йванку, у Параски чьирів поживив си?
 Ні я, мамко, впав з коника, ні я, мамко, вбив си,
 Лиш я, мамко, у Параски чьирів поживив си.
 Ой узьили Йванка-панка на білу подушку,
 Та післав же ба й він собі по Параску-душку.
 Та йик прийшла Парасочка, у порога стала,
 Йик Іванко запитав си, она заплакала.
 Парасочко моя люба, ти моя щіренька,
 Ци ти мене зчьирувала, та ци твоя ненька?
 Ні я тебе зчьирувала, та ні моя мама,
 Лиш я тобі зза пояска двоє йиблок дала.
 Пішла-ж моя Парасочка, сіла у запічку:
 Уже мому Іванкови засвітили свічку.
 Та йик свічку засвітили, тиха ему мова,
 Ой лишив си кінь вороний і вся его зброя.
 Йванка несут, коньи ведут, кінь головку клони,
 Парасочка зааду іде, білі руки ломі:
 Постіль моя застелена, хто ме на нї спати?
 Біле личко, чорні очи, хто ме цюлювати?
 А я дам вам, ледіники, по пів червоного,
 Принесіт Іванка-панка до вічного гробу.
 Ой дам я вам, ледіники, усі білі гроші,
 Лиш припадьте на колінки та віпросіть прощі.
 Ой кувала зазулицьи та коло Менчила,
 Отспер сі Іванкови співанка скінчила.

(Микола Потьих, Криворіччя).

26. Серед села Ясенова неслава си стала,
 Зчьирувала Парасочка одинака Йвана.
 Йик вона го зчьирувала, в серци го боліло,
 А йик мамка за то вчула, мамка обімліла:
 Ци ти, Йванку, з коньи упав, ци ти, Йванку, вбив си,
 Ци ти, Йванку, від Параски чьирів поживив си?
 Ні я, мамко, падав з коньи, ні я, мамко, вбив си,
 Лиш я, мамко, від Параски чьирів поживив си.
 Не плач-ко ти, моя мамко, на мене, на мене,
 Але плач ти на Параску — зчьирувала мене.

Ой прийшли та перві братя, шьпкн поздоймали :
 А хто-ж тебе изьвирував, одинчіку Йване ?
 Послухайте, перві братя, буду вам казати :
 Шо йик любиш чужу жінку, не йди їй до хати.
 А слухайте, перві братя, буду говорити,
 Що йик любиш чужу жінку, не піймай си взяти.
 Положіт мньи, перві братя, на біленьку гуглю,
 Ідїт менї тай приведїт, кого щїро люблю.
 Положіт мньи, перві братя, на білу подушку,
 Ідїт менї тай приведїт Парасину-душку.
 Прийшла, прийшла Парасина, у порога стала,
 Йик Іванко заговорив, она заплакала.
 Йик Йванко заговорив, она заплакала :
 В чїм-єс менї, Парасинко, тоти чьїрі дала ?
 Нї я в зїлю, нї в корїню та не прибирала,
 Йиблок двое зза пояса зїсти-м тобі дала.
 Зазулька ми закувала на зеленїм бучку,
 Чьїрі тобі їсти-м дала в червонїм йиблучку.
 Парасинка молоденька стала у порога,
 Заболїли Іваночка і серце й голова.
 Парасинка молоденька стала на запїчку,
 Іваночка ізкладают, засвїтили свїчку.
 Йванка несут, коньи ведут, кїнь голову клонї',
 Парасина молоденька руки собі ломї'.
 А не плач ти, Парасино, солоденька моя,
 Коничок ти сї лишньє, від коника зброя.
 Нїжки мої біленькїї, куда ви ходили,
 Анї д' горї, нї в долину нїгде не блудили.
 Постелечка застелена, хто в нїй буде спати,
 Личко мєв, йик калинка, хто ме цюлувати ?
 Кладу камїнь ід' голові, камїнь не говори',
 Йванко менї не родина, серце мене боли'.
 Йванко менї не родина, тай не родиночка,
 Серце мене болит, болит, зверха головочка.
 Головочка мене боли', я головку з'йижу,
 Ой тотото за Іванком вірну правду кажу.
 Вийди, Йванку, на стоянку, там, де я стояла,
 Під біленькими нїжками травичка зівяла.
 Прийди, Пара', на гробочок зеленєв дорїжков,
 Та стань менї на гробочок своєв білов нїжков.

Та стань мені на гробочок та тупни ногою :
 Іваночку-порадочко, говори зо мною.
 Іваночку-порадочко, порадочко мила,
 Чого-ж тобі на гробочку черешньи зацвила ?
 Та най цвите та най цвите, най она відцвите,
 А ви мене молодого відси не приждете.
 А набери, Парасинко, біленького цвітку,
 Щіре за мньи Бога проси на сім білім сьвітку.
 А йик ме той сухий цвіток черешві родити,
 Тогди Іван до Параски буде приходити.
 Йик Йванка молодого у йимку спускали,
 То Параску молоденьку на смерть сповідали.
 Йик Йванка молодого у йимку спустили,
 То Параску молоденьку вже до смерти змили.

(Іван Дутчых, Жабе.)

27. Ой кувала зазулечка, жьнлібно кувала,
 Йик Параска зьчирувала парубка Івана.
 Йик она го чьирувала, то в серци боліло,
 А йик мама за се вчула, в мами серце вміло.
 Ци ти, Йванку, з коньи падав, ци ти, Йванку, вбив си,
 Ци ти, Йванку, від Параски чьирів поживив си ?
 Ой я, мамко, з коньи не впав, я з коньи не вбив си,
 Лишень, мамко, від Параски чьирів поживив си !
 А йик прийшла Парасочка тай в порога стала,
 Тогди Йванко запитав си : з чім-єс чьирів дала ?
 Так я тобі, Іваночку, все не прибирала,
 Лишень, лишень двое йиблук з'їсти тобі дала.
 Йикі тоти йиблушечка гіркії, гіркії,
 Певно у тих йиблушечках гадинки лютії.
 Йик зачьили гадиночки попід серце вити,
 Ой не дали Іванкови вже на світї жити.
 А йик прийшла Парасиньи тай стала в запічку,
 Тогди Йванчик сказав, сказав : зажжи, мамко, свічку.
 А матінка рідненькая свічку зажгає,
 Парасочка за Йваночком таки си минає.
 Куєт мнї зазуличка новариш, новариш,
 Не плач пусто, Парасочко, сесе твій товариш.

Йик уже я не питаю товаришья твого,
 Я сї д' личку притульню, то вже нї до чого.
 Ой кує ми зазуличка, сїдає у грушу,
 Скінчила сї співаночка, прости, Боже, душу.
 (Юр. Пуршега, Голови).

28. Гафієчка, покійничка, душка віщувала,
 А йик пішла на вигоду, пила тай гуляла!
 А йик пішла на вигоду, пила тай гуляла,
 Аж сонічко понад вечір, домів сї збирала.
 Зазулька ми закувала нязко в оборозї,
 Та зістрїтив Семеночок бї на дорозї.
 А у мене у городї зелененьке зїле,
 Питає ся він у неї: куди йдеш, Гафіє?
 Але в новім побоїку йили кури піти:
 Йду, Семенку, вже до дому, лишила-сме діти.
 Тїлько вна сї вговорила, тїлько си набула,
 Йик ударив тричі пласом, то си не кинула!
 Зазулька ми закувала понад бережочок,
 О так Семен Гафієчку убив на чьисочок.
 А йик убив Гафієчку, то перехрестив си,
 Поможи ми, милїй Боже, абїх не барив си!
 Ишов Семен молоденький до білої днини,
 Абї єму на Скуповїй зорї зазорили.
 А йик прїйшов на Скупову, сїв люльку курити,
 Ишли людї з Погорїлця, йили говорити.
 Ишли людє з Погорїлця, з ними два Вірменя,
 Стали єго питати сї: Куди йдеш, Семене?
 А я иду воду брати из броду крутого,
 А я иду поза воду до братчика мого.
 А йик прїйшов до братчика, ковтує у одвірки,
 Цускай·ко ти мене, брате, меш пити горівки.
 Але що ти, Семеночку, закривавив півки?*)
 Але дай ми, брате, покій, я вбив на смерть жінку.
 Зазулька ми закувала, сїла на причівки,
 Дай ти, Боже, Гафієчко, легкі супочівки!
 Але в войску у турецкім, бой самї Мадяри,
 Семенкови засудили вічні кримінали.
 Зазулька ми закувала тай коло Менчила,
 Отепер сї Семенкови співанка скінчила.

(Ясенїє гор.)

*) Поши.

29. Ой куєт ми зазулиця отам на смерічці,
 Ой стала сї новиночка в Дїдушковій річці.
 Коби така новиночка аби славна була,
 Але бо се новиночка : Лупаючка рула!
 Ой куєт ми зазулиця все попід Мокричи,
 Поверх Федя Лупаючка коровочки кличе.
 Ой куєт ми зазулиця, кує, вививає,
 Ой ходит вна поверх Федя, за него не знає.
 Йпк ти, Юрку, Парасочку все хочеш кохати,
 То ти зітни того Федя, не меш грїха мати.
 Ой не знаю я, сестричко, йик би его стьбити,
 В котев піни *) наметати, бануш замішьбити.
 Ой куєт ми зазулиця з великої вісти,
 Ходи-ко ти, Федю, в хату, банушу із'їсти.
 Ой куєт ми зазулечка, сьїде на ворину,
 Нема тепер Юрка дома, пішов у долину.
 Ой куєт ми зазулечка в городї на стерни,
 А йик вшов Федьо в хату, Юрко був за дверми.
 Ой увійшов Федьо в хату тай не спостиг сїсти,
 Дає ему Марїєчка з печи бануш їсти.
 Бере Федьо та тот бануш, нічьо не гадає,
 А Юрійко назад него сокирков махає.
 Ой кьив Юрко раз сокирков, другий раз махнув си,
 Та так йїго зараз искьив, шо й раз не кинув си.
 А йик Юрко его искьив, укік у хороми :
 Шо я тепер наробив, най-же Бог боронит.
 Ой у моїм городечку зелененькі квіти,
 Ой знав Юрко, йик искьїти, не знав, де го діти.
 Ой куєт ми зазулиця, сидит на ворини,
 Ой ми его поховаєм в горішнюю йїму.
 Ой куєт ми зазулиця, сивенька зазулі,
 А я его поховаю межи барабулі.
 Носит Федьо каміньчико, Параска ломочок,
 Шоби ніхто та ни пізнав, шо там Федорочок.

(Юрко Пуршєга, Жабє.)

*) Отрує.

*30. Чи ви чули, люде добрі, таку новиночку,
 Шо избили Кулимнюки тоту Ириночку ?
 А йик они изтинали, она сі просила :
 Не стинай мьї, Олексочку, малом з тобов жила !
 Буду тебе бити, бити, бити та рубати,
 Буду твої чорні очі на ніж вибирати.
 Ой братчіку, Михайлочку, дай-ко в село знати,
 А най вийде старий попик мене сповідати !
 Ой як зийшов старий попик тай вийшла ненечка :
 Обертайте Ириночку напругтив сонечка !
 Обертайте Ириночку напругтив сонечка,
 Та пізнавай, боднарючко, чи твоя донечка !
 А я же вам, братя мої, лише разок гльнну,
 Чому би я не пізнала вже свою дитину !
 А кувала зазулечка межи потоками :
 Заплакала боднарючка з усіма доньками !
 Заплакала боднарючка тай заголосила :
 Ой донечко, Ириночко, що-ж ти завинила ?
 Ой донечко, Ириночко, шо ти завинила,
 Шо ти свою головочку на поріг склонила ?
 Шо ти свою головочку на поріг склонила,
 Шо ти свійив сиров кровйив землю сповенила ?
 Ой донечко, Ириночко, де би тьї сховати ?
 На цвинтари у хитари, де би рідна мати !
 Ой донечко, Ириночко, кільки би дзвонити ?
 В штири дзвони, на Николи Богу сі молити.
 У пасіці мині бжолі, за пасіков осі,
 А вже-ж тота боднарючка плаче тай голосит !
 Ой не плач-ко, боднарючко, не плач, не смуткуй си,
 Не прийде донечка в гості, сама поміркуй си !
 Озми ко ти, боднарючко, жовтого пісочку,
 Осип же ним ще донечці та коло гробочку.
 А йик же той та пісочок на гробочку зійде,
 Тогда твоя та донечка у гостину прийде.
 Ой вчули то кутскі пани, взяли підслухати :
 Де Кулимнюків найдете, на мак порубати !
 А вчула-ж то Кулимниха, та на волю (!) стала,
 Усі паньскії гайдучки до себе зізвала.

*) Оповіданє се подано за „Нар. пїєни гал. я угор. Руси Я. О. Головацкого“, так, як мині довелось зібрати лише недоладні уривки з него.

Усі паньскії гайдучки до себе зізвала,
 А кождому та гайдучку по таляру дала :
 А ви сесі талярики на меду пропийте,
 Де мої синки найдете, лиш на смерть не вбійте.
 Дала сме вам по таляру, дам ще по другому,
 Де мої синки найдете, приведіт до дому.
 Утікали Кулимнюки попід густі бучки,
 А шоби їх не спіймали та гайдуки в ручки.
 Утікали Кулимнюки помежи городи,
 А шоби їх не спіймали Иринчині роди.
 Ой коби ми не пісочок, не піскова багна,
 Співаночку сесу склала Крамарева Анна.
 Ой кувала зазулечка та попід Менчила,
 Тепер же сї співаночка уся ізкінчила.

(Олениця Рібенчучка, Криворівня.)

31. Ой із гори високої бігла вода бистро,
 Їнк утікав із рекрутів Маруськів Дмитро.
 Їнк утік він з того восьька, ліс зашумів листом,
 Не втікав він туду сам, втікав з товариством.
 Ой шо в тебе, пане Дмитре, товариства много,
 Їнк у лісі у дуброві листьки букового !
 Їнк він ішов, зістрітив все чотири люде :
 Ой ци права дорожечка на Йисенів буде ?
 Та ци права доріжечка це на Йисеново ?
 Мене кортит відознати до вїйта Сїрого.
 Ой ци спияш ти, вїйте дужий, ци думку думкуеш ?
 Пусти мене в тоту хату, де самий ночовш !
 Ой я тебе, пане Дмитре, в хату не пускаю,
 Чого тобі буде треба, в вікно ти відаю.
 Відай мінї пістольята, відай ми рушницю,
 Доріжки ми віпадают попід Молдовлицю.
 Добрий вїйте, добрий вїйте, подай мінї черес,
 Ци ти видиш, ци не видиш, шо ти зараз гинеш ?
 Їнк учула та Анничка бай сїсї словечка,
 Не уздріла густий лісок почерез слізечка.
 Їнк сїв Дмитрик на коника, в плай вістрільнючи,
 А Анничка біле личко слізки втираючи.

Йик сі вібрав любчік Дмитрик понад Луковиці,
 Пішов голос попід колос в село до Анниці.
 Ударили дрібні дожджі ізза того плова,
 Зоставай сі ти, Анничко, від мене здорова!

(Юра Пуршеба з Голов).

32. Та йик я си поворожу воском на порозі,
 Йик ти будеш та гостити, душко, у дорозі.
 Попід гайок зелененький изродили рижки,
 Зібрали сі годні хлопці, ідїм у опришки!
 Куєт мнї зазулечка попід крыльци жовта,
 Куди йдете, годні хлопці? — Ідемо в Ворохту!
 Зібрали сі годні хлопці, самі побратими,
 Пішов Пилип молоденький у опришки з ними.
 Йик узріли негодочку, Пилипка лишили,
 Ровта йиго бідненького за ручку пмила.
 Йик имили Полипочка за білі рученьки,
 Так повели у Надвірну до невольниченьки.
 Ой там єго укували у зелїзні свїрні,
 Так мучили бідненького на цілу Надвірну.
 Там найшли єму у ручках топірчичок ясний,
 Ворохтьяни ізбігли сі: Йикий ледїнь красний!
 Ворохтьяни сі ізбігли: Йикий він хороший,
 А пани сі дивували, шо мав тільки гроший.
 Не пас ледїнь молоденький штари роки вівці,
 Але прьятав сороківці, шо мав у табівці.
 Не пас ледїнь молоденький, ні воли, ні конї,
 Але прьятав у табівку, щоби мав червонї.
 Ой не слухав ледїнь Пилип нічийой науки,
 Він за того бідньик упав у тьиженькі руки.
 Ой упав він ледїничок у тьиженькі руки,
 Пішла душа на пресподне, а тіло на муки.
 Кувала ми зазулечка та коло Менчила,
 Уже тепер Пилипкова*) співанка скінчена.

(Космач).

33. Заспівайте, ледїники, поки-сте веселї,
 Бо упали з Коломиї карти написанї.
 А йик стали мандатори ті карти читати,
 А в тих картах написано, рекрути давати.

*) Ледїнь з Рїжна.

Исклав собі та вїйт раду, взяв собі й гайдука,
 Они пішли тай імпли Процьи Таманюка.
 Заплакала дївчинонька дрібними слъозами,
 Їнк займили бай Процьенька тими облазами.
 Заплакала дївчинонька, плачут дві дївчинї,
 Бо займили ой Процьенька аж до Коломиї.
 В Коломиї пани Німці, німецької віри,
 Відобрали Таманюка до старшої віри.
 Ой йнк его відобрали, тай си зрадували,
 Молодому Процьенькови куций кабат дали.
 Але куций кабат дали, катанки завдали,
 А русьїве волосьичко плечима спускали.
 Їнк русьїве волосьичко плечима спустили,
 Молодого бай Процьенька д' муру призначили.
 А молодий наш Процьенько горівки си напив,
 Та йнк тікав з того муру, та всю варту побив.
 А молодий бай Процьенько нич не баламутив,
 Їнк він скочив з того муру, всю варту розтрутив.
 Ой молодий бай Процьенько ніц не засмутив си,
 За дві за три годиночки дома обгостив си.
 І вбував постольитко, волічки ремінні,
 Тай так став він утікати у того Ёсіне*).
 Ой йнк став він утікати, здибає два люде,
 Ци добра ми дорожечка до Ёсіне буде?
 І там нічку преночував, переднував днинку,
 Ой упали Таманюки в велику провинку.
 Ой упали, брате, впали два жовньири кінні,
 Та йнк пішли рабувати я в того Ёсіне.
 Най рабуют, най рабуют, шо кому до того,
 Та най берут за Процьенька Тамана старого.
 Ой йнк его тай узьили, до Кутів пригнали,
 Та там его привкували ланцами до лави.
 Їнк учули его сянки, дали домів знати,
 Ходїм-ко ми в полонинку зимку зимувати.
 Ой там зимку зимували, літо літували,
 Тай одної удовиці слугу підмовляли:
 Їнк-же ти тут та бідуєш, йнк тьїженько робиш,
 Ходи-ко д' нам, молодичко, в ліщину на здобич.
 Ой ходи д' нам, молодичко, в ліщину на звичай,
 Та є в мене Семен Футюк, шо гроший позичит.

*) Kórosz-mező.

Не багато, брате, гроший, лиш талярів сорок,
 Коли-ж бо то си робило на Дмитрі в вівторок.
 Закувала зазулечка попід горби лисї,
 Кудя йдете, Таманюки? Йдемо до Марисї!
 Йик прийшли вни до Марисї: — Ци ти спиш, ци чуєш,
 Пусти-ко нас Марисечко, де сама ночуєш!
 Та я-ж бо вас, гарні хлопці, в хату не пускаю,
 Йикої вам зброї треба, віконцем подаю.
 І давай нам, Марисечко, паперові гроші,
 Бо ми хлопці дохожалі, всі штири хороші.
 І давай нам, Марисечко, білі сороківці,
 Бо ми хлопці всі хороші, а в руках топірці.
 І давай нам, Марисечко, білі тай червоні,
 Бо ми такий наказ мали від любки пишної.
 Бо ми такий наказ мали від любки Софїї,
 Абв-м' брали по таляру, полотна сувїї*).
 Ой молода Марисечка ніц не вагувала,
 Лиш одного синка мала, до разу післала.
 Іди, синку, понад чагор та не бій си вовка
 Та лиш давай в село знати, шо є в лісі ровта.
 Але пішли гарні хлопці тай позасїдали,
 Таманюки, вражі синки, ватру розкладали.
 Таманюки, вражі синки, ватру розкладали,
 А Семена бай Футюка по воду післали.
 Йик схилив си Семен Футюк з відра води пити
 Та йик стріляв, голов розбив кулев з пістольяти.
 Ой ци-ж тобі, Таманюку, рушниця спалила?
 Кульь ремінь проломила, в грудех си спинила.
 Та ци тебе, Таманюку, тай рушничка вергла?
 Кульь ремінь проломила, та в грудех си сперла.
 Ой йик учув Семен ровту на себе пригоду,
 Тогди він си перекотив почерез колоду.
 Ой узяв він бурдюг гроший, пороху два роги,
 Тай зачъив він утікати лісом без дороги.
 Ой кувала зазулечка попід гору лису,
 Та куди він бай утікав, та позбивав росу.
 Ой кувала зазулечка, кувала, кінчила,
 Тепер вам си, Таманюки, співанка скінчила.

(Ворухта).

*) Звої.

34. Ой у панській цариночці зродила отава,
 Підкликают Таманюки Фитюка Івана.
 Куєт міні зазулиця там межі лісами,
 Збирай коси, Фитючику, в опришки из нами.
 Кудя йдете, годні хлопці? — Фитючок питає;
 Йдемо ми на Ворохту у горішню стаю.
 А йик прийшли до Мариськи: Ци ти спиш, ци чуєш?
 Пускай нає у тоту хату, де сама ночуєш!
 А я вас, Таманюки, в хату ни пускаю,
 Чого собі жьндаєте, я в вікно подаю.
 Давай же нам і талярі, давай і чирвоні,
 Ми ся тебе не боїмо, ні твої погоні.
 Ой бо тоти Таманюки там си не барили,
 За маленьку годиночку зорі зазоріли.
 О йик ішли из Ворохти, го си й утомили,
 Посідали на камени, люльки закурили.
 Погоні ся ізібрали, їх подоганяли,
 Дітча мати їх бо знає, йик они стрільили.
 Ой, ци знає, ци не знає, йик они стрільили,
 Молоденькі Таманюки голови схилили.
 Ситьї пани межі столи, межі ними фльишка,
 Кажут люде, що вже нема Туманюка впришка.
 Ситьї пани поза столи, йили сі йиднати,
 Ни знають, ци до Кутів брати, ци тут мут ховати.
 Та до Кутів вни не брали, бо було тепленько,
 У Надвірній поховали не дуже борзенько.
 Ой у панській цариночці зродила отава,
 Оттака то, Таманюки, за вас пішла слава! —

(Іорко Пуршега, Жабє).

35. В Коломиї забубнили, в Йисенові дзвоньи,
 Тїкай, Юрку Довбанюку, бо тебе здогоньи!
 Ой тїкав вже той Юрочка попід полонини,
 Запали го тьажкі зимки межі кічьирими.
 Стали пани тай урьиди та ровту збивати,
 Йили ити облазами Юрочку шукати.
 Ой Юрочку та не найшли, Юрочку не ймили,
 Довбанюка з Довбанючков в темницу забили.
 Кувала ми зазулечка на хатї на розї,
 А стрітили Довбанючка сына на дорозї;
 Ой прийшов він до сестрички, та до її хати,
 Дає сестра сорочечку, він не хоче брати.

Дає сестра сорочечку, він не хоче брата,
 Уже ж мині, любко сестро, тепер погубати!
 Привели го перед пана, пан задивував ся;
 Де ти, Юрку Довбанюку, такий уплекав си?
 Убита ми доріжечка попід Топорівці,
 Не дивуйте, пані сеидзі, плекали мнѣ вівці.
 Стали пани тай думають: Буде старший жовнір!
 Подиви сі в праву ручку, а в правій червоні!
 Не буде вже Довбанюка суда та видати,
 Лиш будут му молодиці співанку співати!
 Куєт мині зазулечка та попід Меичила,
 Довбанюку Юрочкиви співанка скінчена.

(Космач).

- 36.** На високій полонянці изродили рижки,
 Та ци підем, пане брате, на весні в опришки?
 А вробімо топірчики та з самої стали,
 Та не клячмо ми нікого, лише идім сами!
 А вробімо топірчики из самої міді,
 Йик підемо у опришки, не зазнаєм біди!
 А що у тій Чорногорі за вороні коні,
 Ходім, брате, у опришки, чуєм за червоні!
 Ой учуєм за червоні в пана молодого,
 Та йик би їх та узьяти з двора головного?
 Ой знаю я, пане брате, йик би їх узьяти:
 Молодого того пана до стіни привбити.
 Ой привбити руки, ноги, ще межи плечима,
 Щоби він сі на нас дивив чорними очима.
 Ой изтьєв я, пане брате, жидівську дитину,
 Та чей же я, пане брате, за ню не загину!
 Йик мут ровту избивати, за нами гонити,
 Ми будемо з файнов любков мід-горівку пити!
 Будут ровту избивати та мут нас шукати,
 Ми будемо з файнов-любков пити та гуляти.
 Закувала зазулечка, закувала жовта,
 Здогонила ледіників на Рокиті*) ровта.
 Ишли наші ледіники та все гомоніли,
 Йик учули за ровточку, вни си розлетіли.
 Але ишли ледіники самі побратими,
 Один упав у негоду, всі йиго лишали.

*) Гора над селом Березовом.

Ой вмили Пилипка за білі рученьки
 Та узяли Пилипка до невольниченьки.
 Ой замкнули Пилипка у залізни свірні
 Та узяли провадити до самої Надвірні.
 А я собі поворожу воском на порозі,
 Та чи правда, що вмили Пилипка в дорозі?
 Їнк я собі поворожу на йрїй пшеници,
 Чи то правда, що губили Пилипка в темниці?
 Вони йнго та губили за топорец ясний,
 А люди ся дивували, йнкїй же він красний!
 Ой люди ся дивували, йнкїй він хороший,
 А пани ся дивували, кїлько в него грошїй!
 Не пас Пилип штири роки нї кози нї вівці,
 Лише прятав у табівку білі сороківці.
 Ой куйт ми зазулечка та коло Менчяла,
 Пилипкови співаночка уже ся скїнчила!

(Космач).

37. Попід гуєті чигиринці народили рижки,
 Збираймо ся, годні хлопці, ходїм у опришки.
 Ой вїйду я в полонину на тоту судїю,
 Співаночки заспівати Штулюкови вмїю.
 Кує мїні зазулечка оттам на лотоках,
 Ой вмили Уштулюка в волоских Ростоках.
 Однї несут пістольята, другї несут роги,
 Оце тобі, Уштулюку, остатнї дороги.
 Ой кувала зазулечка тай далеко видит,
 Їнк го дали на Встерїки, оттам Штулюк сидит.
 Не хочю я поживати неволї тьжкої,
 Лиш я хочю покликати товариші свої.
 Однн Федьо Пунїв, другий Гаврило Борсуків,
 А той третий із Личяна Іван Крамаруків.
 Котрї були годнї газди і першї в громаді,
 Они-ж тепер поставали в Штульн на порадї.
 Шоби тобі, Уштулюку, три смерти дивнїї,
 Шо ти ляшив свою жїнку тай дїти дрібнїї.
 Шо ти лишив дїти дрібнї тай молоду жїнку,
 А сам узяв кріс у руки, пішов на мандрївку.
 Їнк ти ходив по мандрївці тай тьжко воював,
 А йнк першїй снїжок упав, весь твій гонїр пронав.

Отак той твій гонір пропав, йик у поля чічка,
 Хто-ж то усе наробив, той панок Гірлічка.
 Шоби тобі та, Гірлічко, отак добре в панстві,
 Шо ти на лихе не навчъив діти господарскі.
 Ой ти діти господарскі на лихе не навчив,
 По сім неділь до підлоги прикованих мучив.

(Мих. Гутинюк, Голови).

38. А у мене у городци дві дулі зацвили,
 Ліватри у Сесунюка, у коваля, пили.
 Йик сонічко понад захід вже сї ізнизило,
 Ліватруки у коваля шос сї засмутили.
 Старий коваль ходит хатов: Хлопці не смутіте,
 Але підіт до бідочи, дві кози вкрадіте!
 А вни були буйні хлопці, пішли кічьирками,
 Там віходив вівчъир з ліса з білими вівцями.
 Йик лиш вйшов вичаричок з білими вівцями,
 А Ліватри бракували*) ті з колокілцями.
 Лиши, брате Мірончику, кози бракувати,
 Бо йик вийде дьидик з села, я буду казати.
 Не будеш ти, козарику, дьидеви казати,
 Треба тебе, козарику, до чыггю брати.
 Йик они сї розступили, вни сї порадили,
 Они того козарика до чыггю взяли.
 За маленьку годиночку шийку йиму втыли,
 Межи двома колідками фійков**) лице вкрили.
 Йик козара спорьидили, вни сї порадили
 Та від него білі кози всі тоті займили.
 Та займили білі кози за високу гору,
 Там загнали білі кози, у нову комору.
 А йик вийшла Семендрова, вдарила в долони:
 Шо ви, хлопці, наробили? най Біг заборонит!
 Вйшла в хату Семендрова, взяла ім казати:
 Шо ви, хлопці, наробили, пригнали до хати?
 З полонинки ідут кози, за ними лиш смуга,
 Та приходит з полонинки Бремійв слуга.
 Ледви прийшов з полонинки, вйт възив го питати:
 А шо там у полонинці нового чувати?

*) Вибирати. **) Фол.

У нас тудя в полонині бідку паробили,
 Вівчариця молодого від овечок стьиди.
 Ой пішов я в лісок трісок тай із тих синглаїв*),
 Ніхто того так не бачів, лиш Палій спід стаїв.
 Шо у того Палїчка так паличка права,
 Ідїт-ко ви дати знати та до ватамана.
 Шо у того Палїчка паличка із доза,
 Коби дали ви там знати до віїта Мороза.
 Їнк би тото угадати, шоби ровту збити**),
 Аби тоті ледїники на ніч половити.
 А їнк тото угадали, шо вни ровту збили,
 Шо вни тоті ледїники на ніч половили.
 Їнк они їх половили, до коваля дали,
 Біленькими волічками ручки повбязали.
 Я веу нічку у сопівки тисовенькі гради***),
 Скоро зорі зазорїли в Путилову****) дали.
 Ой давала Семендрова воли та корови,
 Та не могла відкупити сина з Путилова.
 Ой давала Семендрова воли та телиці,
 Та не могла відкупити та від шибениці.
 Не куй, не куй у городця, сивенький удуде,
 До бідки нас не приведи, ти дурний розуме!

(Устерїхи).

39. Ой кувала зазулиця свва та маленька,
 Іскладена на всю Ілцю сіванка новенька.
 За вороти в напороти йнівїр зелененький,
 Загиб, загиб у Синицях Пелех молоденький.
 Не загиб він за ті воли анї за ті конї,
 Але загиб за стрільбочку та за ті червонї.
 Кує минї зазулиця на хатї, на хатї,
 А убили та Пелеха межї вікни в хатї.
 Ой озму я кріє у руки, піду на білицї,
 Там убили та Пелеха, занесли в Синиці.
 Вилетїли з Станїслава потьбита дивнїї
 І вїхали на Жьибьичко жовнїрі кіннїї.
 А ти знаєш, товаришу, чоґо виїхали?
 Та за тими ледїнями, шо в него стрїляли.

*) Синга = діє в полонині. **) Зібрати. ***) = впливували їх. ****) Путилів.
 Річ діяла ся на волоскїм бої в с. Семакові.

Іде вода із горіща, клекоче, клекоче,
 Іти Прокіп із горіща не хоче, не хоче.
 Але у тій полонинці заблєла вівця,
 Виходь, виходь, Прокопею, будеш му завідця.
 Ой кує ми зазулиця не весело, пишно,
 Убив того ледїника Марусюків Дмитро.
 Ой кувала зазулиця під сухим явором,
 Осе усе вірна правда, шоби я так здоров.

(Космач).

40. Серед села Ясенова стинаю калинку,
 Ходив ледїнь убраненький на всю божу днинку.
 А йик прийшов до родини, йив сі розбирати,
 Йив родині з берівочки горівки давати.
 Йик зачбили каченяти долї водов плисти:
 А куди йдеш, Николайку? — Йду до віята пити!
 Зарикала коровонька в чередї періста,
 Нема віята, нема дома, лиш єго невіста.
 Під побоем є дві хатї а треті хороми,
 Одокійки нема дома, дес доїт корови.
 Зарзав коник молоденький я в залїзнім путї,
 Нема віята, нема в дома, поїхав до Кутів.
 Вертав відти луговинков під лісом прелучком,
 Там підстрілив Николайка під зеленим бучком.
 Ішла туди дівчинонька тай не гидувала,
 Іздоймила кресаничку тай фустку поклала.
 Іздоймила кресаночку тай поклала фустку,
 Ой занесли Николайка в Юрнюкову пустку.
 Сїдлай, сїдлай, Юрнюку, коника другого,
 Най винесуть Николайка з села головного.
 Йик почувли дві сестриці, йили голоєнти:
 Не меш більше, Николайку, на сім сьвітї жити!
 Коли-с хотів, Николайку, ще на сьвітї жити,
 Не йти було та до віята від горівку пити.
 Коли-с хотів, Николайку, на сьвітї тревати,
 Не йти було та до віята Одокійку брати.
 При тім боці при потоці там широка плята,
 От до чого привела к... неприкрита.
 При тім боці при потоці там зелений бучок,
 Погиб, погиб Николайко від поганих ручок.

Ой на горі на високій два війгране *) грают,
 Николая молодого в цвмтари ховают.
 Ой кувала зазулиця та коло Менчила,
 Але вже сі Николайку співанка скінчила.

(Жабе — Ильця).

41. Серед села Ясенова неслава сі стала,
 Молодиця гонорная ледінів скликала.
 А най же би парубочки, але то й жонаті,
 А прийшло їх аж дванайцять до неї ід хаті.
 Один станув під віконце, молодичку кличе,
 Другий пішов у городец, колопеньки миче.
 А вйди-ко, молодичко, від коли тьн кличу,
 А най твої колопеньки по тілу (?) намичу.
 А вйди-ко, молодичко, від коли тьн прошу,
 А най твої конопельки без коси не кошу.
 Вйшла з хати молодичка на порозі стала,
 Один пласом, другий стусом, аж в хороми впала.
 Чотири ї пласували, а чотири били,
 А чотири топірчики на ній поломили.
 Она була молоденька та на жьврт пріймила,
 Пішла зараз до сусіди, там сі пофалила:
 А у моїм городечку жовтенькі звоздички,
 Були в мене, сусідочко, сночи кольднички.
 Були спочи кольднички тай кольдували,
 Їнкє було здоровьичко, тото відобрали.

(Ясенів гор.)

42. Ой, Семенку, лиши мамку, а я лишу газду,
 Ідїм-ко ми в Волощину шукати гаразду.
 Ідїм ко ми в Волощину межи чужі люде,
 А я тебе там поміщу, тобі гаразд буде.
 На високій полонницї коничок заквілів,
 Андрійко си порадував, Семенка повірив.**)
 Їнк я штрикку у городец, урву там китицу,
 От пішли вни із демочку в чужу чуженицу.
 Они вийшли у пьятницю, ніч підночували,
 Горівочки си набрали тай понапивали.

*) Дикі кози = Gemse. **) Покликав.

Ой кує ми зазулечка, вілнула в вишню,
 Не пиймо ми горівочку, берімо у фльишу.
 Не пиймо ми горівочку, берім на дорогу,
 Не далеко і принесли лиш у Бервінкову.
 Кує мріє зазулечка в лісі на смерічці,
 Тверда варта там на селі, даймо си ід річці.
 Пішли горі облазчиком попід цариночку,
 Там усїли на каменец тай пют горівочку.
 Сїли собі на каменец горівочку пити,
 А Семенко лиш гадає, йнк Угриньца стьбити.
 Йде Угринец та наперед, нічо не гадає,
 А Семенко на Угриньци сокирков махає.
 Ой йнк утьив раз Семенко, другий раз махнув си,
 А Андрійко упав в зиму*), шо й раз не кянує си.
 Йнк Андрійко упав, упав у біленьку зимку,
 Семенечко его здоймив на нову воринку.**)
 Привіз, привіз, приволочив і сховав під кригу,
 Там, де річка тече горі, тече долів друга.
 Він обідрав лядиньчко тай пішов до дому,
 Сховав тото лядиньчко в поточні в лому.
 А йнк прийшов до домочку, йив кьшкко здихати,
 Так сї зачьив его дьидик у него питати.
 Ци се біда, ци не біда, ци сесе унїя:
 Скажи, синку, де-єс подїв Угриньца Андрія?
 Та він пішов, мій дьидику, в пьятницю від мене,
 Закликали го поза гору якіс два Вірмени.
 Куєт минї зазулечка тай будет кувати,
 Йило сї у нашім селі весїле складати.
 Йнк йило сї та на селі весїле складати,
 Зачьив сї наш Семенчико туди вирїжати.
 Убрав писаний кожушок з тими бовтичками,
 Тай крисаньку урьджену дрібними павками.
 Йнк він прийшов на весїля тай зачьив гуляти,
 Взьили на нїм усї люде тото пізнавати.
 Такі були, шо вже дали до ватажка знати,
 А сей казав зараз людам Семенка з'їззати.
 Не велико прийшло ровти, лиш чотирри люде,
 Повїж правду, Семенчику, нічо ти не буде.

*) Снїг. **) Шнїг.

Ой, ватажку, пішов Угрин в п'ятницю від мене,
 Закликали го за гору якіс два Вірмени.
 Куєт мині заулучка на високім горбі,
 А чо-ж осе убраньчко, Семенку, на тобі?
 Я Андрійка-побратимка дуже щіре любив,
 Я в Андрійка побратимка убраньчко купив.
 Чом не хочеш, Семеночку, правду ісказати?
 Ой буде тобі зза нігтів чорна кров зсикати!
 Вітер віє, вітер віє, хитав калину,
 Я розкажу правду вірну, хоч зараз загину.
 Скъвав я єго побратимка, сховав-сме під кригу,
 Там, де річка тече горі, тече долів друга.
 Куєт мині заулучка тай буде кувати,
 Туди пішли дохторики тото обзирати.
 Відтак пішли жовнірники людий іскликати,
 Аби ишли та на прощу там сї дивувати,
 Бо в Андрійка в Бервінковій нігде нема роду,
 Тому несли Угриньчика скрізь без опроводу.
 Несут відтив Угриньчика, на то не вважьиют,
 Шо із шиї кровцьи капле, не опроважьиют.
 Ой у мейє у городци два зелені бучки,
 Не далеко єго несли лиш д' Анни Флеючки.
 Там Андрійка ісховали з йисними свічами,
 А Семенка повісили з пуднимп*) мечами.
 Під зеленим йивориком в густій березині,
 А Семенко лиш раз крикнув: Кайте сї по мині.
 Ой кайте сї та по мині, грозїт собі діти,
 Бо ше мете ізаа дітий у біді сидіти.
 Котрїй хочеє файно їсти, файно сї носити,
 Нехай іде до газдика на рік сї наймити.
 Я не пішов до газдика, на рік не наймив сї,
 Тільки пічков за Угринцем з сокирков гонив сї.
 Яка в тебе, Семеночку, натурочка дивна,
 Шо ти ізміг істинати свого побратима!
 Се співанка не величка, хто би єї зложив?
 Палагночка із Анничков, каток би в них ожив.
 Куєт мині заулучка в городци на стежці,
 Де сї тото та діяло? Все в Білоберезці.

*) Страшний-пудний: розуміт: шандарі повісли.

Вітер віє, вітер віє, хитає колоду,
 А де була шибиниця? У Книзми в плоту.
 Із долинки глибокої тельятко заруло,
 Це не йика співаночка, це такої так було!
 Куєт, куєт зазулечка та коло Менчила,
 От тепер сі Угринцеви співанка скінчила.

(Гнат Задурьих з Бервінкової.)

43. Ой ци сесе не біда, ци се не унїя,
 Шо изтьив наш Семеночок Вугринцьи Андрія.
 Ой шоби був той Андрійко та ему не дав си,
 А так его Семен изтьив, шо не сподївав си.
 Ой кує ми зазулечка, сіла на ліщиву,
 Підкликав Семен Андрія: Ходїм в Волощину.
 Ходїм-ко ми в Волощину межи чужї люде,
 Гаразд тобі я винайду, гаразд тобі буде.
 Іза тої полонинки лошньчок заквілів,
 Так ему си порадував, за тото повірив.
 Ой кує ми зазулицьи, сьиди на кленицу,
 Ой они си вібирали з дому у пьитницу.
 Йик они си вібирали в пьитницу із дому,
 Не далеко они зайшли лиш у Бервінкову.
 Ой кувала зазулицьи тай сіла на хобзу,
 Повернімо ми, Андрійку, на годину в коршму.
 Ой кує ми зазулечка, сідає на вишню,
 Не пиймо тут горівочку, берім собі фльишу.
 Ой по чьому четвертина, по тому й півкварта,
 Ой не ходїм ми кріз село, селом стала варта.
 Ой не ходїм ми кріз село, йдїм кріз заріночки,
 На каменець посїдали пити горівочки.
 На каменець посїдали мід-горівку пити,
 Семеночок лиш гадкує, йик Андрійка стьити.
 Ой пє Андрій горівочку, нічо не гадає,
 Семеночок назад него сокирков махає.
 Ой йик же він утьив разок, другий раз махнув си,
 О так бо той Андрій упав, шо й раз не кинув си.
 Ой у моїм городечку зелененькі квіти,
 Ой знав же він, йик истьити, не знав, де подїти.
 Ой кує ми зазулечка, сьиди на ворини,
 Зібрав з него убраньчко, забив го під кригу.

Одна річка тече гори, друга тече долів,
 Йик він єго там поховав, тай вернув сі домів.
 Йик війшов він до домочку, йив тьжжко здихати,
 Йив си в него рідний отец вже за все питати.
 Йив ся єго рідний отец та випитувати :
 Де ти подів Андрійчика, шо го не видати ?
 Ой він пішов у пьитницю раненько від мене,
 Загулили в Волощину єго два Вірмене.
 Ой кує ми зазулицьї високо при горбі,
 А відки то убраньичко з Андрія на тобі ?
 Я Андрія товаришї дуже єго любив,
 Я в Андрія товаришї лудиньї відкупив.
 Ой у мене в городечку дві березї білі,
 Більше му си не минуло, лишень дві недїлі.
 Більше му си не провезало, се друга недїля,
 Ой йик изтьив Семеночок Вугринцьї Андрія.
 Вбрав Семенко убраньичко, прїшов погуляти,
 А найшли сі годнї газди, йили пізнавати.
 Відтак другї легкі хлопці дали в село знати :
 Вїйдїт-ко ви, всі ватажки, хлопцьї навьязати.
 Ой йик війшов той ватажко та став си питати :
 Де ти подів Андрїєчка, шо го не видати ?
 Ой він пішов у пьитницю раненько від мене,
 В Волощину загулили йикїє два Вірмене.
 Ой кує ми зазулечка високо на горбі,
 А звідки то убраньичко з Андрія на тобі ?
 Я Андрія товаришї дуже щїре любив,
 Я в Андрія товаришї лудиньї відкупив.
 Нас богато тут не прїшло, лишень штири люде,
 За Андрія правду скажи, нічо ти не буде.
 Йик не будеш за Андрія всу правду казати,
 Буде тобі їза нїгтий крївцьї вісикати.
 Ой волїю я ватажкови правдочку сказати,
 Йик миї має їза нїгтий крївцьї вісикати.
 Ватажкови правду скажу, хоть най зараз гну,
 А я истьив Андрїєчка тай забив під кригу.
 Ой Андрїйка молодого всі пішли шукати,
 А Семена молодого зараз будут брати.
 Ой у мене в городечку бобочок не жьитий,
 Найшли, найшли Андрїїчика, під кригов истьїтий.

Берут, берут Андрійчика, на се не вважають,
 Шо Андрія кривцьи тече, тай не впроваджают.
 Ой у мене в городечку два зелені бучки,
 Ой вони его принесли до Унуфреджучки.
 Йик они его принесли, поклали на браму,
 Семеночка заставьют : Цюлуй, Семе', в рану.
 Йнка в тобі, Семеночку, натуречка дивна,
 Шо изтьив ти Андрійчика, свого побратима.
 Андрієчка мут ховати з йисними сьвічами,
 Семеночка мут губити темними ночами.
 Ой Андрійка поховали все попи тай дьички,
 Семеночка мут губити страшні шибенички.
 Йик они его губили, людей ізгонили,
 Аби люде на вказію таку си дивили.
 Та най ідут старі люде тай маленькі діти,
 Шоби ему бой смерточку видіщу видіти.
 Ой Андрійка молодого все мут споминати,
 Семенкови молодому співанки складати.
 Ой кувала зазулицьи, кувала на стежці,
 Семеночка повісили у Білоберезці.
 Ой ви, люде молоденькі, кайте си по минї,
 Не ставайте у сім селї ні в жадній провинї.
 Хто з вас хоче шо найкраще лудиньи носити,
 Той най піде до богачьи на рік си наймити.
 Я до газди та не пішов, на рік не наймив си,
 Цілу днину за Андрійком з сокиров гонив си.
 А хто цесу співаночку отак файно зложив,
 Ой Анничка з Палагночков, Андрій до них ходив.
 Ой кувала ми зазулька в поду за горшками,
 Невеличка співаночка все з придабашками.

(Гстеріки).

44. Висша гора від Чівчина, цес бік білісенський,
 Летїв сокіл ізза гори, сивий-сивісенський.
 Отвори-ко ми, мамочко, нижну кватирочку,
 Виїжджає компанія з гори в долиночку.
 Виїжджає компанія з гори в долиночку,
 Сіли собі на каменець тай пют горівочку.
 Сіли собі на каменець горівочку пити,
 А Семенко лиш гадає, йик Андрійка стьити.

Йде Андрійко си наперед, нічо не гадає,
 А Семенко вде ззаду, сокирков махає.
 А Семенко йик раз махнув, другий раз махнув си,
 А Андрійко упав озем тай і не кинув си.
 Семен его ізнімає на нову ворину,
 Зібрав з него лудиньничко тай пустив під кригу.
 Ой кувала зазулицьи тай ще ме кувати,
 Йшло си там в нашім селі весілы складати.
 Ой йшло си там на селі весілы складати,
 Йив си і наш Семенечко туда вибирати.
 Ой піду я у городец та урву зільничко,
 Піди-ко ми, мамко, внести з кліти лудиньничко.
 Унеси-ко мя сорочку із пуговичками,
 Крисаньничку урьижену дрібними павками.
 Прийшов Семен на весілы, там зачъив гуляти,
 Йшли тото усі люди на нїм пізнавати.
 Ой кувала зазулечка на високім горбі,
 Чого, Семе', Андрієво лудиньи на тобі?
 Я Андрійка побратима, я Андрійка любив,
 Я в Андрійка побратимка лудиньничко купив.
 Не хоч же ти, Семеночку, правду розказати,
 Буде тобі ізза нігтий чорна кров сикати.
 Я, вїйточку, правду скажу, хоть най зараз гину,
 Вбив Андрійка, побратимка, тай пустив під кригу.
 А Андрійка поховали та попи і дьички,
 А Семенка повісили в пудні*) шибенички.
 А Андрійка поховали з йисниги свічьими,
 А Семенка повісили з пудними мечьими.
 А хто хоче красно їсти, файно си носити,
 Та най піде та до газди на рік си наймити.
 Я не пішов та до газди, на рік не наймив си,
 Цїлу нічку за Андрійком з сокирков гонив си.
 Ой кувала зазулицьи та коло Менчила,
 О тепер си Андрійкови співанка скінчила.
(Береїнкова).

45. Віша гора від Чівчина, цес бік білесенький,
 Летів сокіл ізза гори, сокіл синвісенський.
 Отвори-ко ми, мамочко, нижню кватирочку,
 Виїжджъне кумпанія з гори в долиночку.

*) Страшні.

Вніжджьє кумпанія з гори в долиночку,
 Сіли собі на каменец тай пют горівочку.
 Сіли собі на каменец горівочку пити,
 А Семенко лиш гадає, йик Андрійка стьити.
 Йде Андрійко, йде Андрійко, нічо не гадає,
 А Семенко іде ззаду, сокирков махає.
 А Семенко йик раз махнув, другий раз махнув си,
 А Андрійко впав у зиму, вже і не кинув си.
 Ой та упав Андрійчічок у зиму, у зиму,
 Семен вго ізнімає на нову ворину.
 А йик изнає Андрійчка на нову ворину,
 Забрав з него лудиньичко тай пустив під кригу.
 Ой кувала зазулицьї та й ше ме кувати,
 А йило си там на селї весїльї складати.
 А йило си там на селї весїльї складати,
 А зачьїв си наш Семенко туди рихтувати.
 А я піду у городец тай урву зїльичко,
 Піди, мамко, унеси-ко з кліти лудиньичко.
 Унеси ми сорочічку із пуговичками,
 Крисанечку урьїжену дрібними павами.
 Пішов Семен на весїльї, зачьїв там гуляти,
 А йили там уої люде тото пізнавати.
 Ой кувала зазулечка та отам на горбі,
 Чого, Семе' *), Андрієво лудиньї на тобі?
 Я Андрійка-побратимка, я Андрійка любив,
 Я в Андрійка-побратимка лудиньичко купив.
 Не хоч же ти, Семеночку, правду розказати,
 Буде тобі ізза нігтий чорна кров сикати.
 Я, війточку, правду скажу, хоть най зараз гину:
 Вбив Андрійка-побратимка тай пустив під кригу.
 А Андрійка поховали і попи та дьички,
 А Семенка повісили в пудні шибенички.
 Андрійчка поховали з йисними свічами,
 А Семенка повісили з пудними мечами.
 А хто хоче файно їсти, красно си носити,
 Той най піде та до газди на рік си наймити.
 Я не пішов та до газди, на рік не наймив си,
 Цїлу нічку за Андрійком з сокирков гонив си.

(*Микола Потьик, Криворівня*).

*) Семене.

46. Ой у мене у садочку йиблїнка висока,
 Кудя ходив, то був славний Шумиюкїв Фока.
 Куди ходив, то був славний, а все веселенький,
 А йик вїйшов з Коломиї, а вїн став смутненький.
 А йик вїйшов з Коломиї, а вїн засмутив си,
 У недїлю дуже рано із людьми прощїв си.
 А йик з людьми вїн прощїв си, просив всю громаду,
 Шоби му си ісходили на смутну пораду.
 Заплакали усї люде дрібними сльозами,
 Коли Фоку поховали из трома ксьондзани.
 Ой у моїм городечку зелений бобочок,
 Отак Фоку поховали камїнний гробочок.
 Та попросив свою жїнку, би дала теличку,
 Шоби ему збудували на гробу капличку.
 Шоби ему збудували, срібний хрест поклали,
 Шоби люди пізнавали, де Фоку сховали.
 Полетїла біла пташка з Рабинци в потока,
 Там усїла в полонинї, де літував Фока.
 Она сїла в полонинї, тьижко заспївала :
 Чого сисьї полонника така смутна стала ?
 Полетїла біла пташка в густий лїсок швидко,
 Усї люде в полонинцї, лиш Фоки не видко.
 Потьигла си біла мрака з долини в потока,
 Заросла тотя дорїжка, шо нев ходив Фока.

(Олєна Мойсеючка.)

47. Ссї ночи о пївночи ше й кури не піли,
 Прийшов Ясьо до Мариськи, люде не видїли.
 Прийшов Ясьо до Мариськи тай став під віконце :
 Вставай, вставай, Марисечко, вже високо сонце !
 Йик Мариська уставала, йила говорити :
 Убий-ко ти, Яську, жїнку, мемо си любити.
 Запри дверї, заткай каглу, скажи : загорїла.
 А заведи в густий лїсок, скажи, що здурїла.
 А вїн завїв вї в лїсок тай там зачїв бити,
 Вна молода йик йигода стала си просити :
 Йик ти, Яську, не жалувш мене молоденьку,
 То пожйялуй-ко, ти Яську, дитину маленьку.
 Йик, ти, Яську, не жалувш мене молодую,
 То пожйялуй-ко ти, Яську, дитинку малую.

Але Ясько не жьшлував, вбив й приметав ломом,
 Тогди став си вибирати в далеку дорогу.
 Але йик він си вибирав, став наказувати :
 Ой Марисько, не давай ти личко цюлювати.
 Йикий же ти дурний, Яську, не так тото буде,
 Дваццять і пять поцюлюют, та ще й тобі буде.
 А на тобі, Марисечко, коня вороного,
 Але піди та приведи прителяка мого.
 Не по чому, любий Яську, твій кінь вороненькпй,
 Уже давно в сирій землі прителик рідненькпй.
 А на тобі, Марисечко, мальовану скриню,
 Але піди та приведи мою господиню.
 Не по чому, любий Яську, мальована скриньи,
 Уже давно в сирій землі твоя господиньи.

(*Параска Білик, Криворівня.*)

Пісня зложена Дмитреюкови Иванови, війтови жьбівському.

48. Року, братя, бо й семого вибори скликали,
 Але Юру Юзенчука *) у раду поклали.
 Іде Юра в канцелярню у кожний вівторок,
 Зрахувала єму Рухля кватирочок сорок.
 Але йде він та до Рухлі, нічо не гадав,
 А хто єго в раду поклав, горівочки дав.
 Але в четвер тай равенько війта вибирали,
 Юзенчука в старше коло уже не поклали.
 Набігає до Боліги **) тай зачьив казати,
 Шо я хочу на Дмитрея комісію дати.
 Написав війт на Дмитрея, ніхто то не чув,
 Дмитрей ходит в канцелярню, з писма си смішкус.
 Ходит Юзенчук из Юзем ***) , за руки єї водьи :
 А то писав комісію, шо вна не виходи !
 Та прийшли вони до сендзі ****), йили го благати,
 Йик би тоту комісію на Жабє зівати.
 У суботу дуже рано паперец післали,
 А в неділю на полудне на пошту поклали.
 В понедівнок комісію рано призначили,
 А в вівторок у обіди Дмитрея звістили.

*) Соломийчука. **) Петро Боліжук, давнійший війт. ***) Санагович, кушпір з Ильці. ****) Копистянський, нач. суду.

Приїхала комісія, йшла сї питати,
 А де ваші, вїйте, книжки? Треба зрахувати.
 Йив же сєндзя молоденький книжки рахувати,
 А Буліта з Короступом *) громаду скликати.
 Йик зїйшли сї славні газди, знавали, брехали,
 Лиш Кобрина**) на Колїньским***) в арешти післали.
 Попід садок-виноградок буйний вітер віє,
 А Дмитреюк сиротиско тото си надїє.
 А у него у побої рано кури піли,
 Провадилас комісія цілі дві недїлі.
 Комісія провадилас: В чїм би го зловити?
 На послїдку Дмитреюка на протокул взїяти.
 Тьггли з него протокули цілу Божу днину,
 Розбігла си чутка про се на всю полонину.
 Йик у вечер Дмитреюка до дому пустили,
 Вороги си засмутили, вїята ввеселили.
 Прийшов Дмитрей з канцелярїї, поковтав у танок,
 Пусти-ко мнїя, Парасочко, прийшов твій Іванок.
 Увійшов Дмитрей у хату таї зблага говорит:
 Таке на мнїя набрехали, най Господь боронит.
 Таке на мнїя набрехали, я их си не бою,
 Документа добрі маю, чей си оборону.
 На се мнїя, Парасочко, дорога готова,
 Беру собі документа, їхаю до Львова.
 Узїв Дмитрей документа, поїхав до Львова,
 Не знав, шо є в Коломиї вже зрада готова.
 Йик він їхав та до Львова, в Коломиї ймили,
 Не в великім привітаню в фурдигу забили.
 Йик забили у фурдигу, в фурдизї він сидит,
 І з фурдиїя не пускают, добре гаразд видит.
 З Коломиї вже на Жьїбе телеграфували,
 Би тут знали, що Дмитрея в фурдигу поклали.
 Дїстав письмо Копистяньский, що треба робити,
 Казав людїя іскликати, в дзвони задзвонити.
 Задзвонили в усї дзвони, з моздїрів стрїляли,
 Вже на Жьїбію Дмитреєви нараду й зробили.
 А Юзенчук, дурий як цап, дома не газдує,
 На корову ґрунту має, ше й то прогайнує.

*) Юра Соломїйчук. **) Василя. ***) Писар громадский.

На корову ґрунту має, ше й то проландрує,
 Носит папір у кишени, брехні записує.
 Папір єму у кишени, бартка *) під плечима,
 А голоден як пес ходит, не видит очима.
 Їнк писарчучка таке вчула, шо Дмитреюк сидит,
 Она щіре заплакала, шо сьвіта не видит.
 Она щіре заплакала з жалю великого,
 Їнк учула, шо загнули любка дорогого.
 Ой зачбили каченята горі водов плити :
 Вже Дмитреюк у фурдизі, нема шо любити !
 Гриценка **) бих полюбила, коли калюхатий ***),
 Болігу бих полюбила, штири к . . . в хаті.
 Мигія бих полюбила, на голов терпливий,
 Лиш Дмитрея я любила, бо тот є змисливий !
 А сарака Дмитреючка хлопский розум має,
 Прыче дома літовнице ****), до Львова втинає.
 Їнк сходила Дмитреючка третій раз до Львова,
 Вже на Жьибє Дмитреєви втворена дорога.
 Їнк учули нові радні, шо війта пустили,
 У серці их заболіло, слезами си вмили.
 Але ви си тым тішили, шо то не так буде,
 Шо Дмитреючок від шлюсу засуджений буде.
 Їнк учули, шо він вольний, то їм си не вдало,
 Публіку з себе зробили, тай так си не стало.
 Ви гадали нову раду на Жьибє вложити,
 А Юрука *****) Боліджука війтом встановити.
 Юзенчука на касєра, потолічне ** * **) брати,
 Трзісьновського за писаря громаді давати.
 Доки Дмитрей був в фурдизі, они війтували,
 А як его випустили, всі сі загадали.
 Але всі сі загадали, попускали носи,
 Не буде уже на Жьибю, їнк то було доси.
 Заулька мині кувала, кувала тай вила,
 Стара рада назад стала, нова сі скінчила.
 А хто сисю співаночку Дмитреєви зложив ?
 Але Федір таки Химчак, богдай же він прожив !
 (Жабє — Ильце.)

*) Топорєць. **) Илюк Бліндєр. ***) Дуже грубий. ****) Збирас сїно.
 *****) Петра. ***) За голоку.

XVI. Смерть.

Як лише чоловік *показує на смерть*, кладуть его на лаву коло столового вікна, убирають у біле шматє, миють руки і ноги теплою водою, а старшого мушину бриють. У котрого є ще сила, той хрестить ся сам, а коли не годен, перехрещують его другі. На столове вікно кладуть сїрники і сьвічку, аби були *на чьис готові*.

Умираючий газда назначає сам *пома́ну*, кому і що по его смерти належить роздати, причім записує звичайно і священникови *якус маржинку*. Записи ті бувають в нинішних часах лише *на словаа*, бо Гуцули записують навіть те, чого не мають, се на доказ, що „раді би дати поману, йик би було з чого“.

Коло умираючого не вільно плакати, бо через плач не може він *пильно спочыти*, *богато сї карає* — мучить; коло него треба все на знак прощі говорити Отченаші.

Умираючому показує ся вже тамтой сьвіт, тому і питають его хатині, що він видить на тім сьвіті.

З хати, в якій конає чоловік, забирають усяке насїне та бжолы, аби не лишили ся підчас смерти, „бо заумерли би разом з чоловіком“.

Як уже приходить на чоловіка *чьис*, як *людина вже чьисув* — конає, дають ему у руку зажжену сьвічку, ссукану з воску, а се на те, аби по смерти душа его не сидїла у потемку, бо, як ми живі любимо сьвітло, так любить сьвітло і душа; ривночасно отвиряють двері і вікна, аби ангели мали куда прийти по душу.

Колн хто нагло умре без сьвічки, дають другому з родини, що опісля умирає, дві сьвічці, а то на те, аби одну передав тому, що помер без сьвічки.

Конаючий держить свічку обома руками, позакладавши палці одної руки поміж палці другої; коли ж має дві свічці, то великий палець і вказівник кожної руки держать по свічці, а дальші палці заходять поміж себе, через що руки злучені, а свічки розлучені.

Скоро людина умре, гасять зараз свічку, убирають тіло у прилюдне убранє, мушину оперізують вовняним поясом (ремєна не дають, „аби не було тижко на тот світ іти“); жінку завивають у перемітку, почім укладають тіло так, аби *застигало при купі*, аби *файно та пишню спочило*, аби „файний та пишний був на тім світі“, і укривають по шню білим полотном. Уклавши так тіло, углякають усі і молять ся; по молитві кладуть мерцєви у головах *горњи* з водою і *посвіт* — каганець з лосм або воскову свічку, що так довго має горіти, аж винесуть світло з церкви.

Мерцєви — мушні кладуть у головах шапку, а парубкови кресаню; дівці плетуть вінець з барвінку і кладуть на голову, окрім того коло тіла її уставляють *дерезце* — вершок смерічка, учічканий білою та червоною вовною; дитині укривають голову білою вовною.

На знак, що є в хаті *мерлець*, вішають з надвіря над вікном білу перемітку, кладуть перед хатою *велику ватру* а на знак смутку ходить кожде з домашних в убраню, в яким *захотила его смерть*; челядина розпускає волося а мушнини не вкривають скорше голови, аж по похоронах.

По молитві спішють одно з домашних до церкви, щоби „по душі подзвонити, аби она довго не блукала по лісах та горах“, бо Гуцули вірять, що душа чоловіка блукає по смерти усюди, куди він ходив за життя, тому треба, як умре старший чоловік, бігти чим скорше до церкви за подзвінним, бо він багато ходив, то і его душа багато би блукала, а скоро по ній подзвонять, она стає *запоперєчена*, тогди вже она, що правда, знає, куди має іти, чи до неба чи до пекла, але туди її ще не пускають, она вертає ся по подзвінним назад у хату, де держить ся коло тіла.

По подзвінним ідуть за трембітанником, щоби коло хати, де мерлець лежить, *повістував* сумну вістку, а відтак щоби ішов з тілом аж до гробу; дехто замовляє більше трембітанників, окрім того і кілька рогів.

Від трембітанника ідуть за столярем, аби зробив *дерезище*, а від него до паламара, аби копав *йиму*.

Тимчасом ті, що лишили ся дома, розкладають ватру коло хати та лагодять ся до похоронів.

Столярі роблять деревище на обійстю перед хатою, в якій лежить мерлець. Деревище лагодять вони з трьох поздовжних дощок, збитих у головах і ногах коротшими лодвами, а вкривають четвертою дошкою — *віком*. В деревищи дитини протинають у головах з правого боку одно віконце, а для старого двов, *щоби міг із своєї хати дивити сі*; у ті віконця кладуть часто скло. Як деревище готове, складають столярі у него увесь свій *велізннк*, закривають деревище віком, обмивають собі над ним руки, а домашні зажигают сьвічку, притикають її до хліба і так кладуть єго на деревище, окрім того *горњи* з водою і *фустку*. Тепер уклякають коло деревища усі, і помолвшись, кличуть столярі три рази: *Прощийте нас!* — а домашні відповідають: *Прощьсьмо!* Хліб і хустку з деревища дістають робітники на знак прощі, що гніву на них нема за те, що робили деревище; окрім того дістають вони умовлену заплату за *хату*:

За голосом трембіти сходить ся родина, сусіди та знакомі, молоді і старі; кождий приносить з собою сьвічку, яку, запаливши, притулює коло мерця; де хто кладе єму на груди який небудь гріш; кождий з прихожих приклякає вперед коло тіла і помолить ся, аж потому, звертаючись до *хатінних*, каже: *Добрый день чи Добрый вечер*; хто би уперед привитав ся, а потім помолив ся, того би „висьміяли з села, бо він не знав, що треба уперед помолити сі Богови, а відтак повитати сі з людьми“.

Помолвшись і привитавшись, збирають ся люде то у хоромах то перед хатою на *посіжінє* = на *привитє* коло *божого тіла*; парубки розпочинають *грушкку*¹⁾, яка має на цілі відвернути увагу домашніх від мерця та розігнати тугу; окрім того має грушка ще ту ціль, аби як найбільше людей задержати у хаті, особливо в ночі, аби „хатінним не було лачно і скучно“; — старші розмовляють з собою, згадують мерця, жалують сиріт, удову, розбирають причину смерті і т. и.

Ось *іграшки* при *грушці*:

Зайиц: Парубок накладає на голову шапку ма виворіть, почім каже до другого: „Купи зайиця“, — а той відповідає: „Не купю, бо він *носутістий* (має біле на носі)“; тамтой звертає ся до другого парубка, кажучи: „Ти носутістий, купи заяця!“ — „Не купю, бо він переломаний!“ — „Ти переломаний, — каже до третого, — купи заяця!“ — „Не купю, бо він *лѳнавий* (не добачає), *таркаїтій*, *куций*...“ і т. д. вигадує кождий, що лиш може, на заяця, але нікотрий не сьміє повторити те, що вже один з попередних вигадав; на конець, коли такий, якому не став вигадки, скаже: „Не купю,

¹⁾ На Поділю: *лубок*.

бо він крутить ся^а, починає той з шапкою крутити ся на однім місці так довго, аж упаде на землю. Коли би хто запитаний, повторив таке, що вже другий сказав, заступає він зараз того з шапкою. З того, що парубки вигадують та один другого називають, та і з того, що один з них, крутячись, переверне ся та і другого повалить, багато сьміють ся.

Шукало = *сосокало*. Крутять з ручника *скруцак*; один з парубків, *кіт*, ходить посеред хоромів, а в округ него сїдають другі на землю в *кочалі*; поміж ними є скруцак; ним бє kota той, у кого скруцак у руці, і зараз пускає скруцак попід коліна до другого а той дальше; кіт шукає за скруцаком, а сям часом бють его ті, що за ним сьдять і т. д. так довго, аж доки не заступить его той, у кого кіт найде скруцак. *Сосокалом* називають ту забаву тому, бо, коли кіт шукає за скруцаком, вичуть другі со-со-со. Той, що kota бє, кличе: цьхьо, цьхьо! А коли кіт *васьиде сї*, — ніби то шукає в однім куті, а дивить ся боком за скруцаком у другий бік, перестерігають ті, що те бачуть, кличучи: „Засїв, засїв, засїв!“ „Нераз бют сї так, що аж мерлий на лаві підскакує!“ — розказувано мнї на *носі-жїню* в Космачи.

Ковá. Парубок бере сокиру, прив'язує до бартки дві лижці (роги) а під бартку повісмо (борода) та так запихає сокиру топорницем у рукав сердака; такий рукав натягає через голову так, аби нічого не видів. Другий парубок бере соли на миску і заходить туди, де зібрало ся найбільше людий, особливо челяди; відти кличе *козу* до соли: *коць, коць...*; коза снішить за голосом, а рівночасно коле лижками, ніби то рогами, які держить у руках, кого лиш подибле.

Сорока. Зав'язуть одному парубкови очі і дають єму моцний, твердий скруцак. Другий парубок держить у руках дощину з вирізаними зубцями і шкаберку (тріску); нею шкребче по зубах пили, пхаючись до челяди найбільше; за сям голосом, себ то скреготанєм, біжить тамтой із скрутком і бє, кого попаде.

Білиця. Сїдає три парубки разом; середущий — *білиця*, держить великий бук шторцом між колїньми, а два его товариші — *стрілці*, мають великі шкабрі — патики. Білиця біжить палцями по букови то в гору то в долину, причім наслідуює голос білиці: тюрр-тя-тя, тюрр-тя-тя.. а скоро спустить руки у долину, бє буком стрільців по ногах, вони за те наміряють ся его бити шкабрею по руках; але той старає ся скоро ухопити бук, тоді ударять стрільці себе по колїнах. Той стрілець, що ударить білицю по руках, стає білицею, а білиця стрільцем.

Стільчик. Покладуть два стільчики против себе. На них сїдає чотири парубки а пятый ходить коло них і просить: „Прошу собі (мині) стільчика, бо не маю де сісти“. — „Було собі принести!“ Те говорючи, міняють ся за місце ті два, яких тамтой просив стільчика. Як просячий поквাপить ся та засяде одно з місць, іде просити той, що мав там засісти.

Діди. Один парубок перебирає ся за бабу, другий за діда; оба роблять собі горби на плечах; дід бере деревляний топорець а баба палицю і так ідуть до мерця, коло якого клякають і молять ся; по хвилі зачинає баба голосити: „Який ту газда (-ниї) був, ми тут нераз були, їли і пили, славно нас гостили“ і т. и., все вихваляють мерця.

Двірник і джурат (війт і присяжний). Парубок — *двірник*, сїдає на стільця посеред хоромів, тримаючи шапку на колінах, а другий кладе голову у тоту шапку; третій бє того по плечох ременем або деревяною лопаткою; битий має відгадати, хто его бив; як відгадав, іде у шапку той, що бив, а як ні, кладе знов голову в шапку і т. д. (*джурат* уважає над правдою).

Перстенєц. Парубки і дівки сїдають в кочало, складаючи руки, як до молитви; один обносить перстєнь довкола і лишить его котрому з сидячих, а другий шукає за перстенем; як відгадає, тоді іде той відгадувати, у кого був перстєнь, а той, що відгадав, обносить перстєнь як перший; як же-ж не відгадає, мусить усіх цілювати; як котре не дає поцілювати ся, або не цілує, зараз обмащують его, особливо дівку, сажею, чим розведуть такого сьміху, „що хоть хто мусит сьміяти сі!“

Огáрчик = *Скінка*. Подають жаріючий патчок один другому довкола; у кого загасне, той мусить іти цілювати всіх, а коли не хоче, мастять лице сажею. „Тут сьміху через дівки, бо, коли яка не хоче іти цілювати, зараз стане чорна“.

Виса. Парубок іме ся рукою клинка, забитого у хоромах в о-струб, тай кличе: „Я вису“. Другий питає: „На кім висииш?“ — Тамтой відповідає: „На тій або тій дівці!“ — Названа мусить іти до завішеного, аби его відчепити, цілює его і сама хапає ся за клинок, звиваючи парубка, аби її заступив. Коли-ж яка не іде або не поцілює, зараз мастять її сажею.

Піжмурки. Одному завязують очи хусткою; кого він зловить, той заступає его.

Вуглик. На мотузку посеред хоромів вішають вуголь, а обступивши вуглик, дмухають на него; як вуголь кого у лице попече, регочуть ся.

Млин. Один парубок лягає на сталець, бере два патики у руки та бє ними по лабах стїлця, через що *коцкає* так як у млинї; на зад того парубка кладуть решето, укрите веренею; парубок підкидає решетом, яке гуляє як млинський камїнь; другий парубок — *мельник*, то підносить решето то спускає єго, ходить нїби коло млина, питаючись одного з присутних: „Що хочеш молоти?“ — „Кукурдзу, овес..!“ Мельник дає єму спїд зада того, що підкидає решетом, нїби мукн з решета попахати, або таки кине у решето відходи чоловіка та дає попахати, з чого сьміх. — Се уряджують з такими, що тої забави не знають.

Млин уряджують і так, що один парубок лягає на сталець і таракотить патиками об ноги стїлця. Два другї легїні перебирають ся за жидїв, роблять собі пейси, бороду, мастять лице сажею; се мельники; вони запрошують людий до млина, вихвалюють муку, а сим часом старають ся другї парубки звалити млин; скоро се їм удалось, починають жиди між собою сварку по жидївськи, причїм один другого потурбує. З сего сьміх.

Вірменин. Парубок убирає на себе перевернений кожух, на голову надїває шапку а в зуби бере довгий патик, себто цибух з люлькою. Іншї два парубки ловлять ся за руки один за другим, схїляючись на перед; їх укривають *підкладами* (лїжниками, які підстелюють під тарницю). Перебраний парубок. — *вірменин*, сїдає другому з тамтих на плечах, нїби *наконя* і їздить так по хоромах, причїм кличе на якого з присутних, удаючи говір вірменина: „Шьо, мой, го, брє, шьо мавш на продашь?“ „Маю цапків двї, три... сотци!“ — „Шьо минї брє з самих цапків, коби бульи *ватуйки* (кози, що ще не мали кізлят)!“ — „Іди до онтого, той має ватуйки!“ — Вірменин питає вказаного: „Кїлько мавш, брє, кізлиць? Го, мой, брє, продай!“ — „Що ти прийшов мене *мантити*¹⁾! Та се ватуйки; вони такї великі, що хоч зараз пускай до них цапа!“ Вірменин каже: „Минї, брє, такой таких треба!“ а звертаючись до парубків, себто до своїх слуг, кличе: „Іди, лови цапи, а ти ватуйки!“ Парубки кидають ся за дївками, *перскотє* як цапи коло них, другї замикають дверї від хоромїв, аби дївки не поутїкали; ті друкть ся на під, але туди не пускають їх парубки, що сидять на поду, поспускавши ноги у хороми; коли при тїм згасять сьвітло, зчинить ся великий *райваж*, аж поки хто з хати не винесе у хороми зажжену сьвічку.

¹⁾ Гуцули просто ненавидять Вірменїв; кажуть про них: „Де у селї Вірменни, там і на царинї не буде сїна!“

Склянка. Парубок підносить цинівку або склянку з водою у гору, бере ніж у другу руку і в горі ніби то обчирає склянку ножем, упустиє ніж, тай кличе: „Подай ніж“. Хто не знає, підійде по ніж, а тамтой сипле на него воду.

Пец. Два парубки обертають ся до себе задом і згинають ся на перед; один з них затикає ніж штормом перед собою, почім беруть друк у руки і тамтой, що не встромив ножа, питає: „Доки ідеш?“ — Іду до міста. — „Що ми купиш?“ — Ніц, нічо. — „Я тобі побіл пец!“ — Не убеш! — „Ба вбю!“ — Тоді гонить дручком один до ножа, другий не дає, аж *убют* — провалять ніж.

Гліг. Обирають собі двірника, той засуджує котрого будь з парубків на кару, на легкі або смерекові буки або на гліг. Вибраний другий парубок, *король*, бе по руці скруцаком лехко, силніше або дуже сильно, як до засуду.

Королі. Три парубки, поміж ними один поганий, сїдають один коло другого; при дверех кладуть варту. Дівки мають іти ціюлювати тх трьох за рядом. Котра не хоче іти, мастять її сажею.

Солімка. Парубок каже до другого, показуючи солімку: „Ану, лягай, я тебе *зведу* — піднесу отсею солімкою“. Скоро той ляже на землю, говорить парубок: „Отвори рот“; а скоро отворить, держить над ротом солімку а рівночасно сипле ему сажі з жмені. Тамтой зриває ся зараз.

Обручку покладає парубок на столець, піде на бік, другі стають довкола лавки, один з них возьме обручку; тамтой вертає і ворожить з рук присутних, котрий з них украв обручку (се ему вже приповіли другі), тай каже: „Ти украв обручку, потім украдеш вівцу, корову а відтак станеш розбійником та повиснеш на шибениці“. (Обручку бере той, що не знає ворожія).

Трюхан (пульпак). Беруть бук на охрест (†) або заклебучену палицю; до сего привяжуть шматку; другий приходить з водою і підкладає горня під шматку, себто дає пити пульпакови. Як шматка натягне води, стрясє тамтой шматку на боки, чим обхляпує водою присутних.

Вогонь. Один парубок ходить по хоромах, закладаючи рукав сїрака крізь голову другому, і питає ся: „Що видиш на тім сьвітї?“ Запитаний дивить ся через рукав і відповідає: Хмарить ся; другий: Гримит; третій: Дощ *удерит* (хоче іти); четвертий: Дощ іде; як пятій (несвідомий) скаже: Горит, наливають ему через рукав води; з сего сьміх.

В часі такого посіжіння в Космачи зауважав я до одного з присутніх Гуцулів: „До чого ви робите такі комедії коло мерця?“ — У відповідь на се дісталось мині ось що: „Та то не кумедня, ми робимо се усе на тото, аби хатїним не було важко самим, аби не спав ніхто коло мерця, бо, ади, походились люде з усіх далеких кутів, ніколи їм вертати домів, а хатїних не мож самих лишьяти. У нас се звич від давна, а не кумедня; то у вас кумедня, їнк понакладают людам, що ідут коло мерця, якіс кумедні чака на голови, поубирают у короткі штанці, що устидно з таким чоловікови ходити, а на конї понашпилюют якихос хвостів, що люде сходьби сї, їнк на кумедию!“

Коли так молодші забавляють ся у грушку, споживають старші коло мерця *комашню*, яка мусить бути, як до пори, скоромна або пісна. На столі уставляють хатїні горшьята з водою або молоком, на них обарінки; до кожного горшьята притулюють тоненькі воскові зажжені сьвічки; горшьята ті подають усім, що сходять ся до мерця; у декого роздадут більш сотки таких горшьят. Таку комашню дають на те, „щоби люде *рстили сї*, били поклоня та молили ся за помершу душу; як би не дали прихожим їсти, ніхто би не молив ся, а чим більше людей молить ся, тим певніций буде простябіг від Бога“ — поясняють Гуцули.

Тої днини, коли має по тіло прийти священик, кладуть у всі чотири стїни хати на взрест по одному колачеви, до якого притулюють по сьвічці. Коли сьвященник входять у хату, зажегають ті сьвічки, які горять так довго, аж винесуть тіло з хати.

Перед похоронами мьють мерця водою, що стояла у горняти у єго головах, а обтирають ручником, яким тіло було прикрите — се на те, „аби він на тот сьвіт ішов чистий“; близші з родни кладуть мерцеви за паузу малий колачик *пригїстного* — в дарунку для душ померших з єго роду, „щоби мав з чим до родів прийти“, а до того грїш на *перевїв* на тот сьвіт.

Священик дає перш усього *опровїд*: Обкаджує мерця ладаном, молить ся, покропить тіло та *прощїє* у хатї три рази словами: „Я прошьїю, тай Бог прошьїє! Прощьїте і ви!“ — „Прощьїємо, най Бог прошьїє!“ — відповідають присутні.

Тепер убирають мерця, газду у шапку а парубка в капелюх, та так кладуть у деревище, прикривши тіло ручником, яким утирала єго; у деревище кидають цукру, васильку, вовни, почім закривають віком і виносять на двір. Переступаючи з мерцем-газдою поріг, торкають деревищем три рази до порога, се на те, „аби чоловік і з порогом розпрощьив ся, бо він єго гримав, рубав на нїм дрова,

не зважаючи на те, що йому (порогови) вже і так тяжко було двигати хату!“

Рівночасно, як виносять деревниці на двір, забирають з хати ті чотири колачі, що покладені були в углах хати, і укладають їх на дворі на чотирох углах *нової хати*, себ то деревниці. Як лише винесли деревниці і колачі, замикають борзо хату на те, „аби смерть не мала більше приступу до хати“.

Горшби, в яким була вода до вмивання мерця, розбиває одна із старших газдинь на кусні, які кидає у потік.

На дворі відбувають ся другий раз опроводи і проща; підчас того замітають хату, в якій мерлець лежав, бо вона була через увесь час не заметена; пометини та солому спід мерця кидають у піч, а попіл з них на воду.

Коли вже у хаті чисто й опроводи на дворі скінчили ся, вертає сьвященик назад у хату, де, прочитавши парастас, засідає за стіл до приготованої для него кошачні; в тім часі споживають кошачню у хоромах або на дворі і ті, що зібрались на похорони.

По парастасі обвивають деревниці старшого чоловіка ліжником, сукном або скатерттю, деревниці дитини рантухом. — Деревниці з газдою укладають на сани, запряжені волами, о скільки се можливо з огляду на терен, навіть літом, а деревниці молодших привязують до двох довгих друків. Занім вивезуть, чи піднесуть тіло, спирають найблизші з рідні свої голови на деревниці, а сьвященик кличе голосно: „Прощійте по раз перший! Прощійте по раз другий! Прощійте по раз третій!“ — „Най Бог прощяє, ми прощяємо!“ — відповідають присутні за кожним покликом.

При похороннім поході їде сьвященик на кони передом; один з газдів несе перед домовиною *хитавну миску*, названу так, бо в часі опроводів знімають її, сьвященик і люде, у гору, і хитають нею; у тій місці є *колево* — варена пшениця з сливами і медом, а в ній заткнених 12 сьвічок, кожда зложена з трьох пелюсток; докруги пшениці дають яблука, горіхи, булки, колачки. При кожних опроводах кладуть хитавну миску на деревниці.

За похоронним походом ведуть маржину, призначену на *поману*. Баранам та волам причіплюють до рогів зажжені сьвічки. Сей звичай перестав нині майже цілком а то з причини з'убожія Гуцулів, а тим самим браку такої помани.

Коли ховають дівчину, несуть передом деревце увите, так як на весіля (див.: *Весілля*).

Над кожним потоком, який переходять, кладуть деревниці на землю, „опровожьють і прощють“; переступаючи через потік,

видають у воду який гріш, *перевізного*; чим більше опроводів і проці, тим більше гріхів опускає Бог мерцеви, а чым більше дають перевізного, тим борше і певнійше перевезе ся мерлець на тот сьвіт.

По кождих опровадах трембітають трембітанники, а дорогою *голосить* челядь ідучи.

20. Опровід.

Газдиня *голосить* по газді:

„Дружино моя дорога!
 Чим я тебе так прогнівала,
 Ця Господа Бога я не благала,
 Щоби я з тобов прожила;
 Ця я Бога не просила,
 Що я тепер на біду сі лишила!
 З ким я буду діти годувати,
 З ким я буду газдувати?
 Діти дрібні, як дрібна полова,
 Я сама нещєслива удова.
 (Імя) мій золотий, мій дорогий,
 Шо ти тепер наробив?
 Ти пішов, а діти-с мині полишив.
 Нема кому ні діти годувати,
 Ні у місто піти, ні принести,
 Ні дати, ні взьбити, ні привести.
 Ти мене удову саму полишив,
 Ти мене на сьвікі (= на віки) засмутив!“

Донька голосить по мамі :

„Мамко моя золота, мамко золота!
 Хто мене ме віддавати,
 Хто мені вінок давати?
 Хто ме поле *паювати* (ділити),
 Хто маржинку ме давати?
 Йик чоловік ме мнѣ бити,
 Кому піду сї жьилити?
 Кому я се му казати?
 Хто за мнов ме сї вступати?“

Діти голосять по мамі :

„Мамко наша рідна, мамко любі!
 Чим ми Бога прогнївили,
 Шо ви нас, мамко, сирітков лишили?
 Тато маму поховає,
 За другою пошукає;
 Хто буде нас научьити,
 Хто буде нас *розрьиджьити* (йиднати)?“

„Чому до нас, ненько, не заговорите, чому на нас не подивите си, наші мозїлі не позавиваєте? А в котру онь доріжку, ненько, вибираєте си, відків вас визирати маємо?“

„Ненько наша солоденька, чічко наша пишна, жьилобо люба!“

„Котрі-ж то віночки на голову ви нам клали, котрими то переміточками ви нас накривали? Йикими онь словами ви до нас приговорите, йикими словами заплачете над нами? А йике ваше личко тихоньке, йікі ваші ручки сухонькі! На шо-сте си годували синими синцями?“

„Рідна мамко! Ми вже не будем на сїм сьвітї сї подибати! Кланяємо сї Богу і просимо Господа і благаємо, шоби Господь ласкав гріха опустити того, що-сме наробили, шо ти, мамко, не доїла, не допила, не діспала, а за нами сї *вждинала!* Чим ми тебе прогнївили, шо ти, мамко, не можеш нас повіддавати, поженити, розрьидити і т. д.“

Мати голосить по донці :

„Донечко моя, з ким я буду вікувати, з ким сї буду слугувати? Вже ти минї не меш робити, не меш кутати; я тобі на віно не давала, я тобі весїля не робила; ти у мене дорога була, ти у мене вірна була; ти зі мною сї обходила! Донечко моя дорога,

чо ти мене облишила? Я тебе не сварила, я тебе не била, а я тебе так прогнівала, шо ти мене лишавш! Донечко моя!“ —

„(Імя) моя!
 Де тебе переслідити,
 Ци в садочку на листочку,
 Ци в травци на росици,
 Ци у верхах на каміню,
 Ци у хаті, на задвірю?“

При опровадах, співі дяка, трембітаню та голосіню челяди тягне ся похоронний похід у церков на панахиду а відси на *цвинтар* над *йилу*, над якою кладуть деревище; на чотири угли деревища валіплюють по одній зажженій восковій свічці. По церковнім обряді отворяють віко деревища, щоби трембітанник затрембітав близько над головою мерця, почім забивають віко і спускають де-

21. Цвинтар.

ревище у яму, куда рідня кидає гроші і три рази по грудці землі. Гроші на те, щоби мерлець мав за що перевезти ся на тот світ, за море, бо дорога до Бога устелена глогом, вона іде через море, через яке перевозить Матка Божа сітню, плетеною з повісма, яким

убирають люде на Різдво хрест, як ходять колядники¹⁾; дорога до *Арідника* — чорта, виложена ліжниками; і до *Арідника* треба іти через воду, але на ній є міст!

Закидаючи деревце землею, закопують у головах хрест а на могилі кладуть під хрест хитавну миску. Деревце увите для дівчини закопують коло хреста.

По обході церковнім клякають люде, що закрили деревце землею та усипали могилу, і помолвшись, тримають руки над могилою, щоби хто з рідні мерця насипав їм води на руки. Умиваючи руки, кажуть гробарі: „Прощійте нас!“ — „Прощіємо!“ відповідають присутні. Так три рази. Се на знак, що гробарі тоту роботу прикру для рідні не робили охочо і з власної волі; вони хотять бути *чисті*. Тепер клякають ті чотири люде, що несли домовину, по чотирох углах гробу. Одно з рідні мерця стає по середині одного боку гробу і передає лівою рукою колач, що стояв в углі хати, тому чоловікови, що клячить по другім боці при правім углі, а правою рукою другий колач тому з лівого угла, потім переходять на другий бік і так само передає тм двом, що клячать з противного боку, просячи при тім три рази проці.

Тепер їдять усі присутні коливо з хитавної миски, почім вертають у хату на комашню тою самою дорогою, якою ішли до гробу, „щоби душа прийшла до своєї хати, не блукала довго, шукаючи її“.

На місци, де лежав мерлець, не лягає по похоронах ніхто через одну ніч.

Вечером по похоронах кладуть на стіл горня з водою, хрест і сьвічку, яка горить через цілу ніч.

По повірју Гуцулів вертає душа назад у хату, як тіло загребане; вопа вертає з ангелами, які собі заслужила, іде на стіл або на вікно хати, де лежало тіло. Душа пє воду і їсть муку, на якій припочиває, тому посипують стіл і вікно мукою. — „Зараз на другий день слідно, де на муці душа припочивала, бо мука зрушана²⁾; тої муки їдять і ангели, що з нею прилетіли“. — Другого дня рано збирають решту муки і кдають її у піч, а воду з горшьяти вливають на чисте поле, або дають її будь кому пити „за простибіг“.

В 40 днів по смерти справляють по мерцеви *обід*, запрошуючи крєвних, знакомих та сьвященика. При тій нагоді роздають *поману*,

¹⁾ Диви: Різдво.

²⁾ тарганями та мухами.

яку і кому покійний газда призначив. Бідним дають его убрание, кривним і сьвященикови маржину. Давнійше давали сьвященикови на поману шару волів, що тягнули сани або коня, на якім сьвященик їхав, нині діє ся се дуже рідко. Се була і є все добровільна помана, що доказує не тільки те, що ще і нині умираючий газда записує навіть те, чого не має, але й ось які пісні:

1. „Йик я буду умирати, му наказувати,
Шоби мою худобоньку до дому пригнати.
Дам попови штири воли а дькови зо два,
Шоби читав псалтирочку від вечера до дня;
А сестриці Катерині черлені коралі,
Шоби мене та ісклала пишненько на лаві;
Братчікови рідненькому коня вороного,
Шоби мене опроважъив до гробу самого.
Шобим собі нагадував мою полонину,
Скажу собі змайструвати з кедрі домовину.
А старцеви віддам же я мою кожушину,
Шоби мені та виметав високу могилу.
А на хресті най поставь золоті зізди
Та най мене поховають, де єї попи з'їзди.
Будут попи приїздити, службочку читати,
Мою грішну бай душечку в рай опроважати“.

Записана в Жабь.

2. „Йик я буду умирати, я буду казати:
Ідіт-ко, приженіт-ко худобу до хати!
Ідіт-ко, приженіт-ко худобу до хати,
Най я зараз та відкажу, котре кому дати.
Насамперед відкажу я сестрици коралі,
Шоби мене спорьидила пишненько на лаві!
А мамці я відкажу біленьку овечку,
Шоби мене спорьидила, як свою донсчку.
А братови відкажу я ище коня дати,
Шоби зажег одну свічку, як буду вмирати.
А Микулі відкажу я киптар і сорочку,
Шоби дзвонив по душечці рано в суботочку.
А сестрици я відкажу біленьку одержу,
Шоби в мамі поплакала, заквив я полежу!
А сусідам я відкажу пасічку з бжольити,
Шоби прийшли мої кости від дьдика взьити.

А попови штири воли, а дьикови зо два,
Шоби читав псалтирочку від вечера до дня.
А попови штири воли, дьикови корову,
Шоби читав псалтирочку від дому до гробу.

(зап. від Міци Лазорука в Ростоках).

У провідну неділю обходять Гуцули *опроводи*; в тій цілі зносять на гроби *перепічки*, бриндзю, молоко, муку, варениці, а коли священик відправить молебень, роздаровують перепічки, мисочки з мукою і т. н. між бідних, а як бідних нема, то одні другим.

ЗМІСТ ТРЕТОЇ ЧАСТИ.

	Стор.
XI. Родини	1
XII. Гуцульське весіля	11
XIII. Гуцульські струменти	69
XIV. Гуцульські танці	78
XV. Гуцульські пісні	81
XVI. Смерть і похорони	241

Четверта і послідня часть містити буде:

- XVII. Обряди церковні,
- XVIII. Космогонію,
- XIX. Демонольогію,
- XX. Перекази, казки і т. п.,
- XXI. Словарець.